

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ
ВАША СУ ТЕЛА ХРАМОВИ ДУХА:
КЊИГА ЗА МЛАДЕ И СТАРЕ О ХРИШЋАНСТВУ И ПОЛНОСТИ

ВЛАДИМИР ДИМИТРИЈЕВИЋ

**ВАША СУ ТЕЛА ХРАМОВИ ДУХА:
КЊИГА ЗА МЛАДЕ И СТАРЕ
О ХРИШЋАНСТВУ И ПОЛНОСТИ**

ЧАЧАК 2022

**Књигу препоручује
др Зоран Чворовић**

САДРЖАЈ

О ЧЕМУ ЈЕ ОВА КЊИГА 9

ЧИСТОТА И ЧЕДНОСТ КАО ПУТ КА БОГУ: ОД РАНОГ ХРИШЋАНСТВА ДО ДАНАС

ЧИСТОТА КАО СИЛА РАНОГ ХРИШЋАНСТВА	11
СВЕТИ ЛЕСТВИЧНИК НАМ ЈЕ УЧИТЕЉ	27
ПОУКА О ЧИСТОТИ ПО СВЕТОМ ГРИГОРИЈУ ПАЛАМИ	31
КАКО ЧЕДНОСТ ИЗБАВЉА ОД СМРТИ?	36
УТИЦАЈ ВРАЧАРА НА БЛУДНУ СТРАСТ	38
СЛУЧАЈ СВЕТЕ ЈУСТИНЕ	39
БЛУД И СМРТ	42
НЕОПХОДНОСТ ПОКАЈАЊА ЗА ЖИВОТА	44
ВИЂЕЊЕ БЛАЖЕНОГ НИФОНТА ЦАРИГРАДСКОГ	46
С ПОКАЈАЊЕМ ИГРЕ НЕМА	47
КАКО НЕКАД, ТАКО И ДАНАС	48
ПОУКЕ ОЦА ЛАЗАРА АБАШИДЗЕА	54

СТАРЦИ, ЧУВАЈТЕ СЕ ПАДА!

ПРИМЕР ПАДА ПОД СТАРЕ ДАНЕ	64
ПОУКА СВЕТОГ ЈОВАНА ЛЕСТВИЧНИКА	71

ПОЛНОСТ, БРАК И ПОРОДИЦА/ КАКО УСКЛАДИТИ ЉУБАВ И ЧУЛНОСТ

КАКВО ЈЕ УСТРОЈСТВО ЧОВЕКОВО?	74
ПОКАЈАЊЕ И ОБНОВА ЧИСТОТЕ	75
КАКО СЕ БУДИ ПОЛ КОД ДЕТЕТА?	76
ПУБЕРТЕТСКО БУЂЕЊЕ И ДВОЈСТВО ДУШЕ	77
ПОВЕЗАНОСТ ДУХОВНОГ И ТЕЛЕСНОГ САЗРЕВАЊА	78
ЕРОС И УОБРАЗИЉА	79
ШТА ИДЕ ПРВО: ЉУБАВ ИЛИ СЕКСУАЛНОСТ?	81
ДУШЕВНИ ЕРОС И ТЕЛЕСНА ЧУЛНОСТ	82
ИДЕАЛИЗАЦИЈА ВОЉЕНОГ	83
ЉУБАВ И БЕСМРТНОСТ	84
НЕОПХОДНОСТ СИНТЕЗЕ ДУШЕВНОГ И ЧУЛНОГ	86

КАКО ИЗГЛЕДА САЗРЕВАЊЕ: РЕЧ МИЛОВАНА ДАНОЈЛИЋА	87
БРАК КАО РЕШЕЊЕ ПИТАЊА ПОЛНОСТИ	92
ЗАШТО ЈЕ ВАЖНА ПРЕДБРАЧНА ЧЕДНОСТ?	93
ПОРОДИЦА КАО ВЕЛИКА ТАЈНА	95
НЕ БУДИМО ЛАКОМИСЛЕНИ	98
ЗАШТО СЕ БРАКОВИ РАСПАДАЈУ?	99
ШТА УГРОЖАВА ПОРОДИЦУ?	100
ДА ЛИ ЈЕ ДОВОЉНА САМО НАКЛОНОСТ?	102
ОПАСНОСТИ ПРЕДБРАЧНИХ ВЕЗА	104
ЗАМКА ПРЕДБРАЧНОГ БЛУДА	105
ТЕГОБА НЕЧИСТЕ УОБРАЗИЉЕ	107
МАШТАРИЈЕ КОЈЕ ШТЕТЕ	108
ЧЕМУ УЧИТИ ДЕЦУ?	111
ПУТЕВИ СУБЛИМАЦИЈЕ	113
КРСТ БЕЗБРАЧЈА	114

МОНАШТВО И БОРБА ЗА ЧИСТОТУ ПОЛА

О ПРИРОДИ ПОЛНЕ ПРИВЛАЧНОСТИ	118
ДУХ И ТЕЛО	118
О ЈЕДНОЈ ПОУЧНОЈ ПРИЧИ	122
ЕНЕРГИЈА ПОЛА И ПОЛНА ЕНЕРГИЈА	128
БРАК И ЧЕДНОСТ	129
ПУТЕВИ КА ЧИСТОТИ	133

ЗАШТО СЕ ЧУВАТИ БЛУДА? НЕ САМО ЗБОГ ВЕРЕ, НЕГО И ЗБОГ ЗДРАВОГ РАЗУМА ПОСЛЕДИЦЕ ГАЖЕЊА НОРМЕ

СТАЊЕ У СРБИЈИ	144
ЗБОГ ЧЕГА СЕ ОБОЛЕВА?	146

РАЗМИШЉАЊЕ НА БЛАГОВЕСТИ 2015.

УЧЕЊЕ ЦРКВЕ О УТРОБНОМ ЧЕДОМОРСТВУ	150
СЛУЧАЈ СТОЈАНА АДАШЕВИЋА	159
ЗА КРАЈ	163

ШТА ЗНАЧИ БЛУДЕТИ/ СВЕДОЧЕЊЕ СВЕТОЗОРА ВЛАЈКОВИЋА

ТАЈНА РАЂАЊА НОВОГ ЖИВОТА	165
ЗАДАТАК ПРЕД НАМА	166

ПРАРОДИТЕЉСКИ ПАД	167
БЛУД КАО УЗАЛУДНО ТРАГАЊЕ	168
НЕРАЂАЊЕ ДЕЦЕ КАО УЗРОК БРАЧНОГ БРОДОЛОМА	169
БЕЗ ЉУБАВИ НЕМА ЖИВОТА.	173
РАЗОРНО ДЕЈСТВО СЕКСУАЛНЕ РЕВОЛУЦИЈЕ	175
КАКО СЕ СТУПА У ОЛАКЕ ВЕЗЕ И КАКВЕ СУ ПОСЛЕДИЦЕ ТОГА	179
ДОЋИ СЕБИ	180
СХВАТИТИ ШТА СЕ ДЕШАВА	182
ПОВРАТАК БЛУДНОГ СИНА	183
БОГ СПАСАВА ПОКАЈНИКЕ	186
О НАЈТЕЖЕМ ГРЕХУ	186
КАКВА ЈЕ ПРИРОДА ЗЛА КОЈЕ ЧИНИМО?	188
КАКО СЕ САЧУВАТИ?	189
ПОСТЕПЕНОСТ ПОКАЈАЊА	191
ПЛОДОВИ ПОКАЈАЊА	194

ПОУКА ЗА МЛАДЕ/ ИЗ КЊИГЕ „КОВЧЕГ СПАСЕЊА“

САВЕТИ СТАРЦА ДАНИЛА КАТУНАКИЈСКОГ	196
СВЕТА ТАЈНА БРАКА	198
ЉУБАВ И ПРИВЛАЧНОСТ	200

КАКО ДА НАШ СВЕТ ПОНОВО ОЖИВИ? / ВЕЛИКИ РУСКИ ПРАЗНИК: ДАН ПОРОДИЦЕ, ЉУБАВИ И ВЕРНОСТИ КАО ПОВОД ЗА РАЗМИШЉАЊЕ

РАСПАД БРАКА И ПОРОДИЦЕ	206
ПОУКЕ СВЕТОГ ВЛАДИКЕ НИКОЛАЈА	207
ПОУКЕ СВЕТЕ ЦАРИЦЕ АЛЕКСАНДРЕ	209
ПОУКЕ ОЦА РАФАИЛА КАРЕЛИНА	211
УПУТНИЦЕ:	211

У БОРБИ ЗА ЧИСТОТУ ЛИЧНУ И ПОРОДИЧНУ ИЛИ ПОРНОГРАФИЈА И СМРТ СРБИЈЕ

НЕ РАЂАМО СЕ ВИШЕ	212
-------------------------	-----

ШТА ЈЕ СМИСАО ЉУДСКОГ ТЕЛА?	218
СВЕТИ ЈОВАН КРОНШТАТСКИ О САБЛАЗНИ.....	219
ДЕМОН БЛУДА	221
ПОРНОГРАФСКА ИМАГИНАЦИЈА	223
ПРЕКОРАЧЕЊЕ И ПУТ У СМРТ	224
О ИЗОПАЧЕНОСТИМА	225
ПОРНОГРАФСКО КАО УВОД У СМРТ И НЕСТАЈАЊЕ	227
ЉУБАВ КАО КЉУЧ.....	230
УМЕСТО УВОДА.....	232
ЧЕДНОСТ И ПРЕДБРАЧНИ ЖИВОТ	233
КОМЕ ЈЕ ПОТРЕБНО СЕКСУАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ?	237
ИМА ЛИ ПОТРЕБЕ ЗА БОРБОМ?	240
ДЕЦА СУ ЦИЉ РАЗВРАЋАЊА.....	241
ШТА ОНИ ХОЋЕ?	244
У ПИТАЊУ ЈЕ ПЛАНИРАНИ ГЕНОЦИД!.....	245
ЉУБАВ И СЕКСУАЛНОСТ.....	248

МАРИЈА СТАЈИЋ:

ПРЕ БРАКА ЗА СРЕЋУ У БРАКУ

(УМЕСТО ПОГОВОРА)

252

О ЧЕМУ ЈЕ ОВА КЊИГА

Књига коју читалац има у рукама састоји се од неколико поглавља. У првом од њих, „Чистота и чедност као пут ка Богу“, показује се, како из ранохришћанских примера и праксе, тако и из поука савремених духовника, због чега је Православна Црква тако одлучна у одбрани целомудрија. У поглављу „Старци, чувајте се пада!“, дато је упозорење да борба за чедност мора да траје читавог живота. У поглављу „Полност, брак и породица/ Како ускладити љубав и чулност“, налази се низ битних указивања на могућност брачне љубави и целомудрија, пре свега из пера познатог хришћанског психолога, проте Василија Зјењковског, као и „доказни материјал“ из дела наших писаца, попут Григорија Божовића и Милована Данојлића. У поглављу „Монаштво и борба за чистоту пола“ дат је преглед монашких сведочанстава која се тичу енергије пола и полне енергије. Блуда се, видимо, треба чувати не само због вере, него и због здравог разума. „Последице гажења норме“ баве се стањем у Србији – кад су у питању полно преносиве болести, утробно чедоморство и све оно што нас разара и као народ и као појединце. Писац Светозар Влајковић је, у свом роману „Повратак изгубљеног“, дао слику лутања човека ван Христа и Његовог закона љубави. Ту су и поуке за младе из књиге „Ковчег спасења“, а последња два поглавља, „У борби за чистоту личну и породичну или Порнографија и смрт Србије“, и „Како се руши демографија једног народа“, дају нам увид у савремене начине борбе против сваког (пре свега, нашег) народа који жели да живи и опстане. Уместо поговора, дат је текст Марије Стајић о чувању предбрачне чистоте као услови за срећу у браку.

Циљ ове књиге је да дарује радост Благих вести савременом читаоцу. Као што каже руски мислилац Семјон Франк:

“Трагичност нашег савременог метафизичког осећања, заснованог на неверовању, састоји се у нашој свести о потпуној бачености, напуштености у свету – у свести да висимо над безданом у који нам је суђено да упаднемо, или да смо играчка равнодушних безосећајних природних сила (укључујући овде и следе људске страсти). У односу на то осећање живота блага вест о Царству Божијем, као траженој и вечној домовини или основи људског постојања, представља апсолутни преокрет који уместо страха и безнадежности доноси сасвим супротно радосно осећање потпуне осигураности нашег постојања. Блага вест за нас, савремене људе, има скоро исто значење које је за блудног сина, изгладнелог и исцрпљеног у крајњој немаштини изгнанства, имала неочекивана радост којом га је дочекао његов отац; ова јеванђелска прича се односи управо на нас и директно на нас.“

Блудни синови и кћери, вратимо се Христу, Богочовеку и Спаситељу свих људи и народа!

ВЛАДИМИР
ДИМИТРИЈЕВИЋ

Недеља Жена мироносица 2021. године

ЧИСТОТА И ЧЕДНОСТ КАО ПУТ КА БОГУ: ОД РАНОГ ХРИШЋАНСТВА ДО ДАНАС

ЧИСТОТА КАО СИЛА РАНОГ ХРИШЋАНСТВА

Познати историчар Питер Браун, аутор књиге „Тело и друштво“, која се бави хришћанским односом према телу и полности, указује на чињеницу да је чедност и чистота од самих почетака хришћанства сматрана нечим битним, не само за појединца, него и за заједницу.

Тако је познати антички лекар Гален у другој половини другог века записао је о хришћанима: „Њихов презир према смрти свакодневно нам је пред очима, а тако и њихово уздржавање од сношаја. Јер међу њима су не само мушкарци већ и жене које се уздржавају од сношаја читавог живота.“

У то време, Свети Јустин Философ и Мученик, писао је посланицу цару Антонину Пију, у коме се позивао на хришћански морал као доказ вере: „Многи, и мушкарци и жене од шездесет или седамдесет година, који су од младости Христови ученици, истрајавају у неокаљаној чистоти... На понос нам је што такве личности можемо представити људском роду.“

Пишући о античком дуализму душа-тело, при коме је душа изнад тела које ће оставити на земљи, Питер Браун каже да су Јевреји делимично прихватили тај дуализам, али да је за њих била значајнија другачија двострукост: „Па ипак, за Јевреје је свакодневни сукоб тела и ума остајао у сенци једног моћнијег и значајнијег дуализма. Читаво човечанство је стајало пред славом Божјом као други и нижи. Тело и душа

су излазили иред Њега заједно: Он је створио обоје и обома ће им судити. Сваки верник се суочавао с Богом, не као душа на неко време обавезана нужним, мада незахвалним, задатком да уведе у ред једно туђинско тело, већ као поседник „срца” то јест, скривеног језгра сопства, које се вољи Творца може одазвати или је одбацити. Људско срце би могло отврднути: могло би постати срце камено, стегнуто у стању неме побуне против Божје воље. Или би се могло потпуно отворити да прими Његове заповеди и без оклевања одговори на Његову очинску љубав. Мука побожних је била управо у томе - док их је „добра склоност” гонила да послушају Бога, ни „зла склоност” дубоко усађена тежња да се оглуше о Његову вољу, није им била далеко од срца. Чинило се да зла склоност прожима читаву људску личност, попут каквог „злог квасца” што ради дубоко у тесту људске природе/.../ Срце мора бити из једног дела. Никакве скривене побуде не треба у њему да вребају. Верник треба да излази пред друге срца отвореног према њиховим потребама као према вољи Божјој. „Неподељеност срца” је сажимала један топао и изразито дружељубив идеал. Сажимала је моралне видике просечног човека. Чинила је основу једног морала солидарности, који је истицао неусиљено искрено опхођење и оданост рођацима и суседима без роптања. Била је то врлина посебно прикладна за сирове, на себе ослоњене домаћине по варошицама и селима источног Средоземља. Њима није био важан нагласак на савладавању насилности према подређенима и на потреби да се под контролом држе жеље које би оне што поседују моћ могле заразити „женскастом” чулношћу, који је имао такав значај у моралном васпитању паганских владајућих класа Царства. Ти мушкарци нису морали да дисциплинују своја тела ситничавим правилима јавног понашања и непрекидним подсећањем на премоћ духа над материјом.

Њихова најогорченија борба водила се за то да превладају препреденост и злопамћење у односима са својим скромним парњацима.“ Требало се, по Брауну, чувати од преваре у срцу и од лажи, и требало је делити хлеб са сиромасима.

У Христово доба, међу Јеврејима се јавила снажна жеђ за чистотом. Тако су се припадници групица есена борили за обнову Израиља кроз повратак чистоти и чедности. Браун истиче: „Забрана брака с нејеврејима; осуда брака међу блиским сродницима; инсистирање на помном поштовању правила чистоте која су владала женским менструалним циклусом и мушким изливањем семена; брижљиво потхрањивано гнушање према промискуитету, јавној нагости и хомосексуалној љубави који су били допуштеним младим мушкарцима у паганским градовима“. Жестоко су се противили и другобрачју, сматрајући га издајом брачне верности.

Христова реч о томе да ко погледа на жену са жељом учинио је грех у срцу имала је где да падне. Његови проповедници ширили су нову науку, која је, између осталог, била наука чедности. Проповедници и верници живели су крајње скромно, о чему пише Браун: „Убрзо су хришћанске заједнице морале да успоставе правила о томе како се опходити према угледним луталицама обдареним пророчким даром. Гостујући проповедник царства морао је бити дочекан „као да је сам Господ“; али, локална домаћинства су га могла примити на храну и конач само на три дана. Било је довољно да за себе поручи неки посебан оброк, и ваљало му је показати врата: био је то лажни пророк!/. . ./Да би уштедела довољно да уделе милостињу сиротињи и нахране своје путујуће учитеље, домаћинства су морала да посте данима.“

Нарочити утицај на хришћански полни морал имала је проповед Светог апостола Павла, који је на велику пажњу

посетио људском телу. Браун каже: „У Павловим писмима људско тело нам је приказано као на фотографији снимљеној наспрам сунца: облик црн као угаљ, ивица подливених светлошћу. Пропадљиво, слабо, „засејано у срамоти“, „једнако носећи смрт Господа Исуса“ у својој подложности физичкој погибељи и огорченој осујећености, Павлово тело је одиста било „земљани сасуд“.“ Ипак, то је било тело коме је обећано васкрсење. Свети Павле је раскинуо са паганским поимањем човека: „Хијерархија тела и душе, која је човека повезивала и са боговима горе и са животињским светом доле, у бенижном и диференцираном поретку вечите васељене, нимало није занимала Павла. Сама васељена је била на прагу преображаја силом Божјом. Павле је говорио о „жалцу“ смрти, о упорном рату плоти, мрачном противзакону „греха који је у удовима мојим“. То су за њега биле пресудне силе; но, дајући им опипљиво обличје, могао их је приказати као једног од многобројних „непријатеља“ које је Исус коначно потчинио када се подигао из гроба. Њихов ће пораз убрзо постати очигледан, када Исус врати Богу царство васељене из које је прогнана свака сила зла. Тако, људска личност, подељена између духа и плоти, је, пре свега, биће растрзано између тела и душе. Пре би се могло рећи да, код Павла, видимо људска бића ухваћена у журном часу док драматично прелазе из живота живљеног у плоти, напету у опирању Закону зато што су подвргнута тиранији полувидљивих сила побуњених против Бога, ка животу величанствене слободе живљеном у Христу, у духу: „А ако ли живи у вама Дух онога који је васкрсао Исуса из мртвих... оживљеће и ваша смртна тјелеса.““

Задатак постављен пред апостола Павла је био да уреди Цркву коју је, крштењем, Господ призвао и од Јевреја и од незнабожаца. Зато је одмах указао паганима да треба да се одрекну свог старог живота у блуду и нечистоти, и да крену пу-

тем новим и живим, путем ка Вечности Царства. По Брауну, „Павле је био Јеврејин који је изгарао од жеље да пагане преобрати у децу Бога истинoгa. С нескривеним гнушањем је погледао ка заморном обзoрју греха незнабожачког света. У том туробном пејзажу, предњи план је био закрчен сексуалним гресима. Као починиоци врховне аномалије штовања створених ствари, а не њиховог Творца, пагани су на себе навукли свакојаке сексуалне аномалије. Пред њиховом незнаљачком охолошћу и пожудом, све су границе пале: у заједницама које је Павле основао, тело - а нарочито тело младог мушкарца - није могло уживати безбрижне тренутке неодређености какве су му допуштали пагани. Тело није било неутрално, негде између природе и града. Павле га је чврсто поставио на своје место као „храм Духа Светoгa”. Оно је било јасно видљиво као локус реда, подложно границама које је било светогрдно прекорачити. Припадало је Господу. Било је, штавише, физички предмет потпуно прожет његовим духом као уд тела: „Не знате ли да су тјелеса ваша уди Христови?” Спавати с проституком је било нешто прилично природно за младића у Коринту. Јевреји су признавали да нежења који остаје чедан у великом граду мора бити изванредно побожан мушкарац. За Павла, спавати с проститутком није значило ништа мање него постати „једно тело” с њом, баш онако као што је Адам постао једно тело с Евом.“ Зато је Свети Павле чистоту заповедио као циљ свима, без обзира да ли су из Јевреја или незнабожаца. Свако мора и може да хита ка Христу, Невинoм и Чистoм Јагњету, и да кроти себе и своје страсти.

Ипак, то није значило презирање брака и одбијање породице. У посланицама Светог Игњатија Богоносца, апостолског ученика, ово се јасно види. По Питеру Брауну: „Свети Игњатије није имао намеру да виртуозима уздржљивости допусти да поремете то (црквено, нап.прир.) јединство. При-

падници неке пастве могли су живети чедно, „у почаст телу Господовом”, али они који су се тиме хвалили засигурно ће настрадати. Када је Игњатије упућивао практичне савете црквама, свет какав је желео био је свет утемељен иа уређеној сексуалности. Била је то Црква коју су чинили дарежљиви домаћини, добро васпитана деца, покорне супруге и поуздани робови.“

У доба Светог Јустина Философа било је овако:„Потпуно се усредсређујући на сексуалну уздржаност и сексуално јунаштво, хришћани Јустиновог доба су нашли свој начин да се представе као носиоци истински универзалне религије/.../ Нарочито је уздржљивост побуђивала асоцијације на исконску једноставност./.../Као хришћани, жене и необразовани су сексуалномапстиненцијом могли стећи угледраван оном који су стицали култивисани мушкарци. Потпуна чедност је била гест који је парао свилену мрежу доличности што је обвијала јавног мушкарца: „филозофска” уздржаност у свом најдрастичнијем виду сада је била доступна свима.“Свако је, био мушко или женско, роб или слободан, учен или необразован, могао постати философ ако је желео да упражњава врлину.

И хришћанство је кренуло путем подвига.

Свети Атанасије Велики, патријарх александријски, писао је цару Констанцију Другом 365. године:„Син Божји, Господ наш и Спаситељ Исус Христос, поставши човек нас ради... поред свих добара које нам дарова, дарова нам и то да на земљи, у девственом стању, поседујемо образ анђеоске светости. Отуда оне који су ту врлину досегли католичанска Црква по обичају назива невестама Христовим. И незнабошци који их виде диве им се као храмовима Речи. Јер, одиста, то свето и небеско исповедање није установљено нигде до међу нама хришћанима и врло је јак аргумент да се права и истинска вера налази међу нама.“

У римској хришћанској средини појавиле су се жене – подвижнице, по Брауну: „Женско испосништво изникло је из хришћанског домаћинства. Сматрало се да глава домаћинства има најнепосреднију корист од побожности своје девствене кћери. Охрабриван је да, подстичући то настројење и старајући се о осами породичних посвећених жена, поступа као „свештеник Свевишњег Бога”. За такве девице није постојао живот изван родитељског дома. Ако су икада напуштале своје приватне одаје, било је то само да би учествовале у обредима локалне цркве - гласови те јасно обележене скупине испуњавали су цркву и варошке улице умилним псалмопојањем. Потпуна осама била је често истицан, и покаткад поштован, идеал: једна александријска лепотица повукла се да живи у гробници./.../Према речима једног египатског писца: *Неојходно је да у свакој хришћанској кући постоји девица, тј једна девица ради сјасења чистиаве куће. А кад се њев сјустии на њрад, неће се сјустиии на кућу у којој је девица. Зати сви укућани великих кућа желе да њо неокаљано име остане у њиховој кући.* У горњем Египту, Пијамуна је живела с мајком, „предући лан и једући тек свако друго вече”. Но, њене су молитве штитиле село од напада./.../ Девственост је била питање за које су суседи били дубок заинтересовани, јер је читавом месту доносила Божју милост. Веровало се да је Пахомију довољно да помирише девојачку одећу да би знао да ли је поклекла./.../ Скупине посвећених неударних припадница више класе биле су снага с којом је ваљало рачунати у многим локалним црквама у Кападокији и другде. У време Василија Великог већ су називане *kanonikai*: сматрало се да су посвећене канону, редовном ритму свакодневних обреда који их је издвајао од осталих верница./.../

Имућне жене, често богате удовице или неудате сестре свештеника или аскета, биле су кључне за образовање већих скулина. Такве су жене знале окупити око себе групу од педесет, седамдесет, па и стотину девица. Но, нису то чиниле као харизматске путовођице, још мање као представнице клира, већ као самосталне покровитељке и главе домаћинства. Многе од девица под њиховим покровитељством биле су њихове властите пријатељице, штићенице или сиромашне рођаке: Олимпијада је успела да смести таквих штићеница у манастиру у цариградску Велику цркву./.../Бити *philoparthenos*, „девицољубац” био је вид милосрдне делатности. Нису све девице уживале заштиту јаким породица: многе су смрт, оскудица или снажна потреба за независношћу бациле на улицу. Старати се о потребама таквих особа, па чак и радити да би их издржавао, значило је по преимућству испуњавати дужност према „достојној сиротињи”.

Ипак, Свети Оци су пажљиво поучавали подвижнице да се чувају додиром са мушким светом. О томе је писао Свети Василије Анкирски, за кога Браун каже да је указивао на првобитно јединство Адама и Еве као основу привлачности: „Мушко је желело да прионе уза женско с неартикулисаном жестином која је била онолико тајанствена и неизбежна колико и привлачна сила магнета. Василијево позивање на осећање дубоке физичке потребе за међузависношћу мушкарца и жене је било неуобичајено. Ублажавало је оштре обресе мушке превласти. Василије је био спреман да призна да је мушкарцима потребно оно у женама што њима самима недостаје; и ту чињеницу није сматрао знаком слабости мушкараца већ даром који је женама даровао Бог. Та неодредива својства милине, влажног погледа, меке пути и гипких кретњи, која су имала неодољиву привлачност за сексуалну природу мушкараца, преображавала су оно што би

иначе могло бити бешћутно господарење јаким над слабима у равноправ-нији односбригеиузајамне потребе. Али Василијев дубоки доживљај „природне” међузависности мушкараца и жена служио је само да потцрта његов доживљај сексуалних опасности које окружују уздржљиву жену. Сексуалност није била аспект личности који би они што су се одрекли брака могли пренебрегнути. Неугасло врело чулности и даље је прожимало читаву личност. Додир, поглед, чак и чедан пољубац рођака, могао је зазвонити читавим бићем исто онако тренутно, писао је Василије, као што од додира змије читаво тело задрхти./.../ Можемо видети децу како се играју сексуалних игара на улици знатно пре почетка пубертета. Сексуални пориви се покрену када се девојчице ушушкају заједно у кревет. Евнуси, тако је чуо у исповеди многих жена, представљају сталну опасност: „Изузетно су раскалашни, јер нема опасности од трудноће кад воде љубав”. Девица се може одбранили од лажне бликости са саборцима супротног пола једино ако прихвати строга правила сексуалног избегавања и усвоји чврсте обресе мушкараца (у ходу, у тону гласа, у општој „неприродној” мужевној одсечности). Тако ограђена, уздржљива жена ће упирати поглед само у истинске духовне пријатеље, епископа и његово свештенство. Василијева необично отворена расправа написана је, тако он каже, не као апстрактна похвала девичанству, што су чинили толики његови савременици, већ као позив на јасну и брижну будност. Ако је потпуно свесна своје сексуалности и њених сталних опасности, девица де уложити већи труд да себе обликује као живу икону, чији ће једноставно исцртани и озарени лик, кад на њега падне поглед у локалној цркви, улили страхопоштовање хришћанској заједници.“

Подвизи ранохришћанских девственица бејашу изузетно строги. По Брауну, „споснице су биле чувене по својој

способности да издрже неирисродно дуге периоде поста. Веровало се да су монахиње једног великог манастира у Египту одрасле не знајући како изгледа јабука: мушки еквивалент таквим причама би било незнање о постојању жена или златног новца.“

Ускоро су монахиње почеле да духовно руководе побожне жене: „Све већа раздвојеност полова у црквама често је значила да свете жене чешће опслужују женски део хришћанске пастве. Када се, у петом столећу, Матрона Цариградска током својих лутања настанила у близини Бејрута, варошке госпође су се сјатиле да јој доведу своје кћери на подуку: „Изађимо” рекле су, „и погледајмо хришћанку.“ /.../ Побожне жене, међу којима је било удовица које су породица или користољупци стално салетали да се преудају, посећивале су Макрину, старију сестру Василија Кесаријског, у њеном манастиру. Сматрале су је својом духовном путоводителком и заштитницом. Стога нема ничег чудног, или нужно секташког, у томе што се једној жени, у египатском папирусу из средине четвртог века, обраћа с „милостива госпођо учитељице”. Те жене готово увек гледамо споља, и с тим пресудним ограничењем морамо живети како најбоље знамо и умемо. Ипак, из таквих сведочанстава бар можемо сазнати шта је посвећеним женама доносило толики углед у локалним црквама. То су изнад свега биле жене чији је живот био поштеђен дисконтинуитета брака и рађања. У очима мушких поштовалаца посвећена девица је оличавала континуитет у најчистијем виду. Њен је заштићени непрекинути живот високо уважавало олујама изложено градско свештенство. Ту је био студенац дубоке извесности за којом су сами жеђали. Она је била једино људско биће за које се уверљиво могло рећи да је остало исто онакво какво је било кад је створено. Њена физичка целовитост почела је носити изузетно снажан набој значења. За

касноантичке мушкарце је женско тело било највише туђе од свих тела. Било им је антигетички супротстављено колико и пустиња насељеној земљи. Освећено својим девственим стањем, могло им се чинити попут нетакнуте пустиње по себи: био је то најдаљи домашај људске плоти Христовим доласком преобраћене у нешто особито драгоцено.

Осећање невероватне постојаности живота девице, и свете природе целовитости њеног физичког тела, повезивало је девице цркве, по асоцијацији, са свим оним што је било најпостојаније и најсветије у градским срединама. Монаси су активно подстицани да напусте градове. Од њих се очекивало да оду и „да пустињу учине градом”. Но, девице су биле те које су себе могле назвати „кћерима јерусалимским”. Оличавале су све што је било најсветије и најтрајније у срцу седелачке земље. Веома често је светилиште локалног мученика постајало место где су се налазиле уточиште и центар њихових свакодневних молитви.

Од Константиновог доба су важна светилишта у градовима и предграђима Средоземља махом постајала омиљена места окупљања хришћанки сваке врсте. Само су у њиховим мирним светим просторима удате жене могле наћи тренутак предаха од својих породица. Једна млада супруга, Матрона, могла је напустити свога мужа и организовати усвајање своје кћерке захваљујући томе што се придружила групи побожних „одрицатељки” које су скромно боравиле у портицима око храма Светих Апостола у Цариграду.“

Света Макрина се, после смрти вереника, никад није удала, јер је рекла да би то било издаја верности, а са собом је имала прстен у који је био уграђен део Часног крста: „Њен је вереник преминуо. Његова јој је смрт омогућила да се одупре притиску да се уда. Тврдила је да је, будући једном верена, заправо удовица и да јој треба допустити да остане верна своме

преминулом мужу. Али прстен и његова реликвија су били и залог трајног присуства Христа, њеног истинског Женика.“

Браун указује на чињеницу да су се ранохришћанске девице углдале на Мајку Божју, која је од најранијег детињства била посвећена побожном животу. Такође, каже он, „код хришћанских писаца четвртог века језик Песме над песамама јасно оцртава тему непоколебљиве оданости и трајне, присне заштите. Венчање с Христом је девицу чинило светом и недоступном другом брачном партнеру. Породица јој није могла наметнути никаквог физичког мужа./.../ Сматрало се да девица од тренутка својих зарука живи у друштву Христа и Његових анђела./.../С обзиром на ниску стопу писмености међу женама, и њихову искљученост из јавне сфере где су мушкарци стицали и демонстрирали своје познавање античких класика, ступити у манастир је често значило ступити у писменост преко светог моста Светог писма. Једно од најдирљивијих чуда свете Текле било је када је нека побожна жена, која је од свог писменог пријатеља добила примерак Еванђеља, изненада, на своје запрепашћење, открила да уме да га чита. Мада јавно подвргнута батинању, извештавао је Атанасије, једна девица цркве је наставила да пева псалме из књиге коју је држала пред собом. Света страница је била знамење посвећене жене: „Нека сунце што се рађа види књигу у твојим рукама.” У побожним женама, мушкарци су се сретали с истинским културним девичанством: култура свете странице, од детињства однегована неокаљана профаним јавним простором и паганском културом повезаном с јавним простором. Управо су жене, заштићене својом оданошћу невидљивим заштитницима и храњене неометаним упијањем свете културе, биле те које су у градске цркве уносиле осећање трајности и чистоте нетакнуте попут песка далеке пустиње. У девицама цркве, мушкарци нечисте савести, осетљиви на

сопствену сталну зависност од профане, паганске културе и на опустошујуће дејство власти и међусобног надметања на више него јавном форуму цркве четвртог века, могли су носталгично гледати невиност коју су сами изгубили, „као да гледају горуће, фосфоресцентно злато“.

Питер Браун о Светој Макрини, рођеној сестри Светих Ваилија Великог и Григорија Нисијског, каже: „Макрина је за Григорија представљала тихи антипод свету града кроз који су се он и његов велики брат Василије пробијали уз толике жртве. Тај је свет вазда био далеко од ње. Одрасла је с обудовелом мајком, Емилијом, помажући јој да одржи велико домаћинство, остајући јој блиска „као да је још увек у мајчиној утроби“. Корени њеног идентитета сежу до мајчине визије свете Текле коју је мајка имала док се порађала. На њој је почивало Теклино тајно име: она ће бити оно што њена мајка није имала слободу да буде. Она је, и ниједан од њене браће (који су послати дојиљама), дојена мајчиним млеком./.../ Делајући као „отац, учитељ, васпитач, мајка и саветник у свим добрим стварима“ најмлађем брату Петру, Макрина му је пренела културу утемељену искључиво на Светом писму. Из свог манастира у Анесију у шумовитим брдима Понта, на десетак дана пута од Кесарије, Макрина је надзирала растакање једне грађанске династије. Смрт великог Василија, годину дана пре њене, до ње је допрла као удаљена гласина. Кад јој је Григорије дошао на самртној постељи, већ је прошло девет година откако је последњи пут видео сестру; за то време је, међу многим својим недаћама, прегурао и трогодишње прогонство под оптужбом за проневеру.

Он и његов велики брат су платили високу цену за своје непрекидно учешће у тој последњој рунди огорчене грађанске политике познате под именом аријански спор. За све то време, нетакнуто тело њихове сестре, на једном удаљеном

имању, одсликавало је ток живота којим нису протутњале олује града. Необесвећена, дубоко неодређена, захваљујући томе што је избегла улоге браком и рађањем наметнуте нормалним женама, Макрина је била античка „непокошена ливада”. Њено је тело било јасан одјек девичанске земље раја - нетакнуте земље која је у себи носила обећање несањаног обиља, „коју рало изопачене воље... није заорало; девичанске земље без трња и корова; где бистра вода тече крај обала дубоког покоја.”

У Цркви су се појавиле и подвижнице из високих кругова. Браун каже: „Попут лавине чији тутањ допире с врхова падина високих планина, жене попут Меланије Старије и Олимпијаде Цариградске нагнале су свештенство и аскете позног четвртог столећа да подигну поглед у страхопоштовању. Биле су зачуђујућа појава. Њихов животни пут је откривао могућности и препреке веће од иједне на коју су наилазиле „кћери јерусалимске” скромнијег рода.

Пре свега, и Меланија и Олимпијада су биле богате наследнице. Сувише су вределе да их не би удали још као девојчице. Унука конзула, Меланија је удата у једну паганску породицу. У двадесет другој је већ била удовица. Већ је изгубила двојицу синова и имала много неизнетих трудноћа. Отад је самонаметнутим изгнанством градила сопствену пустињу. Одбила је да се врати и утоне у редове своје моћне својте у Шпанији. Отишла је у Рим и обратила се старинским јурисдикционим овлашћењима градског префекта - а не својој родбини - тражећи да се њеном једином преживелом сину додели старатељ: младићу који ће постати пријатан и крајње конвенционалан сенатор. Године 374. се у Александрији, са свом својом покретном имовином, укрцала на брод. Отпутовавши право у Нитрију, спустила је пред ноге никог другог до аве Памва један повећи сребрни ковчежић, попут позла-

ћеног сребрног ковчежића из Британског музеја с приказима удате жене како се пред огледалом дотерује под чулним обиљем Венериним, познатог као Есквилинско благо. У њему је било триста фунти сребра. Памво је био задивљујуће незадивљен.

У ствари, пристизање толиког расположивог блага, раздељеног од особе тако неспорног друштвеног статуса, спасло је прерасле и крхке монашке насеобине око Александрије понижавајуће пропасти под притиском непријатељски расположене аријанске власти. Меланија је подржала опсађену заједницу. Када су 377. водећи свети људи нитријски прогнани у Палестину, Меланија, друга Текла, прерушила се у слушкињу да би им служила. Суочила се с намесником: „Ја сам кћерка тог и тог и супруга тог и тог. Ја сам раб Христов.” Жена којој је римско порекло давало надмоћан ауторитет, Меланија је могла иступати у јавности као „женски мушкарац Божји” на начин који би од света склоњена Макрина држала немогућим.

Живећи у Јерусалиму између 377. и 400, Меланија је управљала манастиром од педесет девица, заснованим на падинама Маслинске горе. Један раскол у који је било укључено четиристо монаха попустио је под њеним утицајем. За све то време, редован прилив прихода од њених имања на Западу који јој је слао син омогућио јој је да стиша злогласно узбуркане воде црквеног живота у Светој земљи. Епископи, монаси и поклоници из свих крајева римског света добијали су помоћ од ње током свог боравка у Палестини. Скупа са својим омиљеним мушким саветником, Руфином Аквилејским, усамљена Римљанка је уживала повлашћен положај у Јерусалиму, „јер они дариваше и хранише све тамошње свештенство, и тако окончаше своје дане не увредивши никог”. Захваљујући томе, Меланија је живела

у средишту хришћанске маште свога доба, на местима за која се веровало да још носе отиске Христових стопала, „не поседујући ни педаљ земље” у својој одабраној домовини.“

Света Олимпијада Цариградска посветила се, пошто јој је муж умро кратко после удаје, служењу сиротињи: „Њена палата у близини Велике цркве, само неколико стотина метара од жамора хиподрома, постала је установа за помоћ сиротињи. Задивљујућа палата је већ имала сопствени суд за раздавање милостиње, сопствена пространа купатила и пекару која је пекла прворазредан хлеб. Манастир сачињен од Олимпијадиних властитих штићеница творио је побожан улаз у врт који се наслањао на епископски двор. Тим и другим подухватима Олимпијада је приложила хиљаду фунти злата, сто хиљада фунти сребра, имања расута широм западне Мале Азије и породични удео у житном прилогу за сиромашне. Та једна једина жена је омогућила да епископи „владајућег града” уживају средства, како за помоћ сиротињи тако и за задовољавање амбициозних планова, једнака онима којима је јерусалимска света места обасула једна самоизгнана Римљанка каква је била Меланија.

Године 397. Олимпијада још није била напунила ни четрдесету. Њено ју је испосништво учинило „крхком попут паучине”, скромношћу и слабим здрављем везану за најповученије одаје њеног великог манастира. Знало се да се увек купа читавог тела прекривеног широком црном хаљином.“

Дакле, чистота и девство су кључне особине Цркве од најстаријих времена. Ове врлине нису биле само врлине појединца, него и читаве заједнице. Зато је Црква Божја увек и свагда настојала да се бори за чистоту и чедност. То доказују примери из хришћанске литературе свих времена.

СВЕТИ ЛЕСТВИЧНИК НАМ ЈЕ УЧИТЕЉ

Писац „Лествице“, Свети Јован, био је истински опитник духовне борбе. Он каже: „Преједање је мајка блуда, а морење трбуха – виновник чистоте./.../ Пошто смо се најели, тај нечисти дух одлази и шаље нам духа блуда, извештавајући га о томе шта се са нама збило: „Хајде, - каже, - узнемири га! Пошто му је стомак препун, савладаћеш га лако“. А овај долази, смеши се, и свезавши нам помоћу сна руке и ноге, чини са нама што му је воља, прљајући душу нечистим сањаријама и тело истечењем./.../Нико од оних који су се научили чистоти, нека успех не сматра својом заслугом, будући да наша природа није способна да победи саму себе. Где природа претрпи пораз, препознаје се долазак Онога који је изнад природе. Ван сваког спора, мање одступа пред већим./.../ Почетак је чистоте у неслагању са нечистом помисли, и у истечењима која се са времена на време догоде без икаквих нечистих слика. Средина је чистоте, када од обилне хране имамо природне полне прохтеве, али смо без прљавих маштарија и без истечења. А крај је умртвљење тела, које иде за умртвљењем помисли./.../Ако је доказ истинске чистоте да се буде без похотљивих осећаја при нечистим сновима, онда је свакако крајњи ступањ блуда – имати истечење у будном стању од самих помисли./.../Ко телесним радом и знојем води борбу са овим противником, личи на човека који је непријатеља свог везао слабом врпцом; онај ко се са њим бори уздржањем и бдењем – на онога који непријатеља ставља у гвоздене окове; а онај ко се са тим противником бори смиреноумљем, безгневљем и жеђу – на човека који је свог непријатеља убио и сакрио у песак./.../Лисица се претвара да спава, а демон глуми целомудреност. Само, лисица то чини да превари птицу, а демон – да нам упропасти душу. Читавог свог живота не веруј овоме блату, и не ослањај се на њега док се

не сусретнеш са Христом./.../Немој ни помислити да разлог зима и противразлог зима потучеш демона блуда, јер он увек може доказивати да је у праву, пошто се по природи бори са нама./.../Ко хоће да се бори са својим телом или да га победи својим сопственим снагама, узалуд се мучи. Јер, ако Господ не разори дом тела и не сагради дом душе, узалуд бди и пости онај који би хтео да тело своје умртви./.../Признај пред Господом немоћ своје природе, потпуно свестан своје неспособности, па ћеш неосетно добити дар целомудрености./.../ Наш нечовечни непријатељ и заступник блуда, демон, говори да је Бог човекољубив и да овој страсти, као природној, врло лако опрашта. Но, ако испитамо мамац демона, видећемо да после учињеног греха они Бога називају праведним и неумољивим судијом. Оно прво нам говоре, да нас навуку у грех; а ово друго, да нас баце у очајање./.../Као пречист и бестелесан, Господ се весели нетакнутости и чистоти нашег тела. Демони се, како неки веле, ничему другом не радују толико као смраду блуда, нити се некој другој страсти толико веселе као прљању тела./.../Нека сећање на смрт увек спава и устаје са тобом, као и непрекидна умна Исусова молитва, јер ти у сну ништа друго не може помоћи као то./.../Неки кажу да је немогуће назвати се чистим пошто се већ једном окуси телесни грех. А ја, побдијајући то мишљење, рекох да је ономе који само хоће могуће и згодно од једне дивље маслине начинити питому. И да су нешто кључеви Царства небеског поверени девственику по телу, можда би оно мишљење и било исправно. Али, нека његове поборнике посрама онај (Свети апостол Петар, нап.прир.) који је имао ташту а постао чист и понео кључеве Царства./.../Змија сладострашћа се јавља у много видова: неискусне наговара да само једанпут пробају, па да прекину; а оне који су то већ искусили, тај бедник наводи да се сећају свог греха, како би кроз успомену поново

пали у грех./.../ Уколико се пробудимо чисти и мирни, знајмо да се ради о тајноме дејству светих анђела, нарочито ако смо заспали са великом молитвом и трезвоумљем. А понекад устајемо немирни, после нечистих снова./.../Није чудно ако се бестелесни бори са бестелесним. Чудо је, међутим, право чудо, што једно телесно биће, у борби са телом као са својим подмуклим непријатељем, побеђује у ствари бестелесне непријатеље./.../ Према објашњењу мудрих отаца, треба разликовати: приступање [тј. прилог], спајање, пристанак [тј. слагање], поробљење, борбу и тзв. страст у души. Блажени оци одређују приступање као просту реч, или слику било чега, која се поново појављује и уноси у срце. Спајање значи разговарање са оним што се појавило, без обзира да ли са страшћу или бестрасно. Пристанак је сагласност душе са оним што се јавило, сједињена са уживањем. Поробљење је насилно и невољно завођење срца или трајно општење са предметом, које разара наше добро душевно здравље. Борбу они одређују као равнотежу снага између онога који напада и оног који се брани, где последњи побеђује, или бива побеђен искључиво по својој вољи. Страшћу називају порок који се током дужег времена страсно угнездио у души, и који је кроз навiku постао као њено природно својство, тако да душа већ сама, хотимично, хрли к њему. Од свега тога, прво је безгрешно. Друго – не сасвим. Треће – већ према стању у коме се подвижник налази. Борба је узрок победничких венаца или осуде, а поробљење се друкчије цени ако је за време молитве, а друкчије у неко друго време, друкчије према безначајним стварима, а друкчије у односу на рђаве мисли. Страст подлеже код свих људи или будућем покајању или будућој муци. Према томе, ко се према приступању односи без страсти, једним ударцем одсеца и све потоње./.../После дуге борбе најзад истеран из нашег срца, претучен камењем поста

и мачем смирења, бедни демон, друг нашега глиненог тела, попут неког црва који се увукао у њега, настоји да цас испрља, дражећи нас извесним неочекиваним и незгодним кретањима. Овај демон, много више од других, пази на тренутке у којима нисмо у стању покренути своје тело да се моли против њега. Тада тај зликовац највише и покушава да нам наметне борбу./.../Жудно испијај подсмех као воду живота, од сваког човека који хоће да те напоји њиме. Јер, он је лек који чисти од блуда. Тада ће се у твојој души родити сунце дубоке чистоте, и светлост Божија неће напуштати твоје срце./.../Немој престати да замишљаш и да истражујеш бездан тамнога огња, и нежалостиве слуге, неосетљивог и неумољивог Судију, бескрајни хаос подземног огња, и страшно место под земљом, и силазак у тесне поноре, и уопште све томе слично, да би похотљивост која се у нашој души налази била потиснута великим страхом, и да би се душа сјединила са непролазном чистотом и примила у себе сјај невештаствене светлости која блиста јаче од било каквог пламена./.../Постоји демон који нам прилази чим легнемо у постељу, и који нас обасипа злим и нечистим мислима, како бисмо, онако троми, не наоружавши се против њих молитвом, заспали са прљавим мислима, те сањали прљаве снове./.../Земаљском цару је мрзак онај који стоји пред њим и од њега окреће главу, разговарајући са непријатељима господаревим. Тако је и Господу мрзак онај човек који стоји на молитви, а прима нечисте помисли./.../Тог пса који ти прилази отерај оружјем молитве. Ма колико био дрзак, не узмичи пред њим.

[Исповест блудне страсти]: [Душа пита]: Реци ми, реци ми, о, моја супруго, природо моја! Никога другог нећу да питам о ономе што је у вези са тобом. Како да останем неповређен од тебе? Како да избегнем природну опасност, када сам обећао Христу да ћу водити рат са тобом? Како да побе-

дим твоју тиранију, када сам добровољно решио да те силом савладам? [А тело одговара]: Нећу ти рећи ништа што и ти сама не знаш, већ само оно што знамо обоје. Мој драги отац јесте самољубље. Узрок спољашњег распаљивања лежи у неговању тела, и уопште у одмарању, а узрок унутрашњих стра-
сних осећаја налази се у претходном одмарању и успомени на почињена сладострасна дела. Зачета, рађам грехове. Рођени, они са своје стране рађају смрт кроз очајање. Ако упознаш моју и твоју очевидну и дубоку немоћ, ти си ми везао руке. Ако грло своје мучиш постом, везао си ми и ноге, да не могу корачати. Ако свему томе додаш и послушност, ослободио си се од мене. Ако стекнеш смирење, одсекао си ми главу.“

ПОУКА О ЧИСТОТИ ПО СВЕТОМ ГРИГОРИЈУ ПАЛАМИ

Да би се човек спасао, потребно је да чува чистоту, каже Свети Григорије Палама. Чистота се чува или у браку или у монаштву. Ко живи у браку, а твори разврат, навлачи гнев Божји: „Потоп који је задесио читав свет наступио је услед блудничења оних што су се од старине називали „синовима Божијим“; због блудничења је на Содому сишао огањ с неба; несреће су стигле и Израиљце који су сагрешили са Моавкама. Узрок ондашњег истребљења великог броја људи био је блуд, а мислим да он и данас за нас представља узрок пораза које трпимо од иноплеменика и разних унутрашњих и спољашњих зала и несрећа. Писмо је „синовима Божијим“ најпре назвало оне што потичу од Еноса, а он је био први који је полагао наду у призивање имена Господњег. Енос је био син Сита, чији се род разликовао од рода проклетог Каина и живео је целомудрено. Ради њих је тада још опстајао свет, све док нису, како је писано, видели кћери људске, тј. девојке из рода Каиновог. Оне су биле лепе, због чега су они, опчињени њиховом раскалашном лепотом, почели да их узимају за

жене, коју год су хтели, док се нису научили њиховим делима и док се није умножило зло на земљи. Тада је наступио Потоп и све их уништио. Да се тада на земљи није нашао Ноје и Нојеви синови који су живели целомудрено – а да су живели целомудрено види се из тога што је сваки имао по једну жену са којом је и ушао у Ковчег – не би остало никаквог корена ни основа из којег би постао други свет. Видите ли како је у старини због блуда могао да пропадне овај свет, да се није сачувао благодарећи целомудренима? Неће ли они који су недостојни овог света пошто га доводе у неред, бити одбачени и у будућем веку и предати огњу пакленом, јер се никако нису супротстављали огњу телесних наслада, осим ако не пожуре да га кроз покајање угасе и да сузама овде сперу нечистоту из прошлости?! Нека знају да ће, ако не пожуре да се кроз покајање супротставе страсти а повремено и срамној страсти која је по природи још гора од оне што јој је претходила и која је пород развратне пожуде, још овде привући паклени огањ који ће уграбити раскалашне и предати их вечним мукама.

Ко не зна за Содомљане и за њихово распаљивање противприродним блудом, за којим је уследила огњена киша и њихова пропаст? Често је и цео град страдао због једног развратника, као што се житељима Сихема догодило да их потпуно истребе Јаковљеви синови зато што је Сихем уграбио Дину, Јаковљеву кћер. Оставимо сада оно што је било пре (Мојсејевог) Закона и упитајмо: зар и сам Закон не заповеда да се невеста која није сачувала девственост убије камењем? Да се кћи свештеника која је пала у телесни грех сажеже огњем? Не забрањује ли да се плата блуднице даје као принос у храм? Зар није због Израиљаца који су блудничили са Моавкама у једном дану било побијено двадесет и три хиљаде њихових мушкараца? Зато нам и велики Павле каже: Нити

да блудничимо, као што неки од њих блудничеше, и паде их у један дан двадесет и три хиљаде (1. Кор. 10; 8). Овако је пре Мојсејевог Закона, у време Закона и после њега кажњаван блуд.“

Ако је тако било у Старом Завету, шта рећи за Нови Завет? Свети Григорије опомиње: „Шта онда рећи за нас, који имамо заповест да распнемо тело са његовим страстима и похотама, а ипак поново падамо у оно за шта долази гнев Божији на синове противљења? Упозорени смо на то да треба да умртвимо своје удове на земљи, и блуд, и нечистоту, и злу страст, и похоту, али не обраћамо пажњу на упозорења. Зар се не плашимо, ако ничег другог, а оно макар гнева Божијег, који нам прети и са неба и са земље, како овдашњим тако и вечним мукама? Не осећамо ли побожни страх пред јављањем у телу Сунца Правде, Христа, и зар никако нећемо да долично ходимо, као по дану? Не задрхтимо ли пред апостолским претњама, судовима и саветима, у којима се каже: Не знате ли да сте храм Божији и да Дух Божији обитава у вама? Ако неко разара храм Божији, разориће њега Бог (1. Кор. 3; 16-17), позната су дела тела, која су: прељуба, блуд, нечистота, бесрамност... зависти, убиства, пијанства, раскалашности, и слично овима за која вам унапред казујем, као што сам и раније говорио, да они који тако нешто чине неће наследити Царства Божијега (Гал. 5; 19-21), јер знајте ово, да ниједан блудник, или нечист, или лакомац, којије идолопоклоник, нема наслеђа у Царству Христа и Бога (Еф. 5; 5) и јер ово је воља Божија: светост ваша (у грчком тексту: „наша“), да се чувате од блуда, и сваки од вас да зна држати своје тело у светости и у части, а не у страсној жељи, као и незнабошци који не познају Бога... Јер нас не призва Бог на нечистоту, него у светост. Који, дакле, одбацује, не одбацује човека него Бога, који је и дао Светога Духа Својега вама (1. Сол. 4; 3-8). Да ли би ико могао

набројати све изреке апостола и пророка које се односе на ово? А ево шта апостол препоручује целомудренима, онима који су постали удови Христови: Писах вам у посланици да се не мешате са блудницима (1. Кор. 5; 9). Ако се они сами не одврате од блуда, апостол саветује друге да се одврате од њих и да их тако постиде, говорећи: Да се не мешате с неким који се брат зове, ако је блудник... с таквим заједно и да не једете (1. Кор. 5; 11). Видиш ли да онај ко се ваља у блуду представља заједничку срамоту за Цркву и да зато таквога сви треба да се клоне и да га изгоне? И сам Павле је сатани предао блудника из Коринта, не показавши нити љубав према њему нити га прихвативши назад све дотле док овај на одговарајући начин није показао своје покајање. О, човече, свим силама спасавај своју душу од таквих зала, садашњих и будућих, и то двоструких: и у будућем и у овом веку. Исавов род је одбачен због тога што је он био блудник и оскврниатељ, а Ровоам је био лишен већег дела царства зато што је био љубитељ жена. Његов родитељ, Соломон, који је волео жене као нико други, отишао је из овога живота не доживевши такву несрећу, и то због Давида који је једном починио тежак преступ, али га је очистио потоцима суза и другим делима покајања. Бежите од блуда, браћо – заповеда опет Апостол. Да је и Самсон бежао од блуда, не би пао у Далилине руке, нити би заједно са косом изгубио снагу и очи, нити би пак неславно окончао живот међу иноплеменицима. Да су они које је Мојсеј предводио као војсковођа и законодавац бежали од блуда, не би принели жртву Велфегору и не би јели жртве за мртве, не би пали у оној мери у којој су пали. Да је од блуда бежао Соломон, не би одступио од Бога Који му је дао царство и мудрост, и не би подигао храм идолима. Видите ли како блудна страст води човека чак и у безбожност? Ни лепота Сузанае која је опчинила старце-судије у Вавилону не би их потом савладала

и не би били побијени камењем да су од самог почетка бежали од те гнусне страсти, и да је (Сузану) претходно нису свакога дана развратно посматрали. Ни Олоферну не би била одсечена глава да најпре Јудитине сандале, како је записано, нису привукле његов поглед и да њена лепота није заробила његову душу. Зато Јов каже: Завет положих очима својим да не помишљам на девојку (Јов. 31; 1). Зар се ово утолико пре не односи на жену недоличног понашања, разведену или удату?“

Свети Григорије Палама зато опомиње: „Према томе, богољупче, подвизавај се или у безбрачности или у богодарованом браку! Пиј воду из својих бунара, или, тачније речено, из твог јединог бунара, па и то чини целомудрено. У потпуности се уздржавај од незаконитог пијења, јер је то онда вода Стикса која се улива у (адску реку) Ахеронт, вода која је испуњена смртоносним отровом и има моћ да те отрује, јер оне који је пију одвлачи пред адска врата или, боље речено, у саме дубине пакла. Бежи од меда са развратних усана, јер се зна да оне лукаво узрокују смрт развратника, која се огледа у удаљавању од Бога. Давид о томе каже: Гле, који себе удаљују од Тебе пропашће, погубио си сваког прељубника (Пс. 72; 27). Нужно је, дакле да онај чије је тело посредством Светог Духа постало храм Божији и у коме обитава Дух Божији, буде чист или да се бар очишћује, да стално буде неоскрнављен и да се уздржава од препуштања насладама, да се труди да задобије непорочност и целомудреност и да бежи од сваког блуда и нечистоте, да бисмо сви ми у радости вечно обитавали уз непропадљивог Женика у непорочним ложницама, молитвама Оне Која Га је ради нашег спасења девствено родила, Његове приснодевствене, пренепорочне и преславне Мајке, сада и увек и у векове векова. Амин.“

КАКО ЧЕДНОСТ ИЗБАВЉА ОД СМРТИ?

Ево једног примера из деветог века после Христа. Преподобни отац Николај најпре беше војвода у време грчкога цара Никифора [Византијски цар Никифор I царовао од 802. до 811. године], и имађаше под собом многе војничке пукове. Када цар Никифор зарати с Бугарима, пође у рат и Николај са својим пуковима. Уз пут Николај сврати на преноћиште у једну крчму. Пошто вечера заједно са гостионичарем, он се помоли Богу и леже да спава. Но у другу и у трећу стражу ноћи, гостионичарева кћи, запаљена сатанском пожудом на грех, тихо се привуче војводиној постељи, пробуди га и стаде га блудним речима навлачити на грех. А војвода јој рече: Девојко, ослободи се те луде сатанске пожуде, и не жели оскврнавити девственост своју и мене кукавног гурнути у дубину пакла! – Застидевши се мало, она оде. Но убрзо затим она поново дође и салеташе на грех целомудреног човека. Војвода је и по други пут одасла. Али она, распаљивана од ђавола блудном похотом, дође и по трећи пут к њему. Тада јој блажени војвода рече: О бедна, испуњена сваке бестидности и безумности сладостраснице! Не видиш ли да те демони раздражују, желећи да ти одузму девственост, па да те начине подсмехом и поругом за сав род твој и за све људе, а да ти душу рину у вечне муке? Не видиш ли такође да ја недостојни идем у рат са туђим народом? И како да оскврним тело своје идући у рат? Не, Бог ће ми помоћи, и ја се нећу оскврнити! То и много друго изговори он бестидници, и одасла је од себе са стидом. А када свану, војвода устаде, помоли се Богу, па крену својим путем. Наредне ноћи он у сну виде себе где стоји на неком месту у ваздуху; близу њега седи неко Силан, са десном ногом пребаченом преко леве; и Он упита Николаја: Видиш ли војнике са обе стране? – Да, Господине, одговори Николај, видим како Грци секу Бугаре. – Тада тај Муж рече

праведноме војводи: Погледај на нас. – Погледавши на тог Силног, војвода виде где Он пребаци десну ногу преко леве. После тога праведни војвода се окрену к војницима и угледа где Бугари, појачани, немилице косе грчке пукове. А кад престаде битка, Силни рече праведноме војводи: Размотри добро побијена тела, и кажи шта видиш. – А он загледавши се виде да је сво поље покривено мртвим телима, а усред њих једно место празно и обрасло травом, толике величине да на њему може лећи само један човек. И он рече: Господине, сво је поље покривено лешевима непоштедно побијених Грка, сем једнога места на коме може лећи један човек. – Тада Силни упита војводу: А шта ти мислиш о томе? – Војвода му одговори: Невјежа сам и препрост, Господине, и ништа не разумем односно тога. – Тада му тај страшни Муж рече: Оно празно и травом обрасло место, велико колико лежај једнога човека, било је припремљено за тебе. Ти си ту имао лежати посечен заједно са твојим непријатељима, и попунити ту празнину. Али пошто си ти прошле ноћи јуначки одагнао од себе ону препредену змију, која је трипут наваљивала на тебе, салећући те на грех, да би те убила, то си ти сам себе ослободио од смрти. На тај начин ти си оно обрасло травом место оставио празно, а душу си своју спасао заједно са телом. Пошто си себе спасао од смрти, ти ћеш остало време живота свога провести у непрекидном служењу мени. Видевши и чувши то, праведни Николај сав уздрхта, трже се из сна обузет страхом и ужасом, па уставши помоли се Богу за своје војнике. А кад настаде битка и страшна сеча са обе стране, Грци спочетка надвлађиваху Бугаре; али затим се Бугари изненада осоколише и стадоше надвлађивати Грке. Као разјарене звери они храбро јурнуше на грчке пукове, нештедимице их гонећи и секући. И убрзо сва грчка сила паде од оштрице бугарских мачева, тако да и сам цар Никифор

једва успе да побегне са малом дружином. Тада војвода грчких пукова блажени Николај, видевши испуњење свога сна, узнесе благодарност Богу за своје спасење од смрти, остави свој војводски чин и повуче се у манастир, неутешно плачући и ридајући за погинулим војницима. Примивши пак свету схиму и послуживши Богу у току много година, он постаде један од прозорљивих и великих отаца. С њима се он удостоји и удела на небу у Христу Исусу Господу нашем, коме слава вавек. Амин.“

Ово **Амин** плаћено је скупо. Али је вредело.

УТИЦАЈ ВРАЧАРА НА БЛУДНУ СТРАСТ

Светом Илариону би доведена бесомучна девојка из околине Газе. Бес беше ушао у њу из следећег разлога. Један младић заволе њу, и зажеле да има грешне односе са њом; али она га одбијаше и не пристајаше на то. Увидевши да ни умиљатим речима ни скупоценим поклонима не може да дође до онога што жели, младић оде у Египатски град Мемфис [древна моћна престоница Египта, на Нилу] к тамошњим врачима Ескулаповим [Ескулап или Асклипије – грчко-римски бог лекарске науке и исцељивања] и исприча им о својој љубавној патњи за том девојком. Добивши од њих некакве волшебне речи, исписане на бакарној плочици, он се врати дома, и закопа плочицу под прагом куће у којој живљаше та девојка: јер га тако беху научили врачима. И тог часа уђе ђаво у девојку; и толико је распали блудном похотом, да она поче бестидно викати, дозивајући по имену онога младића да јој задовољи страст; и скидаше са себе хаљине, и бесрамно се разголићиваше, и мучаше се распаљивана огњем блудољубља. Када то видеше њени родитељи, они разумеше да јој је та напаст од ђавола, па је узеше и поведоше к преподобноме у манастир. Јер у то време преподобни беше сабрао мноштво братије и

устројио велики манастир. На путу ка преподобноме, ђаво у девојци викаше и кукајући говораше: Мени беше боље када бејаш у Мемфису, заводећи људе сновиђењима, неголи сада када сам послан овамо. – А када девојка би приведена к светитељу, ђаво завапи: Ја сам преко воље ушао у ову девојку, и силом сам послан у њу од мога господара. А сада се страховито мучим и не могу да изађем, јер сам привезан за бакарну плочицу и закопан под прагом. Зато нећу изаћи док ме не разреши младић који ме је привезао. – Осмехнувши се мало, светитељ рече: Тако ли је велика твоја сила, ђаволе, да су те кончићем завезали и насилно те држе бакарном плочом? Зашто ниси ушао у младића који те је завезао? – Ђаво одговори: У њему се већ налази друг мој, ђаво сладострашћа. – Помоливши се, светитељ изагна ђавола из девојке, и поучи је да се чува вражјих замки и да избегава разговоре са бестидним младићима.

СЛУЧАЈ СВЕТЕ ЈУСТИНЕ

У наше време општег одступништва страшно су повезани блудничење и магија, јер је њихов господар исти – ђаво. Многи несрећници прибегавају врачарима и гатарима да би неког „освојили“ и навели на блуд.

Православни одлично знају о чему је реч. Тако се у житију Светих Кипријана и Јустине јасно види ко стоји иза страсти блуда. Један похотни младић, Аглаид, загледао се у хришћанску подвижницу Јустину, и хтео да је приволи на нечисту везу. Кад га је она одбила, обратио се опасном врачару Кипријану. Ево шта кажу Житија светих о покушајима Аглаидовим и о победи Бога у Светој Јустини, која Му је служила свим својим бићем: „Не знајући шта више да чини јер је зла пожуда расла у њему, Аглаид се реши на још једно зло: оде великоме волхву и чаробњаку Кипријану, идолопоклоничком

жрецу, исприча му своју муку, и замоли његову помоћ, обећавајући му много сребра и злата. Чувши све то од Аглаида, Кипријан га тешаше, обећавајући му да ће му сву жељу испунити. Ја ћу учинити то, рече он Аглаиду, да ће сама девица искати љубав твоју, и жудеће за тобом више него ти за њом. Утешивши га тако Кипријан га отпусти пуног наде.

Онда се Кипријан даде на посао: отвори своје књиге, и призва једног од нечистих духова за кога сазнаде да може брзо срце Јустине распалити прљавом пожудом према оном младићу. Ђаво му обећа да ће то хитно учинити, и са гордошћу рече: „То је лака ствар за мене, пошто сам много пута градове земљотресом потресао, бедеме разваљивао, домове разделявао, крвопролића и оцеубиства устројавао, велика непријатељства и љутње међу браћу и супруге убацивао, многе жељне девствовања у нечистоту увалио; монахе који су по горама живели, тешке постове држали, никада о телу помишљали, ја сам блудном пожудом распаљивао, и научио их да служе телесним страстима; неке покајнике, који су се били одрекли свега, ја сам опет к првим злим делима вратио; многе сам целомудренике у блудочинство увалио, -: па зар да ту једну девицу не приволим на љубав према Аглаиду? Али, зашто више говорити? Ја ћу ускоро самим делом силу своју показати, само узми ову лекарију, (- пружи му неку пуну посуду -), и подај је ономе младићу да покропи Јустинину кућу, па ћеш видети шта ће бити.“

Рекавши то, он оде. Кипријан позва Аглаида и посла га да тајно покропи Јустинину кућу из ђаволове посуде. Кад овај то учини, тамо уђе демон блуда са распаљеним стрелама телесне пожуде, да девојчино срце рани блудноћом, а тело њено распали прљавом пожудом. Јустина пак имађаше обичај да сваке ноћи узноси молитве своје Господу. И када се она, по обичају свом, у девет сати ноћу мољаше Богу, она изненада осети у

телу свом неко лахорење, па онда злу олују телесне пожуде и запаљеност огња пакленог. И дуго она би у тој напасти и унутрашњој олуји: и дође јој на памет онај младић Аглаид, и појавише се у њој рђаве мисли. Но девица се чуђаше и саме себе стиђаше, осетивши где јој крв ври као у неком врелом казану, и мишљаше о ономе чега се свагда гнушала као неке гадости. Али, будући благоразумна, Јустина познаде да ова олуја у њој настаде од ђавола, па се одмах лати оружја - крсног знака, и прибеже к Богу топлим молитвом, и завапи из дна душе ка Христу, женику свом, говорећи: „Господе Боже мој, Исусе Христе! ето непријатељи моји усташе на ме, замку спремише ногама мојим и понизише душу моју, а ја се опоменух имена Твог у ноћи, и обрадовах се. И када ми они досађују, ја прибегавам к Теби, и надам се да се непријатељ мој неће обрадовати због мене. Ти знаш, Господе Боже мој, да сам ја слушкиња Твоја, и чистоту тела свог Теби сачувах, и душу своју Теби уручих. Стога сачувај овцу Своју, Пастиру Добри; немој ме предати у плен зверу који тражи да ме прогута; даруј ми победу над злом пожудом тела мог!“

И тако света девојка, дуго и трпељиво стојећи на молитви, посрами врага. Јер он, побеђен њеном молитвом, побеже од ње са стидом. И Јустини се поврати спокојство у тело и у срце, и угаси се пламен пожуде, и престаде борба, и умири се кључање крви. И Јустина даде славу Богу, певајући победничку песму. А ђаво се врати Кипријану са рђавом вешћу о потпуном неуспеху. Кипријан га онда упита: „Због чега ниси могао победити девицу? А он, и не хотећи, рече истину, говорећи: Због тога што видех на њој неки знак, кога се уплаших, и не могах је победити.“

Кипријан онда призва најопакијег беса, и посла га да куша Јустину. Отишав к Јустини, овај бес се окоми на њу страшније од оног првог, јер је нападе са великом силом. Но девица се

наоружа свесрдном молитвом, и показа велики подвиг: обуче се у кострет, и умртвљиваше тело своје молитвом и постом, узимајући само хлеб и воду. И тако укротивши страсти тела свог, она прогна ђавола посрамљеног, који се, као и први, врати Кипријану без икаквог успеха.“

Када је на крају и трећи, најопакији демон био побеђен, Кипријан га упита: „Зар и ти не могаде победити девицу, ти - моћни кнез, искуснији од других у таквим стварима? Та онда од вас може ишта учинити том непобедивом срцу девичанском? Реци ми, дакле, каквим се то оружјем она супротставља вама? И на који начин она вашу огромну силу претвара у немоћ? - Тада ђаво, принуђен силом Божјом, признаде и против воље, и рече: „Ми не можемо да гледамо у крсни знак, већ бежимо од њега, јер нас он као огањ опаљује и далеко прогони.“

Видећи силу Божју, Кипријан се обрати Христу и касније пострада као мученик. Али, поука је јасна: врачари често користе разне чини да би људе упропастили и навели на блуд.

БЛУД И СМРТ

Један трговац, житељ града Тримитунта, отплови у туђу земљу ради трговине, и задржа се тамо дванаест месеци. За то време жена његова учини прељубу, и затрудне. Вративши се кући, трговац примети да му је жена у другом стању, и по томе познаде да је она у његовом одсуству учинила прељубу. То њега силно разјари и разгњеви и он је стаде тући; и не желећи да живи с њом, гоњаше је из своје куће. Затим оде и исприча све архијереју Божјем Светом Спиридону и мољаше га за савет. Светитеља дубоко потресе женин грех и мужевљев горки јад, па дозвољава жену, и не питајући је је ли стварно згрешила пошто о греху њеном сведочаху сама бременитост њена и плод у њој зачет од безакоња, упита је отворено: Зашто си

оскврнавила постељу мужа свог и осрамотила кућу његову? – Међутим жена, изгубивши сваки стид, дрзну се отворено лагати, да ни од кога другог зачала није већ од самог мужа свог. Присутни узнегодоваше на њу због те лажи још више неголи због саме прељубе, и говораху јој: Како ти то говориш да си зачала од мужа, кад твој муж дванаест месеци није био код куће? Зар може зачети плод остати у утроби дванаест месеци и више? – Но она упорно тврђаше да зачети плод чекаше повратак оца свога из далеке земље, па да се у његовом присуству роди. Бранећи ту и друге лажи и препирући се са свима, она подиже велику вику и галаму што је клеветају и вређају. Тада Свети Спиридон, желећи је побудити на покајање, рече јој кротко: Жено, ти си пала у велики грех, зато и твоје покајање мора бити велико, јер и за тебе постоји нада на спасење, пошто нема греха који превазилази милосрђе Божје. Међутим, ја видим, да је прељубочинство породило у теби очајање, а очајање бестидност, и било би праведно да ти поднесеш заслужену и брзу казну. Но и поред тога, остављајући ти место и време за покајање, ми јавно унапред објављујемо теби: плод неће изаћи из утробе твоје док не кажеш истину, не прикривајући лажју оно што и слепац, како се вели, може видети. Ове светитељеве речи убрзо се збише. Када жени дође време да роди, на њу наиђе љута болест, причињавајући јој страховите болове и задржавајући јој плод у утроби. Но она, огорчена и упорна, не хте да призна свој грех; и у том греху умре страшном смрћу, не могући родити. – Дознавши за то, архијереј Божји се расплака, и кајаше се што је осуди таквим судом, и говораше: Нећу више изрицати суд над људима, када се моја изговорена реч тако брзо збива на њима у стварности.

НЕОПХОДНОСТ ПОКАЈАЊА ЗА ЖИВОТА

У граду Картагени, у Африци, беше један војник, по имену Таксиот. Он провођаше живот у тешким гресима. Но деси се у Картагени помор, и Таксиот се трже, покаја се за грехе своје, остави војничку службу, и са својом женом повуче се из града на своје имање, где живљаше богоугодно. Али после извесног времена, по дејству ђавола, он учини прељубу са женом свога слуге, који је живео на његовом имању. Но не прође после тога много дана, а њега уједе змија, и он умре. На попрште далеко од имања Таксиотовог налажаше се један манастир. Жена Таксиотова похита тамо и замоли монахе да сахране њеног мужа крај манастирске цркве. Пошто пренеше тамо покојника, сахранише га у девет сати пре подне. Но у три сата по подне чу се из гроба запомагање: Смилујте се на мене! смилујте се! – Тада приђоше гробу, и брзо откопаше гроб, и нађоше покојника живог. Све их то запрепасти, и питаху га шта се то с њим десило, и како оживе. А он им од силног плача и ридања не могаше причати, само их мољаше да га одведу слуги Божјем епископу Тарасију. И одведоше га епископу. И епископ га три дана тераше да му исприча шта је видео тамо. И он тек четвртог дана једва могаше да говори. И тада са многим сузама исприча ово: Када умирах, ја угледах пред собом неке црнце, чији изглед беше веома страшан, и душа ми се смете. Затим угледах два врло дивна младића, и душа моја ускочи им у руке. И одмах као летећи са земље ми узлажасмо по ваздуху навише, и наиђосмо на митарства која спречавају улазак и заустављају душу свакога човека. И на сваком митарству истраживаху засебне грехе: на једном лаж, на другом завист, на трећем гордост; и сваки грех има своје посебне иследнике у ваздуху. И ја видех код Анђела торбу, и у њој сва моја добра дела, и Анђели узимаху од њих и противстављаху мојим злим делима. И тако пролажасмо митарства.

Али када, приближавајући се к вратима неба, наиђосмо на митарство за блуд, зауставише ме стражари. И онда изнесе сва моја блудна дела телесна, која сам починио од детињства па све до смрти. А анђели који ме вођаху рекоше ми: Све телесне грехове, које си у граду учинио, Бог ти је опростио, пошто си се покајао за њих. На то противници моји рекоше: Али по одласку из града, он на имању свом учини прељубу са женом свога слуге. Када то чуше Анђели, и не нађоше моје добро дело којим би надмерили тај мој грех, они ме оставише и отидоше. Тада ме зли дуси зграбише и, бијући ме, свукоше ме доле. И раседе се земља, и они ме вукоше кроз неке тесне и смрдљиве ходнике све до самих преисподњих тамница пакла, где су душе грешника затворене у вечној тами, где нема живота људима, него вечне муке и неутешни плач и неизразиви шкргут зуба. Тамо стално страховито кукају, вапијући: Тешко нама! Тешко нама! Леле! леле! – И није могуће искапати тамошње невоље које видех, нити изразити оне муке и патње: јецају од срца, и никога да се сажали на њих; плачу, и нема ко да их утеши; моле, и нема ко да их чује ни избави. И ја бих затворен с њима у тим тамним местима. И обревши се у тескоби, ја плаках и ридах горко од девет сати до три поподне. Онда угледах мало сијање неко – то беху дошла тамо два Анђела. А ја их стадох молити усрдно, да ме избаве од ове беде, да бих се покајао Богу. Но Анђели ми рекоше: Неблаговремено молиш, јер нико одавде не излази све до свеопштег васкрсења. – Али ја не престајох молити и преклињати, обећавајући покајање. Тада један Анђео рече другоме: Јемчиш ли за њега да ће се покајати, као што од свег срца обећава? Онај му одговори: Јемчим. – И видех како му јемац пружи руку. Онда ме узеше и оданде изведоше, и доведоше на земљу до гроба мог код тела мог, и рекоше ми: Уђи одакле си отишао! – И ја видех моју душу где као бисер сија, а тело мртво као

смрдљиво блато и црно; и одвратно ми беше да уђем у њега. И рекоше ми Анђели: Теби је немогуће покајати се, осим у телу са којим си сагрешио. А ја их преклињам да не улазим у тело. На то ми Анђели рекоше: Уђи, ако не, ми ћемо те опет одвести тамо откуда те узесмо. Онда уђох и оживех, и стадох запомагати: Смилујте се на мене! Епископ Тарасије му рече: Узми мало хране, прихвати се! Али он не хте окусити. И кајаше се четрдесет дана, идући од цркве до цркве и ударајући главом о врата и прагове. Све плакаше и уздисаше причајући свима о страшним мукама у којима грешници живе у оном свету, и преклињаше људе да не греше и да се покају за већ учињене грехе. И тако проведе Таксиот четрдесет дана по васкрсењу свом. И очистивши се покајањем, он на три дана раније сазнаде час своје кончине, и отиде к свемилосрдном и човекољубивом Богу.

ВИЂЕЊЕ БЛАЖЕНОГ НИФОНТА ЦАРИГРАДСКОГ

Позната је реч Светог Павла: „Све ми је слободно, али све не користи.“ (1. Кор. 10, 23) Она је јасно доказана безброј пута, па и једним виђењем Светог Нифонта.

У блаженога Нифонта духовне очи беху толико просвећене да он знађаше тајне срца људског. Са ангелима он разговараше јавно као са пријатељима својим и ђаволе виђаше јасно. Једном када се он врађаше из цркве свете Анастасије у своју колибу, угледа на капији дома једне блуднице ангела у облику младића како горко плаче, и упита га за разлог његовог плача. Анђео одговори: Ја сам од Бога дат као чувар једном овдашњем човеку, који сада у овом дому спава са блудницом, и тиме ме веома ожалостљује; не могу да гледам безаконе које он чини. Како да не плачем видећи у какву је таму пао лик Божји? – Блажени га упита: А зашто га не казниш, да би он

престао са грехом? – Анђео одговори: Ја немам могућности да му се приближим јер, откако поче грешити, он је слуга ђаволима, и ја више немам власти над њим: јер Бог створи човека са слободном вољом, показавши му тесан пут и широк, да иде којим хоће. – Тада Свети Нифонт рече своје ученику: Ништа није смрдљивије од греха блуда; али, ако се блудник покаје, онда га Бог прима брже него друге безаконике; јер се овај грех јавља од природе подстицањем ђавољим, а изгони се ова страст усрдном молитвом, строгим постом и разним умртвљавањем тела.

С ПОКАЈАЊЕМ ИГРЕ НЕМА

У житију Светог Нифонта налази се и овакав пример: Неки младић у срцу се привезао оковима страсти према некој блудници, а пошто су га родитељи и духовник силно изгрдили, он се реши да раскине те окове и да се избави од тога греха општом и потпуном исповешћу свих својих грехова. И, сабравши мноштво својих грехова, он их записа на хартију. Међутим, приликом испитивања грехова, он је занемарио потребан бол и скрушеност у срцу, како доликује онима који се сећају својих грехова и припремају за исповест, него је толико мало туговао да се, пошто је пошао на исповест, на путу догодило да поново прође крај капије проклете куће те блуднице. Он се, као омамљен, опет реши да уђе и, како је ушао, одлучи да поново падне у грех и да старим гресима дода и нови, рачунајући на то да ће исповедити све своје грехе. Али шта се догодило? Док је он разматрао лукаву помисао о томе како ће пасти у грех, уто наиђе нови љубавник и љубимац те блуднице, и видевши га тамо, разгневи се и удари га, па га само једним ударцем уби. А када људи понесоше одатле његово тело да га сахране, нађоше на њему хартију на којој он беше записао грехе за исповедање. О, жалосне смрти!

О, лажних нада! О, варљиве помисли тог несрећног младића! Сада, ако си и ти, брате, сличан том несрећном младићу у дрскости, па се огрешујеш о Бога и гресиш у нади на опроштај, прени се, молим те, и дођи себи, како ти се не би догодило да му једнога дана будеш сличан и у казни и погибији.“

КАКО НЕКАД, ТАКО И ДАНАС

Све што је важило некад, важи и данас. Свети Николај Жички је проповедао исто што и Свети Павле. Векови су прошли, али је Христос исти. Ево речи Владике Николаја из његовог стослова о љубави, објављеног у „Касијани“: „Тело не може ни љубити ни мрзети. Не може се тело заљубити у тело. Способност за љубав припада души. Кад се душа заљуби у тело, то није љубав но жеља, пожуда. Кад се душа заљуби у душу, не кроз Бога, то је или дивљење или сажалење. Кад се пак душа кроз Бога заљуби у душу, без обзира на изглед тела (лепоту, ругобу), то је љубав. То је права љубав, кћери моја. А у љубави је живот./.../ Научник привлачи знањем, богаташ богатством, леполик лепотом, вештак вештином. Свак од њих привлачи ограничен број лица. Једино љубав привлачи сва људска бића. Привлачност љубави је неограничена. И учен и неук, и богат и сиромаш, и вешт и невешт, и леп и ружан, и здрав и болестан, и млад и стар – сви хоће да буду љубљени. Христос је распростро своју љубав на све, и љубављу привукао к себи све. Својом љубављу Он је обухватио и мртве, давно иструлеле и од људи заборављене. Апостол љубави и словесности, свети Јован, пише: „Не љубите свијета ни што је у свијету. Ако ко љуби свијет, нема љубави Очине у њему“ (I Јов. 2, 15). И даје разлог зашто не треба љубити свет. Зато „што све што је на свијету, тјелесна похот, и похот очију, и гордост живота, није од Оца, него од овога свијета. И свијет пролази и похот његова, а који твори вољу Божију

остаје вавијек“ (I Јов. 2, 16-17). Дакле троје: похот телесна, похот очију и гордост живота (првенствено због знања) – три прастаре саблазни, којим Сатана превари Еву; али не и Христа./.../Свети Антоније Велики каже: „Почетак греха јесте похот; почетак спасења и царства небесног јесте љубав“. Љубав и похот су супротне. Ко похот назива љубављу, греша се о љубав. Јер је љубав духовна, чиста и света, а похот је телесна, нечиста и несвета. Љубав је нераздвојна од истине, а похот од илузије и лажи. Нормално узев, права љубав постојано расте у сили и одушевљењу без обзира на човечију старост; похот пак брзо пролази, прелази у одвратност, и често води очајању./.../Што код животиња није за осуду, код људи је за осуду. Све наше знање о животињама не може нам објаснити унутарња осећања животиња. Ми не знамо шта је унутра у њима, него само што је споља. Али извесно можемо рећи, да оне живе по својој природи, по дару и опредељењу Творца, једнако и од увек, свака у свом роду, и непогрешно. Не може се ни говорити о греху код животиња. Али човек чини грех, ако живи пожудама животињским. Па још кад те пожуде назива светим именом љубави! Нити се човек може спустити до животиње а да се не спусти ниже од животиње./.../ Ако неки говоре: па и човек мора живети по природи, ми питамо по којој природи? Да ли по оној првоначалној, безгрешној, рајској, како је Бог створио човека, или по оној другој, болесној, пониженој, демонима загађеној, пороцима унакаженој, страстима умртвљеној? Јер не свори Бог Човека као што створи сву осталу природу, него на особит начин. И поврх свега даде му власт над осталом природом. Тиме је човек јасно изузет од друге физичке природе, рибље, тичје, зверске, и уздигнут изнад свих зоологија и мајмунологија. Христос је дошао, да обнови ону прву и праву природу човечију. И само

ко живи том обновљеном природом, живи заиста по природи човечијој. Зоологија је испод ногу Антропологије./.../

Бог је благословио брак, најпре у Рају, потом и у Кани. Браком два тела постају једно тело; две душе „нераздвојне и неслијане“. Два храма Духа Светога под једним кровом. Зашто сједини Бог два тела уједно? Јер, „лакше је двома на путу него једном“. Јер се браком зауздава нечиста похот за телом, целисходним нецелисходно. Јер множењем рода људског омогућава се и мноштво спасених жртвом Христовом. Јер телесни брак мужа и жене, у љубави везан и Црквом благословен, јесте најизразитији симбол Христовог духовног брака са Црквом и са сваком душом хришћанском. И међу првим следбеницима Господњим, апостолима и мирносицама, било је и брачних и небрачних./.../Монаштво је у идеји натприродно, анђелско. У многобројним примерима оно се показало, и показује, и у пракси натприродно и анђелско. Али по речи самог Господа то „не могу сви примити до оних којима је дано“. Којима је јасно отворен вид за царство небесно; којима је срце отворено искључиво за љубав Христову којима је мило пењати се уз стрме духовне литице до висина неба, и који осете призив кроз благодат и силу Божију, они примају без страха и без обзирања. Такве Христос храбри на монашки живот речима: „Ко може примити нека прими“. Благо теби, кћери, што си могла примити оно што сви не могу, што си се определила за неподељену љубав. Мисао о безбрачности у име Господа и у служби Господу јако наглашава апостол Павле, безбрачни апостол, говорећи (али не заповедајући): „Хоћу да сви људи буду као и ја“. И понавља: „А нежењенијем и удовицама велим: добро им је ако остану као и ја што сам“ (I Кор. 7, 7-7). Но колико год апостол похваљује безбрачност Господа ради, толико осуђује безбрачност ради жеља телесних. У првом случају љубав према Господу

замењује све жеље телесне, у другом жеље и похоте изгоне љубав и заузимају њено место. Монаштво није правило но изузетак, али изузетак без кога Црква Христова никад није била нити ће бити. Слично неправилним глаголима (као: „бити“), без којих би говор био несавршен. Велику строгост монашког живота у православној Цркви могли су да издрже само они који су имали велику љубав према Господу. Због тога су они постали „свјетилници света“ и „земни ангели и небесни человјеци“, пример молитве и поста, правило вере и чистоте. „Ко љуби разговор са Христом, тај воли бити усамљен“, вели свети Исак Сирин. Усамљен разговор љубави са Љубављу./.../У Житију Светих налазимо необичне примере, где венчани пар договорно продужује живети девичанским животом као брат и сестра: (Галиктион и Епистима, Алексије Човек Божији и др.). По пророчанству Павловом, „да ће и они који имају жене бити као они који немају“. (I Кор. 7, 29). Победиоци телесних жеља победили су змију која победи Еву у Рају. О брачном животу довољно и јасно је написано у Новом Завету. Апостоли свети, с очинском љубављу и строгошћу, опомињу и мужеве и жене и децу. Старешинство мужа над женом сравањују са старешинством Христа над Црквом (I Пет. 3, 1-8). Љубав мужа према жени треба да је слична љубави Христа према Цркви, (I Тим. 2, 9-15; 5, 1-15) за коју Он себе принесе на жртву (I Кор. 7, 11-16). Удата жена „спасиће се рађањем дјете, ако остане у вјери и љубави и светињи с поштовањем (Тим. 2, 1-6); (I Кор. 7, 7-8; 32-40). А која живи у насладама телесним, жива је умрла“. Деца да поштују и слушају своје родитеље. Нема свезе без обавезе. Као што освешћен брак симболизује Христово јединство са светом Црквом и Христов духовни брак са душом сваког верног, тако опет с друге стране прељуба и блуд симболизују сатанизам, изневеру љубави Божије, раскид јединства са Богом. А то је по вољи

Сатани, који жели да изигра и осујети Божју љубав у људима. Њему је мрска чиста небесна љубав а пријатна телесна похот у свакој нечистоти. „Бесплодна дијела таме“ – то је његов мамац којим мами људе у пакао (Ефес. 5, 11). У Светом Писму Божијем често се прељубом и блудом назива отпад од јединог Бога и поклоњење идолима. Пророци и апостоли громовнички осуђују оба ова срамна греха као душегубна. Било да муж изневери жену, било да се поклони идолима, у оба случаја он отпада од Бога и твори оно што је ђаволу угодно. Љубав нема ништа заједничко са прељубом и блудом. Ово двоје глуме љубав.“

На овим чврстим основама зидајући, Владика Николај је разобличавао дух блуда који је у његово време већ био почео да продире међу људе. Тако је једној мајци девојке која је постала „мис“ написао: „Јављате ми с безумном радошћу, да Вам је ћерка изабрана за краљицу лепоте. Па као да очекујете, да Вам и ја честитам. Мене је стид о том и писати, а место честитања изјављујем Вам дубоко сажалење. Не знам зашто још кажете у писму: „Мојој ћерки као образованој девојци то веома ласка“? Јер шта да се рече о образованим и необразованим у наше дане? Међу многобројним савременим кризама криза образованости је једна међу главним. Ко зна, да ли се може назвати образованом једна варошка дама пре него једна стидљива чобаница у планини! Ту се никад неће доћи до сагласности док год се не вратимо на народни појам образованости, и не кажемо, у хармонији са многомилионским гласовима народним: образован је онај ко има образа. А ко нема образа, није образован, па ма где живео, ма какав положај заузимао и ма колику гомилу знања у глави носио.“

У нашим шумадијским селима о лепоти се шаптало а о карактеру гласно говорило. То је долазило од дубоког сазнања народног, да је лепота нешто пролазно и од човека незави-

сно, док је карактер непролазан и од човека зависан. Знате ли народну песму о Милици девојци? Како је дивно одговорила неким ласкачима: *“Нисам вила да здијам облаке./Но девојка да иледам њрега се!”*

Бирање краљица лепоте модерни је обичај старих латинских народа. У ствари то је само једна вешто прикривена трговина белим робљем. Јесте ли пратили судбу многих краљица лепоте у Европи? Како језиво! Дивљи бракови, ванбрачна деца – бедна деца! – сензационалне брачне парнице, самоубиства. Ево вам рубрика, у које се обично уписују краљице лепоте! Па зар и Ваша ћерка... боље да сте јој дали да чита запис о јуначкој погибљи оца јој на Церу планини него што сте је извели на шарено и опасно биралиште. Ко Вам може јамчити, да се Ваша велика радост ускоро не обрне у неисказану жалост, и у стид, стид да ћете се закључавати у соби и рукама крити лице од јаркога сунца? И Ви ћете знати да се комшилук злобно кикоће, и то ће Вам још више срце парати.

Од свих искушења, које човек има да савлада на самом себи, лепота је свакако најнеодољивије искушење. Њој су одолеле света Катарина и Варвара и Анастасија и Петка и многе друге, које су сазнале у себи једну узвишенију красоту од оне на себи. Али да ли ће јој моћи одолети Ваша ћерка, која нема неке јаке духовне визије, и која је уз то драговољно изашла једном на трг лепоте? Нека би дао јаки Бог! Но лепота као и богатство – још више од богатства – води охолости, а охолост је глечер са кога се неминовно срља у паклени бездан.

Американски трговци филмова пронашли су сасвим произвољно, из своје главе, а ради боље трговине – да је издајник Јуда био најлепши од дванаест апостола. То се наравно ничим у свету не може доказати осим ваљда једино свршетком Јудиним. Као што сте свакако чули и читали, његов свршетак био је сличан свршетку неких модерних краљица и

краљева лепоте. Тај “лепи” Јуда пошто је издао Сина Божијег сишао је у поток и обесио се. И бацивши сребрнике у Цркви изађе, и објеси се.

Ко далеко оде у шетњу с ђаволом тешко се враћа на прави пут. Шта да Вам саветујем? Удајте ћерку што пре; и то што скромније то боље. За неког фурунцију или кондурцију. Наравно, ако би ови честити људи решили се да приме на себе такву одговорност. Тако се можете надати, да ћете доживети да се радујете својој законитој унучади, и Богу да благодарите. По Својој свемоћи Створитељ може задржати човека да не падне на клизавом путу, којим се по незнању или слабости упутио. Нека би Он био на помоћи Вама и онима које Ви највише волите у свету – деци Вашој!“

ПОУКЕ ОЦА ЛАЗАРА АБАШИДЗЕА

Блаженопочивши грузијски старац, отац Лазар Абашидзе, сажео је учење Цркве о блуду и прељуби у следеће редове: „Читајући повест о митарствима, обратимо пажњу на оно што су свети Анђели открили о блудном греху – да највише душа бива задржано и мучено на овом митарству и најчешће одавде гурнуто у пакао, јер је читав род људски крајње блудан и сладострасан, неуздржан и развратан, тако да се ретко може пронаћи иједан човек који нема везе са овим смрадним грехом. И, читајући древну историју човечанства у књигама Старог Завета, видимо колико је пута управо телесни разврат уништавао народе и земље, изазивао Божији гнев и погубљење. Тако је у потопу било уништено цело човечанство, изузимајући осам душа, и то је била казна за разврат; врелим сумпором је била спаљена Содомска земља са свим становништвом – пет градова у плодној долини богатој земаљским даровима земље где се сад налази Мртво море, море у којем не живе ни рибе, а уколико и доспеју из Јордана, одмах умиру

у његовим водама. Околина је мртва, огољена, лишена живота, покривена прашином и пепелом, чак је и ваздух овде крајње нездрав. Ето, такав је надгробни споменик гнев Божији подигао изнад гроба развратног народа, који је заборавио на сваки стид; то је споменик греху и подсећање на муке које чекају сличне грешнике у вечности; ево колико је одвратан блудни грех пред Богом! Из Светог Писма знамо да ниједан блудник неће ући у Царство Небеско, био то прељубник, онариста (рукоблудник) или починитељ инцеста, да не говоримо о педерастима и лезбејкама, содомитима и сличним грешницима. Међутим, наше време сва времена превазилази по масовној раскалашности, по дубини разуданости и бестидности разврата. Већ је свих пет светских континената оскрнављено овим гресима, због којих је било спаљено и у пепео претворено, потопљено сланим и отровним водама пет градова долине Ситим. И ми не заборављамо да ће пред крај света цела земља бити спаљена због сличног одступања од заповести Божијих, због разврата, обесног блуда, због поклоњења сатани, због извршавања његових дела. А до какве је помаме ова изопаченост дошла у наше дане! Већ се огромни скупови очајних развратника обједињују у нечастива друштва, стварају некакве своје клубове, своје фирме, своју уметност, читавом свету диктирају своју моду и укус, чак издају књиге са саветима праћеним илустрацијама – како се најистанчаније предавати овој изопачености, како најтеже оскрнавити, понизити, обешчастити своја тела и душе, како их највише удаљити од Бога, учинити тешко излечивима, како на њих утиснути печат ђавола. За широко распрострањавање ове саблазни користе се сва савремена достигнућа, сва средства утицаја савремене науке и културе на људске душе: телевизија, биоскоп, часописи, новине, реклама, музика, сликарство, књижевност. Све ово је, уз помоћ савремене технике, уобличено

тако јарко, упечатљиво и „опипљиво“ да се као оштар, танак и дугачак нож урезује у свест, потреса осећања, улази дубоко у човеково срце, попут отровног гаса, пуштеног у лице збуњеној жртви пљачке, све ово изненадно паралише, мути разум, продире у читаву унутрашњост, улази у крв, лишава живота или на много година трује душу и тело. Већ и најмања деца виде и знају све о најодвратнијим полним изопаченостима, што су некада знали само потпуно изгубљени пали људи. А сада се већ деца, као они содомски младићи, јако труде да подражавају одраслим нитковима, да се дотакну смртоносног отрова, да окусе смртоносни плод од којег ће за читав живот (ако, чак, и почну покајнички да живе и покушају да се очисте) на њиховим душама остати тешка рана – чир, јер ниједна греховна зараза не урања тако дубоко у срце као разврат, тим пре разврат који је доживљен у детињству. Пропагатори ове отровне хране без сумње се могу сматрати тешким преступницима, горима од убица и разбојника. Онај ко се (имајући такву могућност) не бори против порнографског бунила, које тако лако улази у сваки дом, као загађени ваздух са улице кад су прозори отворени, ко се не штити сам и не штити друге, нарочито децу, јесте саучесник у тешком злочину (као онај ко, видевши човека који стоји на прузи док на њега јури воз, није викнуо и није га склонио са пруге, већ је мирно гледао његову смрт). „Хришћанин“ који се заноси сличном „забавом“, гледа порнографске фотографије, филмове, и т. сл. није хришћанин! Свето Јеванђеље нам јасно преноси реч Божију: „Чули сте како је казано старима: Не чини прељубу. А ја вам кажем да сваки који погледа на жену са жељом за њом, већ је учинио прељубу са њом у срцу своме“ (Мт. 5, 27–28). У Старом Завету, израиљском народу је био дат закон да се до смрти каменују, а затим спале сви блудници. А данас, у друштву које себе најчешће назива „хришћанским“, за стид

и срамоту се не сматрају блуд и разврат него невиност! Многи млади људи који своја тела још нису оскрнавили блудом стиде се својих другова и труде се да се покажу развратнима, траже могућност да што пре познају грех, да би се, затим, похвалили пред вршњацима, да би задобили неко њихово поштовање према себи. И то нису ретки изузеци већ опште правило. Како често данас свештеник, заједно са таквим несрећним младим човеком који је подлегао разврату, али тражи лечење, много и напорно мора да се труди, да пати и покушава да достигне оздрављење, и како често напори не постижу циљ, јер је такав грех већ толико усвојен, средина тако погодује греху, а вере и страха је тако мало у савременом свету. Остаје само да се вапије, умољава, моли и застрашује: Бога ради, ради спасења душе, ради вечног живота – немојте сејати од самог почетка семе овог греха, не трујте своја срца. Хоће ли се, потом, наћи довољно суза покајања да се залије тај пламен страсти који се тако лако распаљује у наше сушно време, када је унаоколо све постало суво, када је нестало страха Божијег, вере и очекивања будућег живота, а свуда се зацарило само сладострашће и царство похоте?! Свети митрополит Димитрије Ростовски, разматрајући подробно догађаје описане у Књизи Постања, дуго се задржава на анализи страшне казне која је задесила Содомљане и њихове суседе, приказује страшну слику овог греха, његову одвратност, његову погубност, његово проклетство. Навешћемо овде изводе и скраћене делове овог дела Светог Оца. „Где људи, изменивши природу људску, постају слични свињама које воле гној и кал, одатле одлазе Анђели Божији, а уместо Анђела таквима се приближавају демони и ступају са њима у друштво. Такве људе зли дуси воле и моле Христа да им дозволи да у њима живе, као у свињама гергесинским, и њима то буде допуштено, они се усељавају у њих и терају их у смрадно и скаредно

Содомско језеро пропасти, и чак их даве у бездану пакленом. Грех содомски је највећи, најтежи и најљући грех, који највише гневи Бога и који је већи од осталих греха који вапију на небо. За такав грех Бог не само што ће вечном казном мучити у паклу него је наредио да се такав грешник погуби (3. Мојс. гл. 20). И сам Он је, као прву казну, пустио огањ на Содомљане, дајући пример да такви људи и касније треба да буду погубљени без милости. Када страсна похота блудна некога победи и пређе му у навику, она заслепљује човека: ако и не чини слепима плотске очи човека, она, ипак, уништава његове умне очи тако да он не види ни Бога, ни људе, ни себе самог. Јер, такав се човек ни Бога не боји, ни људи не стиди и ни себе не штеди, већ упада у блудну јаму као слепац и гине... Бог се много гневи на човека који се скрнави блудним грехом, јер тај не само што преступа заповест Божију која забрањује прељубу него и Самом Сину Божијем Христу Спаситељу нашем велику увреду наноси „чинећи уде Његове“, како говори Апостол, „удима блуднице“, јер су тела наша уди Христови: онај ко скрнави своје тело блудом, уде Христове у себи скрнави. Ако у она древна времена пре Оваплоћења Христовог и пре даривања закона на Мојсијевим таблицама, Бог није поштедео блуднике, него је неке потопом истребио, неке огњем и каменим градом, посланим са неба, погубио, како ће их поштедети сада кад је закон Божији проповедан, кад Христос већ живи у људским телима, када и грађански закони забрањују блудна дела и када су свуда за таква дела утврђене тешке казне? Мада дуготрпељиви Господ не посеца спремљеним мачем Свог непријатеља, не убија га на самом блудном делу, очекујући његово покајање, ипак ће наступити време кад ће Он „умити руке Своје у крви грешника“ (Пс. 58, 10) ако се овај не покаје. Дешава се и да грешника у самом делу греха затекне гнев Божији и неочекивана смрт, јер је и потоп затекао насе-

љену кад су се људи женили и посезали за женама, и на Содом је неочекивано почела да пада огњена киша и многе је затекла на њиховом гнусном делу. И у данашње време, када блудник чини свој грех, Бог се гневи и љути на њега као на непријатеља Свог, мач казне Божије виси над оним ко греши, ад под њим разјапљује своје чељусти, пакао огњени гори за њега, и црви неуморни се за њега множе, тама паклена и тартарске муке га чекају, демонске руке су спремне да га зграбе и зграбиле би га истог часа кад им Бог ово не би бранио. Анђели свети, гледајући његово безочно дело, окрећу главу; Свещи, видећи ово, гнушају се, Анђео Чувар плаче, демони се радују, а блудник умом својим уопште о томе не размишља, јер је слеп и не види Бога, ни вечиту казну коју му спрема гнев Божији. Заслепљеним умом својим блудник не види људе, односно не стиди их се, као да их не примећује; иако и зна да су свима позната његова безакоња и да му се сви смеју, он за то не мари, изгубивши стид. Нису узалуд стари Грци, будући у идолопоклонству, приказивали блудну страст у лику младића којег они називају Купидон као слепог и наог, чије су очи покривене марамом и завезане, а цело тело је без икакве одеће: они су у лику овог младића приказивали бестидност у блудним делима, која се не брине о својој голоотињи и објављивању својих дела другима. На крају, заслепљеним умом својим блудник не види ни самог себе, то јест, не брине се о својој јаловости, не види колика је величина блага којих се лишава и уништава своја трострука блага: или спољашња, која има од срећнога случаја или која је срећом и успехом добио; или природна телесна блага; или, на крају, блага унутрашња, душевна и духовна. Блудна разузданост не унесрећује само једног човека и не лишава само њега пролазних блага, већ и целе градове и државе разара и пустоши, одузима жезло царевима и чини да војна сила постаје немоћна и нечасна.

Разуздани блудник уништава и природна добра свог тела, као што су телесно здравље, лепота лица, лепота очију, пријатност гласа, бодрост, храброст, чврстина и снага. Све ово од разуздане похоте у човеку слаби, јењава, као цвет вене и пропада. А најчешће неког од таквих нападне нека скаредна и веома мучна болест, као што је сифилис, која се тешко лечи. Кад та болест нападне човека, она као неуморни црв прождире цело тело и покрива га чиревима од главе до пете, испушта одвратан смрад и чини да човек свима постане мрзак. Блудник уништава и свој плод, који би морао бити створен у законитом и часном браку у славу Божију, изливши семе у блудницу, као у мочвару. Сваки прељубник уништава и истинску љубав и савез са својом супругом, јер ова, кад сазна да је муж вара, почиње да га мрзи и да га се гнуша, а друга и сама почиње да вара мужа за инат. На крају, овакав траћи и године свог живота, јер када је блудник разуздан, у њему се од блудних дела смањује снага, скраћују се дани његовог живота и он пре времена стари и умире. Али чешће долази до смрти од тровања или убиства. Јер се појединци због блудница туку до смрти, као што су се због Таисије, египатске блуднице предивног лица, многи свађали и тукли, проливши своју крв на прагу њеног дома. И сва унутрашња душевна блага пропадају када човек огрезне у блудним страстима. Њега изневерава сећање, разум се помрачује и слободна воља почиње ропски да служи његовим страстима. Када њиме завлада овај грех, на који се он већ навикао, такав човек „што неће оно чини“ (Римљ. 7, 19). Сва она добра и богоугодна дела којима се заслужује спасење у таквом човеку слабе и претварају се у супротно, у пороке. Али највећи губитак за христољубиву душу јесте лишавање од Божије благодати, јер га, ако се не покаје, она напушта и за њега постаје немогуће усиновљење Божије, наслеђивање Царства Небеског, дружење са Анђелима и општење са

Светима, вечно сацарствовање са Христом и јако прижељкивано гледање Бога лицем у лице, у Којем је све весеље и радост, све блаженство и настада за Свете Божије. На крају, он бива кажњен и вечним мукама, огњем неугасивим и црвом неуморним, адском тамом и тартаром, од којег и сам сатана дрхти. Међутим, све ово он, будући слепац, не види и не жели да види, не разматра, и не расуђује, и не штеди себе, спремајући на тај начин себи љуте муке. „Тада пусти Господ на Содом и на Гомор са неба дажд од сумпора и огња“ (1. Мојс. 19, 24)... Ово камење које је падало са неба био је ватрени сумпор. Уистину, тешка казна, јер сумпор гори више од било које друге материје, гори ужасним огњем, а уједно испушта и неиздрживи смрад. Тако се испоставило да ова казна одговара смрадном греху содомском: за плотско распаљивање – огањ, за смрад греха – смрад сумпора. Земља Содомска је личила на Рај Божији, као и Јорданска, све док Содомљани нису разгневили Бога и навукли на себе и на целу земљу Божију казну, као што је написано: „Тада Лот подиже очи своје и сагледа сву равницу Јорданску, како цијелу натапаше ријека, бјеше као врт Господњи, као земља Мисирска, све до загора, прије него Господ затре Содом и Гомор“ (1. Мојс. 13, 10). А кад ју је задесио гнев Божији и Господ послао на грешнике огањ и уништио их, цела њихова земља је претворена у пустињу. И као што је она раније била слична рају по својој лепоти и обиљу плодова, тако је после тога постала слична адској земљи – ружна, јалова, мрачна и отровна. Бојмо се, људи, ми који смо дрски и без страха гневимо Бога својим прљавим гресима и безакоњем, да не задеси и нас казна Божија! Задесиће нас сигурно ако се не покајемо. Ако у овом веку избегнемо казну, у следећем нећемо, јер грех који није очишћен покајањем неће остати без казне ни у пролазном, нити у вечном животу. Разорени Содом представља слику наше душе. Као што је он,

пре коначног гнева Божијег, био налик рају, а потом, када је због греха изгубио милост Божију и кад је био подвргнут казни, постао сличан паклу, загушљив, смрадан, пуст, безводан и бесплодан, тако и наша душа, пре свог разврата и пре одавања гадостима, јесте као рај: Бог у њој живи, Дух Свети у њој почива, Анђели свети је чувају, реке благодати Божије је напајају, духовни плодови се умножавају. Али, чим падне у јаму греха, не потруди се да устане из њега, већ почне још дубље да упада из греха у грех, она почиње да личи на пакао: Бог одлази од ње, Дух Свети се жалости, Анђели се окрећу од ње и суше се реке благодати Божије, пропадају духовни плодови и она постаје бесплодна, пуши се од греховног смрада и повећава у себи пламен греховне похоте. Душа је блажена само због тога што је за њу могуће (што за Содом више није могуће) да, ако пожели, поново из ругобе пакла, путем покајања, поврати рајску лепоту./.../Прељуба је грех неслободног са неслободном, односно мужа који има закониту жену са женом која има свог мужа, или пад слободног (неожењеног) са заузетом (удатом) или обрнуто. Прељуба је повреда и скрнављење туђе и своје брачне постеље. Ако су оба лица неслободна, онда обоје истовремено скрнаве и своју и туђу постељу, не чувајући у свом законитом браку веру и љубав и престапајући границу закона: зато грех прељубе подлеже већој осуди него грех блуда. Пад оваквих људи представља велик и тежак грех, који не само што садржи тежину и прљавштину блуда, већ и законити брак вређа, скрнави и жалости Творца и Законодавца Бога. Прељуба раздваја оно што је Бог саставио, расеца напола једно тело и наноси увреду тајни супружанства. Због тога је грех прељубе двоструко већи од греха блуда и кривица за њега је већа од овог другог. Јер блуд скрнави само два слободна лица – блудника и блудницу, а прељуба се односи на четворо: два лица она скрнави, а друга два вређа. Зато

Свети Василије Велики за блудника одређује епитимију и подвргава га забрани причешћивања од 7 година, а за прељубника од 15 година (види Законоправило, 58. и 59. правило). А Свети Златоуст сматра да је прељуба већи грех од разбојништва, јер не патимо тако јако кад односе нашу имовину као када се поткопава брак (Беседа на Посланицу Солуњанима 4, 6). За прељубу у Старом Завету није било предвиђено помиловање и опроштај, и никаквим жртвама није могла бити очишћена; зато се и не помиње у Књизи Левитској, у којој се описује какве жртве треба приносити за очишћење. И шта је, онда, следило? За прељубу је следила смртна казна и ни на који други начин се овај грех није могао искоренити и очистити у Божијим људима осим смртном казном (3. Мојс. 20, 10; 5. Мојс. 2, 22). Прељуба је, чак и ако није откривена, ипак праћена сталним унутрашњим мучењем и грижом савести: унутрашњи црв стално гризе, разобличава, исцрпљује и доводи до очајања. Ако се прељуба открије, за њом следи велики стид, брука, неукротива јарост мужа чија је част оскрнављена, гнев жене онога ко је згрешио и достојна казна по праведном суду. /.../ Многе друге љуте казне за прељубнике постојале су у различитим земљама. Данас су, међу хришћанима, такви греси толико многобројни, али за њих световним законима није предвиђена никаква казна. Уопште, овај грех се сада слабо кажњава, и само ће Сам Праведни Судија казнити за њега у будућем веку.“

Не чекајмо Суд, него се покајмо!

СТАРЦИ, ЧУВАЈТЕ СЕ ПАДА!

Има људи који иду у цркву, па мисле да су самим тим спасени од искушења и да ће се сигурно наћи у рају. Али, Свети Оци су говорили да борба мора да се води до краја, и да није извесно хоће ли се човек спасити или неће све док не изађе из тела. Ни млад, ни стар нису заштићени од искушења. И у старости човек може игубити благодат Божју и пасти у тешке грехе. Многи мирјани се правдају тиме да, наводно, они нису монаси, и да се од њих не тражи чистота каква се тражи од монаха. Али, то није тачно.

ПРИМЕР ПАДА ПОД СТАРЕ ДАНЕ

Свети Јаков Посник, који се слави 4. марта по православном календару, био је велики муж вере и молитве. О њему Свети владика Николај у Охридском прологу пише: “Живео у VI веку. Толико се усавршио био у богоугодном животу, да је лечио молитвом најтеже болеснике. Но непријатељ рода људског наводио је на њега силна искушења. Тако једном од неких подсмешљиваца буде послата к њему жена развратна. Претварала се пред њим и плакала но навлачила га на грех. Видећи да ће пасти у грех, Јаков стави своју леву руку у огањ и држаше дотле докле се сва не опрљи. Видећи то, жена се испуни страхом и ужасом, покаја се и поправи свој живот.” Међутим, и он, зато што се погордио, паде у најтежи грех, о коме у Житијима светих пише Свети Јустин Ћелијски: “Такав муж, и толике благодати Божје удостојен, би допуштено да падне најстрашнијим падом. И то због тога што се он, како се мисли, подаде гордој мисли: мишљаше високо о својој светости и богоугодном животу, и сматраше себе за нешто велико. А почетак његовог пада би овако: исконски непријатељ људи

ђаво, завидећи онима који проводе богоугодни живот и непрестано им копајући јаму, уђе у једну девојку, кћер једног богатог човека. И мучећи је, он устима њеним изговараше име Јаковљево, и говораше: Нећу изићи док ме не одведете к Јакову пустињаку. – Онда је родитељи узеше, и стадоше обилазити манастире и пустиње, тражећи дуго тог светог оца Јакова. И кад га једва пронађоше, падоше пред ноге његове, вапијући: Смилуј се на нас, нашу кћер силно мучи нечисти дух, и ево већ је двадесети дан како нити једе нити пије него само виче, кида се, и изговара твоје име.

А он стаде на молитву, и толико се усрдно мољаше Богу за њу да се и место затресе на коме он стајаше. Пошто заврши молитву, он дуну на њу, говорећи нечистом духу: У име Господа нашег Исуса Христа, изиђи из ове девојке! – И одмах ђаво, као неким огњем опаљен, побеже из ње. А девојка паде на земљу, и остаде дуго безгласна. Свети Јаков се опет помоли Богу, узе је за руку и подиже са земље, и даде је родитељима њеним. А они, видевши такво чудо прославише Бога. Но бојећи се да се нечисти дух поново не врати у њу, молише га да кћи њихова остане код њега још три дана, док потпуно не оздрави. И остаде девојка код старца, а родитељи отпутоваше.

Као што у почетку рекосмо, ради користи многих и ради опрезности оних што на земљи проводе небески живот, не треба, описујући живот савршених људи, износити само њихова добра дела, него казивати и искушења која су им се од свезлог врага догађала, и помоћу којих је он њих понекад саплетао, те су они, по попуштењу, падали, и опет устајали. Тако дакле, као што казасмо велике и истинске врлине овог дивног старца, тако ћемо описати и олују која га захвати, те он жестоко паде. А касније ћемо рећи и о чудесима великим која је он чинио, пошто се покајао. Јер уколико беше прекрасно

житије које је он раније проходио у својим подвижничким трудовима, утолико пад његов потом би већи. И уколико теже паде, утолико се, пошто устаде, јаче исправи. А сада, да чујемо шта му се даље догодило. Пошто девојка она остаде код њега, ђаво искористи прилику. Видећи га самог у пустом месту са девојком, ђаво потеже своје замке: покрену у њему ружне мисли и нечисту телесну жељу, и силно га похотом распали. И он, кога не улови блудница упућена од Самарјана; он, који руку своју сажеже, да би сачувао целомудреност и чистоту; он, који чудеса чињаше, ђаволе изгоњаше, – страшно запаљен блудном похотом, заборави на страх Божји, заборави толике своје подвижничке многогодишње трудове, заборави на дар исцељивања који беше добио од Бога, и онако стар, побеђен од ђавола – паде: обљуби девојку, упропасти и њену и своју девственост, оскврни своје тело и душу, и уништи све своје пређашње трудове подвижничке. Но не беше му доста учинити овај један тешки грех, него учини још и тежи. Јер као што човек који се омакне са планинске литице лети у провалију падајући с камена на камен и разбијајући се, тако се догоди и њему: оклизнувши се у један велики грех, он паде у други већи и страшнији, додајући безакоње на безакоње. Јер ђаво му убаци у душу плашљиву помисао, те он мишљаше у себи, говорећи: Девојка ће казати родитељима да сам је обљубио и упропастио. То ће бити за мене страшна брука и срамота. И ја ћу због ње бити у великој опасности од њих.

И он, нахушкан на то од ђавола, устаде, уби невину девојку, мислећи да ће на тај начин сакрити од људи свој први грех, и избавити се срамоте. Па и на томе се не заустави, него се рину у још један грех: тело девојкино, које својом нечистотом оскврни, и својом руком немилосрдно уби, не сахрани по пропису у земљу, него га без икаквог сажаљења баци у реку.

Такав је плод гордог мишљења о себи. Јер да инок овај није мислио о себи да је свет и велик, не би пао тако страшним падовима, нити би се враг наругао старости његовој, који је некада у младости исмевао врага и газио. После таквих тешких грехова стаде га ђаво као свог окованог заробљеника вући у последњи понор погибли, у најтежи грех од свих грехова: у Каиново и Јудино очајање. И седећи у келији, старац не знађаше шта да ради. Само га савест силно мучаше, и он уздисаше и очајаваше, и већ није смео ни уста своја да отвори за молитву, нити ум да окрене к Богу. Затим одлучи да бежи одатле у неку другу далеку, предалеку земљу: да баци монаштво, да се врати у свет, и у старости служи свету и ђаволу. И он изађе из пећине, и крену замишљеним путем, и просто трчаше, витлан и гоњен очајањем као опаком буром морском.

Но превелика и неизмерна Христова човекољубива доброта, коју не могу греси целога света надвладати, која хоће да се сви људи спасу и да нико не погине, не презре ни овог палог старца, нити допусти да он постане потпуна радост ђаволима, него му својим неисказаним промислом удешаваше да устане од свога пада и да се поправи. Јер док он иђаше предузетим путем, деси се крај пута манастир, и он сврати у њега. Поздрави се с игуманом и братијом. Они му опраше ноге и предложише хлеб да се прихвати. Но он не хтеде ни да чује за то, него само често уздисаше тешко. Братији који су га молили да се прихвати хлеба, он рече: Тешко мени кукавном! Како могу да подигнем очи своје к небу? Како ћу се дрзнути да изговорим име Христово које обруках? И како се смем ја, блудник и убица, коснути његових добара? И исповеди пред свима по реду све шта се збило.

А игуман и братија, чувши то, збунише се. И сажалевајући га, они га тешаху да не очајава него да покајањем искупи

учињене грехе. И молише га много да остане код њих. Али он нипошто не хте, него крену у свет. И пошто је дуго путовао путем кроз пустињу сrete га, по промислу Божјем, неки богонадахнути брат. И поздравивши старца Јакова, брат га овај моли да сврати с пута до њега, у његову пустињску келију која је била близу. И пошто га умоли, он га одведе у своју келију, опра му ноге и, чинећи све што приличи гостољубљу, предложи му од хране што имађаше, молећи га да једе. А Јаков, кога је савест гризла, уздисаше често из дубине срца, и удараше се у груди, а од хране не хте ни да окуси. Брат пак онај паде старцу пред ноге, тешећи га, и заклињући се да неће устати са земље док му не обећа да ће се прихватити предложене хране. И пошто старац обећа, брат устаде са земље, и једоше са трпезе, каква је могла бити у пустињи. А пошто једоше, устадоше обојица, заблагодарише Богу, па опет седоше. Тада пустињожитељни брат тај рече старцу Јакову: Оче, кажи ми што корисно по душу; поучи мене сина твог у Христу, и утврди срце моје, јер ме многе различне помисли веома смуђују.

Тада Јаков горко заривавши, плакаше неутешно бијући прси своје, и рече: Остави ме, брате, да оплакујем тешке грехе своје, којима прогневих Бога. Јер у овој мојој таштој и бешчасној старости, као неки младић бих саплетен ђаволом, и падох, и сасвим пропадох. Јер страсти које у младости својој победих, оне ме победише у старости мојој: суновратих се у смрдљиво блато блудочинства, па се дрзнух те и гора од тога починих зла.

Чувши то, онај се брат веома ожалости и растужи, и мољаше старца да му подробно исприча цело то искушење ђаволско. А мољаше га са два разлога: прво, да се старац, исповедајући грехе своје, разбуди на покајање; друго, да он сам, слушајући о паду старчевом, буде опрезан и чува себе од таквих падова. И стаде Јаков причати овако: Ја преко педесет

сет година служих Господу у подвижништву и пустињачком животу, јуначки се борећи са страстима, од чега има трагова на телу мом. Јер руку своју сагорех у огњу чистоте ради, и ја недостојни удостојих се добити велику благодат од благога Бога, и многа чудеса сатвори Бог преко мене безаконика. Најзад, Сатана уђе у једну девојку. Родитељи њени, чувши за благодат Христову што је у мени, доведоше је к мени да се помолим за њу. И помоћју Божјом изгнах ђавола из ње. А они ме замолише да њихова кћи остане код мене још три дана, док потпуно не оздрави. И оставивши је код мене, они отпутоваше. А ја се распалих телесном жељом. И, ослепљена ума, не сећајући се у тај час ни Бога, нити се плашећи пакла, нити жалећи што ћу уништити многогодишње трудове своје, ја обљубих девојку и упропастих је. Али не би ми доста тај један грех, него, нахушкан од ђавола, ја учиних други, гори од првога, грех: убих ону девојку, и тело њено бацих у реку. Изгубивши наду на спасење, ја напустих своје обиталиште, и сада идем у свет. Јер како могу очи своје подигнути к небу? И ако се дрзнем да призовем име Христово, одмах ће огањ с неба пасти и сажећи ме.

Ово он са многим сузама и горким ридањем исповеди. Брат онај би веома дирнут, загрли старца и рече му: Молим те, оче, не малаксавај душом, нити очајавај за своје спасење, него верујући да покајању има места у Бога, исповеди Богу грехе своје, јер је Господ многомилостив и милосрђе је Његово неисказано. Када покајању не би било места у Бога, како би онда Давид, који је по пријему пророчког дара пао у понор прељубочинства и убиства, могао добити опроштај толиким гресима својим? Када покајању не би било места, како би онда свети Петар, врховни апостол, коме Господ уручи кључеве небеског Царства, после трикратног одречења од Господа Христа за време његовог добровољног страдања, и

после горког плакања, не само добио опроштај грехова, него се и велике части удостојио, јер је био постављен за пастира разумних оваца Христових? Покајмо се, дакле, док времена имамо.

Таквим речима утврђујући душу Јаковљеву, брат онај моли га да остане код њега да живи, али овај не хте. Стога брат паде пред ноге старцу, и целивајући их мољаше га да не одлази од њега. Јер се бојаше да старац, павши у очајање, не погуби душу своју. Али, пошто га не могаде умолити, брат туговаше много и плакаше. И помоливши се усрдно Богу за њега, он га отпусти, снабдевши га потребном храном за пут. И испрати га петнаест стадија, саветујући га на покајање. Најзад загрљивши га и са сузама га целивавши, он се врати у своју келију.

А Јаков, пошто прође велики део пута што у свет води, сврну мало с њега, и нађе једаи стари гроб, начињен у облику пећине, у коме беше много костију, од којих се многе дугим временом беху у прах претвориле. Он онда уђе у гроб, покупи преостале кости и прах, смести их у једном углу, и затвори се тамо. И преклонивши колена на земљу, и с великим јауком и ридањем дијући прси своје, он се исповедаше Богу говорећи: Како ћу погледати к Теби, Боже мој? Како ћу почети исповест своју? Како смем покренути на молитву нечисти језик свој и оскврњена уста? И за који грех најпре да молим опроштај: за блуд или за убиство? Дај опроштај љутим гресима мојим, сведлаги Господе! Милостив буди мени недостојном, свемилогостиви Боже! И не погуби ме с мојим мрским делима! Јер безакоња моја нису мала: блуд изврших, убиство сатворих, крв невину пролих, па још и тело у воду бацих, да га животиње и рибе поједу. И сада, Господе, Теби свезнајућем ово исповедам, молећи опроштај. Не презри ме, Господе, него по неисказаном човекољубљу Свом помилуј мене безбожног и поганог,

и покажи на мени превелику благод Своју, и ова безакоња моја очисти, да ме не утопи враг ринутог у понор греха, и да ме не прогута змија преисподња!

У таквом исповедању грехова својих, и у таквом покајању блажени Јаков проведе десет година, у гроб живот свој сахранивши. И би живи мртац, станујући с мртвим костима, и ни с ким живим не општећи. Јер и кад се дешавало да неко наиђе тамо, он није ни с ким разговарао, нити на питања одговарао. У затвореном гробу он је уста своја отварао само на молитву Богу и на исповедање грехова својих. А храна му беше зеље што је око гроба расло. И од њега је толико јео, тек да не би умро од глади. И свих тих десет година он проведе у непрестаним сузама, уздасима и молитвама, дан и ноћ с ридањем к Богу вапијући и исповедајући се, и немилосрдно се ударајући у груди.

Свежалостиви и многомилостиви Господ, који не жели смрти грешника него да се обрати у живот, не презре толико и тако дуго покајање његово. Он услиши његово јецање и исповест, опрости му грехе, и опет му дарова благодат чудотворства“.

Видимо ли како је такав светац какав беше Свети Јаков пао у блуд због тога што се погордио. И то старац, после толиких подвига. А чему се ми надамо?

ПОУКА СВЕТОГ ЈОВАНА ЛЕСТВИЧНИКА

Колико је јак демон блуда, говори у „Лествици“ и Свети Јован Лествичник. Пази шта он каже: „Немој ни помислити да разлозима и противразлозима потучеш демона блуда, јер он увек може доказивати да је у праву, пошто се по природи бори с нама. Ко хоће да се бори са својим телом или да га победи својим сопственим снагама, узалуд се мучи. Јер, ако Господ не разори дом тела и не сагради дом душе, узалуд бди

и пости онај који би хтео да тело своје умртви (уп. Пс. 126,1-2). Признај пред Господом немоћ своје природе, потпуно свестан своје неспособности, па ћеш неосетно добити дар целомудрености. У сладострасним људима (као што ми је један од њих причао на основу сопственог искуства, пошто се отрезнио) постоји осећање неког неодољивог нагона за телима и дух бестидни и сурови, прикривен на дну срца, који чини да човек који је нападнут осећа телесни бол у срцу као да се пече на ужареној пећи, дух који се Бога не боји, који сећање на вечне муке не сматра ни за шта, који се гади молитве./.../ Причао ми је један који је био у томе искушењу, да демон тела често прикрива своје присуство у човеку, побуђујући у монаху крајњу побожност, правећи у њему, можда, чак и бујицу суза док седи или разговара са женама, наговарајући га да их учи сећању на смрт и Суд, и да им говори о целомудрености, како би оне, јаднице, заведене његовим речима и привидном побожношћу, притекле вуку као пастиру. А он, још јаднији, ослободивши се дружењем са женама, на крају и пада с њима. Бежимо, бежимо, како не бисмо гледали, ни слушали о плоду о коме обећасмо: „Нећемо га окусити“! Јер, чудим се како бисмо ми могли сматрати себе јачим од пророка Давида . То је немогуће!./.../ Може доћи до телесног оскврњења и услед самог телесног додира. Ништа није опасније од овог чула, [тј. чула пипања]. Сећај се онога који је руку своју завио у крпу да би пренео своју престарелу мајку , па се уздржи и не дотичи се рукум ни откритених ни покривених делова свог или туђег тела.“

Тако нас учи Свети Лествичник.

Што је човек старији, ближи је тренутку кад ће изаћи пред Бога. Зато треба да се труди да се ослободи греха и стасрти да би ушао у Царство Божије. Не дозволи да сва дела

која си чинио у вери пропадну због неке греховне лудости коју ћеш починити. Не дозволи да те ђаво пред крај живота свали у блато. Труди се још мало, да би уживао у вечном животу, и не заборави да конач дело краси.

ПОЛНОСТ, БРАК И ПОРОДИЦА/ КАКО УСКЛАДИТИ ЉУБАВ И ЧУЛНОСТ

КАКВО ЈЕ УСТРОЈСТВО ЧОВЕКОВО?

Протојереј Василије Зјењковски, познати руски хришћански мислилац и педагог, у свом огледу „На прагу зрелости“, који се бави младалачком полношћу, истиче да се некад мислило да је човек устројен хармонично, то јест да природно задовољење његових потреба само по себи ствара унутарњу равнотежу, одређује унутарњу хармонију свих функција.“ Ипак, није тако - човек је устројен пре свега хијерархијски: „То значи да развитак једне функције зависи од развитка других, да се успорен или, обратно, појачан развој једне функције погубно одражава на друге. Постоје почетне, основне функције, као што има функција споредних, изведених. Развој човека не даје слику једновременог, ритмичног развоја свих страна његовог бића, - напротив, у развоју човека стално место заузима аритмија, неподударане једних страна другима. Но, осим хијерархичности у самом човековом устројству постоји неравномерност и у значају који припада различитим функцијама у току човеког развоја какво имају болести ових или оних органа. Тако болести нервног система или срчаног рада могу да доведу до судбоносних последица за човека, а болести коже на пример, или зуба, са ретким изузецима, не могу“.

У том смислу, полност је другостепана у односу на основне животне функције. Али, то уопште не значи да је она неважна – напротив! Човек је умногоме одређен својим полним

идентитетом, и он га прати читавог живота. Неправилно коришћење дара полности може имати озбиљне последице по човека, ако не успе да избегне њихове замамљиве, сиренске гласове.

ПОКАЈАЊЕ И ОБНОВА ЧИСТОТЕ

Зјењковски, међутим, истиче да, иако човек може да изгуби телесну чистоту, што се не може надокнадити, он душевну чистоту може да поврати – покајањем. Он каже да „у хришћанству постоји још једно важно откровење о човеку (које се такође слаже с оним што пружа савремена психопатологија) - о лековитом значају исповести, кроз коју се опраштају наши греси. Ако је губитак телесне чистоте, нарушавање чедности ненадокнадив, онда за губитак душевне чистоте ваља рећи да се она обнавља кроз покајање. Ово је необично важна чињеница с тачке гледишта душевне хигијене а још је важнија за морални развој човеков. Не треба сматрати непоправивим губитак душевне чистоте. Греси који су учињени у младости, често у незнању, често из лакомислености не остају тешко бремене за човека. Треба признати дубоко штетном заблуду као да нема опроштаја за извршене грехе. Колико младих људи запада због тога било у очајање и још чешће - запада у цинизам, исмејава и код себе и код других све светло и чисто, јер се не надају бољем, не верују у себе саме, јер не познају шта нашој души пружа исповест и опроштај греха. Једино је необновљив губитак телесне чистоте (зато треба на сваки начин избегавати предбрачни полни живот), али чистота душе, жива радост стваралачког кретања напред обновљива је само ако се покајемо за своје грехе. У овоме је наше спасење од онога у шта нас је увукло незнање или лакомисленост.“

Покајање је радост која се стиче обраћењем Богу. Покајати се значи рећи Господу: „Да, ја јесам чинио грех,

али ја нисам сав у греху. То су моја дела, али то нисам сав ја. Господе, дај ми да почнем из почетка.“

КАКО СЕ БУДИ ПОЛ КОД ДЕТЕТА?

Човек је полно биће, али не, по Фројду, „полиморфно перверзно“, него животно осетљиво. Буђење пола код човека може бити прожето разним искушењима, о којима Зјењковски каже: „Прва јављања полних покрета у човеку могу се приметити веома рано - можда чак у првој години живота (само овде ваља избегавати натегнута Фројдова тумачења). До полне зрелости (код девојчица до 11-13 године, а код дечака до 12-14 године) полни живот носи, како се обично каже, неиздиференцирани карактер. Телесни полни органи су веома мало развијени, читаво тело има ерогени карактер, то јест може да буде извор полног узбуђења. Полно, пак, sazревање састоји се у томе што у први план ступа такозвана генитална зона, то јест зона простирања телесних полних органа. Истина, и до полне зрелости ерогеност читавог тела неретко ствара превремени полни живот. Говорим о скривеном пороку код дечака: дечаци путем надраживања тела и полних органа теже да код себе изазову полне доживљаје. У ствари, то је најдубље изопачавање полности јер се читав смисао полности састоји у сједињењу с бићем другог пола. Али, упоредо с превременим развојем телесних полних кретњи често се запажа и превремени развитак полне психе. Понекад, већ од девет година, деца проналазе порнографске слике, сладуњаву литературу, с нездравом радозналешћу се загледају у живот одрслих.“ То, по Зјењковском, јесте опасност, с којом се треба борити тако што ће се деци, постепено, указивати на истину пола, с настојањем да схвате значај чедности. Врло је важно чувати их од погрешних утисака који их могу одвести од изворног

назначења мушког и женског. Свети Григорије Нисијски каже да се „у полним удовима чува бесмртност људскога рода“, јер „сви други делови тела врше разнолике улоге и одржавају живот уколико се њима остварује чулна и делатна моћ“ док „полни удови воде бригу о будућности“. Због тога је „посао смрти безуспешан“. Наша врста се не продужује „ни оком, ни ухом, ни језиком“, но полним органима. Они, детородни источници, стога међу свим осталим удовима заузимају најчасније место. То је узвишено учење Цркве, које треба да постане доступно и младима.

ПУБЕРТЕТСКО БУЂЕЊЕ И ДВОЈСТВО ДУШЕ

Велико и значајно противречје наступа у пубертету, када се човек, пре свега мушкарац, двоји између сексуалности и љубавне чежње. По Зјењковском, „све се то мења у годинама полног sazревања бујним појављивањем нове силе која захвата у целини и тело и душу - почиње да се развија сфера полности с таквом усмереношћу и напетосту да то сасвим мења читав духовни став младића. Овде је нарочито важан овај расцеп у нашем бићу које у то доба налази свој израз у два различита стојера свести. На једној се страни сусрећу сексуалност која обухвата чисто телесну страну полности, а исто тако и они психички покрети који су повезани с овом телесном страном полности - а на другом крају, особито снажно, а понекад с оштрим одбијањем сексуалности, иступа ерос, то јест тражење љубави што ставља у покрет читаву психу, читав духовни свет који душу озарује поетском маштом о вољеном бићу. И ерос, и сексуалност једнако су цветање полности, али њихово раздвајање и расцеп, а понекад и њихово узајамно одбијање с довољном јасноћом открива сложеност полности као духовно-телесне моћи. Човекова полност је, доиста, ватра која се храни оним пламеном што гори у човековој дуби-

ни као сила живота и тај огањ гори (мада не с подједнаком снагом) и у сексуалним покретима и у најфинијим појављивањима ероса. Јединство извора једнога и другога поставља зато оштро и неотклоњиво питање јединства ове две појаве полности; потреба таквог јединства састоји се управо у томе што је извор две различите појаве полности један. Ту, пред нама, поставља се некакав закон човековог устројства: то је закон целовитости који се састоји у томе да неминовно и неодређено живи у човеку потреба унутарњег сједињења сексуалности и кретања љубави. “То јесте тајна, и то јесте проблем, и то јесте мука: како љубав сјединити са биолошко- телесним односом?”

ПОВЕЗАНОСТ ДУХОВНОГ И ТЕЛЕСНОГ САЗРЕВАЊА

Зјењковски овај развој догађаја описује на следећи начин: “Полно сазревање локализује полну енергију у телесним органима и одсад телесна страна полности добија завршни, одређени карактер помичући се у први план. Самим тим баш као да се и ствара сексуална свест; оно што смо до сада звали сексуалношћу захтева због тога и објективно сазревање (развитак полних органа) и само сазнање сексуалних кретања. Обе стране сексуалности повезане су веома тесно, може се рећи истинито, но сексуално сазнање може бити при том расплинато и нејасно (у чему се и састоји психичка „чистота” у то доба - првенствено код девојчица, а понекад и код дечака). На основу особености физиолошко-анатомског карактера у мушком организму, сексуална свест код дечака је увек изразитија и јаснија. Управо зато је рад уобразиље код дечака много активнији и живљи у сфери полности а ако се овоме додају они разговори које међусобно воде дечаки, чак малишани, онда постаје код њих схватљива опасност „прљања” уобразиље. Али, независно од тога, да ли расплинато или одређени-

је ради сексуална уобразиља, само полно сазревање изазива дубоке промене у младом бићу. Духовна промена која се овде догађа састоји се у томе да младићи који су се још недавно с одушевљењем предавали различитим социјалним покретима (подражавање старијих, одлазак од породице међу другове и другарице, развој спољашњег авантуризма, везаност за књижевне јунаке итд.) сада се повлаче у себе, затварају се у себе, често се туђе од друштва, траже пријатеља. Младићи постају изнова, као у раном детињству, егоцентрични, они први пут сазнају своје ја издвојено или супротстављено околини, сазнају у себи личност. Изворном основом многих душевних покрета сада је област подсвести која овладава душом, свест се, пак, не обавештава о овој игри тајних сила које сазревају у младом бићу, не овладава њима, - одатле сталне противречности у то доба, честа претенциозност, маштовитост, лака раздражљивост, развој фантазије. Младићи често ни сами не знају шта хоће.“

ЕРОС И УОБРАЗИЉА

Прота Зјењковски указује на значај уобразиље у првотном развоју пубертетске полности: “Развој сексуалности као такве, то јест само полно сазревање и развој сексуалног сазнања одвија се у приказаној форми у прве три-четири године, а затим оно добија спокојнији карактер и престаје да буде извор противречних покрета и душевног немира. Али у ове прве три, четири године полног сазревања развија се упоредо са развојем сексуалности, и потреба за љубављу, сазрева ерос. Понекад се обе сфере (сексуалност и ерос) не одвајају одвише једна од друге (мада су путеви једне и друге различити), а понекад се веома разилазе као да сметају једна другој. Као што постоји чисто сексуална уобразиља, тако и у сфери ероса уобразиља постаје моћном силом која добија

огромно напајање, нарочито од уметности. Ерос се првобитно пробија у младачкој замишљености, у меланхоличној маштовитости, тражи своје храњење у читању романа./.../У сваком случају сви познају особености овог периода током којег ерос као да шири своја крила. Девојчице хоће „да се допагну”, почињу нападно да се баве својом спољашношћу, таже друштво дечака, уопште постају „мале жене”, заљубљују се, почињу да бивају љубоморне, итд. А дечаци нарочито теже да се покажу старијим за своје године, подражавају оног ко им се чини истакнутим човеком, такође се заљубљују (или глуме заљубљеност). Уопште, покрети ероса у том првом периоду су плашљиви, небивљиви, као да траже „препреке” како би се сакрили од њих, како би се сакрили од других покрета ероса; они су смешни споља, или су, често дирљиви у својој чистоти и готово увек сасвим поетични. Тургењев је превасходно ово насликао у причи „Прва љубав” - и баш као да је код њега јасно показано како су ти први покрети љубави страни сексуалности. Мада сексуалност и ерос расту из једног те истог корена, и касније се с необичном снагом јавља потреба за сливањем ероса и сексуалности, духовне љубави и телесне близине, али док се оба тока крећу раздвојено, неретко се узајамно одбијају. Потреба за љубављу почесто пребива у оквирима чисте спиритуалности; према изразу руског песника „само је јутро љубави добро”. Ту, свакако, нема никаквог „гушења” телесне стране, сва је суштина овде у оној моћној потреби за идеализацијом вољеног бића која је покретачка снага ероса и припада основним потребама нашег духа. У овом се и састојм оргроман стваралачки значај доживљаја љубави, - управо у њему и преко њега израстају ова моћна крила која узносе дух у горњи свет. Нема никаквог богохуљења у томе да се љубљено биће чини у то доба божанством. То уопште није реторика, већ истинско

проживљавање карактеристично за „јутро љубави“ које се реализује код нас у жеђи за бесконачношћу. Наравно, на овом путу нас увек очекује опасност донжуанизма чија је суштина да Дон Жуан тражи управо доживљаје љубави, а не стреми предмету љубави, то јест не предаје се у целини вољеном бићу, већ га одбацује да би изнова проживео „јутро љубави“. Ова потера за новим и новим доживљајима љубави постаје пред крај код Дон Жуана некаквим проклетством, у њој је „рђава бесконачност“ потрага за саблашћу, јер реална љубљена жена Дон Жуана не задовољава.“

Донжуанизам је велика опасност за младог човека, који тражи пут ка идеалном бићу, при чему гази живе жене пред собом, не видећи у њима оно о чему машта.

ШТА ИДЕ ПРВО: ЉУБАВ ИЛИ СЕКСУАЛНОСТ?

Немачки филозоф Артур Шопенхауер је тврдио да је идеализација вољене особе само „смоквин лист“ који прикрива потребу за парењем. Зјењковски каже да је то суштински нетачно, јер сексуалност је израз најдубље потребе за љубављу, а не обратно:“Кретње ероса не само да нису “смоквини листићи“, већ оне баш и образују истински корен свега-сексуалност је, пак, само транскрипција у телесној области онога што происходи из тражења љубави. Последња суштина полности баш као да се и састоји у тражењу љубави што и јесте центар и темељ ватре која гори у човеку; сексуалност, пак, је само у телесној сфери израз ових унутарњих покрета. Као што је тело, уопште, инструмент душе (и у том смислу исправно се може назвати делом душе, а не обратно), тако се сексуалност само преноси и изражава оно ошто се распламсава у души, - као инструмент који својим звучањем преноси мелодију која се на њему изводи. Истина, постоје форме заљубљености које као да оправдавају

Шопенхауерову, мисао, у којима бије пулс сексуалности одвише снажно, али то је најмање типично за млади узраст и увек сведочи о нарушености“.

ДУШЕВНИ ЕРОС И ТЕЛЕСНА ЧУЛНОСТ

Телесна и душевна полност се узајамно допуњавају. Зјењковски истиче:“Да би се до краја схватио узајамни однос сексуалности и покрета ероса, да би се схватило њихово привремено раздвајање и уз то дубоко унутарње јединство, ваља имати у виду закон психологије који називам законом - двојног изражавања осећања. Суштина овог закона који је првобитно усвојен за сферу осећања, али има општије значење у савременом учењу о човеку, састоји се у томе да све кретње осећања и сва дубока узбуђења која произлазе из самих недара људског бића траже двојаки израз - телесни и психички (боље речено физички и душевно-духовни). Пример овог двојаког изражавања може бити свако осећање - па и страх: оно што проживљавамо као страх изражава се у низу телесних потреса (општа телсена депресија која понекад доводи до лупања срца, до обамрлости, бледила, дрхтања удова, слабљења гласа, итд) али истовремено разлива се по својим законима психичког таласа који изазива одређена преживљавања страха (напетост, осећање језе, психичка депресија која доводи до слабљења памћења и воље, расејаност).Овај психички талас налази свој „израз” кроз рад уобразиље (што је добро примећено у речима „у страху су велике очи”), а кроз уобразиљу утиче на читав наш духовни састав. Али, суштина означеног закона није само у констатовању двојаког изражавања осећања или дубоких душевних покрета-већ је још и у томе да један израз (на пример телесни), не замењује други (душевно-духовни), и не може се њима замењивати.

Обраћајући се сфери полности у светлости закона двоструког изражавања, лако схватамо да су сексуалност и ерос нормално дужни да се развијају паралелно, један другог обогаћујући, али један другог не замењујући. Говоримо о нормалним појавама живота полности, али та „расцепљеност”, та раздјељеност сексуалности и ероса о којој је било речи и која се може назвати „природном болешћу”, периода сазревања, повезана је баш са узајамном незаменљивошћу и неотклоњивошћу обе појаве живота полности. У младости природно разилажење сексуалности и ероса ипак јесте својеврсна болест, дефект, а баш у породици, у брачном животу обнавља се њихова целовитост.“

Треба се чувати до брака да би се човек у својој целовитости расцветао.

ИДЕАЛИЗАЦИЈА ВОЉЕНОГ

Волети неког значи видети га онаквим каквим га је Бог замислио, а родитељи га таквим нису учинили, писала је Марина Цветајева, руска песникиња. Ту је дубоки извор идеализације вољеног, о коме Зјењковски пише: “Када се у човековом срцу разгали љубав, онда онај ка коме је усмерено срце с љубављу, сав светли некаквим сјајем. Све на свету пада у задњи план, постаје другостепено - душа је у целости, каткад до екстазе загњурена у проматрање вољеног бића које од сада заузима управо централно месту у свету. Најбездушнији и најокорелији људи мењају се када се у њих зачне љубав, душа се размекшава и радује, као да добија крила. /.../ Смисао ове идеализације је у томе да кроз спољашњу опну, у светлости љубави, гледамо у другима скривену, идеалну страну која постоји у сваком човеку као лик Божији, скривен, а често и потиснут спољашњом љуштуром - „карактером” (који је увек нешто другостепено у човеку, а не његова „суштина”). Свој-

ственост, сва снага сазревања љубави се и састоји у томе што се ми примичемо, преко љубави, човековој лепоти, скривеној и неизрецивој, не можемо се одвојити од ње - хтели бисмо увек и у свему да будемо с вољеном особом. Када се љубав распламсава, све друго постаје већ другостепено: тада је само једно важно, само је једно мило и драго - бити с љубљеним, а све нас раздражује што нас раздваја или удаљује од њега. У овим доживљајима љубави, свакако, још нема улажења у реалну бесконачност (ма колико бивало да пламен љубави брзо гасне у човековој души), али се у њима открива перспектива бескраја; ми као да ступамо у сферу вечног, пуну светлости и живота бића, а ван њих се све чини беживотним и непотребним.“

Љубав је почетак бескраја.

ЉУБАВ И БЕСМРТНОСТ

Волети неког значи рећи му: “Ти никад нећеш умрети“, говорио је митрополит Антоније Блум. И ово је тај блажени ерос младости.

О томе отац Василије каже: “Када у младој души почиње да трепери полност, онда истовремено енергија полности прелази с једне стране у полну енергију, док се с друге стране развија, мада мутно, али дубоко тражење блаженог, срећног живота који се открива у љубави. Једно је од другог неодвојиво. Једно друго не уклања али тежиште у „игри“ полности ипак лежи не на сексуалности већ на еросу./.../ Управо у кретању ероса, у љубавним поривима душе осећа се дубока потреба да се зађе иза границе своје личности како би се достигло целовито сједињење с вољеним бићем. Управо потреба за љубављу сведочи о немогућности повлачења у себе, - у љубави се превладавају природне границе индивидуалности. раскида се њена „природна“ љуштура. Због тога у љубавним побудама

човек почиње да се мучи самим собом; повући се у себе, баш у светлости љубави, значи осудити себе на усамљеност, наћи се у метафизичкој пустоши. Због тога наша душа неутаживо тежи да заволи некога како би у вољеном нашла тачку ослонца, како би нашла смисао свога постојања. А та снага поетске уобразиље која је својствена љубави и на основу које ми „идеализујемо” вољеног човека није уопште некакав „додатак”, деловања фантазије, већ напротив, у њој се разоткрива најдубља жеђ за духовним поретком, жеђ за апсолутним бићем. Ту баш као да је умесно приметити да сви видови љубави, какви су својствени људској души, потичу из једног извора: љубав-жалост, љубав-страхопоштовање; мада немају ничег заједничког с љубављу која се рађа из дубине полности, сви ови видови љубави, не случајно, називају се једном те истом речју: све је ово љубав, залазак за границе свога ја, стремљење ка ономе која волимо полном љубављу или љубављу жалости или љубављу -страхопоштовања. Не развијајући ову тему приметимо, ипак, да се, очевидно, сам живот људског духа и састоји у љубави: тајна сваке личности јесте тајна како, с каквом дубином тражи љубав и воли човека. Љубав према мајци, према сестри, према жени - како су оне дубоко различите и све је то ипак један те исти живот духа.“

Дакле, прво је душевна, па тек онда телесна љубав. По Зјењковском:“Управо у овом смислу, у области полности-љубави, припада еросу основни значај, а сексуалност је једино телесна транскрипција истог кретања љубави. Отуда је схватљиво, између осталог, и то да што је дубље пламсање љубави, тиме је слабија сексуалност. Ето због чега љубав тако често спасава (нарочито у младим годинама) од притиска сексуалности: љубав носи са собом некакав миомирис који човека чисти, ослобађа од сексуалног немира.“

Љубав је миомирис душе.

НЕОПХОДНОСТ СИНТЕЗЕ ДУШЕВНОГ И ЧУЛНОГ

Ипак, истиче Зјењковски, веома је битно да се телесна и душевна љубав споје. А то је истински могуће само у браку и породици: “Но, раздвајање сексуалности и ероса, које је нарочито својствено периоду сазревања, ипак је пролазно стање: полност је у човеку дубља него што је разлика између тела и душе, она је повезана с оном тачком у човеку где ја положена његова целовитост, али буђење полности, полно сазревање, га поларизује. Ова поларизација јесте болест раста и захтева постепено обнављање првобитне целовитости. Због тога, живот полности може да нађе свој истински израз само у породичном животу, - ван овога је нормални живот у полности неостварив. Ми не говоримо сада о невиности, нарочито о „монаштву”, - то је нарочити пут у „устројству” полности./.../ Нормални, обични човеков пут, води ка образовању породице, - и сваки предбрачни или ванбрачни полни живот не може да нема тешке последице на човеково нервно-психичко и духовно здравље. Задовољавање, пак, сексуалних жеља ван тог унутарњег окриља, какво се пружа у љубави, јесте запечавање и извртање закона целовитости положеног у нашој души. Уопште, раздвајање сексуалности и ероса, природно само у периоду полног сазревања, постаје тежак грех у односу на самог себе./.../ Породица, живот у браку, пружа нормално решење свих оних захтева и тежњи који су код нас повезани с полношћу. Истина, у наше време породични живот је постао веома сложен - углавном због оних економских тешкоћа које необично тешко притискају породични живот и већ одавно стварају врло тешку и за живот народа опасну кризу породице. Ипак, било би нетачно сводити кризу породице само на економску страну - она је на жалост далеко сложенија. Али сада нећемо да улазимо у ово питање пошто је за нас битно

да приметимо како само у браку полни живот налази здраво и животно разрешење. Другим речима - из тешког, а често и мучног стања у којем пребивају младићи и девојке, једини прави и здрави пут, открива се у браку. И ако је он због нечега немогућ или отежан, онда ипак ван брака нема никаквог излаза, нема здравог полног живота - ту ће све бити одступање од норме, нарушавање здравља, и неизбежно ће постати изопачење које упропашћује саме основе наше личности.“

А то се мора избећи.

КАКО ИЗГЛЕДА САЗРЕВАЊЕ: РЕЧ МИЛОВАНА ДАНОЈЛИЋА

У својој књизи „Учење језика“ Милован Данојић описује управо оно о чему Зјењковски говори: пубертетско мучење младог човека, који нема телесног искуства и не зна о њему ништа, али слуша причања одраслих и смуђује се. Он се двоји између чисте, надчулне љубави и помисли на сексуалност која изгледа час привлачна, час грозна.

Ујак свраћа Данојлићевој кући и прича како се много блуднички по возовима, а не слути да га дечак, сакривен под јорганом, још не заспавши, слуша док разговара са гостима: “Зна ујак, можда зна и понеко од оних који га слушају, али не знам ја, ја нисам ни дете ни одрастао, нисам сигуран да бих се снашао. Многа места из ујакових причања су ми нејасна, сваки час се отварају празнине, зевају шупљине које насумце попуњавам, и ту долази до преувеличавања и наопаког повезивања. Речи су податније и савитљивије од ствари, превртљиве су, не држи их место, свака смера далеко и високо, а стиже докле може, или заврши у беспућу, у тунелу. Чеге све нема, чеге све не може бити у једном тунелу! То је дуга камена пећина низ чије зидове се слива прљава слуз, где се човек гуши од гара и дима, провалија крвомутног и бестидног женства,

покидани каблови далековода разбацани у мраку, ако нагазиш, изгорећеш, у секунди, као цигарет-папир! Ујак шапуће, дах му је дрхтав, чујем тек понеку реч, они око њега дахћу и звиждућу кроз зубе, топе се од уживања. Људи су облапорна створења, свињски ужагрених очију, налик на големе водоземце који се зачињу и размножавају у пућкању топлих мочвара. Воз је шума сукњи и подсукњи која се љуља на тропском ветру, трење и шушкање свиле међу бутинама, гњурање у живо блато из кога се узалуд чупаш. Ноћ је жена, и жена је ноћ, блатиште по коме гмижу једнооке пијавице, где светlucaју љигави магнети и електризоване јегуље, а мој ујак одушевљено гаца по каљузи, он ништа боље и лепше не може да замисли.

Грозим се лепљиве путености која се слуги из сваке ујакове речи, из церења и облизивања усана; у ноздрве ми се увлачи воњ трулежи и распадања, што више замишљајем неке призоре гушење је све неиздржљивије. Воз је дуга змијоглава жена, очи су јој пуне жишки које се споро гасе, задњица јој је земаљски глобус, дубоки урез у средини раздваја дан од ноћи и разум од помућене памети. Та је неман безочна и раздрагана, тупа и неодољива, увлачи ми се у сан где ми се победоносно кези, мучи ме привлачном безобличношћу, нуди ми замршене погодности, вуче ме низ клизаве низбрдице, потура ми стазе на којима не владам својим ходом, па се батрам и отимам, хтео бих али се не усуђујем, давим се од сладуњаве одвратности; изнурује ме понор јачи од свих забрана и ограничења што сам их себи наметнуо, или ме је неко други њима оптеретио, не знам, биће да сам се с њима родио, да, то је највероватније. Сладострасно ујаково брбљање, уз загрејано учешће разузурених слушалаца, приказ је који ме и одбија и привлачи: снага привлачности удвостручује силу одбојности. У мени се распаљује скривена ватрица која је негде тиња-

ла, болно-слатки порив у утроби, треперење у живцима и у крви, пламсање у корену бића. Мутна, безимена сила надима се као убој и загној, као кљуцкање испод коже, као подлив који се, пред промену времена, дао на зло, нараста у беспутну знатижељу која ме усамљује и постићује. Мучно је мислити, а говорити је немогуће. Речи, оне којима се одрасли служе, склоне су јаловом упрошћавању, обилазе оно што је битно, а кад се приближе најважнијем, одједном се утишају, прећу у мрмљање и смејуљење, од чега се мој главоболни мрак још више згушњава и затамњује. Женске из воза највише ме опседају пред уснивање, кад се, и иначе, човек згрчи и увије у себе; наводе ме да додирујем стидна места, што ме, уз нешто безвољног уживања, мучи и понижава. Узалуд се опирем, већ сам загазио куд не треба; нисам их још ни видео ни срео, а повукле су ме за собом; не умем да се отргнем, а питање је да ли то уистину желим.

Све то, о чему овако околишно и с муком говорим, у вези је с оним што се у књигама и песмама зове љубав. Нежна, топла реч, само што не пролази код ујака и његових загрејаних слушалаца. Они не наседају на лепе речи, они знају шта је шта, познају живот. По њима, излази да је љубав некаква бо-ри-лачка вештина, мужјачко ратно лукавство, ловачка замка за хватање нечистих зверчица, а њен једини циљ је задовољавање дивље похлепе. Зато се то и предузима у мраку, далеко од очију непозваних, а обавља се уз грцање, знојење и дреку. Не верујем да су прави љубавници, они из романа, чули за штипање у слабо осветљеним возовима, за хрвање и балављење по тунелима, за погано сударање створења која се једва познају. Осим ако... осим ако стењање и гроктање није мало јачи, грубљи облик љубавничког уздисања на месечини? Та ме могућност ужасава али је, као поборник истине по сваку цену, не смем искључити. У глави ми се мути од противреч-

ности и непомирљивих крајности; где је реч која би све то обухватила и помирила? Љубав је оно што ја осећам према С, о чему нико на свету ништа не зна, па ни она. С њом ретко разменим покоју реч, обично онда кад смо заједно редари у разреду, кад је то објективно потребно, кад распоређујемо послове. Ја уносим цепанице и ложим пећ у углу учионице, и тада је, кришом, искоса, гледам како, поскакујући на дашчаном подијуму, брише таблу. То што према њој осећам ни себи не умам до краја да рашчистим, то је нешто између задивљености, брижности и уживања што могу да је гледам, нешто као топло гнездо у души у коме се легу многе добре и лепе могућности, нерашчишћене и неименоване. Па и кад бих скупио невероватну снагу и поверио јој своја осећања, и кад би их она примила с разумевањем, што је готово незамисливо, тек бих се онда нашао у необраном грожђу, шта даље да рекнем и предуздем; ћутим, тако сам најбезбеднији. Дође ми, понекад, да је помилујем по коси, па се тргнем, уплашен од своје глупе и сасвим, сасвим неумесне жеље. Све што бих, конкретно, могао предузети и извести ризично је и преурањено, а уз то, промашује суштину. Кад би се некако удесило, сатима да је гледам, а да она мене не види... Моја веза са С. Н. је нешто што постоји искључиво у мени и за мене, а опет сам, на неки начин, према њој одговоран; стално осећам да је ту негде, у мојој близини, и зато ме, док слушам ујакова наклапања, хвата стид од онога што говоре, стид пред њом: и ја сам у некој вези са тим бесрамним брбљаријама које је вређају и прљају, трујући наш слабо постојећи, и утолико чистији однос. Ујак и његова дружина не признају могућност никаквих других односа између мушкарца и де-војке осим тих, дивљих и животињских. Мени се Снежана Нинковић (ево, скупих снагу да јој, након педесет пет година ћутања, испишем пуно име!) свиђа онако... не знам како... не знам ни зашто... зато што је

онаква каква је... мила... питома... кад се насмеши, на образима јој се појаве удубине... као да ју је неко благо уштиную... Ту, једноставно, нема места за оне ствари, то је удаљује од мене, то ми отежава приступ, спречава ме и да мислим о њој... У књигама се ово што осећам зове платонска љубав, чини ми се да сам ја рођени идеалиста, идеалиста против своје воље: не могу, не умем друкчије. Мада... кад се загледам мало дубље у себе... мало дуже и озбиљније... почнем сумњати у савршену чистоту својих осећања. Могућно је да сам ја мала кукавица, дволличњак који нема храбрости да се погледа у огледалу, на жмурећи бежи од истине и штити се пристојним самообмањима. Могућно је да су моји анђеоски уздаси лицемерна маска похоте, оне похоте која се тамо, у ујаковом свету, по мемљивим свратиштима и претрпанним возовима, показује у пуном замаху и правом значењу. Ако је тако, онда су моја танана и обзирна осећања пуко притворство, лукав увод у нешто што, засад, не смем ни да замислим, што долази природним следом ствари, а он, бојим се, води онамо, у понор, у блатиште по коме одрасли задовољно гацају. Одрасли су одбацили пренемагање, они ту слаткасту, ванживотну реч љубав не узимају у уста; можда је то часније од кукавног, јаловог самообмањивања и провидног подмићивања истине?/.../

Судећи по топлој, музикалној прозуклости ујакова гласа, замке поквареног женства су неодрживе. Страхујем, хоћу ли знати да их избегнем. Један непажљив корак, и готово, одлете у понор! Искушење је слепо, оно је јаче од разума. Улетиш главачке у чељуст немани, не питаш шта кошта, заслепи те тренутак, не мислиш на будућност. Замишљам себе оболелог од сифилиса, нос ми се распада као гњила крушка, умирем у цвету младости, у пролеће, напољу цвета багрем бели, певају птице, а мене дави срамотна болештина. Ни укућани не знају, чуде се што назеб тако дуго траје. Кажњен сам за нестрпљење

и непромишљеност, превише сам волео живот, и он ми, зато, узвраћа смрћу. Живот не воли слабиће и гледа, кад год може, да их се ослободи. Ужасна је цена онога што се у ујаковој песмици зове *један часак радосији*, преоштра је казна која стиже жртву слепог нагона. Нагони су несавладљиви, то им само име говори, они нагоне човека да прави глупости./.../ На селу је, чини ми се, све то прикривеније, у служби умножавања народа. И језик је примеренији, смернији: дужност народа је да се народи и прехрани што се народило. Њива даје хлеб, а брачна постеља потомство. Труд овамо, труд и онамо, нема шта да се изводи и прича! А по варошким ђумезима, и у ујаковом возу, то се ради из чисте покварености. Оно што из безобразних разговора начујем, што половично и погрешно схватим, нараста, касније, до застрашујућих размера. Машта се ужасава празнина, па их попуњава нестрпљиво и произвољно, оним чега се прво сети.“

Тако је са младим бићем. Потребно је, неопходно је, сазревање.

БРАК КАО РЕШЕЊЕ ПИТАЊА ПОЛНОСТИ

Зашто је тако важно да се проблем полности решава браком? Зјењковски је недвосмислен.“Живот у браку садржи у себи три стране - биолошку, социјалну и духовну, и све те три стране нису нам једноставно дате, једна поред друге, али у нормалним условима, образују целовито јединство. То раздвајање сексуалности и ероса, које у младости означава пометеност у сфери полности, у овом прелазном периоду, не само да се савршено уклања (говорим, наравно, о нормалној породици), не само да пружа њихово унутарње усклађивање, већ у свој својој сједињености извор је нових снага, открива нов животни пут. У Апостола Павла су знамените мисли о браку из којих ћемо навести сада само почетне речи. „Тајна

ова(тј. Тајна брака), вели Апостол Павле, велика је”. Ето, ова „велика тајна” брака само тамо и наступа где је већ сасвим превладано одвајање сексуалности и ероса. Где се због нечег ово раздвајање задржава или где иступа само једна страна (наравно, нарочито често - баш сексуалност) тамо не само да се не открива „велика тајна” брака, већ се тамо изопачава њен смисао, прља се најсветлије и најдубље у људима и унакажава се нормалан човеков пут. Погрешно је поистовећивати чисту сексуалност с „животињском” страном у човеку (код животиња нема никаквог раздвајања сексуалности и ероса; ерос код њих, мада веома елементаран, /.../игра велику улогу у животу животиња ипак, је у унутарњој нераздељености са сексуалношћу), али пошто се та терминологија учврстила, можемо се њоме користити. Можемо, према томе, рећи: једнострано испољавање полности у његовој „животињској” форми уопште не разоткрива оно што постоји у браку; оно обухвата односе супружника и повлачи за собом гашење и слабљење човекових виших снага. Међутим, у браку се заиста хране наши виши пориви, најбоље снаге се расцветавају у нама.“

Зато је потребно бранити брак.

ЗАШТО ЈЕ ВАЖНА ПРЕДБРАЧНА ЧЕДНОСТ?

Зјењковски истиче значај предбрачне чедности: “Они који ступају у брак чисти, чедни први пут у њему постижу тајну телесног јединства - и од тога се у души рађа нов, пун поштовања, однос према телу другог које постаје као посвећено и свето. Као што показује живот, управо од телесног зближавања у браку (у нормалним условима) расцветава се у души дубоко, светло и радосно осећање љубави једног према другом, нежно поклоњење и дубоко осећање нераскидивости. Управо овде, у овој тачки кроз искуство се упознаје истина

моногамије (једнобрачности) и сва неистиност развода. Муж и жена могу припадати само једно другом – и то нараста у свести не само као потреба социјалног морала која очувава породично огњиште, већ и као нека безусловна и дубока тајна која се достиже у браку. Полно зближавање не само да не може бити одвојено од других видова јединства, већ ствара и формира завршену целовитост свих узајамних односа. Када између мужа и жене цвета љубав, она сија у свему и овладава свиме. У то време се најмања дисхармонија преживљава веома болно: непажња, омаловажавање, равнодушност - чак и у најмањим ситницама - изазива вређање, зебњу, мучи и рањава. А када се појављују знаци зачећа детета, тада се односи мужа и жене још више учвршћују кроз љубав према будућем детету, у трепету пуном поштовања пред тајном појављивања новог човека на свету због блискости мужа и жене. Тананост и чистота узајамне љубави не само да не стоје ван телесног зближавања, већ се њиме храни и нема ничег честитијег од оне дубоке нежности која се састоји у живом осећању узајамног испуњења једног другим. Ишчезава осећање свога ја као издвојеног човека, и у великим стварима, у унутарњем свету, а и у спољашњим стварима; муж и жена осећају себе само деловима некаквог заједничког целог. Једно без другог не желе ништа да проживе, хоће све заједно да виде, све заједно да деле, да буду у свему увек заједно. Сваки се растанак проживљава мучно, као цепање тог целовитог јединства. То уопште није победа сентименталности коју је Гогољ иронично представио у ликовима Афанасија Ивановича и Пулхерије Ивановне („Старовремске спахије”); здрава, нормална љубав мужа и жене не само да нема потребу за егоистичким одвајањем од других већ напротив, ствара нарочито нежност према другим људима. Нежна брига мужа и жене спон-тано и природно стварају исту нежну бригу о

другим људима: збацивши кроз породицу снагу егоизма и муж и жена, свако само по себи, постаје отвореним у свом срцу за све људе. Од благостиве повезаности једног с другим, код оба супружника се рађа социјална осетљивост - одатле највећи значај породице у развоју социјалних односа. За површан и спољашњи поглед ова огромна снага социјално стваралачке окренутости породице ка свету прикривена је (нарочито у наше доба) спољашњом, економском издвојеношћу сваке породице. Сурови, економски услови преображавају породицу у неприступачан свет, стварају потпуни егоизам. Све је то - последица утицаја спољашњих услова који се не дају уредити оним социјално стваралачким покретима који се рађају из дубине породичног живота. Па ипак, без обзира на снагу економских и социјалних препрека, извор оне топлине која побеђује хладноћу социјалних односа, смекшава их и покреће ка „братству” (прилагођавајући социјалне односе породици) она је топлина која се скупља у самој основи породичног живота.“

Данашњи свет је леден – јер је љубав брачника у њему скоро нестала.

ПОРОДИЦА КАО ВЕЛИКА ТАЈНА

По Зјењковском, породица је велика тајна која нас приближава и самом Богу: “Тајна породице, о којој је говорио апостол Павле јесте, уопште, тајна духовног ширења које се рађа из самих недара породичног живота. Свакако, најдубље значење има овде рађање деце које не само да носи собом радост, већ и ствара осећање „потпуности” које се тако јасно испољава када муж и жена постају „родитељи”: појава деце у породици је истинско реално улажење у сферу бесконачног постојања. Од поколења до поколења, од родитеља до деце којима предстоји да у своје време, такође, постану родитељи

протеже се непрекидно јединство човечанства. Живо сведочанство, живо појављивање оне бескрајности која се до преображаја космоса у другом доласку Спаситеља разоткрива само у поретку времена, то јест у смени једних поколења другима - јесте породица. Овај улазак у реалну бесконачност како је она дарована човечанству у његовом постојању знамо сви када смо и сами били деца, када су нас осим родитеља окруживали тетке и стрине, бабе и деде. Али, управо због тога што је ово бескрајност на земљи, она нас приближава другој бескрајности – апсолутној светлости Свете Тројице. Управо кроз породицу и само кроз оно што она носи у себи, можемо се приближити тајни Свете Тројице, тајни Тројичног Бића Божијега које је у исто време Јединство. Баш у том смислу се о породици и говори да је она мала црква: у њој је присутан Бог, породица постаје ћелијом црквеног организма, то јест ћелијом Христовог тела. Због тога се у здравој, исправној породици, расцветава у човеку његова духовна страна као некаква „домаћа црква” (израз Апостола Павла), породица живи благодатном снагом коју јој је подарио Бог. Овде је, узгред, потребно приметити да без обзира на сталне тешкоће које се појављују у породици због спољашњих (превасходно економских) услова, Црква не понавља за исте супружнике свету тајну брака (као што понавља свету тајну покајања, св. Причешћа). Благодат која се дарује у браку не може бити никад исцрпљена, она увек пребива у породици и са породицом. Миомирис такве хришћанске породице, њена непобедива духовна снага сија не само унутар породице већ изхлази и ван њених граница. Они којима није било дато да имају своју породицу, духовно се обасјавају обично поред туђе породице, - и можда, баш такви усамљени људи могу да виде и доживе сву велику истину, сву задивљујућу тајну породице - чак и више од оних који имају своју. Али и у овом

својем највишем цветању породица остаје целовитом. Нема у породичном животу издвојене телесне, социјалне, духовне блискости; овде се једно одазива другом, једно се одражава на другом, све је повезано, врло унутарње и интимно, и било какав бол на једној страни веома се осетљиво спознаје и у другим сферама. Породица је нормално откривање тајне полности у нас; за породицу, за породични живот дата нам је полност и све богатство, неистражива пуноћа и снага њена први пут се открива у породици као свом највишем цветању и изражавању. Ово можемо и другачије да кажемо: ван породичног живота нема и не може бити живота полности, он тада може да буде само неисправан, погубан за нашу природу и нарушаваће законе живота. Пут чистоте пре брака није само потреба јалног морала који чува породицу, већ је диктиран самом човековом природом. Предбрачни полни живот је, једноставно, једностран и зато унакажени израз полности и прети да уништи душу и унакази њен унутарњи поредак.“ Душу је лако унаказити, али није лако вратити је првобитну целовитост и отвореност за Божју благодат.

ДЕЦА КАО СМИСАО БРАКА

Зјењковски указује на смисао полности који се пројављује кроз рађање и гајење деце:“Породица образује некакаву социјалну јединицу: овде баш као да делује принцип - сви за једног и један за све. Ако је неко у породици болестан, онда се средства читаве породице троше на болест тог члана, и никоме не може да падне на памет да је то неправилно. У породици може да и не буде „заједничке касе” (ако зарађује неколико чланова породице), али суштина тог поретка који је постављен у породици, због тога се не уздрмава. Ово социјално јединство породице не уклања разлике њених чланова по њиховим типовима, у радној способности, у здрављу: свако

се труди по мери својих моћи. Породица јесте некаква радна јединица, а не, једноставно, општи и заједнички живот. Али, социјално јединство се овим не исцрпљује: довољно је сетити се да постоји „част” породице коју бране сви њени чланови како би се схватило шта припада породици као социјалном јединству; она захвата и душу, дубоко улазећи ту као у живи и хранљиви извор. Деца у породици нису пуки предмет бриге и стрепњи, већ она дају породици нови смисао постојања, она су извор радости и снаге. Љубав према деци даје родитељима снаге да поднесу све животне недаће, љубав према родитељима деци светли читавог живота. Шта може да буде ближе за сваког човека од његове мајке, од његовог оца? А, међутим, нови живот долази у свет управо кроз брак, кроз зближавање два пола. То значи да се у породици и само у њој, у дубини полности, открива огромна стваралачка снага која уноси смисао у наш живот. /.../ Читава безмерна, неизрецива радост због деце осветљава на нов начин смисао полности. Не треба мислити, наравно, да се полност код човека разоткрива само у овоме: оно што пружају муж и жена који се воле једно другом јесте, такође, огромна, неизмерива вредност и снага, - смисао полности је откривен и на овај начин. Ова два „краја” полности у нас - образовање породице као социјалне целине, рађање деце с једне стране и сва духовна садржајност и снага заједничког живота мужа и жене с друге - дозвољавају нам да признамо у полности почетак светлости стваралаштва, истине и живота.“

Сексуалност одвојена од целине живота постаје отров, а не лек.

НЕ БУДИМО ЛАКОМИСЛЕНИ

Отац Василије указује на сву озбиљност с којом се морамо односити према својој полности:“Према властитој

полности се не треба односити лакомислено, треба чувати и плашити се сваког унакажавања или лакомислене игре с полношћу./.../Ван породице не сме бити никаквог полног живота, он се мора ван породице сагорети и угушити - било одласком у монаштво или усамљеничким животом. Потребе хигијене овде се поклапају с потребама морала и тим пре с потребама хришћанске свести: сваки ванбрачни полни живот може да пружи задовољење само привремено - ако не увек на путевима лажи, онда увек на путевима греха. Заиста, ванбрачни полни живот је победа чисте сексуалности на рачун духовности, а нарочито на рачун оних радости и стваралачке снаге која проистиче из љубавних доживљаја. Таква су сведочења социјалних сазнања, таква су категоричка сведочења и опит моралног и религиозног сазнања.“

Ванбрачност је замка која изгледа као излаз.

ЗАШТО СЕ БРАКОВИ РАСПАДАЈУ?

Зјењковски је, још пре Другог светског рата, видео све симптоме распада породице и породичног живота:“Но, осветливши питање са принципијелне стране, не можемо да се не запитамо: а како, ствари стоје у реалном животу? Оправдава ли реални живот оне принципијелне тврдње које смо развијали до сада? Не треба крити да нам стварност пружа тужну слику све више разрастајућег слабљења породичних односа, пада породице, слику таквог изопачења и рушења „велике тајне” породице да се неизбежно јавља питање: куда се креће савремени живот, у којем правцу? Несрећни бракови, бесконачно умножавање развода, често нарушавање чистоте брака од једног или оба супружника, умножавање случајева случајног или краткотрајног конкубината, тешке последице свега овога по децу, по младо поколење, све ово неретко изазива негирање брака, страх од њега. Обично се

то често среће код девојака: нагледавши се у туђој или чак властитој породици онога што реално представља породични живот, оне се туђе од брака, плаше се удаје, спремне су да прихвате, можда, и ванбрачну заједницу да би при првом конфликту одбациле свога прилежника. Нормално је да у таквим случајевима избегавају да имају децу, иду на абортусе не водећи рачуна до каквих тешких обољења то обично касније доводи./.../

Брак се све више дискредитује код младих поколења и у вези са тим све више расте култ ванбрачне везе; лакомислени став према полним односима каткад се увија чак и у форму некакве „идеје”, више отмености („поезија отмене неморалности”, како је говорио руски мислилац К. Леонтјев). Није чудно да на овом тлу побеђује оно лакомислено епикурејство које не жели да ничему приђе озбиљно, смеје се када се поведе реч о „вишим вредностима”, цинично скида „маску врлине” како се обично каже, како би објавило неограничену слободу полног живота. Све ово није клевета против савремености, није ситничаво моралисање, већ пре ублажена карактеристика оне кризе породице која се развија све силније и дубље у савременом животу.“

Свети Пајсије Светогорац је говорио да ће свет пропасти, и Црква бити урушена, кад породица пропадне.

ШТА УГРОЖАВА ПОРОДИЦУ?

Зјењковски истиче да је криза породице надасве духовна, па тек онда материјална:“Ма како били тешки економски услови живота (који су за породице нарочито тешки у случају болести деце), ма како се људи увијали под тежином тога крста, чврста породица подноси ова искушења као јединствена целина. Муж, жена, деца - у нормалним условима - не постају при том удаљенији једни од других, већ,

напротив, постају ближи једни другима. Сви заједно носе овај крст - и узајамна повезаност, ма колико је загорчавале спољне недаће, постаје само дубља и јача. Све основне тешкоће породичног живота које су сада довеле породицу у дубоку кризу, леже, очевидно, не ван ње, већ у њој самој - у личности људи који су се сјединили у породицу. Породични живот, већ смо говорили о овом, има у себи тре стране: биолошку („супружнички односи“), социјалну и духовну. Ако је „устројена“ било која од ових страна, а друге стране било да непосредно недостају, било да су занемарене, онда ће криза породице бити неизбежна. Оставимо по страни случајеве где је женидба или удаја изведена ради новчаних погодности, где је у први план изашла социјална страна - не треба се чудити да такви бракови „из рачуна“ (осим оних ретких случајева када се кроз заједнички живот ипак развију здрави, породични односи), авај, сигурно воде у неверство супружника. Брак није и не може да буде само социјална заједница, - он је и полна и духовна заједница. На жалост, и раније и сада, при закључењу брака, социјални моменат игра одлучујућу улогу; теше себе и они који ступају у брак, и њихова родбина оним да је трпен - спасен. Верност је велика снага која јача породичне односе, али се не може хранити само једним осећањем дужности, једном идејом верности: она мора имати ослонац у живој љубави. Још је у Старом завету истакнута заповест: „Не пожели жену ближњега свог“ - и ова заповест мора да штити брак. Међутим, људи дозвољавају себи да се заљубљују у туђе жене, у туђе мужеве - и овде заповест о верности долази одвише касно, звучи апстрактно и немоћно. Ако супружанска верност остаје ненарушеном, а у срцу се развија страст према неком ван брака, онда је, свеједно, породични живот већ разбијен. Понекад муж и жена чувају верност (мада им је срце већ отишло из породице и

приљубило се некоме ван ње), „ради деце”. Донекле је њихова жртва у таквим случајевима оправдана (док деца не сазнају истину), али је ипак породични живот овде већ у суштини нарушен, њен животворни пламен је згаснуо, у породици је хладно, празно, мучно. Деца увек у таквим случајевима веома пате - недостаје им неопходне тоpline, недостаје оно што она несвесно очекују од породице, од родитеља. Уколико криза породице ниче овде, због тога што су се људи нашли у браку не осећајући једно према другом љубав, утолико нормалног излаза ту не може бити. Распад породице је већ трагедија за децу, дубока рана у моралној и нарочито у религиозној сфери њихових душа, - очување, пак, целовитости у таквој породици где је све празно да се нема ни ради чега цветати, такође је трагедија - и за децу и за родитеље. Баш у овој охлађености у породицама добро је говорио Розанов карактеришући наше време као време „залеђене” цивилизације.“

Зјењковски додаје: „Предуслов брака мора бити узајамна наклоност- као да је такав извод из ових запажања. Резултат, свакако, тачан, али он не обухвата с потребном потпуношћу тајну брака. На сваком кораку срећемо случајеве где људи ступају у брак зато што су се „заљубили” једно у друго али често и такви бракови бивају лабави.“

О чему је реч?

ДА ЛИ ЈЕ ДОВОЉНА САМО НАКЛОНОСТ?

Да би се брак одржао, сматра Зјењковски, није довољна само сексуална наклоност: „Наклоност је појава сексуалног поретка, и заљубљеност које при том може бити, заиста је „смоквин лист“. Често такву заљубљеност зову „физиолошком”, то јест у целини повезаном са сексуалном сфером, - а ако се понекад на овом тлу може ипак развити истинска љубав, то се такав „случај” сусреће одвише ретко у наше доба.

Раније, када свест није била толико засићена, толико затрована заштитом „слободне” љубави, када је читава духовна атмосфера била макар и суровија, али и моралнија, тада су у идеји крста обе стране прихватале озбиљно остварену заједницу и на тој основи чувале чистоту брака. То је било суморно, безбојно, али духовно чврсто. Сада, чак, када се „физиолошка заљубљеност” стишава, људи у браку или нарушавају верност чувајући спољне брачне односе, или се разводе. Распусност у овом правцу долази сада до невероватних размера - лакомисленост при закључењу брака прелази у лакомисленост при разводу - и у таквим случајевима се треба радовати ако нема деце. Али, ако има деце - на каква су страдања она осуђена! У породици где је међу родитељима све не само опустело, не само да влада хладноћа, већ се на тренутке развијају крајње непријатељски односи који прелазе у сукобе, псовања и вређања, деца се или душевно потискују, постајући тупа, према свему равнодушна, или западају у цинизам не признајући ништа за свето, не верујући никоме и ничему...

Ради тога да би породични живот био не просто „подношљив” већ и духовно здрав и хранљив, потребна је не једна наклоност, неједна „физиолошка заљубљеност”, већ истинско одушевљење које прелази у љубав. Другим речима, само јединство сексуалног привлачења и покрета љубави (ероса) обезбеђује нормалан породични живот (говоримо сада о области полности): у одсуству „наклоности” постаје тешко зближавање супружника, а у одсуству љубави када у први план иступа (чак и узајамно) чисто сексуални нагон - породица ће бити слаба: згасне ли „страст”, ослаби ли сексуални нагон - и супружници неизбежно доживљавају у оштрој форми своју унутарњу туђост једног према другом.

Тајна брака је, уистину, велика. Два човека која су до ступања у брак живела лични живот, који имају већ формиране

навике, погледе, који имају, свако понаособ, другове, пријатеље - ступивши у брак, почињу да живе заједничким животом. То, наравно, не може да буде лако одмах - потребно је много напрезања из љубави ради узајамног прилагођавања, ради предусретљивости и ради вештине да се пронађу животни путеви који нису неугодни ни за једну страну. Када је у срцу љубав, тада, свакако, постаје лакше, природније, али ако није љубав, већ „физиолошка заљубљеност“ чисто сексуални нагон једног према другом, тада привремено обе стране праве уступке како би скриле од себе све што им је тешко у другом човеку, да би пробудивши се из „опијености страшћу“ доживеле оштро одбијање једног према другом.“

Дакле, телесна привлачност не може бити основа чврстог и постојаног брачног живота.

ОПАСНОСТИ ПРЕДБРАЧНИХ ВЕЗА

Василије Зјењковски у студији „На прагу зрелости“ каже и ово (при чему, наравно, морамо истаћи – у његово време су мушкарци били распуснији од жена, а данас је то подједнака огреховљеност):“Огромне препреке за нормалан живот (често и при искреној љубави међу супружницима) може да изазове то што је код оних који су ступили у брак већ постојао предбрачни полни живот (што обично бива код мушкараца, ређе код жена). Тешко је младој жени, којој је муж испричао како је живео пре брака, без одвратности и ужаса да то поднесе. Сенка предбрачних веза никада не може бити скинута; душа тога мушкарца који је живео предбрачним полним животом и мимо његове воље носи у себи трагове овог предбрачног живота. Ја сада не говорим о полним болестима којима муж неизбежно заражава жену; сва савремена средства која се, на пример, примењују ради излечења сифилиса не могу коначно да одстране из организма онај отров који се у њему нашао.

Француски психијатар Шарко имао је добру навику да младе студенте води на клинику за венеричне болести како би заувек запамтили ужасе на које су често осуђени сифилистичари. О тим тешким последицама предбрачног полног живота нећу расправљати - као што се нећу заустављати подробно ни на оним наказностима које мушкарци понекад стичу у предбрачном животу и од којих потом страдају њихове жене. Далеко је озбиљније да се у предбрачном полном животу исцрпљује организам: сексуални живот неповезан с љубављу, с породичним огњиштем, с децом, узима далеко више снаге од нормалних супружанских односа у браку. Али, најтеже што са собом носи предбрачни полни живот, то су оне ране које муж који је живео таквим животом наноси својој жени. Нема много жена које могу да опросте (истински) својим мужевима што су се зближили са другим женама пре њих. То у њих изазива дубоку одвратност, понекад срџбу и мржњу. /.../ Предбрачна распусност не само да је ужасно мрска за девојке, већ она изазива и дубоку кризу у њиховом прихватању живота. Оне не могу да приме, не могу да схвате како је могуће без љубави и заноса приближити се женама које се обично називају „лаким”“.

Ако мушкарац погледа на жену са жељом, он чини прељубу – јер ју је претворио у предмет своје похоте, порекао је као човечицу. А то није мали грех. Напротив.

ЗАМКА ПРЕДБРАЧНОГ БЛУДА

Свет у коме је живео Зјењковски није био свет потпуног разврата. У њему још није било ни телевизије, ни Интернета. Па ипак, било је заметака свега овога што се данас збива. Зјењковски се пита због чега се ступа на пут предбрачног блуда, и истиче: “Ради чега и зашто ступају младићи на пут предбрачног полног живота? Најчешће их на тај пут одвлаче

лоши другови; догађају се случајеви када их саблажњавају лоше жене, понекад (можда веома често) посртање младића бива у стању пијанства. Лав Толстој негде приповеда да му је једна његова тетка саветовала да ступи у везу са женом, имајући, очевидно, у виду да га она научи деликатном саобраћању са женама при полном зближавању... О последњем треба рећи, (и на то се већ много пута указивало у психопатологији, а исто тако је добро познато свештеницима на исповестима), да полно зближавање у браку пролази у почетку веома тешко девојкама које су ступиле у брак и са мужевљеве стране је потребна, доиста, посебна деликатност како не би изазвао мучне доживљаје код супруге. Ови тешки доживљаји често су почетак судбоносног процеса код жене која, захваљујући овоме, гаји одвратност, страх према полном зближавању. Одатле се у знатној мери појављује и фамозна „хладноћа жена” која смета брачним односима и неретко води разводу. Али, ако је доиста толико потребна нарочита деликатност и осетљивост када се муж и жена први пут приближавају једно другом, онда савет тетке Лава Толстоја даје добар пример како старији подстичу своју младеж на предбрачни живот. Стално се сусрећемо са случајевима када очеви говоре својим синовима који су достигли одређен узраст да им је време „да имају жену”. Нарочито чудно и чак језиво бива сазнање да некакав младић воли некакву девојку, „удвара” јој се и спрема се да се жени њом - и у исто време живи, у смислу полног живота, с некаквом другом женом. /.../

Наравно, огроман значај за ступање младића на пут предбрачног полног живота, овде припада утицају уметности, нарочито савременој. Као да уметност себи поставља за циљ појачавање полног нагона код читаоца или гледаоца, и у исто време га саблажњава на пут ванбрачне везе. Уметност је већ одавно заузета овим - и хоће ли некада овоме доћи крај?...

Нарушавање породичне верности, „прељубници” сваке врсте сликају се тако као да је све то „природно”. Чак и код Толстоја у „Ани Карењиној” високо морални Карењин представљен је тако да читалац осећа према њему одвратност, а његова жена која је нарушила супружанску верност, мимо воље уметника (јер је Толстој све учинио да би потцртао неморалност Ане Карањине) изазива према себи осећање дубоке симпатије. Уосталом, ова се симпатија односи не према њеном нарушавању верности, већ према томе што је она била дубоко несрећна. Када је Вронски доспео до полне блискости с њом, када је Ана, која се овоме дуго противила, коначно попустила, она је горко и неутешно плакала - и то читалац не може да заборави.“

Ако је књижевност некад имала такво дејство, какво је дејство медија данас? Шта се дешава у главама и душама оних који живе у виртуелној стварности?

ТЕГОБА НЕЧИСТЕ УОБРАЗИЉЕ

Колико је опасна нечиста уобразиља? Зјењковски је веома јасан: “Да, поезија “профињене неморалности“ игра судбинску и страшну улогу у саблазнима које са свим страна очекују нашу младеж. Уобразиља младића и девојака је веома рано укаљана и на тлу овога, код младића већ неизбежног, разлаза сексуалног и еротског, о којем смо говорили, блаћење уобразиље постаје веома опасно. А ствар није само у блаћењу, уобразиља је уопште, одвише дубоко повезана са читавом нашом осећајном сфером, па према томе и са сфером полности; она је у овом погледу двосмислена, то јест од уобразиље задојене чистом потребом за љубављу постаје сексуалном уобразиљом. А сексуална уобразиља је увек - нечиста уобразиља: она огољује и открива оне сексуалне полете које су нормални и здрави једино када су укључени у целовит породични живот. Одвајањем, пак, од ове

целовитости (захваљујући ометању уобразиље) сексуални полети нарушавају основну животну норму, а уобразиља испуњена сексуалним темама постаје врело отрова. Између осталог, у развијању тајних порока код дечака, уобразиљи припада огромна улога, и ко хоће да се бори с тајним пороком, тај не мора да подстиче сексуалну уобразиљу, већ мора да прекине њен рад. У том погледу савремена књижевност показује погубан утицај на младе душе испуњујући њихову сексуалну уобразиљу разним сликама раздражујућим по полне кретње.

Не произлази ли одатле да се са уобразиљом уопште морамо борити, можда је гушити још у детињству? Такав би излаз био, такође, погрешан, јер снага и утицај чисте уобразиље толико су значајни и вредни да је без њих тешко ићи путем устројства свог духовног живота. У римокатоличкој аскези уобразиља се признаје за једну од главних моћи с чиме се ми, православни, не можемо сложити, пошто за врховни принцип духовног здравља признајемо начело „трезвености” како се то код нас назива. Ово начело „трезвености”, јасноћа и просветљеност свести, поставља границе уобразиље без чега духовном животу прети врло брза опасност од прелести (обмане), како веле у аскези, то јест неприметног приклањања лажи и неистини. Али, ако наша православна аскеза поставља границе уобразиљи, ма колико она била управљена ка вишој сфери, ка сфери светиње, ипак се уобразиља, ако је чиста, нипошто не сматра опасном и чудовишном. Она може бити и стваралачка“. Само је треба неговати, додајемо ми.

МАШТАРИЈЕ КОЈЕ ШТЕТЕ

Зјењковски напомиње: “Уобразиљи придајем тако огроман значај у животу полности, у његовом устројству или неустројству да сматрам како је корисно задржати се мало на

њеној анализи. Ради јасности слике користићу се књижевним примером, заправо приповешћу Тургењева „Фауст” која врло танано и дубоко приступа питању за које смо заинтересовани. У овој је приповести реч о девојци која никада није читала романе, бавећи се искључиво природним наукама. Она се удала, имала децу, али јој је, као и раније, био стран читав свет фантазије када се први пут упознала с Гетеовим „Фаустом”, а потом и са другим поетским делима. Била је потресена читавим овим новим светом поетских ликова, у њој су се пробудиле некакве снаге које су остале без покрета у души. Овоме се придружила неочекивано распламсала љубав према човеку који ју је упознао са светом поезије - и јунакиња приче, проживљавајући врло дубоку унутрашњу драму, не издржи, разбољева се од грознице и умире. Смисао ове занимљиве приповести необично је важан за нас. С једне стране свет поезије, свет уметности уопште садржи у себи несумњиво отрове чије је деловање на душу тешко савладиво. Верина душа (јунакиње приче) остала би чиста, не би се зачела љубав према страном човеку да је није дотакао отровни дах поезије који је изазвао у њој потребу за таквим доживљајима какве јој није пружио живот. Тако је у њеној души била припремљена „издаја” мужа - у њој су проговориле оне снаге душе које није искористила породица - и онај који је дао живот овим моћима, тај јој је постао дражи од мужа. На овом се примеру довољно види не само огромна сила уобразиље, већ и сва њена силовитост, несавладивост. Кад чак и тако чист човек, као Вера, која је већ била мати, пробудивши се за живот уобразиље није могла да издржи страсни полет у себи, онда шта рећи о онима који се у младим годинама одају фантазији? Уобразиља је језива, опасна моћ у нама и не само зато нисмо у стању да регулишемо, већ и зато што уобразиљи нема граница, што губимо осећање реалности, губимо подсвесну контролу

инстинката самоочувања, предајемо се нашим поривима и као да се њима опијамо. А, неправилан развој уобразиље откидајући нас од стварног света може да доведе до губитка психичке равнотеже. Ова власт уобразиље је тим опаснија што у исто време пружа души највишу насладу. Естетски доживљаји којима душа, наслађујући се, досеже неупоредиве доживљаје радости, не могу бити доступни души ако у нас не делује уобразиља. С друге стране, у делатности уобразиље постоји увек макар мали део естетског усхићења: довољно је присетити се сласти маштања.

Уобразиља је огромна стваралачка, али и језива и страшна, душевна сила. Но, нема другог начина да се њом овлада, осим да се да свему истинит правац. Гушити рад уобразиље опасно је, а често и немогуће. Потребно ју је само исправно развијати. Треба уобразиљи дати чист и светао правац - као што и уметност, по својој суштини, може уобразиљи да пружа ту узвисујућу и светлу снагу. Још је Аристотел учио о очишћујућем деловању уметности, а то је тачно у том смислу да нас светли ликови које је створила уметност, као вечни сапутници, увек зову ономе што је чисто, лепо, благородно. Прикључујући се свету уметности, ми уводимо у нашу душу оно велико начело ритма које оплемењује и тело и душу, ослобађа нас од свега грубог, тамног и зове нас лепоти, нашем преображају. Ипак, у уметности, како ми то проналазимо и раније, увек има много и двосмисленог - то не треба одрицати. Управо зато и деловање уметности на нас је двојако: она узвисује душу, али она, такође, уноси и отров у њу. То треба одмах признати, али треба имати у виду да човеков пут у свему иде не онако како би пролазили поред зла (што је немогуће, јер зло улази у саму нашу душу), већ тако како би се зло одбацило, како би се свесно и слободно изабрало добро. Зло које кроз уметност струји у душу, лакше је одбити

него зло у животу и ако уметност садржи у себи отров, онда је у њој самој дат и противотров - а душа је дужна да изабере оно чему даје предност. Због тога је не само немогућно, но и непотребно угушивати уобразиљу - потребно је једино помоћи души да превлада саблазан зла и заволи добро.“

ЧЕМУ УЧИТИ ДЕЦУ?

Зато је отац Серафим Роуз говорио: “У нашем друштву до 14-15 године деца сазнају све о гресима плоти – далеко више него што су раније знали одрасли породични људи. Деца одлично познају све што се приказује у биоскопу и што се чини у животу јер и сами живе у атмосфери распуштености. Неки кажу: “Зашто се борити против тога? Па то је природно!” Самим тим они припремају тло за распуштеност и греховност. Дечаку треба показати пример целомудрене девствености. Наравно, веома је тешко тако живети, то је високи подвиг, али треба барем укоренити у његовој души мисао о целомудрености да би му било лакше да се бори са свеπροждирућом чулношћу – она погађа не само плот, него и разум. Дечак види саблажњиву рекламу, листа одвратне часописе. Све око њега делује на њега далеко јаче, него мисао о целомудрености. Сада се та мисао радије исмева. Шта да чини један дечак? Тешко је не само супротставити се, него и просто бити свестан да се треба супротстављати. Само сићушна и слабашна мисао о чистоти супротставља се лавини саблазни и греха. И ту у помоћ мора да дође књижевност... Дајте дечаку *Дејвида Којерфилда*. Јунак није монах, није подвижник, већ обичан дечко. Та световна књига о световним људима потиче из времена када је свет био другачији. И већ само то је корисно истаћи: дакле, није увек било тако лоше као што је данас. Осим данашњих мерила морала, постојала су и другачија. И у тадашњем свету људи нису могли без полног живота,

али нису му придавали такав значај. Охрабрује и испуњава снагом свест о томе шта се сматрало у то време нормалним и природним. На пример, Дикенс описује одрастање дечака, његову прву љубав. У друштву девојчице, он је збуњен и нема прљавих помисли зато што ништа такво у животу није видео. Данас је сваки роман препун сцена из 'кревета'. Дикенс пише о узвишеној љубави која ће, наравно, довести до женидбе, до породичног живота, до васпитања деце – на томе се и гради сав човеков живот. Али ни у једном од јунака не настаје помисао о тренутном задовољењу пожуде са једном девојчицом да би одмах почео да се бави трагањем за другом. Дејвид машта о вољеној жени, о томе како ће живети с њом када одрасте велики и јак. Разуме се, он ће спавати са својом женом, али полни живот је само део великог и тешког живота у целини. Ту може наћи помоћ дечак којег нападају саблазни. Када он пита: “Како треба да се понашам са девојчицом?” – ту се не може проћи са општим фразама. Али видећи пред собом веродостојни пример вршњака који је живео у прошлом веку – вршњака снебивљиво, брижног, углађеног, склоног маштању и нежног – дечак нашег времена ће се такође понашати нормално, посматрајући узоре норме понашања из прошлости. Тај роман има много епизода које се тичу љубави и пола, њихове сложености и важности за нашу људску природу. О православној вери није речено ни речи иако је сва књига задојена духом хришћанских вредности – то је такође ослонац нашем савременику који одраста у свакодневном животу овога света. Дикенс с великом топлином приповеда о људима, о њиховим односима. Нажалост, у школи се данас о томе не говори. И то топло осећање према људима ће вероватно дати дечаку далеко веће уверење да треба да живи целомудрено, него сви догмати Православља...”

Развијајмо топлину код своје деце, и нећемо бити лишени награде од Бога.

ПУТЕВИ СУБЛИМАЦИЈЕ

Енергија сексуалности се може и мора сублимисати. Зјењковски каже: „С културом уобразиље јако је повезана и такозвана сублимација која обухвата покрете ероса и преводи их у више форме. На сублимацији је заснована сва тајна уздржавања и према томе и чедности: ова „игра” полности коју нико не може да избегне може да буде трансформисана у вишекретања, „сублимисана” (уздигнута). Много вредног се на ову тему може наћи у књизи професора Вишеславцева „Етика преображеног ероса” где је о „преображају” ероса, о путевима сублимације речено много истинитог. Но, ако је тачно да нас „дивни лик” одваја од сексуалности, и може да повуче наш дух ка висинама преводећи самим тим полну енергију у енергију полности, то јест у резервоар стваралачких снага у човеку, онда је непотребно да се заборави како је овде увек неизбежан и нужан неки духовни напор - често веома тежак. Одвајати се од оних „наслада” које нам наговештавају сексуалне страсти, увек бива тешко, чак и мучно. Аскеза свих векова је накупила огромно искуство оних напора уз помоћ којих се морају превладати сексуалне саблазни: већ једноставна „помисао”, обичан лик који у себи скрива могућност сексуалног узбуђења, поседује велику снагу. Због тога у борби за „преображење” ероса, борба с помислима добија необичан значај. Треба само држати у свести јасно ради чега је неопходно гушити у себи помисли сексуалног карактера. И, свакако, идеал чистоте отеловљен код светаца, помаже нам да се боримо у себи за чистоту, за „преображење ероса”, то јест за сублимацију сексуалних порива.

Овде се поново мора подсетити да је сваки духовни напор код нас повезан, чак и несвесно, с крстом. Сваки човек има свој крст, то јест има свој пут успињања ка Богу, ка Царству Божијем. Крст не значи неизоставно страдање, али он га неизбежно укључује у себе. Ова страдања произилазе из оне исконске растројености читавог нашег бића која се назива „првородним грехом”, то јест грехом не индивидуалним, чак не ни створеним из услова физичке и социјалне наследности, већ проистеклим из својства наше пале природе: при-родно да је област полности више од других (по повезаности тела и душе) осуђена да буде извор патњи. Нико не може да мимоиђе ове патње због полности, али могу се и морају се не само подносити, но и преобраћати на добро и корист. И онај духовни напор који је чак и у самој добро уређеној породици неопходан ради регулације „игре” полности, баш се изнутра одређује нашим крстом.“

Крст носити нама је суђено, каже Његош.

КРСТ БЕЗБРАЧЈА

Зјењковски указује на чињеницу да многи људи данас живе у принудном безбрачју, и да они носе својеврсни подвиг: „Овим именом означавамо оне случајеве када уз сву жељу, не полази за руком стварање властите породице. Мушкарац, који према постојећим социјалним условима има то преимућство да може да испољи иницијативу и учини „предлог” девојци коју би хтео да узме за жену - ако је одбијен то може да поднесе спокојно и храбро покушавајући да тражи друге путеве. А девојке лишене иницијативе (не могу оне себе да предлажу за супруге!) често остају уседелице - или зато што се они који им се допадају не интересују за њих, већ се интересују они који им се не допадају, или из других разлога. Овако или онако безбрачност је присутна - када је без икакве склоности

ка монаштву где се безбрачно стање одређује наклоношћу према усамљености, према полном уздржавању. Безбрачност која проистиче из тежње ка монаштву је некаква степеница улажења ка вишем звању, и овде борба с полношћу постаје једном од тема духовног унутарњег живота. Сублимација полне енергије која се неизбежно нагомилава у телу, мада и тешка, остварива је управо на путевима стремљења навише. Овде се доиста догађа „преображење ероса”; сам крст борбе с полным покретима постаје делом општег крста борбе са „старим човеком” у себи. Сав удар, сав динамички набој повезан је овде са слободним стремљењем увис што садржи у себи огромну духовну енергију. Да не говоримо о томе да они који доспевају у манастир с његовим вековним поретком равномерног, ритмички устројеног црквеног живота, ступајући на пут монаштва налазе у овом црквеном животу с његовим ритмовима, правилима, обавезама огромну психичку подршку.

Принудна чедност, недобровољна, која не налази никакву подршку у души, не ствара ли нова мучења - не само не слабећи притисак полности, већ напротив, појачавајући га, јер душа жуди за полным животом и мучи се због ове жеђи? Присилно беженство, не поставља ли, на нов начин, питање ванбрачне заједнице, не оправдава ли случајне и неслучајне везе?

Но, ваља имати у виду: само у брачном животу задовољавање сексуалних потреба не уноси никакве лажи, никакву дисхармонију, а сви ванбрачни односи неизоставно укључују у себе лаж, неизоставно уносе дисхармонију. Треба изгубити стид да се не би осећао терет на души када се људи потајно или путем свакојаким смишљених комбинација „налазе” с туђим женама. Или - што се ређе догађа, али се, авај, ипак догађа - када се младићи састају с девојкама с којима из ових или оних разлога не могу, а и не желе да се жене. Сва ова мрежа лажи,

неистина, свакојаким смишљених подухвата итд., неизбежно трује душу ма шта о себи говорили они који крећу на овај пут. Из принудне пак безбрачности постоји једино један нормалан излаз - брак; чак и „несрећан” породични живот пун разних тешкоћа и трзавица у сфери полности пружа оно што јој је неопходно. Само ако обе стране у таквом „несрећном” браку храбро носе свој крст и теже да ублаже једно другом тежак живот који им је додељен у браку, онда и бреме таквог брака постаје лакше и подношљивије. Принудна безбраčnost осуђује, свакако, на тешку борбу са самим собом, али постоји пут на којем се ова борба, доиста, олакшава - то је зближавање с неком породицом где има деце. Туђа деца постају за нас наша, властита; радости туђе породице хране душу, њене недаће присиљавају нас да улажемо напоре за њихово олакшање. Вековно искуство је показало на овом путу да присилно уздржавање постаје подношљиво и ствара ону сублимацију полне енергије која ослобађа и тело и душу од трзавица и неспокојства.“

Енглески хришћански писац Клајв Стејплз Луис је својевремено записао: “Девиијације сексуалног инстинкта су бројне, застрашујуће и тешко се лече. Жао ми је што морам да улазим у све ове детаље, али то је неопходно. А неопходно је зато што се у последњих двадесет година и вама и мени почитав дан протурају веома уверљиве лажи о сексу. До бесвести нам понављају да се сексуална жеља ни по чему не разликује од осталих природних жеља и да ће све бити савршено уколико само напустимо ону смешну стару викторијанску идеју о заташкавању те жеље. Али то није тачно. Чим обратите пажњу на чињенице, а не на пропаганду, увидећете да то није тачно. Кажу нам да је секс постао проблем зато што се заташкава. Али у последњих двадесет година то више није случај. О сексу се разглаба по читав дан. Па ипак, он и даље

представља проблем. Да је заташкавање секса представљало узрок проблема, проблема би нестало чим се о сексу почело јавно говорити. Али то се није догодило. Мислим да се одиграло управо супротно. Мислим да је људски род секс заташкао управо због тога што је овај прерастао у тако велики проблем.“

Зато је о проблему полности неопходно говорити јасно, чисто, истинито. И тек онда ћемо моћи да га решавамо у Господу.

МОНАШТВО И БОРБА ЗА ЧИСТОТУ ПОЛА

О ПРИРОДИ ПОЛНЕ ПРИВЛАЧНОСТИ

Велики, натприродни хришћански подвиг је монаштво. Јер и монаси се морају борити да би надишли сва искушења, па и искушење полне привлачности. Зашто је то тако тешко и захтевно? Свети Игњатије (Брјанчанинов) каже:“Сједињење полова у постојећем виду је природно (палој природи). Девство је натприродно. Према томе, онај који своје тело жели да сачува у девствености, мора да га увек држи далеко од оног тела с којим природа захтева сједињење. У тела мушкарца и жене уложена је невидљива сила која привлачи тело телу. Онај који се жени приближава увек се подвргава дејству те силе... Ликови жена, њихови погледи, нежност, веома снажно се упечаћују у наше душе по дејству природе, нарочито кад природи садејствује сатана. У време када са женама разговарамо и кад се утисци стварају, ми то не примећујемо; али кад се удаљимо у самоћу, тада утисци, које је душа примила, устају против ње са великом снагом и производе љути бој са блудном страшћу”.

Треба, дакле, бити јунак у монашкој борби за чистоту. Духом савладати тело. Али, каква је то противуречност?

ДУХ И ТЕЛО

У нашем свакидашњем животу супротстављени су дух и тело. О томе руски хришћански мислилац Семјон Франк, у својој књизи „Светлост у тами“, каже: „Дух” и „тело” су, наравно, нешто сасвим друго од “душе” и “тела”; али су оба

елементи човековог душевног живота. „Тело” је оно начело душевног живота које је повезано с чисто физиолошком, грубо чулном и, самим тим, космичком, “световном” природом човека, пуном зла и греха, док је „дух” надсветско начело човека, она његова страна којом је он непосредно повезан с Богом или уопште с вишим силама уопште, и којом је укореењен у њима. У Јеванђељу по Јовану, тај дуализам је исказан толико једноставно да то на први поглед граничи с баналношћу, али у суштини садржи најдубљу философију људског живота: „Што је рођено од тела, тело је; а што је рођено од Духа, дух је” (3; 6). У овој једноставној формули дато је лапидарно и класично, вечно важеће одређење како права тако и граница оног погледа којег је “мудрост овога света” (1Кор 1; 20) тријумфално, као да је реч о великом открићу, промовисала у XIX веку, и које смо се договорили да зовемо “натурализмом”. По том погледу човек је „природно биће” и у принципу се ничим не разликује од осталих бића у природи. Дарвин је открио да је „цар природе”, дакле човек, заправо потомак човеколиког мајмуна, његов најближи сродник, можда чак и први „рођак” његов. А кад се крене тим путем, онда није тешко видети да је човек у ствари само веома сложен облик првобитног стихијског носиоца примитивног живота – неке амебе, протоплазме, ћелије. Додуше, они, обично због непромишљености, не схватају шта заправо значи такав поглед и на какве закључке он обавезује. Ако је човек само угрушак слепих природних сила, онда би се целокупно његово биће морало свести на узбуркавање тих слепих примитивних сила. Без обзира на то, на тај поглед обично се надовезује вера да се човек може и мора руководити моралним мотивима, да његов живот има неки узвишен, посебан смисао. Није, наравно, тешко раскринкати сву конфузију те представе и показати да она није ништа друго до неподношљив и

бесмислен спој противречних ознака. У границама научног познавања човека и на основу искуствених показатеља ту нејасну натуралистичко-идеалистичку представу недавно је својим учењем разобличио и оборио Фројд. Фројд је доказао – по натуралистима с непобитном очигледношћу – оно што се заправо од самог почетка могло и очекивати. Ако човек потиче од „протоплазме”, ако се у основи самог његовог бића налази такав стихијски природни принцип какав је полни чин, чин слепог спајања и размножавања ћелија, онда човек и својом суштином и свим оним што чини његов телесно-духовни живот и *јестие* отелотворење тамне стихије пола, рекло би се кристализација те слепе узаврелости хаотичних стихија из којих он настаје. Кратко и једноставно речено, Фројд је, најпре уз опште негодовање, а затим уз опште одушевљење просвећеног европског света, само потврдио истину која каже: „*рођено од шела, шело је*” (Јн 3; 6). Оно што се родило, како каже Јеванђеље, “од крви, од жеље телесне, од жеље мужевљеве” (Јн 1; 13), сасвим природно, и по својој суштини јесте „жеља телесна”, дакле тамно, слепо, природно-стихијско начело које има власт над људским бићем. И поред свега морамо истаћи да је појам „тела”, по Јеванђељу и по суштини ствари, ипак шири од појма слепог сексуалног динамизма. У Првој посланици св. апостола Јована (2; 16) налазимо тврдњу да „*све што је у свету: ѿхоѿша ѿелесна, и ѿхоѿша очију, и нагменостѿ живљења*, није од Оца, него је од света”, и све то, заједно, чини “*ѿхоѿшу њеѿову*” (2; 17). Тако „тело” у ширем и адекватнијем смислу, као носилац похоте која је „од света”, представља сферу тамних, слепих наслада и удоваљавања охолости. Укратко, тело је *стихија ѿреха*, и све што је рођено од тела, што је потчињено тој загонетној стихији греха, ономе што апостол Павле именује као „грех који живи у мени” (Рим 7; 20) “*поробљава ме законом греха*” (Рим 7; 23).

Поставку „рођено од тела, тело је” (Јн 3; 6), уз храбро признање свих закључака који из ње следе, допуњава – и у томе је садржана она пуноћа без које нема истине – друга, с њом узајамно повезана, пресуднија и дубља свест: „*што је рођено од Духа, дух је*” (Јн 3; 6). У тајанственом, узвишеном ноћном разговору с Никодимом (Јн 3; 1-12) Исус објашњава „кнезу јудејском” (Јн 3; 1) да је човеку, осим рођења из мајчине утробе, потребно да се *ионово* роди, „одозго” (Јн 3; 3), “од Духа” (Јн 3; 6), и да оно што је у човеку рођено од Духа није тело, него дух. Рођено од Духа у човеку исто је што и рођено “од Бога” (Јн 8; 47), док рођени од тела, макар то била и деца Аврамова, за свог правог „оца” имају ђавола (Јн 8; 44).

Ако у човеку постоје та два различита начела – „дух” и „тело”, или „рођено од Духа” и „рођено од тела” – онда се тиме одређује двојно устројство или двоструки правац његовог живота. Значај тих двају начела Јеванђеље одређује овако: „Дух је оно што оживљава, тело не користи ништа” (Јн 6; 63). То значи да одговор на благу вест, способност да примимо благодатне силе истине и живота, које су у свет донете кроз Христа и у лику Христа, јесте дело „духа” у човеку: једино „онај који је од Бога, речи Божије слуша” (Јн 8; 47). Једино онај који се родио „од Духа”, „може ући у Царство Божије” (Јн 3; 5), док „тело и крв не могу наследити Царства Божијега” (1Кор 15; 50). Уопштено речено, хришћанин је призван да живи „по Духу” (Рим 8; 1) или „у Духу” (2Кор 6; 6), а не “по телу” (Рим 8; 1); апостоли неуморно указују како су погибелна „дела телесна” (Рим 8; 13), и призивају да их не следимо. Међутим, упоредо с тим општим, принципијелним саветом или захтевом, морамо се суочити са сложенијим и проблематичнијим односом који се потпуно подудара с поменутиим, и до краја века несавладивим, дуализмом хришћанског живота. У трагичним тренуцима гетсиманске

борбе сами апостоли су својим држањем показали да је „дух срчан”, али да је, у исто време, „тело слабо” (Мт 26; 41). Тај дуализам апостол Павле открива с оном њему својственом духовном неустрашивошћу и дијалектичком оштроумношћу у већ поменутој седмој глави Посланице Римљанима. Човек зна шта је добро и хоће да га чини, али „добро, што хоћу, не чиним, него зло, што нећу, оно чиним”, „јер не чиним оно што хоћу, него што мрзим то чиним”. Али то значи да то „не чиним више ја, него грех који живи у мени”. „Унутарењем човеку” у мени, који се „радује закону Божијему” супротставља се „други закон”, “који је у удима мојим”, „и поробљава ме законом греха”. „Тако, дакле, ја сâм умом служим закону Божијему, а *шело*м закону греха”. „Тако каже Семјон Франк. Зато је монасима (нарочито њима) у области пола неопходна борба за чистоту и чедност – да би дух надвладао тело.

Али како?

О ЈЕДНОЈ ПОУЧНОЈ ПРИЧИ

Пред нама је прича «Тиваидска напаст» Григорија Божовића. Јунак приче је угледан српски калуђер и духовни вођа Васојевића, игуман Мојсије Зечевић, који је обновио славне Ђурђево Ступове. Моћан је на дивану и на мегдану, а чува веру свог народа и приводи их Богу. Народ његовог краја поштује га и због јунаштва, и због дипломатских путовања за добро племена, али нарочито због његове моралне чистоте и молитве, која исцељује душевно оболеле и помаже им да поврате равнотежу. Он је прави јунак и лепотан, и да није калуђер жене би се око њега окретале. Овако, чува своје достојанство и пази шта ради, да би могао остати оно што јесте – и монах и народни вођ.

Кад наилази на реку да је преброди, одједном наиђе на огромно искушење – лепотицу која пере рубље. Усамљена,

она је слободнијег држања, јер мисли да је нико не гледа. Не бојећи се Турака, јер би сваки њихов насртај племе осветило, али ни својих, јер би сваки мушкарац од стида спустио очи и прошао, она ни примећује игумана који је, први пут у животу, пао у телесно искушење. До тада, није му се дешавало ништа слично, мада су многе жене прилазиле његовој руци по благослов: „Његови завети су били чврсти као врхови на Комовима, а крв некако сама по себи била мирна као да струји кроз јагње, кроз правога измождена испосника...„Али, сада је осетио у себи силу полног нагона. Оно што је видео од лепог тела игуман је покушао да заборави, али га је спопала машта, која је у њему будила пожуду. И то је огромна опасност, по речи Светог Антонија: „Нема ничег горег него погледати на жену са жељом. Многи су погинули због жена...Не будите слуге нечистих подприродних страсти, стидних похота, толико мрских пред Богом. Име Божје напишите на срцима вашим; нека се у унутрашњости вашој свагда чује глас: „Ви сте храм Божји“ (I Кор. 3,16) и стан Духа Светога. Човек, обманут нечистом жељом, пред Богом је сличан бесловесним животињама, лишеним сваке свесности“.

Ево шта каже Божовић: Јаком руком вична серхатилије, иџуман Мојсије Зечевих наина својеја брњаша у Бучку Бистрицу, недалеко од њена увора у џлаховићи Лим. Бејаше био код своје родбине у Виницкој, џа се оџуда враћаше у Ђурђево Сџуџове, које је обновио и који џод њиме џројојаше као и некад у среџнију сџарину.

Иако џек зашао у најбоље џодине, калуђер је већ на џласу и сџварни џоџлавица Горњих и Доњих Васојевића. Првак и на дивану и крваву мејдану. Племенски војвода, осџали џлавари и јунаци великих брасџава у њему џледаху џправоја кнеза. Беше џо муж заисџа најбољи у џокољењу и џо мудрому држању, и џо ученосџи, и џо сџособносџи да уџравља народом који у самој

сћвари не ѿриѿадаше ни Турској ни Црној Гори. Појућ друћих великих ѿродица и Зечевићи бејаху из дома издвојили најбољећа шћо имадоше – на ѿклон Боју и народу. Дечански ѿак, друћ ѿрворедних, начићан и зналац неколико језика, калуђер је био дошао да ѿслужи ѿсћојбини као већ израђен ѿсленик. Познаваше Беч и Трсћ, Царићрад и Петроћрад, каоћод и све ѿрве људе нашећа народа. Носећи у души као иједан све велике наћоне Васове Ђеце, њему није ѿребало мноћо времена да коначно избије на ѿвршину. Два-ћри боја са Турцима, неколико узмаха на ѿлеменским већима, једна или две дићломаћске мисје за ѿлеме, нећледање на снаше ѿо селима – било је довољно да боћоданик ѿсћане воћ и заћићира се ѿрићачким душама, као да је дошао из Тиваиде или друћоћа каквоћа ѿророчкоћа брећа. Јер су чудни њећови саћлеменици. Нићде више мужанске зависћи и ућрке. Али ни бисћријећа ока да се вредностћи брзо сћазе, нићи лейшећа ѿоушићања да им се ѿућови за ѿрећућа оћворе. Њећа обожаваху и сћрейљаху као ѿред свецем. Од њећове се речи бојаху као од ірома. Њећове молићве враћаху људе из іоре; живчано оболеле младице излажаху из Ђурђевић Сћућова као кошуће. И сћаро и младо ѿрчало је на сеоске раскрснице, да их само блаћослови. Накућивши ѿуне обрве у ѿовије, а озарена лица, он сћушићаше руку намешћену за блаћослов, ћек кад би іа њећов брћаш изнео из села. А беше ѿојавва. Тек овлаш ѿроћрушале црне браде, крућних оћњених очију, дућа лица, ѿсћодских ѿоћеза на њему, а висина барјакћарска сћаса, као да іа је ћесма саковала. Да му вићешку ѿојаву не ѿојачава, ѿојућ сћаринске суре мећедине, ићуманске цубе с видром ѿо оквиру, но да му долама обавија сћрук, све би се жене за њим ѿомамиле. На седлу кубурлуци и у њима скадарске леденице (ићићољи, нај. ѿрпр.) Али іадарија осћала у манасћиру: њу не ѿаше, као дечански ићуман, у свакој ѿрилици. Грчка, сћрехасћа камилавка, висока и црна до ѿреливања,

улива сїрахојошїовање као и сабља да му звекће о оїромну бакрачлију.

Тешки брњаш као какав средњевековни меїданција уїла незїрајно у брзицу, ње њеїове ноїе њодїїоше чїїав њљусак све-же њланинске воде. Покројљени иїуман се ѡрже на седлу као из заноса, усїрави ѡлаву и нехоїично ѡїледа исїред себе, ѡа се намах сав заїресе и ѡодиже на бакрачлијама, да би моїао боље видеїи. За ѡакосї коњ ѡвуче воїице наниже и ѡоче да ѡије воду. На друїој обали, мало ниже исїод брога, ѡераше ру-бине нека као кайља млада Васојевићанка. Задиїла, ѡусница, скуїове сукње чак за ремен на сїруку. А обе руке обнажила до рамена. Прса на ѡоїлини разїалила, ѡа снажно измахујући ѡирајком ѡо їрубој сеоској рубини, заводно ѡоказиваше као снеї беле и обле мишиће своје. Занела снашу младосїи и снаж-носїи, ѡросїо је уљљкала једнолична луїа дрвене најраве, ѡа нишїа не види и не чује. Није јој до бриїе. Раскош сунчана дана у дивној долини оїиала је њену крв. Турчина се не боји, јер ће за свој їрешни ѡоїлед ѡлаїиїи ѡлавом, а кришїеник ће обо-риїи одмах очи и разминуїи около-около, као да је наишао на сїлетїи ѡомамних їуја. Уосїалом, ако наиће онај жељени, хе... није среїна друїа!... Иїуман се као скамени, ѡа ѡоче да ѡаре ѡламене очи. И сав се најежи, док му кроз снаїу не удари буїицом ѡлаха крв, а на очи ѡоче да наилази маїла. Буди Бої с њиме! Ово му се никад није десило. Шїа је он све видео жена и у колу и на сабору, ѡа и кад се у ѡраскозорје обливају иза своїих клеїи као од мајке рођене. Зар је мало дивних и сїасиїиих Васојевићанка ѡрилазило њеїовој десници, ѡа ѡа ѡалило и дрх-їавом руком и врелим као жар усницима? Али се није никад ни збунио, ниїи осеїио на себи какву ѡромену, колико и да није мушко. Њеїови заветїи су били чврсїи као врхови на Ко-мовима, а крв некако сама ѡо себи била мирна као да сїрујуи кроз јаїње, кроз ѡравоїа измождена исїосника./.../

У наступу пожуде, игуман Мојсије креће ка жени, не могавши да се уздржи. Хита, али га она пресеца погледом, и каже му да је погрешно брод – место на коме се прелази река. Њему са главе пада камилавка, а она креће да је хвата у води и подсмева му се због његове збуњености. Кад схвати куд је забраздио, Зечевић пожурује свога коња, да би што пре стигао у манастир и избавио се беде. Григорије Божовић описује његово подвижничко кајање због ране коју је задобио:

Калуђер рикну, ња сѣраховиѣом снаѣом њоново заѣеже вођице, а ѣриљуби бакрачлије уз коњска ребра колико ѡа снаѡа служаше. Коњ ѡоче ѡо води да се окреће у ковиѣлац, да се као хала ѣроѣиње, е да би се оѣѣрао у скок. Уѣѣом њеѣов ѣосѣодар ѡѣеже ѡо вођицама својим ножиѣем и одсеченим крајевима ошину узнездрављену живѡѣињу. У два скока она изби на обалу, ѡа у најѣомамнијем ѣѣрку ѡѡјури ѣуѣи манасѣира, не ѣледајући ни на какве ѣрејоне. Јер јѡј јахач не одмицаше бакрачлије, а раширено на веѣѣру цубе ѡооѣѣраваше снажну ѣомаму. Узалуд се свеѣи ѡо ѣивама ѡокрену у ѣресреѣи: брњаш се заусѣави ѣѣк ѣред самом црквом, дрхѣѣћи као да су ѡа ваздијаније ѣониле.

– А да шѣа је било, за вељи хајѣер Божји? – узвикну њеѣов коњушар и ѣраѣилац ѡо ѣисанији Пајко Шкиѣац, исѣѣрчавши ѣред њеѣа и ударајући се ѡо бедрима.

– Ва име Оца...

– Да ѣе нијесу Рамусовићи ѣричекали? – оѣѣи Пајко, видећи као смрѣи бледа иѣумана како једва цеди кроз зубе, ѡа и ѣѣо онако као да је шенуо. Али се јѡш више зачуди кад сѣази ѣресечене вођице, ѡа се ѣродера из свеѣа ѣласа:

– Ха, ко је Васѡјевић!... Турци!... Ха, ѡѣѣѣѣѣѣ!

– Мучи, Пајко, зло ѣѣи јуѣѣро данас и довијека! – болно ѣроѣовори калуђер: – но ми ѣомози одсједнуѣи. Не боји се иѣу-

ман Зечевић Рамусовића, но су ја друји јади задесили... Мучи!...
О, ва име Оца!...

Чим ја коњушар сјусџи на љравну ледину, он љриђе коњу
и из кубурлука извуче обе леденице, ја с њима љође доле љод
манасџир, рекавши и њему да љамо дође чим коња увече љод
кров.

Исјод самих основа Ђурђевић Сјујова избија снажан
вруџак сјудене као лед воде, каква се може нађи само на Ко-
мовима. Врело љуни окруџу у сји јаму, ја се љрелива и ниже
манасџира окређе мноје виџлове воденица. Дошавши до њеја,
иџуман сјусџи на ивицу оба љишиџоља до саме воде, ја збаџи
џубе и анџерију, а скиде чизме. И оџружи се у сјудено врело
колико је ду, да му само љава осџаде над водом и десна рука
љоред верних леденица.

– Ва име оца, духовниче! – крсџеђи се кликну Пајко љри
љовраџку, кад ја виде у овом љоложају, љоџов да ја ни Горња
Ржаница не заусџави од заџреџашићења.

– Ђуџи, Пајко сине!

– Како да ћуџим сињи кукавац, кад ље љако виђу!...
Изиђи оџле, за хајџер божји!... Ту би и шуџав Малисорац кре-
љао за душак!...

– Но иџуман ја мрко љремери. И неимверно наџрежуђи
се да му вилице не љочну џвокоџаџи, забруја из воде љо сџарој
заџоведничкој навици:

– Кажи калуђеру Максиму нека љеда манасџир. К мени
овђе да нико осим љебе није љрилазио. Видиш ли ове љишиџоље
крај мене? Убиђу свакоја ко ми се љримакне или рекне да ода-
вле изиђем. Био љо војвода из Коњуха, или из Буча... Да ље
змија није ујела да друкчије буде!... Ако сјуџра, кад сунце зађе
за брдо, будем жив и љри свијесџи, осџаћу овђе још... и још
док не видим да ми се од љавола не ваља сџрашиџи... Хођу да
убијем сјуденом водом све ове змије које се, виђу, љраћакају љо

мојим жилама...Једном се само ријеч даје... Божја је најјиврђа: нијесам ја безірешне власи своје уремио ћивоћу Дечанско-іа краља, да ми их йоћилије мрси рука какве іојне Ашанке из Луја! Пази, соколе, и йолумрћав калућер Зечевић може скреса-йи двије целине(ојалийи из два йишйіоља, най.йрир.), кад се већ учинио крвник йијелу своме йоіаном!...

После једноіа часа Пајко Шкијац йрими од једноіа дерана још мокру камилавку, мейну је йобожно на скровийіо месћо да се осуши, йа йоће у цркву и наслужи сва кандила, чак и оно задње у йријрайи. И йоврайи се йод манасйир да несмейано очува чудно исјашиање својеіа іласийіоіа іосйодина.

Шта смо овде видели? Отац Мојсије је „пунокрван“ мушкарац, који, иако је калућер, у себи има полни нагон. Он није туњавац и евнух. Али, он је „уремио“ (заветовао) своје власи на монашењу Светом Стефану Дечанском, и он хоће и може да одржи свој свети завет девствености и чистоте, за који је Господ обећао највеће награде. Схвативши да није успео да савлада појуду (иако се она, због његовог духовног живота, до тада није пројављивала), он решава да се обрачуна са собом тако што ће два дана провести у леденој води извора, „убијајући змије“ које се гнезде у његовој крви. И победиће! То је пут монашке борбе за девство и чистоту.

ЕНЕРГИЈА ПОЛА И ПОЛНА ЕНЕРГИЈА

Протојереј Василије Зјењковски истиче да се енергија полности разликује од полне енергије: „Под енергијом полности треба схватити све оно што се рађа из сфере пола (и у телу и у души), што уопште одговара појму стваралачке силе у човеку; полна енергија, пак, повезанаје с делатношћу полних органа у човеку. Већ је из овог одређења јасно да је појам енергије полности шири од појама полне енергије, - значајнији део енергеије полности не прелази у полну енергију,

као да обилази полну сферу, одлази у друге сфере нашег бића. На овом се заснива сав огroman значај полног уздржавања које као да ослобађа енергију полности за њено стваралачко искоришћавање у вишим сферама психичког живота. Оно што се у савременој психологији назива сублимацијом управо се састоји у томе да полна енергија може изнова да прелази у заједничку енергију полности и тако се ослобођа од везе с делатношћу полних органа. Парадокс сфере полности, међу другим човековим функцијама, састоји се у томе да потпуно полно сазревање, то јест одлучно одсуство задовољења полних потреба показује да уопште не нарушава човеков живот, већ је, напротив, често претпоставка истинског расцвета вишег стваралачког живота у њему.“

Уздржање у Христу обезбеђује велику енергију човеку, и зато су прави калуђери пуни живота и силе који су им награда за уздржање.

БРАК И ЧЕДНОСТ

Отац Василије Зјењковски повезује борбу за брачну и монашку чистосту у општем стремљењу ка целомудрију: “Све ово што је речено ослања се на савремено сазнање о човеку, а нарочито на податке психопатологије, - али је исто овакво учење о човеку одувек развијало и хришћанство. Хришћанство није само утврдило принцип моногамије одлучно осудивши многоженство, није само допринело хуманизацији односа између мушкарца и жене, одуховило ове односе, већ је и високо подигло идеју чедности. И у паганским религијама наћи ћемо култ невиности у неким облицима религиозног служења (сетимо се весталки), - али је у хришћанству сам принцип чедности добио ново значење на основу новог, високог схватања брака. Од самог свог почетка хришћанство је

осудило сваког гађење над браком, посветило брачне односе (упореди чудо у Кани Галилејској, Јован 2,1 - 11) а потом је установило нарочиту тајну брачне везе. Због тога се принцип невиности у хришћанству уопште не супротставља браку, а јавља се као паралелан, макар и другачији пут кретања човека ка Богу. И на путевима породичног живота, и на путевима чедности човек може да иде ка Богу, - но управо зато принцип чедности у хришћанству садржи у себи некакво нарочито откровење о човеку. Смисао овог откровења оцртава се пред нама када се позабавимо питањем о невиности и о монаштву, и одмах ћемо потцртати да и све савремено знање о човеку, а нарочито медицина, такође, високо уважава телесну чистоту (то јест чистоту у сфери полности). Телесну чистоту сви признају за највреднији ослонац животног расцвета личности и за највеће човеково благо, источник духовне снаге и чврстине./.../ Монаштво је свесни одлазак из живота полности - и ми поштујемо монаштво због ове његове чистоте. Ако је то тако, не значи ли онда да је породица и расцвет полности у породици, ипак, нижа форма живота? Није ли дужан онај који тражи виши и бољи пут да остане увек чедан и да живи ван полности? Не значи ли то, на свој начин, да је полност дата човеку као мучење и бремене, а не за живот и не за стваралаштво?

Била би огромна грешка мислити тако и не само зато што је гнушање над полношћу, његово презирање велики грех који је Црква осудила, не само зато што тајна брака „јесте велика“ и што се у браку досеже нарочита благодат (а прљавштина не може заслужити благодат), што се у породици остварује „мала црква“, ова расуђивања осветљавају узвишени религијски смисао брака, јер се и монаштво поштује управо због његове религијске снаге. Но, не само на основу религијских схватања да смо дужни да поштујемо светост брака и да

страхопоштујемо тајну полности, већ и само поимање монаштва то установљава. Чедност монаха не унижава полност, него наглашава могућност да се она укроти. Не даје борба с полношћу смисао монаштву, већ борба с грехом, а чедност, уздржавање од полног живота, није циљ, већ средство борбе с њим. У монаштву људи траже најбоље путеве превладавања греха, и овај задатак, који једнако стоји пред свим људима, овде се разрешава не на путевима одрицања од свега световног, не као презирање света, већ на основу тога што тежина греховности нарочито силно пада на нас због света. Ко тражи борбу с грехом на овом путу, тај се ослобађа од непосредног притиска света, али на свом усамљеничком путу он ступа у сурову заобилазну борбу са светом у самом себи. Приметимо, такође, да и живљење у браку поставља задатак борбе с грехом, само овде, при јединству циљева, имају се у виду друга средства. У монаштву нема власти света над човеком, али у човеку се распламсава нова борба са светом. Сви који траже истину, ступају у борбу са светом - једни остајући у свету, други одлазећи из света. Борба са светом, тачније с начелом греха у свету, јесте задатак који стоји пред сваким човеком - и они који одлазе у монаштво, и они који ступају у брак, подједнако стоје пред овим задатком, али га решавају различитим начинима. У монаштву се не уклања тајна полности, не стишава се тескобни пламен који мучи и искушава монахе. Можда је ова тегобна снага и сва дубина полности још јаснија у монаштву, него у породици. Смисао монаштва се састоји у подвигу распећа сопствене плоти, не ради презрења плоти (то је грех и јерес), већ ради тријумфа духовног начела у човеку над телесним. Али, исти задатак постоји и у браку, само у другој форми. Брак није само полни живот, већ је то велики и сложени духовни пут на којем има места и за властиту чедност, властито уздржавање. Тамо где полни жи-

вот заузима одвећ велико место, тамо је породица угрожена опасним одласком у сексуалност. Монаштво је борба за духовни живот, али и у породици се, такође, мора увек стајати на страни користи духовног живота. Уколико у породици не стају духовне везе, она неизбежно постаје једноставно полно наложништво спуштајући се понекад до истинске проституције која је добила легалну форму. Унакажавање породице, нарушавање њених закона јесте факт трагичног поретка -пут породице није због тога лаган, и он се састоји не у озакоњености једног полног заједничког живота, већ у устројству целовитости заједничког живота и његовој одбрани. Полност не може и није обавезна да живи у нама издвојеним, самосталним животом, али је дужна да буде укључена у целовит заједнички живот. Пут породице је пут успостављања заједничког целовитог живота који је од Бога завештан човеку још при његовом стварању, пут монаштва, пак, није одбацивање полности, већ победа над грехом кроз савлађивање полности. Због тога није пред свима откривен пут монаштва, већ једино пред онима у којима нема нарочитих склоности ка породици, или пред оним који је искусио породични живот и лишио га се због смрти оног с ким је био у браку.

У монаштву, у чедности, постаје јасно другостепено значење сексуалности: она овде не подлеже, једноставно, нестајању, већ се у процесу сублимације враћа човеку у нову функцију. У том смислу ваља рећи да нестајање сексуалности, када је она сједињена (као у монаштву) с духовним животом, обогаћује нашу душу.“

Сви смо дужни да стремимо чистоти. Јер, она је циљ и смисао нашег живота. Али, путеви су разнолики, и Богом благословени.

ПУТЕВИ КА ЧИСТОТИ

Дакле, осим брачне, супружничке везе, постоји и други пут ка Царству Божијем - то је пут монаштва. Монах одустаје од брака, не зато што га презире, него зато што жели да свим срцем, свом душом, свим бићем својим служи и угађа једино Христу. Његова супруга је - покајање, а деца су му молитве и уздаси за Царством Небеским. Међутим, и монаси и брачници имају исте хришћанске идеале, од којих је најузвишенији - задобијање Духа Светога и вечно заједничарење са Светом Тројицом. И монаси и мирјани морају да сачувају целомудрије: монахе уздржавајући се од брачних загрљаја, а мирјани - супружници остајући верни једно другоме, и уздржавајући се од тих загрљаја по договору, у току усрднијег поста и молитве. И житељи манастира и брачници треба да, обделавајући своје срце и перући га од свега грешног, напредују ка очишћењу од страсти. Брак мора да буде частан, а брачна постеља непорочна (Јевр. 1,4).

Ревнитељи монаштва, какав је био Свети Атанасије Велики, у исти мах су и бранитељи брака: „Благо ономе ко у младости, слободно изабравши себи брачног друга, употребљава природу на рађање деце“. Црквени канони су јасни: „Који води девичански живот ради Господа, па се зато узноси пред онима који су у браку, да је анатема“, вели 10. правило VI Васељенског сабора.

Према томе, путеви су различити, али циљ је исти. Епископ будимски Данило поредио је циљ ка коме се иде са врхом планине на којој верне чека Христос. Монах је, одрекавши се брака и изабравши манастир, сличан планинару који до врха стиже пречицом, стрмијом и опаснијом, верући се по стењу и литицама. Ожењени се диве монаху, који до врха стиже пречицом, стрмијом и опаснијом, верући се по стењу и литицама. Ожењен човек иде заобилазним путем, возећи ауто:

крај њега су жена и деца. Ожењени се диве монаху, који ризикује живот по врлетима усамљеништва и одрицања; монах, пак, одаје поштовање ожењеном јер зна да, ако домаћин изгуби контролу над својим домом, ако испусти духовни волан у себи - читава породица бива позлеђена.

То значи - домаћин одговара и за своју супругу и за своје потомство, док он, монах, одговара само за себе. И једног и другог на врху чека Господ, помажући им да одоле искушењима и уђу у рај. Као што рече Свети Макарије Велики: „Не тражи Бог не девојку, ни удату, ни монаха ни световњака, него тражи добру вољу и намеру и њу прима као год и дело. По вољи свакога он даје Духа Светога Који дејствује и управља животом сваког оног ко хоће да се спасе“.

ЗАШТО СЕ ЧУВАТИ БЛУДА? НЕ САМО ЗБОГ ВЕРЕ, НЕГО И ЗБОГ ЗДРАВОГ РАЗУМА

Православна Српкиња која живи у САД, Емилија Бачић – Тулевски, каже да, поред закона Божјег, који налаже чедност, и здрав људски разум, повезан са савременим истраживањима, указује на опасност неморалног полног живота пре брака. Ево њених закључака:

„1. Блуд води ка повећаној стопи неверстава.[1]

Оба партнера морају научити како да обуздају своје пориве и нагоне *пре* брака. Ако једно од вас двоје или чак обоје већ сада не можете да одвојите руке од партнера, венчањем нећете преко ноћи научити како да држите руке даље и од других људи. Ово потврђују истраживања којима је обухваћено на хиљаде мушкараца у многим земљама: више секса за време забављања значи више неверстава за време брака.

2. Блуд води ка повећаној стопи развода.[2]

Ако спавате са особом с којом се после не венчате, много је већа вероватноћа да ћете се у будућности развести од партнера с којим се на крају будете венчали. Према резултатима студије која је обухватила 6.500 удатих жена, стопа развода била је трипут већа код жена које су пре брака имале више партнера него код оних које никада нису биле интимне ни са ким осим са својим мужем.

3. Блуд умањује задовољство сексуалним животом у браку.[3]

Људи мисле да је потребно „практиковати“ телесну присност пре брака како би вам потом у браку било још

боље. Међутим, једна од најлибералнијих студија које су икад спроведене открила је управо супротно: људи који се у потпуности уздржавају пре брака *задовољнији* су у браку, нарочито уколико су се уздржавали из верских разлога.

4. Блуд умањује романтична осећања.[4]

Сексуално искуство с партнером с којим на крају не останете у вези умањује романтично искуство с партнером с којим се одлучите да проведете живот. Постоји директна веза између броја ваших ранијих партнера и ваших романтичних осећања према садашњем партнеру: што сте у прошлости имали више партнера, то ћете мање романтичних осећања искусити.

5. Блуд умањује љубав и свеукупно задовољство у браку.[5]

Мање романтичних осећања и сексуалног задовољства нису једине последице предбрачних сексуалних искустава. Истраживања су потврдила да највише љубави и свеукупног задовољства осећају људи (1) који су у браку, (2) који су имали најмање сексуалних партнера и (3) који пре брака нису живели ни са садашњим ни с ниједним ранијим партнером.

6. Блуд доводи до лоших одлука и лошег одабира партнера.[6]

Секс изван брака у директној је вези с лошим избором партнера. Телесна присност замагљује разборитост приликом доношења одлука. Неколико студија је показало да особе које се уздржавају од односа приликом забављања обично много разборитије бирају могућег партнера. С друге стране, ако сте сексуално активни, веома је могуће да ћете превидети важне карактерне црте потенцијалног партнера, његову верност и ранија сексуална искуства докле год мислите да је та особа „секси“.

7. Само зато што је сада дивно не значи да ће бити дивно и касније.[7]

Телесна присност за време забављања није добар показатељ онога што вас чека у браку, чак и ако се венчате са особом с којом сте били интимни. Један истраживач то објашњава тиме што „веза има циљеве који се разликују од циљева брака... Особе у вези су под јаким притиском да освоје партнера због чега се свесно или несвесно труде да задовоље партнера на начине који могу бити веома кратког века.“ Он додаје да су нове везе узбудљиве управо због напетости накупљене због тога што с том особом нисмо искусили телесну присност.

8. Блуд доводи до непотребних компликација у супружничком кревету.[8]

Све у животу има своју криву учења, па и физички аспекти везе. Када оба супружника ступе у брак без искуства на том пољу, они заједно уче, услед чега се између њих рађа веома посебна веза. Међутим, када су обоје учили о томе с другима – или још горе, када једно од њих јесте, а друго није – јављају се сећања на ранија искуства, жаљење уколико супружник не може да се мери с ранијим партнерима, као и љубомора међу брачним партнерима.

9. Прикривају се постојећи проблеми у вези, а стварају нови.[9]

У браку, секс се не може раздвојити од других аспеката везе – било добрих, било лоших. Приликом забављања, међутим, секс веома често *прећиходи* настанку чврсте везе. Због тога секс може прикрити проблеме који постоје, али их један партнер или оба још нису идентификовали. Секс може изазвати привремену усхићеност која ће пре или касније нестати, чим прави проблеми почну да избијају на површину.

Уколико је веза заснована на физичкој привлачности, од ње неће остати много тога када та привлачност нестане.

10. Веза може постати веома нестабилна. [10]

Према једном психолошком моделу, у свакој вези постоји пет димензија: знање, поверење, поузданост, посвећеност и додир. Ако ниво додир надмашује све друге нивое – ако о партнеру не знате све што треба да знате, ако нисте довољно дуго заједно да бисте се уверили да је то особа којој можете веровати, ако не можете или не знате како да се поуздате у њу или њега, ако у вези нема довољно посвећености (нпр. да се ступи у брак) – веза постаје веома нестабилна. Уколико тај аспект преовладава, ви ћете *ирижељкиваџи* све друге аспекте, али вам ништа неће гарантовати да ћете их и добити.

Мислим да ови секуларни закључци снажно подупиру тврдњу да парови не треба да спавају пре брака. Међутим, без обзира на то до каквих се резултата дошло секуларним истраживањима, чињеница је да Бог то забрањује. Добро је што постоје академске студије које заговарају уздржање од блуда, али је најважнији разлог за то, заправо, то што „Бог тако каже“.

Не желим да будем груба тиме што се усредсређујем на тако друштвено неприхватљиву тему. Требало би да је довољно што Бог и свети оци кажу „Немој то да радиш!“ да их ми без оклевања следимо – нажалост, већина нас то не ради. Већина нас вероватно није ни свесна да је ова тема друштвено *ирихваџлива*. Премда хришћани и даље с презрењем посматрају блуд, предбрачни односи све више постају нешто што је у реду, о чему се може причати и што можемо, између осталог, и прослављати.

Ако о разлозима за грех предбрачног секса и против њега одлучују само они који га одобравају, онда ће њихово виђење бити једино које ће особа која заиста жели да разуме то питање

моћи да пронађе када крене да тражи одговоре на питања која је муче. Општеприсутно мишљење да морате живети с неким како бисте сазнали да ли вреди улазити у брак с том особом звучи убедљиво, нарочито кад се сетимо високе стопе развода у нашој земљи. Међутим, сада када сам показала – заједно с резултатима секуларних истраживања – колико су проблеми у вези с браком и разводом заправо *нуспроизвод* блуда, надам се да вам то мишљење више не звучи тако примамљиво,

На крају, наравно, своју одлуку о томе да не грешни нико неће засновати на ономе што каже неколико истраживања – ту на сцену ступа вера. (Истраживања показују да је и вожња у пијаном стању опасна, па ипак, људи то сваки дан раде.) Хришћанска вера каже да никакво добро не може проистећи из укаљане брачне постеље, без обзира на то да ли је до тога дошло у браку или пре њега. Исто тако, она нам говори да Бог кажњава грех. Казна постоји и у овом животу, не само у следећем.

Казна за блуд долази у облику менталних обољења, болесне деце, гадних болести, па чак и превремене смрти – прочитајте свете оце који говоре о томе. А кад неко умре а да се пре тога није покајао за своје грехе, више није битно колико је пута та особа изговорила речи „Исус Христос је Син Божји“, нити која је добра дела учинила за живота, нити да ли је сваке недеље одлазила на службу – та особа биће лишена вечног живота.

Нико није савршен, чак ни особе слободне од греха блудничења. А ту је и много других грехова којих се морамо решити, не само блуда. Но, за многе је управо то грех који их највише брине. Једино је он свима привлачан.

Блуд је често толико примамљив многима управо зато што има корене у људској природи. Блуд потиче из нечег веома нормалног, веома природног и сасвим дозвољеног

у хришћанском браку. Али сва доброта телесне присности између двоје људи нестаје када се присност изнесе изван јединог и светог контекста ком припада. Она тада постаје грех који изазива зависност, замагљује вид, обузима човекове мисли и трује му срце. Опаснији је од других грехова јер, као што су многи оци писали, демон блуда има природу на својој страни. Лаж, крађа и убиство нису у људској природи – ми знамо да су те ствари погрешне. С друге стране, међутим, нема ничег природнијег од жеље да будемо блиски с неким.“

Ово су корисни и практични савети.

[1] White, R., Cleland, J., & Carael, M. (2000). Везе између предбрачног сексуалног понашања и ванбрачних односа: анализа више категорија (*Links between premarital sexual behaviour and extramarital intercourse: A multisite analysis.*) *AIDS* 2000, 14, 2323–2331.

[2] Teachman J. (2003). Предбрачни секс, предбрачни суживот и потоњи ризик од распада брака код жена. (*Premarital sex, premarital cohabitation, and the risk of subsequent marital dissolution among women.*) *Journal of Marriage and Family*, 65(2), 444–455.

[3] Michael, R. T., Gagnon, J. H., Laumann, E. O., & Kolata, G. (1995). Секс у Америци (*Sex in America*) New York: Warner Books, стр. 124–125.

[4] Cunningham, J. D., & Antill, J. K. (1981). Љубав у везама које се развијају (*Love in developing relationships*) Из S. Duck & R. Gilmour (уредници), *Личне везе, 2: Развој личних веза (Personal Relationships, 2: Developing personal relationships)*, стр. 27–51. London: Academic Press.

[5] *Ibid.*

[6] Van Epp, J. (2006). Како избећи брак с кретеном: поуздан начин да следите своје срце а да притом не полудите (*How to Avoid Marrying a Jerk: The Foolproof Way to Follow Your Heart without Losing Your Mind*). New York: McGraw Hill, стр. 300–301.

[7] *Ibid.*, стр. 305.

[8] Што потврђује више извора.

[9] Van Epp (2006).

[10] *Ibid.*

ПОСЛЕДИЦЕ ГАЖЕЊА НОРМЕ

Страшне су последице блуда. Кад блуд набуја, смрт је са њим. У доба пропасти Римског царства, масовна је била гонореја, чије се последице виде на костима становника Рима које откривају археолози. Варвари су, под претњом смрти, забрањивали војницима да узимају римске жене у хареме, да се не би заразили гонорејом. У ренесансној Италији се проширио сифилис, који су преносили француски плаћеници – и то је била казна за распусност. А данас? Исто је као и некад, и горе. Јер је свет потонуо у разврат невиђених размера.

Процене Светске здравствене организације (СЗО) за 2012. годину указују да је скоро 400 милиона особа узраста 15–49 године у свету сваке године имало неку од четири полно преносиве инфекције – ППБ (полна хламидијаза – 131 милион, гонореја – 78 милиона, сифилис – 6 милиона, вагинална трихомонијаза – 143 милиона). Процене за регион Европе указују на бројку од 18 милиона ових инфекција на годишњем нивоу. Полна хламидијаза узрокована бактеријом *Chlamydia trachomatis* је једна од најчешћих полно преносивих инфекција у Европи. Учесталост ове инфекције међу сексуално активним младим особама се креће између 5% и 10%. Број дијагностикованих случајева расте у многим европским земљама, делом због повећаног обима тестирања и коришћења тестова веће сензитивности. Инфициране особе могу имати симптоме упале гениталних органа укључујући упалу уретера или грлића материце, али већина инфицираних особа нема ниједан симптом (70% жена и 50% мушкараца). Хламидијаза је значајан јавноздравствени

проблем због тога што нелечена инфекција може условити појаву упале репродуктивних органа, смањене плодности/ секундарног стерилитета, као и компликација током трудноће, превременог порођаја и сл. Такође, хламидијална инфекција, као и друге полно преносиве инфекције у значајној мери олакшава трансмисију HIV-а. Трошкови лечења стерилитета узрокованог хламидијом су велики зато што захтевају хируршку интервенцију на јајоводима и/или вештачку оплодњу. Премда је доступно јефтино и успешно лечење, контрола хламидијазе је и даље изазов зато што је већина особа без симптома и/или знакова инфекције. Премда се сифилис једноставно и успешно лечи применом пеницилина или сродних антибиотика, конгенитални сифилис тј. сифилис код деце инфициране од мајки које су имале нелечени сифилис током трудноће, озбиљно је стање које може резултирати смртним исходом или узроковати трајно оштећење, те је елиминација конгениталног сифилиса у региону Европе један од циљева СЗО. Све наведено, као и пораст резистенције гонокока на бројне антибиотике захтева снажан јавноздравствени одговор. Према проценама UNAIDS-а у свету је крајем 2015. године скоро 37 милиона особа живело са HIV-ом са процењеном преваленцијом од 0,8% међу особама узраста 15–49 година. Процене указују да је 2,1 милиона особа било новоинфицирано HIV-ом у 2015. години, а да је 1,1 милион особа умрло од AIDS-а. Од почетка епидемије 78 милиона особа је инфицирано HIV-ом, док је 35 милиона особа умрло од AIDS-а. Такође, процене UNAIDS-а указују да је у периоду 2000– 2015. године број нових HIV инфекција у свету смањен за 35%, а умирање од AIDS за 28%, што представља 8 милиона спашених живота. Међутим, у последњих пет година се не региструје смањење нових HIV инфекција међу одраслима, а у неким регионима тај број расте

(нпр. у источној Европи и централној Азији регистрован је пораст од 57% на годишњем нивоу у периоду 2010–2015. година). Више од 18 милиона особа инфицираних HIV-ом је било на антиретровирусној терапији крајем 2015. године, што је двоструко више него 2010. године и чак 22 пута више него 2000. године, али и даље то је мање од половине свих особа инфицираних HIV-ом у свету. У складу са најновијим препорукама СЗО свих 37 милиона особа које живе са HIV-ом треба да буду на АРВ терапији, односно лечење треба започети чим се HIV инфекција дијагностикује да би ефекти 56 терапије били не само добробит за особе инфициране HIV-ом, у смислу дугог и квалитетног живота, већ и да би се редуковао пренос HIV-а на друге особе. Процењује се да тек 60% од 37 милиона особа инфицираних HIV-ом у свету зна свој статус, односно има дијагностиковану HIV инфекцију. Процене указују да од 2,5 милиона особа које живе са HIV-ом у региону Европе крајем 2015. године од 30% до 50% особа не зна свој HIV статус. У региону Европе је од почетка епидемије (од 1985. године) до краја 2015. укупно пријављено преко 2 милиона особа инфицираних HIV-ом, при чему је само у 2015. години регистровано преко 153.000 особа инфицираних HIV-ом, што представља 7% више у односу на 2014. и највећи је број пријављених случајева на годишњем нивоу од почетка епидемије. У западној Европи половина новодијагностикованих особа инфицираних HIV-ом је дијагностикована у касном стадијуму HIV инфекције, слично као и у Србији. Касно постављена дијагноза HIV инфекције је повезана са повећаним ризиком од оболевања и умирања, слабијим одговором на терапију, повећаним трошковима здравствене заштите и повећаним ризиком за даље преношење. Касно дијагностикована HIV инфекција значи да особа има 11 пута већу вероватноћу да умре унутар

годину дана од тестирања него ако је тестирана након прве изложености HIV-у.

СТАЊЕ У СРБИЈИ

Број оболелих од сифилиса у 2016. години у Србији (159 случајева) за 9% је виши него 2015. године (146 случајева), односно регистрована стопа инциденција од 2,24 на 100.000 становника је највиша у посматраном петогодишњем периоду (табела 1). У Војводини је регистрована нешто виша стопа инциденције сифилиса (2,75/100.000 – 52 случаја) у односу на централну Србију (2,06/100.000 – 107 случајева). Највиша стопа инциденције сифилиса у Војводини регистрована је у Јужнобачком округу (6,32/100000 – 39 случајева), при чему је у Јужнобачком округу регистровано 75% свих случајева пријављених на територији Војводине. На територији централне Србије највише стопе инциденције су регистроване на територији града Београда (5,06/100.000 – 85 случајева), у Мачванском округу (3,47/100.000 – 10 случајева) и у Браничевском округу (2,29/100.000 – 4 случаја). У 11 округа на територији Републике није регистрован ниједан случај сифилиса. Стопа инциденције инфективног сифилиса на територији Републике Србије регистрована 2016. године је двоструко виша него пре две године (1,03/100.000), нешто виша од претходне године (1,80 на 100.000 становника), односно 5 до 8 пута је виша у поређењу са стопама регистрованим у периоду од 2004. до 2009. године, када су регистроване најниже стопе. У посматраном временском периоду региструје се тренд пораста стопе инциденције инфективног сифилиса.

У 2016. години гонореја је по учесталости на трећем месту у овој групи заразних болести са регистрована 103 случаја

(8,9% свих ППБ) са стопом инциденције од 1,45 на 100.000 становника, при чему је за 18% већи број регистрованих случајева у односу на претходну годину. Региструје се тренд благог пораста стопе инциденције гонореје у посматраном временском периоду.

Што се СИДЕ тиче, у 2016. години регистровано је 56 особа новооболелих од AIDS-а (инциденција од 0,79 на 100.000 становника), док је 10 особа умрло од AIDS-а (морталитет од 0,14 на 100.000) (табела 3). Тренд кретања оболевања од AIDS-а у посматраном временском периоду показује пад оболевања од AIDS-а на територији града Београда, а пораст на територији централне Србије без Београда и у Војводини.

Што се броја оболелих од AIDS-а према полу показује да је мушкараца троструко више у односу на жене (1421:425 = 3,3:1), при чему је у 2016. години однос полова био 13:1 у корист мушкараца. У периоду 1985–2016. године водећи начин трансмисије HIV инфекције међу свим регистрованим особама оболелим од AIDS-а је био незаштићени сексуални однос (44%), а следи употреба заједничког прибора за инјектирање као највероватнији пут преноса HIV-а међу инјектирајућим корисницима дрога (663 оболелих особа тј. 36%). Вертикална трансмисија, тј. пренос HIV инфекције са мајке на дете, изузетно је ретка међу регистрованим случајевима AIDS-а (26 случајева тј. 1,4%). Међу умрлима од AIDS-а од почетка епидемије до краја 2016. године скоро половина су били инјектирајући корисници дрога (46%), док је трећина свих умрлих HIV инфекцију стекла незаштићеним сексуалним контактом (35%), а сваки дванаести умрли је био хемофиличар или прималац крви или крвних деривата Уочава се јасан тренд опадања учешћа оболелих од AIDS-а међу особама које инјектирају дроге (ниједан случај у 2016. години према 68% у 1991. години), а са друге стране тренд пораста

оболелих међу хомо/бисексуалцима и хетеросексуалцима са ризичним понашањем, нарочито изражен од 1992. године (42 случаја тј. 75% у 2016. у односу на 13% у 1991. години)

ЗБОГ ЧЕГА СЕ ОБОЛЕВА?

Шта се то дешава у Србији, пре свега у Војводини?

Стручњаци тврде да је разлог нова мода међу Војвођанима – „летећи секс”. Специјалиста дерматовенерологије Весна Најдовска каже да овакви резултати треба да забрину, јер су информације о полним болестима лако доступне свима, а промискуитет је један од главних узрочника ширења: „Заражених је вероватно и много више, јер многе приватне клинике не пријављују своје податке, а пацијенти сами одлазе на прегледе тек када проблеми постану несносни, а до тада су већ заразили доста других људи. Велики проблем је такозвани „летећи секс” где се ступа у односе са непознатим људима и врло често мењају партнери. Једна особа најчешће за кратко време има односе са двоје или троје људи које не познаје, а правдају се да су били само са „чистим” особама, што не значи да они нису заражени.“ Дерматолог Слободанка Пролић Попов каже за „Блиц” да је и она овог месеца открила неколико случајева полних болести, али да је ти подаци не чуде, јер људи још не схватају значај превенције: „Полно преносиве болести још нису прошлост код нас и стално има нових случајева сифилиса, гонореје и хламидије. Оно о чему се стално говори је да се партнери не мењају често и да се избегавају групни односи“

Др Душан Шкиљевић, дерматовенеролог Клинике за дерматовенерологију Клиничког центра Србије, каже: „Промискуитетно понашање без заштите је најважнији фактор ризика у преношењу сексуално преносивих болести, без обзира на природу сексуалних односа и оријентацију. Ризик да

се мушкарац током незаштићеног сексуалног односа са особом која има хламидију зарази овом бактеријом је 20 одсто, а ризик да жена од зараженог мушкараца добије исту инфекцију је дупло већи – 40 одсто. Даље, ризик од инфекције гениталним херпесом или полним брадавицама током једног незаштићеног односа је исти код оба партнера, износи 30 односно 10 одсто, а гонорејом се зарази 50 одсто жена и 25 одсто мушкараца. За 10 одсто жене имају већи ризик и за добијање сифилиса (30 одсто), а хепатитис Б добије пет одсто мушкараца и 10 одсто жена једним незаштићеним сексуалним односом. Свака инфекција се испољава различито. Сифилис прави раницу на полном органу и увећани су лимфни чворови. Ако се ово стање занемари, раница може и спонтано да зарасте, али се касније јављају промене на кожи, као осип, на телу и екстремитетима. Хламидија код мушкараца може да изазове уретритис, секрецију или цурење из уретре, што може да буде праћено болом, сврабом и пецкањем приликом мокрења. Код жена секрет може да буде потпуно измењен. У случају херпеса јављају се мехурићи на полном органу, слични грозници на усни. Осим што није иста шанса да неко добије инфекцију, још је већа разлика у испољавању инфекција. Неке су израженије код мушкараца, а неке код жена. И то је проблем. Када жена нема много тегоба, она је резервоар инфекције и може да је пренесе другима. Код хламидије, на пример, мушкарци углавном немају тегобе и они су резервоари за даље преношење. Инфекције које су „тихе” код једног или другог пола су заправо оне које се највише и шире. Лечење бактерија и вируса не оставља никакав имунитет, и ако сте једном излечени од неке болести, можете поново да је добијете ако се не штитите. Хламидија прави запаљење гинеколошких органа и околних структура у малој карлици, што се завршава прираслицама које могу да доведу до стерилитета и жене и мушкар-

ца. То донекле касније може и да се поправи. ХПВ вируси, односно кондиломи, могу да изазову рак. Генитални херпес је локализована инфекција, али код особа које имају ослабљен имунитет због неког другог обољења може да се прошири и да захвати и мозак. Сифилис има стадијуме. У првом је локализован само на слузокожи, у другом трепонема улази у крвоток и шири се свуда по организму и прави генерализоване промене, а у трећем улази у мозак и у срце и прави озбиљне проблеме од којих људи могу и да умру. Хепатитиси Б и Ц могу да доведу до појаве карцинома јетре.“

Ево још разлога за живот у чистоти: поред душевног, такав живот доноси и телесно здравље.

РАЗМИШЉАЊЕ НА БЛАГОВЕСТИ 2015.

Црква Божја слави Живот, Који је Христос са Оцем и Духом Светим и који је Црква, род људски што хита своме Првоисточнику. Та Црква живот чува од његовог зачињања у утроби мајчиној. Зато се у Православној Цркви славе дани зачећа Мајке Божје од њених родитеља Јоакима и Ане и Светог Јована Крститеља од Захарије и Јелисавете.

Данас су Благовести: како каже тропар празника, Син Божји Сином Дјеве постаје, и Гаврил благодат благовести. Данас се, Духом Светим, у утроби Пречисте, јавио наш Спаситељ, који ће нас избавити од греха, смрти и ђавола, и сјединити с Оцем Својим. Пролеће је, требало би да сија сунце и мирише крин, цвет Дјевине чистоте; а напољу водоплав; опет, као и прошле године, прети потоп. Па шта је ово са нама? Зашто ништа да нам крене?

Стварно живимо као у најстрашнијем рату, кад сваки – или скоро сваки – дан чујеш да је неко погинуо.

За петнаестак дана, у Чачку је било три самоубиства (млади), а неколико младих и средовечних је умрло нагло и изненада. Један четрдесетогодишњак, наспред улице, од срца. А колико их умире од карцинома! Кад сам био мали, старији, а сујеверни, ако су причали да неко има рак, говорили су: „Помери се с места“ и помало се премештали на седалу, да и њих не „докачи“. Сада је тумора толико, да то више нико, чак ни сујеверни, не изговара. Кажу да у Чачку, од почетка године, има четрдесет смрти и двадесет рођења седмично. Један свештеник вели да, у црквеним књигама, скоро да нема оних који умиру од старости. Или срце, или тумор. Колико мојих познаника оде само прошле године...

Последњи пут сам на некој свадби био... Не сећам се више кад – две и по године, можда и више, има од тада. Али

сам зато сваке друге седмице на некој сахрани. Чачанско гробље се шири огромном брзином... Уместо града живих, постајемо град морибунда.

Гине се и у саобраћају, као на фронту. И то углавном млади.

Прејуче, у недељу, 5. априла, говорио сам на трибини у Краљеву са Сергејем Чесноковим, магистром историјских наука из Русије, једним од вођа руског православног покрета за заштиту људског живота од зачећа. Говорио је изванредно, и рекао да нема спасења православнима док се абортуси буду законски спроводили. Јер, по речима старца Пајсија Светогорца, док год грех чини појединац, он има последице тог греха, и носи их. Када грех буде легализован, читав народ трпи казну Божју.

Слушајући Чеснокова, поново сам се вратио ономе о чему сам давно мислио, што сам давно знао: нама нема зоре, између осталог, и пре свега, због утробног чедоморства, којим смо се одрекли Бога и живота и прионули уз сатану и смрт.

УЧЕЊЕ ЦРКВЕ О УТРОБНОМ ЧЕДОМОРСТВУ

Учење Православне Цркве о утробном чедоморству укратко је сажете у брошури манастира Липовац: „Чедоморство или “бела куга” је један од најстрашнијих друштвених и моралних проблема са којима се сусреће наша нација данас. Зашто је тако?

Зашто се све чешће прибегава побачају? Који су аргументи мајки чедоморки, који могу да буду оправдање за тако страشان грех и знају ли оне уопште да је то грех?

Као разлози за намерни побачај често се наводе: женино право на приватност и контролу онога што се дешава у њеном телу, право родитеља да “планирају” породицу, мишљење да у првим месецима трудноће ембрион није људска личност,

материјални моменат и многи други разлози. Но, запитајмо се сада да ли су то заиста прави аргументи или је у питању: самољубље, саможивост, жеља за уживањем и бољим стандардом или можда збуњеност и уплашеност временом у коме живе сви учесници у чедоморству, а све опет као послелица неверја и маловерја?

Уопште, сви аргументи за абортус могу да буду оправдани једино за људе за које Бог не постоји и за које је човек само тело, а не и бесмртна душа. Шта они и могу тражити од живота сем уживања у јелу и пићу и свему другом, као што каже Св. ап. Павле: “Ако мртви не устају - да једемо и пијемо, јер ћемо сутра умријети!” (1 Кор.15,32). Такви људи просто немају ни осећање дужности, а камоли осећање величине служења ближњима која извире управо из осећања љубави према Богу и ближњима.

“Од ове љубави нико нема веће, да ко живот свој положи за пријатеље своје.” (Јов.15,13). Они једноставно имају само осећање љубави према себи, која и није љубав већ самољубље.

С друге стране за оне људе за које Бог постоји и за које је човек сем тела и бесмртна душа, а еванђелске Христове речи јесу “ријечи живота вјечнога” (Јов.6,68) живот представља најдрагоценији дар од Бога. Због тога се и убиство још нерођеног живота сматра се за велики грех пред Богом, који даје апсолутну заповест: “Не убиј!” (2 Мој.20,1 3).

Христова Црква од првих дана свог постојања абортус сматрала за убиство, јер је по учењу Цркве: “Плод”, људско биће, индивидуа - људска личност са свим елементима човека од момента зачећа. Са оваквим учењем Цркве потпуно су истоветни и савремени научни резултати из области антропологије, биохемије и биологије, који данас воде закључку да је побачај убиство, јер се њиме прекида живот који постоји у пуном смислу. Но, на жалости поред

оваквог оглашавања савремене науке и сталног апела Цркве, која је једини носилац истине коју је проповедао Господ Исус Христос, многе мајке, очеви и лекари сматрају да је побачај социјално прихватљив и нормалан и да се уопште и не ради о убиству.

Разлог за многе је, као то је већ наведено, женино право на приватност односно њена такозвана “слобода”. Какве ли заблуде, каквог ли слепила! Очигледно да је демонологија која се све више пропагира у целом свету помрачила ум чак и жене - мајке, којој је матерински дар од Бога дат да она своја “права” и своју “слободу” остварује насиљем и над својим и над детињим животом, који су Божији а не њени.

Таква “слобода” жене је лажна и пре свега би се могла назвати неслободом, јер се састоји само у самољубивом задовољењу страсти и робовању греховном животу.

Права слобода коју сваки човек има као дар Божији је-сте могућност да бежи од свега што је грех и да га увек препознаје. Не чинити грех: то је потпуна и права слобода. Грех је ропство, а врлине - добра дела јесу једина слобода. Осим тога, слобода коју је човек добио од Бога и која је једина од особина које га чине личношћу, бићем вишим од свега живог на земљи, неминовно укључује и одговорност. Слобода без одговорности била би недостојна човека а одговорност без слободе недостојна Бога. То значи да је прави човек онај који управља на добро оно што му је Бог на добро даровао, а не човек онај који то што му је Бог на добро даривао употребљава на своје и опште зло. Зато су све оне жене и мужеве који живе у браку само ради телесне насладе и избегавају пород било аборусом или контрацепцијом а тиме претварају брак од светиње у блудилиште, осуђени по речима Св.ап. Павла “Говорите да су мудри, полудјеше; Зато их предаде Бог у жељама њихових срца у нечистоту, да се бешчасте тјелеса њихова међу

њима самима” (Рим.1,22,24). Што се пак само жене тиче, њена истинска слобода да расплаже својим телом, заправо и није угрожена забраном абортуса. Слободу свога бића она би најбоље остварила управо заштитом детињег живота. Тако би она штитила оно Божанско одређење женског тела од Бога дато жени, да рађа и само тиме ишла еванђелским путем спасења. “Али ће се спасти рађањем дјецe, ако остану у вјери и љубави и у светињи са честитошћу.” (1 Тим. 2,15).

Још једна демонска замка се нашироко пропагира преко медија и узима врло велики данак у целом свету па и код нас. То је “планирање породице”, односно унутар породично регулисање рађања у погледу броја деце и времена њиховог рођења. Овде може одмах да се примети: обзиром да су деца дар Божији, такво људско планирање је опасно, јер Бог регулише и брине о свакој травци, а камоли о човеку. Код жена постоји период рађања - плодност жене је дар Божији. Уопште, кад би људи били господари живота и смрти могли би да буду сигурни и у остварење својих планова. Овако смрт може увек да дође изненада и поквари све планове па и оних који одлажу зачеће. Тако су запустели многи домови родитеља у Србији у у најскоријој прошлости кад је ратни вихор оно што је остало иза “беле куге”, када су изгунула планирана деца. Осим тога, родитељи, ма колико били „паметни“ никако не могу да знају када је моменат да роде боље, здравије, отпорније и интелигентније дете.

Но, и поред непобитних чињеница увек ће се можда наћи неко ко ће и даље тврдити да нико нема права да одређује број деце у једној породици сем супружника, али онда ту најбоље пристају речи Св. ап. Павла: “Све ми је слободно, али све не користи; све ми је слободно, али све не изграђује.” (1 Кор. 10,23). Начини популарног планирања породице су као што је познато, абортус и контрацепција. У случају аборт-

туса врше се једноставно убиство и све оне родитеље који на то пристану мора неминовно кад - тад да мучи савест због учињеног недела. Зато они да би лажно умирили своју савест или ако им до тога није стало избегли разне неугодности при абортусу прибегавају контрацепцији или коришћењу разних средстава против зачећа. Таква средства се обично шире као средства против зачећа ипак долази тако да је разлика само у начину убијања и узрасту убијеног детета. Што се тиче пак друге групе контрацептива који заиста онемогућавају зачеће опет се пада у Бого хулништво, јер се тим посрелним убиством изопачава Божија замисао о човеку и браку. Са етичке стране посматрана метода контрацепције је неморална јер спречавањем рађања деце људима се гарантују права без дужности. Даје се на вољу њиховим страстима без обавезе да рађају и чувају децу. Последнииа тога ће бити да у будућности девојке и младићи неће ни имати потребе да ступају у брак. Постаће саможиви, без љубави која да би постојала мора да буде плодна.

Врло често, нажалост, можемо да чујемо и заваравњања типа: ако се абортус изврши у прва три месеца не убија се људска личност, јер ембрион наводно тада нема душу, њу тек добија касније! Могли бисмо овде са правом да запитамо када то касније плод прима душу и који је то “матични тренутак” у развићу ембриона када од телесне “каше” настаје оживотворено људско биће? Постоје чак и неки који сматрају да ембрион добија душу тек у тренутку рођења! Овакве ставове ако ништа друго пориче и савремена наука, а хришћанска Православна Црква учи да ембрион (плод) има душу од момента његовог зачећа, па је зато његово побацивање човекоубиство о чему сведочи и једно правило Св. Василија Великог по коме је плод самопостојећи живот од тренутка зачећа, јер човек настаје зачећем а не рађањем. И

сам Господ Исус Христос, као што је познато поставши човек са изузетком бесеменог зачећа и безгрешности, прошао је све стране људске природе тако да све оно што важи за људску природу Исуса Христа важи и за све људе. У једној Синодској посланици јерусалимски патријарх Сафроније када говори о ваплоћењу Бога Логоса: каже да је тело и душа настала самим зачећем ради ипостасног сједињења са Логосом. У Еванђељу по Луки, Јелисавета рођака Маријина приноси славословље плоду од неколико дана: “благословен је плод утробе твоје!” (Лк. 1,42) и назива Марију „мати Господа мојега” (Лк. 1,43). Наиме Вечнодјева Марија је одмах после Благовести тј. мало дана после зачећа посетила своју рођаку Јелисавету која испуњена Духом Светим слави Господа који је само плод од неколико дана. То неоспорно доказује да у њеној утроби није била бездушна ћелијска маса, већ људска природа са разумном душом Бога Логоса.

Међутим, злоба демона - човекомрца не би била тако велика када он не би и на друге начине заводило људе. Тако се многи родитељи правдају тобожњим недостатком материјалних средстава за гајење деце као да је сиромаштво оправдање за убијање. Овакав аргумент уопште прихватљив је само на оне родитеље који не верују у Бога који је људима давао увек онолико колико је потребно да би опстали на земљи, већ ђаволу који каже: “Што више деце, то мањи стандард.” Такви у ствари више воле стандард и уживања него децу. Колико само и наших Срба, нарочито по већим градовима више воле псе од деце. То је заиста крајњи неморал да се због личног комфодитета, уживања и обести избегава обавеза према породици, држави и друштву рађањем, чувањем и васпитавањем деце. Егоизам је толико ухватио корена у људским душама да родитељи ни са својом рођеном децом не желе да поделе здравље и угодност. Не треба ни говорити колико је све то нехришћански.

Хришћанска Црква се од самог почетка свог постојања борила против чедоморства којег је увек било присутно, али са далеко мањом заступљеношћу. Осим тога били је недозвољено и неизоставно је сматрано за човекоубиство. Још Свети Оци и учитељи наше Цркве бавили су се проблемом чедоморства.

- „Она која намерно уништава (плод) подпада под кривицу убиства.” (2. канон Св. Василија Великог).

- „Оне које дају траве за побачај убице су као и оне које примају чедоморне огрове.” (8 канон Св. Василија Великог).

О великом значају овог проблема сведочи и то да су се чак и на Васељенским саборима доносиле одлуке о чедоморству: „Жена која прибавља напитке да би их искористила за абортус и оне које употребљавају отров за убијање плода подлежу закону и кажњавају се за убиство.” (6. васељенски сабор - 91. правило).

„Жене које се блудништву одале па убијају заматак у утроби или се баве прављењем лекова које га могу уништити наређујемо да такве издрже десет година кајања.” (21. канон помесни Анкирски сабор 3 1 5. год.).

Из ових одлука јасно се види да Црква осуђује и абортус и контрацепцију сматрајући их за убиство и спроводи врло ригорозне мере према вршиоцима чедоморства. У почетку су хришћани због чедоморства били одлучивани од Цркве и забрањивано им је Свето причешће до краја живота. Касније је због све веће људске слабости, Црква прописивала одређен број година кајања за које време чедоморци се нису могли причестити. И данас у требнику у чину исповедања стоји: „Ако једе биље или нешто друго и затрује утробу своју и зато децу не рађа да јој се забрани причешћивање!”

Зато све мајке - чедоморке, очеви – чедоморци, лекари - детеубице и сви они који наговарају и наводе несретне мајке

на чедоморство пре своје причести нека се искрено покају за то своје недело да се не би нашли пред огњеним и страшним Христовим тајнама које очишћују и просветљују покајнике, а спаљују и обарају грешнике.

Црква једино у случају када плод сам угине у утроби мајке због непредвиђених околности дозвољава побачај, боље речено чишћење од угинулог плода. Данас је у већини земаља у свету, па и код нас, абортус дозвољен до трећег месеца трудноће. Међутим, ниједан тај закон не наређује лекарима да га врше јер не може да постоји такава грађански закон који наређује чедоморство. У лекарима чедоморцима завладао је дух пилатовски. Они попут Пилата чине хладнокрвна убиства заклањајући своју одговорност и савест иза грађанског закона. Питамо се само да ли и када ваде дете из утробе памте речи богоборних распињача Господњих: Крв овог праведника на нас и децу нашу. Да ли се сећају Хипократа који у лекарској заклетви - етичком начелу лекарског позива заступа енергичан став против абортуса? Оригинална Хипократова заклетва између осталог каже: "Исто тако, нећу дати жени средство за пометнуће порода." (Проф др.сци.мед. Јован Марић, Медицинска етика, Београд 1995.год, стр. 42). Чињеница је међутим да у Хипократовој заклетви који је данас у употреби нема ове ставке.

Посебан апел желимо да упутимо лекарима хришћанима да се сете правих хришћана чији живог свих ових двадесет векова представља узор хришћанског живота. Они су се зарад чистоте и уклањања од греха одрицали многих занимања и по цену живота а камоли по цену зраде. У Србији данас има према званичним подацима сто педесет хиљада абортуса годишње. Не, то није сав данак "беле куге" јер својевољни побачај врло битно и често утиче на здравље жене. Прво, смртност жена је три пута већа код побачаја него код порођаја,

тако да је својевољни пристанак на абортус просто покушај самоубиства. Осим тога као последица абортуса јављају се врло често разне болести гениталних органа, повећава се број спонтаних побачаја и неплодност у врло значајном проценту. Дакле, укупан данак који узима демон сладострашћа са Земље је врло велики. Зато за све оне који се олако поводе за тим човекомрцем желимо да изнесемо визију Страшног Суда Св. Јефрема Сирина: „Оној грешници која је избацила у себи зачети плод да не види овога света. Тај плод неће дати да види нови век... Као што се она решила да извргне превремено свој плод из утробе и да га сакрије у мрак подземни, исто ће тако она као мртви плод утробе бити избачена у таму најкрајњу.”

Наш најречитији и најмоћнији исповедник Православља од Св. Саве до данас, Владика Николај о овом великом злу - чедоморству говори: „Знаш ли, дете моје, зашто њиве понесу тешки плод у пролеће, а у лето дају јалову жетву? Зато што кћери људске омрзоше на плод утробе своје, и убијају га у цвету. Не плачи, дете моје, скоро ће Господ доћи и уредити све.” (Владика Николај, Молитве на језеру, Врњачка Бања 1996. год., стр. 54.).“ Тако пише у брошури манастира Липовац.

Дакле, на нама је да одлучимо да ли ћемо да идемо путем спасења кроз испуњавање Божијих заповести људима да се рађају и множе на Земљи или ћемо, нахушкани од ђавола, да се предајемо самоуништавању и на овом и на оном - вечном свету. Раније, док сам био вероучитељ, трудио сам се да сведочим и пишем о утробном чедоморству што више. У Чачак сам доводио разне предаваче на ту тему – од др Стојана Адашевића до Биљане Спасић. Пуштали смо филм Бернарда Натансона, „Неми крик“. Натансон је био један од главних заговорника абортуса у САД док није видео ултразвучни снимак фетуса; од тада, постао је највећи борац против истог.

СЛУЧАЈ СТОЈАНА АДАШЕВИЋА

Што се Стојана Адашевића тиче, он је имао своју исповест:

„Основно лекарско васпитање стекао сам за време студија на Београдском медицинском факултету у периоду 1951-1957. године.

Учен сам, према тада важећој доктрини, да је дете живо тек са првим плачем. С катедре сам, у оквиру различитих одсека Медицинског факултета, слушао увек исто: “Дете је живо тек са првим плачем. Пре тога оно је само орган мајке, као што је, на пример, зуб, слепо црево или дубрег. Извадити из мајке зуб или слепо црево исто је што и прекинути већ започету трудноћу. Тим актом, вештачки изазваним абортусом, ви уклањате само орган мајке. Разлог зашто то није дозвољено радити без сагласности комисије за прекид трудноће јесте опасност да нестручна лица доведу живот жене у питање. То се мора радити у за то опремљеним установама, и до одређене старости трудноће, до када је релативно безбедно. Сваки каснији прекид трудноће мора да одобри специјална комисија и мора бити речи о великој медицинској установи”.

Тако су нас учили у то доба, а и пресуде ондашњих судава базирале су се на кривичном закону који је говорио исто - плод је “жив од момента првог плача”. Читане су нам на судској медицини чак и неке пресуде где се помињало да онај који убомом ножа у трбух трудне жене убије и плод и изазове порођај са мртвим плодом одговара само за лаку телесну повреду јер код мајке ниједна кост није повређена, према томе то је лака телесна повреда, а плод се у повреди и не помиње. Онај ко није рођен не може бити убијен.

Тако васпитаван и учен од својих наставника, кренуо сам да специјализирам гинекологију и акушерство и храбро да вршим утробна чедоморства – артефицијалне абортусе.

Прво сам то радио под будним оком старијих колега, а после и самостално. Био сам убеђен да радим исправан посао, и трудио сам се да то „вађење зуба” или утробно чедоморство што мање боли жену и да прође са што мање компликација.

Једног дана, мислим да сам већ био млад специјалиста, срео ме је један познаник и, пошто смо ишли у истом смеру, успут смо се распричали. На његово питање да ли радим абортусе, поносно сам одговорио: „Како да не! И то у локалној анестезији, тако да је жена свесна, ја са њом причам а она и не примети (ако сам добро дао анестезију) да сам већ урадио абортус, и бива пријатно изненађена кад јој кажем да је готово, а она тек очекује почетак”. На то ме је он питао да ли знам да су то жива бића, да ја убијам живот људског створа? Са подсмехом сам му рекао „Ма хајте, молим вас, какве глупости! То су неформиране масе!”

Време је текло, јављала су се нова научна достигнућа и појавио се и ултразвук са својом дијагностиком. Почео сам да га обилно користим и да се у њему усавршавам. Донео ми је пуно изненађења. Видео сам плод, рад његовог срца, његове покрете, отварање уста. Код старијих плодова запажао сам и појаву сисања палца, а онда, пошто је дијагноза трудноће била постављена, та жена је по њеном захтеву, ишла у салу за абортусе – такозвану киретану – да би се извршило утробно чедоморство. Рука која се до малопре кретала после тога је често пута лежала на инструмент-столу, непокретна, мртва, палац који је плод до малопре сисао – био је ту, али мртав. Почео сам да размишљам, па ово је ипак живо, има уста, сиса палац, креће се. Експерименти нам показују да на дубоке продорне тонове плод реагује убрзаним покретима, што се све види на ултразвуку, а после ево, то исто људско биће лежи у комадима на инструмент-столу или су његови извесни делови у тегли вакуум апарата.

Једанпут се десило да је требало да извршим утробно чедоморство, а да је један члан тог пара био мој блиски род. Самоуверено сам сео и почео да радим, отворио грлић и зграбио клештима прво на шта сам наишао и извукао руку. Бацио сам је на инструмент-сто и гле, живац руке пао је на део компресе поливене јодом. Јод је надраживао живац и рука је почела да се трза. Нормалан ефекат који смо пуно пута на вежбама из физиологије радили са жабама и њиховим живцима, када смо пручавали физиологију мишића и живаца. Пошто се ово врло ретко дешава, а мени се ово десило само једанпут, рекох сестри: „Пази, трза се као живчано-мишићни препарат”. Сестра одговори: „Ју, као да је живо”. Уђох поново у материцу и зграбих нешто и сад извукох ногу. Рекох у себи: „Пази, да ти сада нервус ишијатикус не падне на јод, па да ти се сад и нога не трза“. Пажљиво ја спустих ногу на сасвим други крај, али нека изненадна бука – пад неког гвозденог предмета у суседној соби ме трже, те се нога изви – одлете и живац паде на јод. Нога се трза. Сада, сав напет, опсовах, јер ми се то први пут десило у мојој пракси (а била је у то време већ врло богата) и рекох полугласно: „Сада још само фали да извучем срце које куца”. Уђох клештима зграбих и ... стварно, ја извукох и бацих на компресу срце које је куцало. Стадох са радом, одједанпут схватих да је то убиство, јер сам до малопре на ултразвуку видео то живо срце како куца, руку и ногу како се мичу, док су још били сви у једном комаду. Не знам како сам изгледао, али одједанпут сам чуо глас сестре: „Докторе, шта је са вама, је ли Вам лоше?! Да ли да зовем неког дугог да заврши?” Тргох се. У себи се помолих Богу и рекох: „Боже, вади ме сада из оног у шта сам упао.” Почех поново да радим и без икаквих компликација заврших оно што наш наивни народ зове „чишћење”.

Од тог доба, почела су моја размишљања и схватања да без обзира што не радим приватно, што не радим директно за новац, ипак сам извршилац убиства, и то не само целат него и судија који то одобрава и пресуђује... Правдао сам се пред собом, да сам само стручњак – војник снајпериста који као у рату пуца и убија из принципа – за идеју, а не плаћени убица, приватни илегални абортер, који убија за новац. Слаба вајда.

Почели су чудни снови са ноћним морама. Као резултат свега тога сазрела је моја одлука да прекинем да вршим утробна чедоморства која сам радио 25 и више година. И то по десет–петнаест дневно, а некад и више. Разлог – моје сазнање да је људски плод од свог самог зачећа жив и живо биће, и да то није ни орган мајке, ни орган оца, већ нешто треће. Све ово није било плод никакве теолошке индоктринације, као што то желе да прикажу поједини атеисти и феминисткиње, већ чисто искуство стечено познавањем биологије, биолошких и медицинских закона и ултразвука. То што се моје сазнање поклопило са теолошким ставом по ком је људски плод живо биће од зачећа, дакле од саме зиготе (оплођене јајне ћелије), само је долазак до истог циља преко два различита пута. Ја се у овом чланку базирам на чистој фактографији, материјалистичкој и материјалној техници, која насупротив неким кривичним законцима и учењима – доказује да је људски плод жив од зачећа.

Сматрам да чињеницу да је људски плод жив од зачећа треба више и чешће износити како у масовним медијима, тако и преко специјалних предавања пред овај наш народ. Исто вреди и за став да је утробно чедоморство много већи и тежи грех од обичног убиства, јер је људски плод у материци немоћан да се брани, а ништа није скривио, он је једини без личне кривице у људском роду, јер он још није рођен. Овоме је циљ да брачни и ванбрачни парови схвате колика је њихова

одговорност у тренутку брачног или ванбрачног полног чина, и то пред Богом и пред собом, и какве последице тај чин дон оси“.

Адашевићу сам организовао предавања у Чачку; често смо разговарали. Запамтио сам две ствари: кад је био млад, на специјализацији у Великој Британији, у којој још није био легализован абортус, професор је својим студентима испричао причу о детету које треба да се роди од родитеља заражених сифилисом, и које ће се, приликом рађања, заразити сифилисом, због чега ће касније оглувети. Питао је колеге – шта би предложили мајци која треба да роди такво дете; окренуо се Адашевићу, јер је знао да је у Југославији абортус легализован. Наравно, млади незнабожац је рекао да би одмах предложио абортус. „Ви бисте убили Бетовена, колега“, рече професор. Јер, Бетовен је рођен у таквим условима, а, због наследног сифилиса, Девету симфонију је компоновао глув.

Друга прича др Адашевића. Када је одбио да врши абортусе, он је остао без знатног извора прихода. Син му тражио скупе патике. Он каже сину: „Набавићу ти пушку, изађи на прозор, убиј пролазника с добрим патикама и узми их“. Кад се син запањио, отац му рече: „Ти то тражиш од мене – да убијем човека у мајчиној утроби и да ти дам паре за патике. А ја то нећу“.

ЗА КРАЈ

Ако се зна које је дете по реду био Живојин Мишић, онда је јасно – Срби су, абортусима, вероватно убили онога ко би могао да их спасе. И то нису само хируршки абортуси – толико жена има уграђену спиралу, која служи да „прободе“ приметити плод. Потенцијално, спирала омогућује дванаест абортуса годишње. Многе жене које и у цркву иду не знају за

то, па имају уграђене спирале. А постоје и хемијска контрацептивна средства, која хемијом убијају приметни плод. Старац Пајсије Светогорац је говорио да, док год неки грех није озаконен, он је лични грех сваког појединца који га чини, и он ће за њега одговарати Богу; али, кад држава озакони грех (од абортуса до содомије), његове последице падају на цео народ, и тај народ, постепено, нестаје с лица земље. А то се дешава нама. „Тесна гробља, а мало гробара“, што рече Свети владика Николај.

Не варајмо се: наставимо ли овако, нестајемо. Покајемо ли се, Бог нас оживљава и враћа Себи. Немамо много времена – ускоро ће процес наше пропасти постати необратив.

Мајко Божја, Родитељко Животворца, моли се Христу за нас да се спасемо самих себе!

Писано на Благовести 2015.

ШТА ЗНАЧИ БЛУДЕТИ: СВЕДОЧЕЊЕ СВЕТОЗАРА ВЛАЈКОВИЋА

Познати српски књижевник, Светозар Влајковић, животним трагањем дошао је до Христа и Цркве. То своје трагање потресно је описао у књизи „Повратак изгубљеног“, која показује сву истинитост еванђељске приче о блудном сину. Влајковић је прошао два брака док је дошао до истинског брачног друга, а у међувремену је, трагајући за смислом постојања, лутао од жене до жене. Његово покајничко искуство је драгоценост за сваког онога ко жели да схвати зашто су чедност и чистота душе тако насушно важни савременом човеку.

ТАЈНА РАЂАЊА НОВОГ ЖИВОТА

Влајковић истиче да је тајна рађања, насталог из заједнице мушкарца и жене, насушно чудо: „Доласком на свет, добијамо таленте или таланте, како се некада говорило. Таленат је сужено значење таланта, односи се на видљиве дарове, поглавито за стваралаштво.

Већ само наше зачеће је талант. Родитељи то тек два месеца касније уоче. Каткад, после месец дана. Зар то није чудно, пречудно! Нисмо постојали, одједном, зачети смо. О томе, у тренутку зачећа, нико не зна, осим Бога. Знамо свакако и ми, зачети, али није нам дато да то запамтимо. Шта би уистину требало да се запамти, зар оно необјашњиво, то чудо: до малочас нисмо постојали, и сад, хоп, створени смо. Биолози кажу да су се спојиле две ћелије, мушка и женска. То тако изгледа са стране. Нека и буде тако, али тај настанак,

ипак остаје чудо. Нећемо ваљда биолошке састојке организма, две ћелије које се споје, да сматрамо творцима настанка једног човека. Тај дотле непостојећи човек има свест и све остало што човека чини човеком, душу и зачетак тела, па и дух, дубоко скривен као и у одраслима. Зар то није чудо над чудима? Тиме се не умањује чудо стварања једног пилета у јајету, међутим, ми нисмо пилићи, ми смо људи, свако од нас је човек, биће друкчије од других бића, биће које, ето, одједном поседује тело, душу и дух и за њих ће бити задужен, све док буде трајало у временском свету.“

Чудо над чудима!

ЗАДАТАК ПРЕД НАМА

Да бисмо живели као људи, стално пред собом треба да имамо смисао постојања. Јер, како каже Влајковић: „Бог нас не доводи на овај свет као сиромаше у непознату земљу, без игде икога и без ичега. Опскрбљени смо не само да преживимо, већ и да успешно послујемо. Опскрбљени смо Царством небеским које је у нама. Али, живот једнога човека захтева труд. Помислимо само колико се труди једна травка испод прекривача од смоле на уличном тротоару, да пробије ту кору и стигне до светлости дана. Колико ли је тек потребно човеку? Једном изашла из таме, биљка се повија под сменама дана и ноћи, многи људи и на светлости сунца остану у тами. Неопходан је стални, обавезни, несагледиви, тежак труд да би се стигло до невештаствене светлости. Трка коју треба успешно завршити.“ То је оно што је Љубомир Симовић открио у стиху: „Ко се из човека не пење у Бога, силази у звер“. Ми нисмо, као животиње, само дата, него смо и задата бића. Пред нама је задатак човештва које треба градити. На жалост, често не успевамо да се издигнемо изнад себе, него падамо. Грех је, пре свега, пад.

ПРАРОДИТЕЉСКИ ПАД

Влајковић узрок нашој огреховљености тражи у праисконском, у паду праоца Адама и прамајке Еве: „И као кад у сасуд пун чисте воде капнемо мастику те се вода сва узмути, тако се догоди промена човека при првој брачној превари. Сетимо се да после првог пољупца за нас нема више првог пољупца, сетимо се Адама који је створен са чистим телом и чистом душом, и био безгрешан, јер га је Творац увео у биће звано Човек, и такав је био док није загризао забрањену јабуку. Одједном се *скроз* изменио, самим тим и његов пород, Човечанство. И сав земаљски домострој је измењен: животиње, и минерали, и цвеће, и воде. Слично узмућивање догоди се при првој брачној превари. Стварајући Адама по свом лику, Бог је у њега удахнуо своју неупоредиву чистоту, тако је први човек, после свог греха, потомству оставио траг своје промене после пада. Незамисливо је шта би се десило да је Адам имао потомство пре сагрешења. Разлика између његових синова *пре* и *после* сагрешења била би као између чистог и палог Адама. Зар би Каин убио Авеља да су живели у Рају, да су били деца безгрешног Адама? Наравно да не би. У Рају није било завидљивости, такмичарства, похлепе и осталих страсти, па није могло да буде ни убистава, пљачки и осталих непочинстава. После изгона из Раја људи су се рађали носећи терет првородног греха. Истовремено, били су и невини због недостатка греха који би учинили по сопственој вољи. Оно прво не може се исправити сопственим напором. Опроштај својевољног греха добија се по милости Божијој тек после искреног покајања. „Иди и не греш више“, каже Исус Христос исцељеноме.„ Остали смо да живимо у долини суза, и грех нас, мало по мало, ако се не трудимо да живимо по закону Божјем , разједа и раскопава. Један од кључних грехова што руше нашу целовитост је грех блуда.

БЛУД КАО УЗАЛУДНО ТРАГАЊЕ

Блуд је, по Влајковићу, често само узалудан покушај потраге да се нађе смисао у међуљудским односима: „Чудио сам се сваки пут кад сам био са неком новом женом. Чудио сам се и кад бих се срео са неком ранијом. Зашто се то дешава, чему све то? Због снаге живота, у целини узев. Живот је јачи од нас и од наших размишљања о њему. Зато се дешава.“

У телесности, чак и онај најдаљој од унутарја, телесности чисто спољашњој, крије се покушај да се допре до душе: „Детаљи, вештине, све то је споредно. Два тела покушавају да постану једно, најмање важан део сусрета са једном женом је онај телесни. Описи у књижевности, или приче сведока о томе какво је ово или оно тело, шта уме или не уме да ради, дело су маште која обликује стварност како јој одговара у недостатку истинске стварности која измиче јер тело, ма колико било стварно, чак стварније од све стварности за коју знамо, с обзиром да га у огромној мери поистовећујемо са нашим бићем, ипак је само посуда чији нам садржај, душа, остаје невидљив./.../ Никад нисам погледао женско тело са пажњом, разгледајући детаље, никад, ни један детаљ. Конкретно тело, ту, у соби, на пустој обали мора, било где, нестајало би, ма колико ме и даље снажно привлачило и растварало се у мом, као и моје у њему, па ако сам негде записао да су све жене исте кад се свуку, онда је то био само тадашњи начин да искажем ово о чему сада говорим. Кад добро промислим, никад нисам био са неком *шелесном* женом. У целини узев, телесност људи ми је неважна. Кад некога погледам, видим му душу, остало некако нестане, као амбалажа, коју занемарим због садржаја. Садржај је душа.“

Влајковић описује своје искуство прељубе, када је одступио од дотадашње верности јер је изгубио заједништво са супругом, што се, из ових и оних разлога, отуђивала: „Мени

је *моја* брачна превара била жесток ударац. Олакшање ми је стигло од изневерене жене тако што она ништа није приметила. Из тога сам закључио да ме она, заправо, не примећује. То се касније често потврђивало.

Тада, у том преломном часу, нисам могао ништа да учиним како бих избрисао осећање греха. Баш ништа. Што је најгоре, искушења су ме толико спопала, и савладавала, да сам губио оно мало здравог разума који би ми омогућио да прикочим на својој странпутици. Ништа од тога. Једини спас је вера, а ја сам и у том погледу затајио. Марксизам, Чубура, Ново доба, тражили су од мене накнадну наплату вишегодишњег боравка у Рају. Као да сам њима био дужан, а не Господу који ми је све омогућио, па и Рај.

Грижа савести горак је лек, али лек.

Зашто је до тога дошло?

Зар да она вечна девојка/жена изгуби сва она својства којима сам је овенчао и тиме ми пружи оправдање за уобичајено понашање савременог човека? Зар тиме нисам истовремено и ја постао банално биће чија је узнесеност скршена као крило птице? Самим тим, пад је морао да буде жесток.“

Жесток је пад у блуд.

НЕРАЂАЊЕ ДЕЦЕ КАО УЗРОК БРАЧНОГ БРОДОЛОМА

Један од узрока трагедије браколомства код савременика лежи и у одбијању да се рађају деца. Влајковић пише: „Пријатељ ми се пожалио на свој проблем са женом. У страху да не затрудни, после неколико побачаја, о којима је одлучивала не питајући га, жена је тражила да је *и*ази. Нису имали децу, волели су се, тврдили су обоје и тако заиста мислили, нарочито он. Добро сам га познавао да могу то да сведочим. Није хтела пилуле, он није хтео оно саблазно помагало за

мушкарце које поништава природни однос са женом. Дакле, нагодили су се да *йази*. То је значило да њихов однос никад не буде довршен на природан начин.

Зашто нису имали деце? Зато што је жена сматрала себе незрелом за материнство. Тим речима се изговарала кад год би је он упитао докле да чекају? Он јој је веровао. Покушавао је да јој помогне да постане зрела, иако ни он сам није био зрео, ако уопште тај појам нешто одређено значи. Године су пролазиле.

-Кад ћеш да сазриш? питао је муж хиљадити пут.

Дошло је дотле да је пријатељ и поред венчане жене заправо био без жене. То је запазио кад год би се у близини нашла нека друга. Његов очувани нагон би се хитро пробудио. И све брже. Колена, кукови, груди, усне, безброј других изазова покретало је алармна звона. Како се одупрети? Како? Маслачак не може да процвета у августу кад се то њему допада, већ кад га сунце потера. Ласте не одлећу на југ у јануару. Говор његовог тела у том погледу био је све чешћи и жешћи. Почео је да схвата типове који прибегну силовању жена, мада је био против тога. Разумео их је. Нагон је старији од памети. Док памет проради, нагон је већ на делу.

У његовој близини било је пуно жена, младих, лепих, слободних. Глумице, балерине, песникиње, које своје достојанство потврђују промискуитетом, има ли тежих задатака за једног човека који је здрав, ведар, снажан, а притом неискоришћен. И шта сад? Пријатељ се чувао да додирне било коју од њих. Отворено су му се нудиле. Његова жена то није учавала. Гле! Зар она тиме заправо не показује своју равнодушност према њему? То је била подривајућа новост. Подривала је његов идеал о јединој жени. Почео је и њу и себе друкчије да сагледава. Њу као равнодушну, себе као распоућеног: душа хоће једно, тело срља супротно.

Савест узнемирана, мада ништа није учинио, осим што је себе кротио и све више поред жене био без жене. У сновима, у тролејбусима, у позоришту, на сваком кораку - искушење. А он, предан својој љубави, жељан очинства. Жена непопустљива. Чека да постане емотивно зрела. Најзад јој је рекао да не одговара за њихов брак, уколико она остане на томе да се забављају као и протеклих десет година.

Била је сигурна да је све у њеним рукама. Он понајвише. Није много грешила у процени. Погрешила је само у процени докле може да иде.“

И онда се све срушило. Јер, кад човек не живи по закону Божјем, све се искриви и кљокне, као рушевна кућа. Влајковић сведочи: „Тада је дошао онај пријатељ и рекао да му је жена признала неверство. Толико година се крио, загорчавао себи најлепше тренутке са разним лепотицама. Узалуд се прегњао са том супругом, самопроглашеном просветитељком, која је својим разним улагивањима крчила себи пут за некакву каријеру, иако није имала шта да понуди. Обманути људи су је оберучке прихватили. Била је вешта у подилажењу сујетама празноглаваца! – узвикнуо је.

Колико сувишних, погрешних, хулних речи употребимо кад смо повређени. А како се уздржати кад смо ошинути нечијом похлепом, лажљивошћу, глупошћу. И најинтелигентније људе похлепа начини глупацима. У техничком смислу, они остају интелигентни, али суштински губе.

- Дакле, интелигентна је, рекох.

- Неспорно.

Надаље смо причали о његовим намерама док је срљао у блато са другим женама. Није му падало на памет да се растане од те глупаче која је неоспорно интелигентна. Шта је

заправо интелигенција, упитали смо се обојица док је његова исповест трајала.

Волео је ту жену, каква год да је била. А била је изузетна, једина и јединствена, док ју је волео. Па и кад му је открила своје неверство. Надао се да би један отворен разговор, пун љубави, могао да их врати на праве стазе. Признајући свој тајни живот са човеком кога је дотле представљала као безнадежно заљубљеног пословног сарадника, и као таквог доводила у кућу док је мој друг био на службеним путовањима, и зближавала га са њиховим дететом, она је, зачудо, одбацила свако оправдање за његове детињасте излете изван брака, узроковане њеним одбијањем основних брачних дужности. Какво проклетство, бити са том особом! - осетио је први пут промашај њихове везе.

Испричао је пријатељ још море гадости од којих сам се жежио, препознајући сличности са својим искуством.

- Чему то њено признање? питао сам.

- Хтела је да прихватим њихову везу.

- А кад си јој исповедио своје авантурице са недужним једнодневним пријатељицама?

- Вриснула је, пренеразила се. Назвала ме најгорим монструмом који је икад постојао на земљи.

- И, шта сад?

- Још не знам, зато сам и дошао код тебе.

- Колико противречности у тој особи, у тој жени! С једне стране, вара мужа, с друге, осуђује његове излете.

- А знаш ли да се дрипац у међувремену заглидио у свом браку, рекао је мој пријатељ, као да му је због тога мило.

- Шта би друго него да се заглиби. И сад, шта? Треба очекивати ваше разводе и њихово венчање, рекао сам пророчански, као да гледам сопствену судбину.

- О, не, госпођа је смислила нешто боље. Он нека се разведе, нас двоје ћемо да останемо у браку, а она ће да настави своју везу.

- Не разумем. Чему то?

- Боље је да има два фамулуса него једног, ето чему.

- А ти, ваљда се и ти питаш?

- Развод, шта бих друго изабрао, рекао је и - отворисмо боцу врхунског вина! Добро нам је ишло. Иза завесице на полици било је још неколико боца, тако да нисмо ни о чему бринули.

Вероватно овог тренутка милиони преварених мужева, који су улазили у живот са идеализованом женом, некога гњаве.

- Сад, треба да отпатим све то, а највише своју грешност, рекао је, не чекајући мој одговор.

Пријатељство подразумева међусобно исповедање. Његова туга повећала је моју. Па нека, и то је део пријатељства.“

Тако се руше животи.

БЕЗ ЉУБАВИ НЕМА ЖИВОТА

Блуд је, како смо видели, јадни сурогат љубави. Без љубави нема живота. Влајковић истиче: „Свакоме је позната благотворност љубави. Нико не спори да ће домаћица припремити укусан ручак ако је добро расположена. И обратно, ако време изнад плотне на шпорету пролази у јадиковкама, јелу ће недостајати укус. Бљутава, горко, какво друкчије да буде, куварица је пренела у јело свој јад.

То је један од разлога зашто сам нерадо јео у ресторанима. Никад не знамо ко справља храну и шта притом мисли. Други разлог, а можда и важнији, био је стид да ми неко припрема јело по наруџбини. Трећи разлог, унаоколо је двеста масних уста у која се трпа ова или она храна. Тај призор ствара муку. А све то, уз музику клавира у извођењу пијанисте који је својевремено очекивао да свира на Коларцу. Четврти: бар милијарду њих у овом тренутку немају шта да ставе у уста, цркавају од глади, изнемогли, одбачени. Пети...

Још очигледније дејство душе на органски свет је разговор који водимо са биљкама на сопственом балкону. Кад им испричамо причу о Малом принцу оне порасту до неба.

Шта тек рећи за осетљивост воде? Мутна вода се разбистри под дејством молитве. То су потврдили Јапанци чији је духовник својим молитвама избистрио поток. Али, као и свако чудо, тако и ово, брзо се запамти као анегдота, као нека безначајна занимљивост. Тако је и са другим тајнама. Суочен са тајном, човек окреће леђа ономе што добро познаје, или му се чини да добро познаје – његова сакодневица.

Дејство љубави на нахочад истакао је психолог Ерих Берн у књизи „Коју игру играш“. Пренео је оно што су запазиле неговатељице. Напуштено дете копни и вене ако му се не пружи љубав. „Суши му се кичма“, кажу неговатељице. И узму детенце, помилују га, да му се биће окрепи.

Сви смо деца. И са сто година. Свима се суши кичма, ако нам недостаје љубав. Треба ли, после толико хвалоспева љубави, да кажем колико нас оплемени, ако је имамо, колико нас измени набоље - од кукавица начини хероје, од слабића јаке.

Безбројни су примери пожртвованости из љубави. Сетимо се жене која се понудила Јеврејки да оде на стрељање уме-

сто ће, јер није имала децу, док би иза Јеврејке остало двоје сирочади. О томе је писао Антоније Блум.

Прича о филадендрону детектива Клајва Бакстера обишла је свет, људи су се зачудили осетљивости те биљке кад би у њеном присуству убацивали живе рачиће у кључалу воду. Престрашеност филадендрона је забележена на полиграфу. Још је чудније кад је Клајв био службено у Европи, а филадендрон реаговао у Америци, у оном тренутку кад је детектив доживео саобраћајку. Људи се зачуде, али одмах забораве чуда. Наставе са својом равнодушношћу, као и дотад.

Ако се већ на таквим приземним примерима очитује љубав, каква тек дејства има наша љубав према Богу и Његова према нама. И каква тек пустош настаје кад одемо од Њега!

А онда?

Онда, у замену, прилепимо се за неку жену која нам ускрати природни вид споја са њом и још себе уверавамо да смо имали много среће у животу.“

А права срећа је сусрет са Богом и ближњим.

РАЗОРНО ДЕЈСТВО СЕКСУАЛНЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

Влајковић у „Повратку изгубљеног“ открива колико нам је зала нанела тзв. „сексуална револуција“, која је створена с циљем да разврати човечанство. Она је разорила саме темеље постојања, под изговором слободе. На удару су се нашли брак и породица, а појединац је добио алиби да греша: „Кад је почела такозвана сексуална револуција, шездесетих, био сам равнодушан према тим манифестацијама. Ни труни од било какве револуције, знао сам одмах. Некоме је стало да упропасти млади нараштај нудећи му лажну слободу названу право на избор, лажни презир грађанског естаблишмента, лажни спас у источњачким религијама, и многе друге смицалице завођења за неосвешћене. А пошто је неосвешћених премного,

онда су и неке гужве на друмовима, моторциклисти са марамама у коси, кокаин и гитаре створили привид да се нешто важно дешава. Још као да видим ону групу мунђароша ошишаних до главе, у розикастим хаљинама, који спопадају пролазнике по париским кејовима нудећи им звончиће и свете књиге на недухован начин. Толико ружних и микроглавих мушкараца никад раније нисам видео. А из њих је врцала надменост оних који знају све тајне и сад нас јуре, хватају за рукаве да нас просветле. У суштини, сви ти ашрами, мантре и портрети буда на свили, миришљави штапићи и мараме, све је то био бизнис. Главни новац био је, зна се, у западним банкама које су држали, зна се, поклоници златног телета.

Циљ тог покрета, пројектованог у буџацима од мермера и злата у билдинзима шиљатога града, био је, између осталог, опште опадање моралних критерија, зарад погодног полазишта за овладавање новим масама дебила. Пуњење празнином почињало је од најмањих ногу градске деце. Детету тутну такозвану игрицу док је на ноши, оно заборави зашто је село ту где су га спустили, затупљивање се наставља и кад доручкује, загледано у ТВ, док му нека рука трпа кашицу у уста.

Безмерна пропаганда, подложност слабих људи сугестији, хватање за унапред назначене звезде, отерала је са оранице омладину, навукла их на градове где нити имају шта да раде, нити знају ко су, међу бетонским и железним петљама, подземним пролазима, у кућеринама - апсанама.

Збогом, поља и небо!

Збогом, осетљивости!

Збогом, надо.

Добро јутро, туго.

Viva la muerte.

Смишљени су нови занати, чија имена не могу да се запамте, људи су утерани у канцеларије, дозвољено им је да

за викенд потраже олакшање у диму, алкохолу, у буци рок-културе. Претходница хипика били су битници. Њихова жаловост, почев од Ферлингетијеве књижаре у Сан Франциску, њихов промискуитет и бисексуалност, опијања у Биг Суру, где је из непознатих разлога касније скончао и Хенри Милер, њихова хистеријична литература, шарлатанство Тимотија Лирија и све остало, преселило се на Источну обалу, а одатле на оближњу Европу, где је гњилост опадајућег атеизма добила своја декоративна обележја уз помоћ модних ревија и Лореалових средстава за подмлађивање баба. Укључимо и бабе у младост! То је прави наставак дугог путовања од нокшира и папица до на крај пакла.

Све то сам пратио, најпре са гнушањем, онда сам отупео према свем том дунцању. Али, не сасвим. Кад год ми се пружио прилика говорио сам и писао против свега тога. Таласи ништавила брисали су моје слабе отиске на песку свакидашњице.

Уз помоћ филозофа контракултуре, уводничара у крај филозофије, историје и осталих замајавања, свакојака збивања на површини добила су убрзање, нигде смиреног, мудрог човека. Световност, упредена светлуцавим мраком потрошачких трикова, затрпавала је свест громогласним медијима, настојала да збрише све разумно и добронамерно. Политика је преузела улогу водича у будућност саткану од флоскула. Немогуће је било написати ни хаику песмицу, а да неко из редова тумача, неки филозоф, политиколог, антрополог и други пастири новог доба не пронађу у томе оно што им је потребно за сопствене циљеве – успех, каријера, моћ.

На књижевним и филозофским трибинама незаобилазни медиокритети овенчани венцима непревазиђених генија! Не скидају се ни са екрана. Новине по задатку забележе сваку

њихову испразну реч. О Боже, није лако све то гледати и подносити. Ми, који смо сведоци тог општег пада, ми смо свакако заслужили те муке, уколико нисмо и сами саучесници, а да то и не примећујемо. Насртаји на породицу омогућили су афирмацију демократије. Теже је владати ако постоје у друштву чврсте ћелије које се држе на љубави и моралу. Зато, најпре срушити породицу. Породица је дуђава старудија, загрмео је хор медиокритета, атеиста, гејева, самозваних хуманиста безбројних невладиних организације од којих је већина основана од стране влада. Хор од милион певача тражи смрт породици! Заузврат, организује параде поноса за таква неваљалства.

Брак? Брак је, разуме се, грозна препрека. А прилично лака за обарање. Кад се брак омаловажи, лакше је угрозити и породицу. Дошло се дотле да је, уз много радосних усклика феминисткиња, брак проглашен терором мушких свиња над невиним женицама, оличење монотоније, легло стереотипа и још којечега, сразмерно количини недостатка памети протагонисткиња споменутих слогана.

Шта је заправо демократија? Демократија је диктатура болесника. Имао сам, дакле, безброј оправдања за своје прељубништво. Осим оне која је мени долазила из мене самога: савест. Савест ме није напустила. Савест ме мучила. Савест ме је држала, колико толико, на таласу пожељне људскости. Утолико више био сам на удару разних непријатеља. Човек који пожели Добро, истог трена добије шамар. Ту сам. Да, био сам ту, добијао шамаре и тетурео се. Нисам помишљао да ме жена вара. Мој романтизам није до краја иструлео. Доба пада није завршено. Напротив, напротив...”

Борба је дуга и озбиљна.

КАКО СЕ СТУПА У ОЛАКЕ ВЕЗЕ И КАКВЕ СУ ПОСЛЕДИЦЕ ТОГА

Влајковић са болном искреношћу описује своје падове са женама, али и последице које прељуба има по човека: „Пре но што сам започео дављење другим женама, моји пороци су били пушење и помало алкохола. Најпре помало, онда све више. Жене на које сам наилазио нису волеле што пијем, осим неких које су сматрале да ће ме у пијаном стању наговорити да оставим ону која није достојна, по њиховом мишљењу, да буде моја законита жена, већ су оне тога достојне. Неке су истицале своју штедљивост, неке кухињске вештине, али највише њих ме је ловило на оне вештине које мушкарцу доносе телесна задовољења. Наводиле су ме на обећање озбиљности наше везе. Нити сам правио везе, нити сам ишта обећавао, ма колико попио. Везе изван брака сам дубоко презирао, као уосталом и сама неверства, тако да о некаквој озбиљности није могло бити говора. Толико, ипак, нисам пропао. Мој отпор им се не би допао, најпосле ни алкохол. Прогласиле би ме алкохоличарем, кад би се увериле да од обећања нема ништа. И тако смо брзо завршавали наше неостварене романсе.

О томе да жене најлакше *īagaју* кад попију коју ракију, не треба говорити. Често сам одустајао кад жена неће да окуси алкохол, јер са таквима треба утрошити много времена. Дуга припрема би водила ка дугој вези, а ја нисам био ни за кратке везе, само за брзи контакт и пријатељски растанак. Обавезно пријатељски! Знао сам да су повређене жене опасне и да увек треба одржати пријатељство.

Као што после првог пољупца нема више првог, тако и после неверства, нема више чистоте. Прељубнику је на располагању низ оправдања, укључујући и покајање, узалуд, он се изменио.

Шта га је изменило? Додир друге жене могао је да му донесе извесна нагонска узбуђења, али није искључено да се то друго тело на непознат начин уградило у тело прељубника. Макар тиме што је дошло до међусобног струјања током телесног зближавања.

И тело памти, чак и кад памћење не допре до свести.

Памти, да. Нека се задржимо само на тој ситници, на том памћењу, и ето неповратне измене која се догоди укупној личности прељубника.“

Запамтимо – неповратне измене!

ДОЋИ СЕБИ

Покајање је једини пут ка себи. И оно долази често кад човек схвати оно о чему је говорио Свети Максим Исповедник – да је свако чулно задовољство повезано са лековитом мером узвратног бола. Влајковић је то осетио: „Многи бауљају, а мисле да се уздижу. Ја сам знао да није добро то што радим, видео сам јасно да сам пао, да сам занемарио старе идеале, који су били унеколико пагански, а нови се нису појавили.

Живот је постао понављање муке у виду задовољстава. Још нисам научио да се свако задовољство претвара у отров, ако се изгуби мера.

Само људи који скакућу од задовољства до задовољства знају колико је то гадно, непријатно и ниско. Уколико су спремни да себи признају самопustoшење. И, наравно, ако нису тупи.

У односу на своју децу, верујем чврсто у то, био сам чист. И у мислима и у поступцима. Волео сам их као истински родитељ, изнутра, из срца. Захваљујући њима успевао сам да и ја будем дете. Узвишених ли тренутака у мом опустошеном животу! Јављали су се као подсећање на могућност поновног рођења, постајање новим човеком.

У свакој прилици, кад год бих згрешио на начин на који греше безбројни људи око мене, нешто би ме тргло. Помисао на њих, на моју децу, ето шта.

Нигде ми није било добро, ни са једном од тих особа од којих сам очекивао олакшање. Где су људи који могу да ме охрабре, о томе сам непрекидно мислио. Очигледно, требало је још да се мучим, као онај син који је спао на чувара свиња, па и сам постао нека врста свиње.

Блудни син стиже до краја својих људских моћи, одлазећи у погрешном правцу, да би се тргао и досетио ко и шта му заправо недостаје, да би добровољно клекнуо и замолио за Милост./.../

Где је море суза да оперем своје заблуде, шта да чиним? То питање ће наићи касније. И не само једном.

Али, ни сузе нису по нашој жељи, стигну изненадно, кад наиђе талас који их донесе. Лековите, драге сузе. Ко није плакао, ускраћен је за најлепши део себе.

Добио сам дар суза, управо онда кад сам изгубио чедност! Сећање на рај, у коме сам једном био па сам изгнан, доносило ми је сузе. Да, то је тај битни разлог, битни узрок за отварање извора. Често сам плакао, све чешиће. Али, још није дошло време за одлучујућу промену.

Споља гледано, имао сам разлоге да будем задовољан. Забаве на сваком кораку, жена преко свих жеља и очекивања, другови, путовања, књиге, а на све то здравље, телесно здравље! О, како је дивно бити здрав, али здрав у Рају, где друкчије и не може да буде! Тога сам се често сећао, здрав, на начин човека који је подлегао искушењима, али још био под заштитом, те му је тело беспрекорно постојало.

Сузе, сузе изненадне, биле су тајанствени одговор на питања која је постављао унутарњи човек у мени.“

Сузе су вода живота, каже немачки писац Михаил Енде.

СХВАТИТИ ШТА СЕ ДЕШАВА

Човек мора да схвати шта му се дешава. У Влајковићевом случају, то се збивало постепено: „Шта ли је мислила та девојка кад ме позвала у стан и припремила сто са свећама, порцуланским тањирима високе класе, прибором који је личио на златни и саму себе украсила хиндуском хаљином и јапанском фризуром, шта је очекивала кад је знала да сам ожењен и зашто сам прихватио тај позив кад сам знао да ту не могу да ноћим, чак је и задржавање на вечери било претерано, с обзиром да сам морао да гледам на сат како не бих дао никакав повод мојој тадашњој жени за сумњу. Брачне преваре су огавне. Ни њено име нисам запамтио, као ни многа друга имена жена са којима бих се нашао у глупом тренутку заједничке помаме, свако је хтео да не буде несрећан и свако је знао да до тога неће доћи, да се сусрети удвоје завршавају у кревету, краткотрајни сусрети после којих плима очајања прелије и последњи зрак осмеха.

Нисам могао да узем ни залогај са те трпезе.

Била је збуњена. Представа коју је замислила је одложена. Премијере неће бити, самим тим ни реприза.

Отишао сам уз тихи наклон који је требало да значи да њу поштујем, али да не прихватам глуму у њеном позоришту. Никад је после нисам срео. А не знам ни како је изгледала. Нисам знао ни тада, улазећи у тај стан са раскошном трпезом. Надам се да је извукла корисну поуку и да се касније није обраћала ожењеним људима који на све то нису љубитељи позлаћеног есцајга.“

Не бити глумац сопственог живота – то је веома важно.
Иначе ће се живети у лажи.

ПОВРАТАК БЛУДНОГ СИНА

Како Јеванђеље отвара путеве?

У „Повратку изгубљеног“ Влајковић сведочи о свом егзистенцијалном доживљају овозаветне поруке:

„Нисам знао шта значи мртав на ногама, као ни то да се та прича односи на мене.

А прича овако почиње:

„И рече: један човек је имао два сина. И млађи од њих рече оцу: оче, дај ми део имања који ми припада. И он им подели имање. А после неколико дана млађи покупи све, оде у далеку земљу те потроши немилице онде сав свој иметак живећи распусно. А кад је потрошио све, наста велика глад у оној земљи и он поче да оскудева. Тако оде и приби се код једног грађанина оне земље, који га посла на своја поља да чува свиње. И желео је да напуни свој стомак рошчићима које су свиње јеле, али му нико није давао.“ (Лк. 15)

Ко да ми предочи ту причу?

Сам Он, кад буде хтео и како буде хтео./.../

„...Син покупи све.“

Шта је то син понео, одлазећи? Шта је то све? Понео је све што Отац даје својим синовима као имовину: чисто тело, чисту душу, чист ум и - слободу. Све заједно садржи се у Његовој љубави.

„После неколико дана...“

Мојих неколико дана трајало је тридесет година. Један дан Божији може да буде безброј година.

„Оде у далеку земљу...“

Где је далека земља? Свака у којој син не очува имовину коју му је отац подарио. Свака је далека. Ако замислимо да

је то нека географска земља, лако ћемо да утврдимо где би могла да буде: нигде. Толико сам земаља прошао, толико видео, толико ме ниједна није привукла, да ми је од свега остало само чуђење зашто сам се икад покренуо на неко путовање. Пусту су људи који путују као туристи. Колико лажи да им је то корисно, за здравље, за сазнање, за одмор. Туризам је једна од највећих превара откако се човечанство заглибило у потрошњу.

„И он поче да оскудева...“

Има ли иједне земље где се то неће десити? Нема. Свака земља је далека, осим отачаства.

Да ли је отачаство географски појам?

Није, као што ни Отац није биолошки појам.

„Живећи распусно...“

Шта је распусни живот? Прљање тела, душе и ума, заборав ранијег стања, заборав Оца.

„И наста велика глад у оној земљи.“

Да, у тој земљи је увек глад за онога ко осећа да пропада, да је све потрошио и сад у свему оскудева: у телу, у души, у уму.

Коме да се обрати? Свакоме је туђинац, свако му је туђин. И дошао је дотле да помишља на засићење рошчићима. Не, није он био за то засићење. Не засићују ресторани са пет звездица, ни девојке са високим потпетицама, ни аутомобили од хиљаду коња, од рошчића могу свиње да се засите, али човек не. Сину је потребна друкчија храна. Ту храну му нико није давао, њу може да добије само код Оца.

Тада га је изнутра осветлио зрак.

Шта је то? Шта се десило? Све је исто, а ништа није исто. Куда?

Препусти се зраку који ће те водити. Бићеш сигуран у мрклим ноћима, у непознатим земљама, нећеш гладовати, нећеш пропасти.

Сети се земље из које си отишао, окриља у коме си био заштићен, очисти се, умиј се, спери са себе талоге. Не напуштај наду да ће ти се то догодити. Одлазак је зависио од твоје воље. И повратак треба да буде вољан. Отац ништа неће учинити насилно да би ти се приближио, али треба да будеш исправан, да заслужиш загрљај Онога који те чека раширених руку.

Нема наде без Бога.

Кад то откријемо, запрепастимо се какве смо све бесловесне радње чинили током дотадашњег живота. Чудимо се како је могуће некоме да живи без Бога. Живот безбожника је бесциљан. Неверујући то не знају, не хају за светост, траће богатство које им је Отац предао.

Најпознатији покајник је Савле. Њему се догодио сусрет са Господом, онда кад је то Он хтео. Тај сусрет је Савлу личио на удар муње. До овога дана пример је суочавања човека са живим Богом. Ослепео је, да би могао да прогледа, претворен у Павла. Убројан у апостоле, Павле отада сведочи важност вере и учи нас шта је потребно да је учврстимо и допринесемо сопственом спасу.

Савле је прогонио хришћане, његово одступање од истинитог Бога било је драстично. Самим тим, муња повратка морала је да буде жестока. Као изабраник, он је одмах обасјан истином.

Другим људима повратак је спор, уколико до њега и дође. У дугом периоду живот им је – тумарање! Зато ће и повратак бити отежаван заводљивом световношћу, навиком живљења у власти навика. Међу такве спадам и ја.“

Навика наводи на живот у бесмислу. Морамо се ослободити штетних навика.

БОГ СПАСАВА ПОКАЈНИКЕ

Није се лако истински покајати. Али, није ни тешко. Ако ти је Бог пријатељ. А Бог никад никог не оставља, осим оног који оставља Бога без намере да Му се икад врати. Ево Влајковићевог сведочења: „Онај блудни син био је гладан, а ја и гладан и преплашен. Гладан праве хране, духовне. Преплашен, да не умрем неодоховљен. Тај страх се појавио кад сам освестио колико сам непотребних књига прочитао, не само непотребних већ и штетних, колико сам људских сусрета остварио без икаквог смисла. Много тога указало ми се као загађење које није могло да остане без последица.

Упркос том подозрењу и страху наставио сам да пијем, да будем са женама, да изигравам паметног, да критикујем сличне беднике од којих сам још и гори, а повремено сам добијао необјашњиве ударце – без најаве, одједном, занемоћао бих наспред улице. Човек може да буде лудо храбар, страх који стиже из сржи његовог бића, кад му се то догоди, не може да се пострани. Тај вртлог смрти, тај валцер са смрћу укочи свест, спржи вољу, остаје неми вапај да *ишо* престане. Страх постане важнији од саме смрти. Заправо, укине мишљење. Кад ми се то догоди, претворен сам у страх и пометњу.“

Страх и пометња су плата за грех.

О НАЈТЕЖЕМ ГРЕХУ

Како Влајковић сведочи, блуда се није лако ослободити. На том путу човек загађује себе, а ропство је све теже, јер је понекад повезано а надом да ће се наћи излаз у Другоме: „Најтежи мој грех и даље је представљао блуд.

Касније, кад сам читао о путовању Свете Теодоре кроз поднебесје, утврдио сам да је и њен страх на митарству за блуд био већи од осталих током тог испитивања.

Откако сам напустио телесну припадност само једној жени, дешавало ми се да наиђем на изопачене особе које су без икакве задршке тражиле од мене да поделим њихову изопаченост. Као непоремећено нагонско биће, нисам имао по-риве те врсте. Изопаченост у телесним контактима је у најмању руку прљава, о томе колико се тиме открива укупна немоћ изопачених не треба ни говорити. Ваљда је то и њима јасно. Због тога и настоје да увуку некога у сопствени грех.

Није било много таквих жена, али било их је, свака од њих би ме тровала својим отровима. То је као и свако суочавање са злом. Додирнеш зло, упрљаш се. Колико тога, колико... На срећу, дат нам је заборав, као лек за озлеђену душу. Мени је дат изобилно, доиста. Можда стога што ми је овај тренутак важнији од свих ранијих, и будућих. Можда то некоме делује занесено, као што понекад и сам то осећам, ту занесеност, али да није ње, занесености, памћење би ме прогонило. И памћење лепих ствари прогони, као и оних ружних. Памћење лепих, у тренуцима кад нам је тешко, увећава тугу. Памћење ружних, у тренуцима кад нам је лепо, квари лепоту.

Многе од тих жена заборављао сам колико до јутра. Ни имена да им се сетим, чак и кад би ми нанеле неку непријатност. Задовољство се брже заборавља од непријатности. У мом случају, брзина заборава била је истоветна. Па ипак, нешто би остало. Понекад. Врло ретко, али би остало. Шта? Оно што се догоди кад се душе препознају и стопе. Најчешће, то нема никакве везе са блискошћу тела. Могу тела да буду повезана најприснијим прожимањем, а да од свега не остане ништа. Отисак душе је препознавање Вечности у другоме, то је снажно осећање постојања себе у вечности, сопствене

вечности! Због тога, због тих врхунских доживљаја, кад смо укинути као временске личности, а задобијамо оно божанско, своје брачне излете нисам сматрао преваром. Такви излети су се претварали у узлете, а ја бих само још једном могао да жажалим што ми се то не дешава са сопственом женом, са којом би верност требало да буде гаранција блискости, но уместо тога, све више би постајала сведочанство о нашем отуђењу.“

Без љубави, све је отуђење.

Туђини смо једни другима.

КАКВА ЈЕ ПРИРОДА ЗЛА КОЈЕ ЧИНИМО?

Влајковић је на свом примеру видео шта значи зло. Он каже:“Зло је гадно, а не човек који чини зло. Он га заправо и не чини, већ нешто у њему што га је запосело, тако да је починитељ истовремено и жртва. Он је жртва зла које се населило у њему да би преко њега чинило зло другим људима. У незамисливо огромном спектру. Одговорност човекова, рецимо да је то и његова кривица, састоји се у томе што је дозволио да га запоседне зао дух, што није благовремено спречио тај напад.

Суочавање са невидљивим узрочником зла застраши нас до сржи. Неко ће рећи да је то метафора, опште место. Не, то је само вербални исказ који се приближава непорецивом ужасу којим нас невидљиви непријатељ захвати. Најпре је пред нама лице, женско лице, нека жена коју смо срели у позоришном бифеу, на пример, или започели разговор на плажи, а наставили га у хотелској соби. То лице има све карактеристике обичног, лепог, женског лица. Онда се догоди да порасте тензија између невидљивих магнета који су у нама, тада се на спољашњости тог лица оцрта неки осмех, као да је стигао из неке друге сфере, из пакла. Убрзо откривам још низ

знакова. Али, беспомоћан сам. Шта је с магнетизмом? Ништа. Зло победи, пад се настави у хотелској соби, или тамо где смо се затекли, отржењење и кајање наступа одмах, али још је јаче ујутро, кад глава боли, кад је тело отровано, кад она особа од ноћас покушава да продре у моју мисао, да се јави у виду слике. Али, не, тад се појави мој спасилац, заборав. Обрише је, обрише је заувек. Ко није искусио овакве ствари, неће разумети исповести светих људи који су се суочавали са демонима, подвизавајући се на пустим местима, где су били сами наспрам легије пакленских сила. Сами? Не, били су са Богом, на тај начин успевали су да се одупру. У противном, били би уништени. И не знајући за све то, у доба кад су ми се догађале те страхоте, био сам спасаван, можда зато да бих се једном, данас, свега тога сетио и накнадно доживео дубоку захвалност за ту помоћ, за спас.

Проналазећи себе на списку грехова као блудног сина, први пут сам се заправо суочио са истином о пореклу своје истрајне несреће коју ми је доносило обиље жена. Што више њих, ја све несрећнији. Да ситуација буде тежа, око мене су се људи хвалили оним што их унесрећује, али никако да то освесте, загњурени у виски, како би пребродили још једну ноћ. Неки закасне заувек.“

Закаснити заувек – то је пакао.

КАКО СЕ САЧУВАТИ?

Искушења треба савладати. Али како? Немогуће је својим људским силама. Влајковић пише: „У друштву са непознатом женом било би најприродније да *ѿ* обавимо како бисмо могли неоптерећено да будемо близу у простору. Док траје тензија нема љубави, јер љубав је слобода, тензија је принуда. Да би се стигло до слободе ваља ослободити се тензије која се створи чим мушкарац и жена дођу близу једно другоме.

Због тога се саветује монасима да не погледају жену у очи. И поглед у очи је опасан. Људи очуваног нагона не могу да се смире у тој близини. Једини спас је удаљавање. Али, како да се удаљим кад сам млад, здрав, необуздан и необразован? Затворити се у својој соби, искључити телевизор, чак и радио, то је хитна помоћ. Излазак на улицу је опасност. Жене се разголићују колико год могу, чак и зими. Загреју аутомобил, који им је купио муж, разгрну крзнени капут, раздрље се, напуне аутомобилску шкољку тешким парфемом, па сад ући унутра, прави се као да није ништа и да нема ничега. Лако је рећи: проћи и зажмури. Али, ево следеће, и следеће, и још једне, и још двеста. А на седишту поред њих, згужване новине о томе како су, јадне, изложене насиљу од стране мушкараца.

Такве жене користиле су моју склоност ка душевној чистоти и увлачиле ме у нечистоту. У њима се близу мене разговарала црна ватра греха. Као и у мени близу њих.

Грех не спаја, јер у греху нема љубави. Само љубав спаја. Грешници су заједно, јер их на то наводи мржња. Они се међусобно мрзе, ствара се активни однос изопаченог заједништва, они се не спајају, како то бива у љубави, већ су у ропцу грешног загрљаја.

Али, и најчеднији дође у близину изопаченога. Они се спајају преко својих тела. Тела су средства. Чедан треба да је изузетно јак да би се одупро напасти сопственог тела./.../

Кад бих наслутио искварену жену, најчешће бих се брзо удаљио од ње. Понекад, предосећај прекрије нагон, мада није лако открити шта се скрива у тој особи која је наизглед складна, чиста, миришљава, добро грађена, чак смерна. Ђаво је мајстор преваре, претварања, представљања, зато се неискусним младићима саветује да се клоне искусних жена.

Сама чињеница да старија жена узима младића знак је за узбуну. Ни она сама не зна шта је у њој, откуда јој та жеља.

Епоха у којој смо, велича такве односе, жене налазе оправдања, одлажу смисао и промишљање, поводе се за искушењем. Слично је и са мушкарцима склоним изразито млађим женама.

Искуство са женама отварало ми је вратнице пакла.

Моја радозналост није ишла у том правцу. Напротив, питања која сам себи постављао, заједно са надама да је могуће на њих одговорити, односила су се на повратак изгубљеној вечности, тишини душе, радости и безазлености.

Хвалоспеве техници вођења љубави отписао сам још у доба кад сам био неискусан. За мене је плотски додир био део свеукупног спајања.

Касније сам утврдио да многе жене немају душу.

О, какве су грозоте у души изопачених, какви се колоплети болесних мисли и јасних отпора таквим мислима воде у угроженом човеку. И какви су, најзад, исходи оних који нису могли да се одупру! О томе, заиста, не треба писати. Чак ни шапнути некоме. Осим, осим ако је у опасности и тражи савет.“

Изопаченост је болест.

Данас нам је нуде као здравље.

ПОСТЕПЕНОСТ ПОКАЈАЊА

Животна мудрост је могућа само као схватање да се ништа не може постићи преко ноћи. А ово схватање је, на тежак и одговоран начин, постало део Влајковићевог животног става: „Откриће вере не донесе одмах новог човека. Нови човек се изграђује, учвршћује, пада и устаје. Нагли увид у савршену умност и здање вере многи не би поднели. Промисао се постарала да свако поднесе колико може. Нови

човек је слабашан, збуњен пред поплавом открића. Његова вера је снажна, примена споро напредује. Осим новог погледа, који га очарава, непрекидно је под теретом старих навика, старог човека који се жилаво одупире променама.

Ишчитавам „Беседу на гори“, заплачем, а онда одем у кафану, седнем са колегама, пијем, слушам испразне разговоре, одем.

Упоредо с тим, сазнајем да је повратак на старо стање навлачење на себе веће беде но што је човек имао до очишћења. Страх и неизвесност повећавају нам снаге, па ипак...колико је палих. Има и загонетних дана, кад се вера повлачи, кад нам се чини да је губимо, ти дани су тешки, али служе као опомена, као подсећање на оно пусто време које смо проводили у безверју.

По неком тајанственом редоследу пристизали су увиди шта ме све чека. Иако нам Христос каже да је његов јарам благ, а бремене лако, ми се препаднемо кад откријемо шта све треба да схватимо, прихватимо, применимо.

Брига о души, пре свега.

Непрекидна смотреност над сопственим мислима и примислима.

Одбацивање невидљивих утицаја који нам праве хаос у глави убацивањем хуле, безнадежности, осиноности и много тога још, део је нове душевне хигијене, оздрављења.

Проникнимо у своју повареност!

Не осуђујмо лицемере пре но што себе не очистимо од лицемерја. Човекоугађање је распрострањени облик тог зла. Будимо скромни, праведни, озбиљни, одлучни у разобличавању лажи и непочинства. Увек у име Господа Исуса Христа!

Научимо се да трпимо, шта год да нас снађе. Трпимо и туђе похвале, и налете среће, а не само бол тела, растанак са блиским, губитак имовине.

Не страшимо се усамљености. Не јуримо код некога чим за тренутак останемо сами. Не, не и не! Не досађујмо другоме кад не знамо шта ћемо са собом. Боље да се замислимо како смо до тога доспели, и како се спасти те невоље и понижења. Спаситељ, човек и Бог, усамљивао се да би био са Оцем. А ми се рвемо са досадом! Како су површни и шкодљиви људи којима је досадно. Избацимо из свог окружења такве, препустимо их осами, нека се не поштапају нама који се и сами боримо, преузимајући сад већ безбројне задатке. Нека нас не потапају.

Жале се да је живот кратак, а не знају шта ће са својим даном.

Хоће да заједно упропастимо благодат живљења.

Хоће да заједно трошимо време улудо, под изговором да се лепо дружимо. Не можемо тако, пријатељи, који сте и самима себи досадни, доста је било тога.

Одрећи се непотребних ствари. Сваки орман је дневник промашаја, крцат предметима без којих смо могли. Безброј оправдања за куповину, безброј доказа колико смо везани за пролазност.

Све набројано и још много, много тога предстоји вернику да сазна, усвоји, поштује и преда се поправљању. Нема повратка само на речима. Учинак се очекује од дела, од његовог успешног споја са вером. Пут који се отвара је уска стаза./.../

У хришћанству ме испочетка збуњивало осећање греха које су носили најсветији људи наше вере. Никада они неће рећи да је неко испод њих, у било чему. Последњи, и само последњи међу свим људима, свако од нас је највећи грешник, то је став хришћанина. Зашто? Зато што би стављање себе

испред било ког човека била гордост, изневеравање Божијег лика који је свакоме дат. Па ипак, кад се преиспитујемо, осим што себе сматрамо грешницима, ми ипак можемо да меримо своју застрањеност. Самим тим да уочимо и неке особине које нису за прекор. Али, ми никад не знамо докле смо стигли на свом путу очишћења, и какви смо у Његовом оку, преостаје нам само да се скрушимо, трпимо, трудимо, верујемо и чекамо.“

Трпљење спасава наше душе, каже Свето Писмо.

ПЛОДОВИ ПОКАЈАЊА

Дивни су плодови покајања. Отоме Влајковићу „Повратку изгубљеног“ јасно сведочи: „Враћајући се Оцу, стално сам размишљао о својој прошлости и о својим греховима. Како се очистити? Исповест са кајањем. Молитва. И опет исповест. То су средства и путеви. Током тог труда дешавају се неприметне промене. Важно је не олењити се, наставити чак и кад се чини да нема помака. Не осуђивати себе. Осуда није у нашој надлежности. „Не суди да не би био осуђен“. Ако се то односи на осуђивање других, зар се не односи и на мене? Зна се у чијим рукама су кључеви праведности, ко везује и раздрешује. Такође, немојмо јемчити заклетвом или на неки други начин за своју безгрешност у будућности. У сваком тренутку се саплићемо. Свети људи се до последњег тренутка моле да не падну. Како ми онда, ми обични, да се заклињемо за своју будућу безгрешност. Може се донети одлука, али не смемо се заклињати. Одлука да се не грешим.

Човек који не пије, не пуши, не прави каријеру, не окреће се за женама, не фотографише катедрале, не хвали се местима која је обишао, који је престао да се препире, који није друштвени активиста, пише своје књиге, по цео дан размишља о животу и Богу, никад му није досадно, задовољан је шта год

имао или немао, сатима седи испред прозора и гледа у ништа посебно, таквом човеку се не путује. Он путује на тај начин што се његово видљиво тело не премешта од тачке до тачке. Такав бестелесно, али као да је телесан, постоји у пуном покрету својих мисли и осећања усред лепота које се и не оцртавају. Такав сам постајао и ја.“

А Узрок сваке радости наше је Он, Христос Господ: „Тај крхки, предивни, пречисти, трпељиви, преосетљиви, прозорљиви, свемогући Бог, узео је људско тело и лик младог учитеља, кренуо у своју мисију да би на крају испио своју чашу за наше искупљење. Ни то нисам разумео. Али, моје осећање је било тачно и појачавало се. Ускоро нисам могао да замислим живот без Исуса Христа.“

И тако је Светозар Влајковић дошао до себе.

То јест, до Бога, у Коме смо могући и ми сами.

ПОУКА ЗА МЛАДЕ: ИЗ КЊИГЕ „КОВЧЕГ СПАСЕЊА“

САВЕТИ СТАРЦА ДАНИЛА КАТУНАКИЈСКОГ

Грчки светогорски старац, Данило Катунски говорио је: „Није необично да неко повреди Бога и скрене са пута Његових заповести. Људској природи је својствено да се лако оклизне и често падне. Међутим, остати у злу је тежак грех, и морамо бити веома опрезни, јер тешко нама ако смо затечени непокајани у моменту напуштања овог земаљског живота.

Међу многим методама које ђаво (непријатељ и уништитељ људске душе) користи јесте да постави замку којом би био у стању да обмане младе људе и наведе их у потпуну пропаст. Ваво прво представља зло под маском, те оно изгледа добро и симпатично. То је мамац за младе људе. Позива их на слободу, смех, шалу, причљивост и на крају коришћење и злоупотребу алкохолних пића. Ништа од свега овога не изгледа катастрофално, али се то зло описује као слобода. Дакле, навикавањем на лоше навике млади разбукутавају своје страсти, а након тога почињу да им се ругају поједнако и људи и демони. Замка је прикривена тешком сенком, апстрактним оправдањима, чини да сви грехови изгледају мали. Млади се оправдавају да ће сазревањем све проћи, кажу то су ствари које само монаси и пустињаци треба да избегавају.

Када би млади само могли да проникну у шта ова оправдања и тврдње воде, бежали би од њих као од змије отровнице. То је циљ сатанин да прво у младима устоличи све ове грехове, да на тај начин ослаби сва њихова чула, подстакне

на шале, гледање непристојних фотографија, пијанство - које рађа све друге страсти. Молим вас да са много опреза питате неког пријатеља, непристојног и непокајаног, огрезлог у страстима, да вам исприча како је доспео до таквог стања душе. У одговору ћете наћи да је главни разлог и почетак страсти био у неодговорности, непажњи и равнодушности према свему горе реченом.

Баш као што се телесне страсти буде из нехата према малим стварима, тако и у духовном: од дечјих глупости особа постепено долази у стање непокајања и очаја. Истина је да Господ нас Исус Христос раширених руку прима особу која се каје. У исто време Он говори: „Стражите и молите се, јер не знате дана ни часа када ће Син Човечији доћи.“ Он нам тиме говори да увек будемо спремни и да у својим судовима увек имамо уље покајања, као и сваке друге врлине, да не бисмо били као луде девојке које су чекале Женика.

Истина, постоји покајање, и када је млад човек чист, када избегава лоше друштво и пијанство, мали греси се лако бришу покајањем. Међутим, када кроз лоше навике тело постане роб греху, веома је тешко и од многих само мали број њих успева да се избави из канџи лукавога. Знајући све ово, за Бога милога, немојте се предавати слабости ваших чула, нити забављању, нити шалама, нити пијанству, нити лошем друштву. Од свега овог губи се страх од Бога и поробљује нас демон самољубља и раскалшености.

Бирајте радије живот по Богу, опонашајте и следите пример свог духовног оца у свему. Он је једини који ће вам показати прави пут ка Царству Небеском. Да бисте чврсто стајали на путу Божијем морате:

1. Показати велику послушност, поверење и прихватање свега чему вас учи ваш духовни отац, увек му говорећи истину.

2. Престати у потпуности са недоличним шалама и многоговорљивошћу, јер како смо рекли, где је многоговорљивост ту престаје страх Божији.

3. Имајте свако вече одређено време за вршење молитвеног правила које вам је дао ваш духовни отац.

4. Када сте у цркви, усредсредите се само на Свету Литургију, како би благодат Духа Светога ушла у ваше срце.

5. Постите све Црквом установљене постове и не опонашајте погубан начин живота данашње младе генерације.

6. Кад год је могуће избегавајте вино и друга алкохолна пића, јер подстичу телесне страсти.

7. У слободно време читајте књиге Светих Отаца.

8. Чувајте се неких духовних учитеља који, претварајући се да вас уче врлини и покајању, желе да вас одведу далеко од поста и аскетског подвига, читања Светих Отаца, говорећи против монашког живота.

9. Имајте велико поштовање према Пресветој Богородици која ће вас увек руководити на путу спасења. На крају очински вас љубим.“

СВЕТА ТАЈНА БРАКА

Прво чудо које је Христос учинио било је када је претворио воду у вино на свадби у Кани. Св. Павле високо цени и похваљује девичанство, а Св. Јован Лествичник назива монаштво „*свeтлост* за све људе“. Иако је девство више од брака, јер Христос и Пресвета Богородица беху девственици, и брак је од Бога благословен и Црквом освештан. Као православни хришћани ми треба увек да хвалимо девичанство и монашки живот, али не смемо никада

говорити против брака јер Бог сам уједињује човека и жену у заједницу. Брак је велика тајна као што каже апостол Павле:

„Зато оставиће човек оца и мајку и сјединиће се са женом својом и биће двоје једно тело. Ово је велика тајна, а ја говорим о Христју и о Цркви“.

Они који се сједине у брачну заједницу од Цркве добијају благодатну снагу за помоћ и подршку једно другом чувајући Христове заповести. Св. Николај Охридски и Жички наглашава речи Апостола Павла: „*Чисти и чистиан брак ,у страху Господњем,јесте заистиа сасуд Духа Светиога*“.

Дакле, видимо да брак има духовну и свештену намену: муж и жена треба да помажу једно другоме на путу за Царство небеско. У ствари, монашки живот и брачни живот су исти по циљу који желе да постигну. И људи у монаштву и у брачници треба да следе заповести Христове и треба да очисте своје душе у Цркви.

Брак има и практичну сврху, намену, да сачува целомудреност и чистоту супружника и да се из њега рађају деца. Православна Црква ово прво сматра много важнијим. У Старом завету немање деце сматрало се проклетством, али као што Св. Јован Златоусти објашњава : „*Као што смо поодињути из смрти у живој у Христју,није неопходно да кад умремо иза себе оставимо појомство. Заистиа има много блаословених хришћана брачника који не моју да имају децу*“.

Успешан хришћански брак укључује многе врсте љубави. Ми имамо брачну љубав пројављену кроз пријатељство, љубазност,приврженост, а најважнија је жеља да растемо заједно у љубави према Богу. Полно сједињење мужа и жене је телесни састојак брачне љубави. Полно сједињење није довољно да би се брак одржао јаким без других видова љубави које иду уз њ. Ако брачни пар покуша да живи сходно учењу Цркве и живе заједно у духу љубави и праштања, онда је фи-

зичка љубав којом муж и жена постају једно тело пројава целосне љубави коју гаје једно према другом.

То не значи да ће чин полног сједињења, сам од себе, довести брачни пар у више стање љубави. Полни чин је физички, и као у свим физичким активностима, тако и овде неки људи „обдаренији“ од других. Из многих разлога, упражњавање полних односа не мора да сваки брачни пар прати целог њиховог брачног живота. То, међутим, уопште не значи да се они воле мање него други брачни парови.

Православни брачни парови немају полне односе у време поста који је Црква одредила. Брачници се не руководе полним нагонима, али они упражњавају своје полне потребе у оквиру љубави коју су изградили помоћу Цркве. Свакако да знамо речи Апостола Павла да муж и жена треба да се од полних односа уздржавају по договору, а не по самовољи једног од њих.

ЉУБАВ И ПРИВЛАЧНОСТ

Кад људи говоре о љубави они углавном мисле на љубав која постоји између мужа и жене. Напротив, има много врста љубави. Ми смо дужни да волимо Бога пре свега, онда волимо свога супруга или супругу, волимо своју родбину. Волимо своје ближње, хришћане, па чак и наше непријатеље.

И ако узимамо у обзир само љубав између мужа и жене, видећемо да је и та љубав саткана од различитих елемената.

Полна привлачност

То је привлачност на коју људи највише мисле кад кажу да су „заљубљени“ у неку особу. У многим случајевима они су пали у страст, а не у љубав. Природно је да брак не може добро функционисати ако нема и елемента сексуалне

привлачности између мужа и жене, али било који однос који се зансива само на полној привлачности не може да успе.

Ментална привлачност

Ми можемо бити привлачни некоме зато што смо слични једно другоме или зато што имамо исте интересе .

Права љубав

Ова љубав се састоји у томе да срећу нашег супружника ставимо испред своје личне среће. То се показује кроз љубазност, обзирност и непројављивање самовоље и себичлука.

Духовна љубав

Ову љубав је најтеже описати. Она је, најближе речено, сагледавање у брачнику некога с ким се заједно спасавамо и с ким треба да живимо у вечности. Црква је благословила брак да би брачници помогли једно другом око спасења држећи Христове заповести у животу и у Цркви. Овај пут ће бити тежак и пун борбе и искушења, али ако су муж и жена испуњени и духовном љубављу онда ће њихов брак бити благословен и духовно плодан.

Како ћу ја да знам да сам нашао праву особу?

Када бисмо знали одговор на ово питање, онда би живот био много једноставнији. Најпре треба да размислимо колико смо привлачни извесној особи. Много је разлога зашто се неко одлучује да узме одређену особу за брачног сапутника.

Изабрати некога за брак не значи наћи неког савршеног. Као што смо већ рекли, ни пука полна привлачност није разлог за ступање у брак. Врло често успешни бракови нису имали романтичне почетке. Многи људи се не заљубљују на први поглед, али знају да су на неки начин нашли праву

особу. Са друге стране, особе које се одмах и на први поглед заљубљују могу лако да дођу до брзог развода.

Пре женидбе са неким морамо размислити да ли ће брак бити успешан. Треба да се снажно молимо Богу, па ако се појави сумња скривена негде у нашем уму можда је то знак да та особа није за нас.

У сваком случају, ствари треба решавати полако и опрезно да бисмо били сигурни да ће љубав коју показујемо бити трајна.

Шта нам указује на то да је наш избор мужа или жене рђав?

Ми не треба никада да бирамо брачног друга по томе шта нам он може дати и никада не смемо да се женимо или удајемо због новца, социјалног статуса, или било којих других овосветских мотива. Не смемо мислити да ћемо моћи променити некога тиме што ћемо се с њим венчати. Ово би био знак гордости јер једино човек самог себе, уз помоћ Бога и у Цркви, може да промени. Свако треба да се промени кроз покајање за своје грехе; и нико други се не може покајати уместо нас.

Можемо да бирамо на основу неке представе о „идеалном“ мужу или жени. Нажалост, брзо ћемо увидети да слика „идеала“ није слика праве стварности. Сви имамо своје сопствене грехе и падове и не можемо очекивати да наш супруг или супруга буду савршени и да одговарају нашој замисли о њима.

Као што ћемо касније говорити, најважнија ствар о којој треба да мислимо је духовно стање особе коју намеравамо да изабремо за брачног друга. Да ли су они које бирамо непобожни или, не дај Боже, антихришћани? Ако јесу, онда су мале шансе да наш брак буде успешан.

Да ли је идеја да жена буде покорна своме мужу застарела?

Да, под условом да сматрате да је идеја да муж воли своју жену такође застарела. Свети Павле каже за брак: „*И као што се Црква љуби Христју, тако и жене да се љубе својим мужевима у свему... Мужеви, љубите своје жене као што Христос љуби Цркву, и предаје себе за њу*“.

Ако обоје, и муж и жена, покушају да усвоје ове речи Св. Павла онда ће брак бити снажан и пун љубави. Најпре погледајмо како је казано мужу колико да воли своју жену. Није довољно да је он воли само толико колико и своје тело него треба да следује примеру Христове љубави према Цркви. То је највећи пример љубави и муж је позван да следује тај пример: да се голготски жртвује за супругу.

С друге стране, жена је позвана да буде покорна своме мужу. Ово није лако, али ако се жена покорава, а муж воли, онда ће брак јачати све више и више. Природно, у исто време и муж се покорава жени својој, а она га такође воли; и зато што он њу воли, муж неће никад тражити од жене да му се покорава у нечему што би довело до слабљења љубави међу њима. И обрнуто, ни жена неће никад бити непокорна мужу јер га она воли.

Кад муж престане да воли и жена да се покорава онда почињу тешкоће. Ово не значи да брак може бити без било каквих неспоразума, али ако неслагање искрсне оно се решава мужевљевом љубављу и женином послушношћу.

Могу ли да ступим у брак са инославним?

У идеалном свету парови који желе да ступе у брак у Православној Цркви треба да буду православни. Постоје различите традиције и упуства у разним православним црквама. Неке ће настојати да неправославни супружник

постане православан пре венчања, а неке ће дозволити мешовит брак.

У сваком случају, дужни смо да размислимо колико ће вера нашег изборника утицати не само на нас него и на нашу децу. Поједини врло религиозни, али не православни супружници, инсистираће да деца буду крштена у њиховој вери. О овим стварима мора се разговарати и потребно је да се усрдно молимо Богу да нас просветли и покаже да ли да са инославним ступамо у брак.

Које доба је најбоље за брак?

Свакако да нема правог одговора за ово. У сваком случају, свети оци саветују људе да ступају у брак раније него касније да не би упали у грех блуда. Девичанство је најузвишенији позив, али нису сви способни за то. То је и разлог зашто је Црква благословила брак као начин да двоје помогну једно другом у држању заповести Христових.

Што касније остављамо ступање у брак, то лакше можемо пасти у грех блуда. У сваком случају не смемо журити у брак, а још важније не смемо журити из њега. Изгледа да многи парови данас не виде да брак није само романа и да је понекад тешко волети, слушати и опростити. У сваком случају ми, православни хришћани, смо позвани да све што је добро и самопожртвовано свагда чинимо.

Али ако ступамо у брак рано шта ће бити са нашим каријерама?

Христос је јасно рекао да ће бити тешко богатоме да уђе у Царство Небеско. Природно је да учимо марљиво у школи а затим на универзитету, колеџу, као и да будемо прилежни на свом радном месту, али наш рад не сме да обузме наш живот до те мере да сав наш духовни живот буде потчињен раду. Биће момената када ће наше радне обавезе да нас спрече да не

идемо на молитву у храм, али ми морамо да будемо сигурни да су то изузеци, а не и правила.

Како можемо да ступимо у брак рано и почнемо са рађањем деце?

Проблем се поставља кад поново погледамо како посматрамо породични живот. Да ли та деца треба да имају последње нове играчке, њихове сопствене собе и луксузне породичне одморе, или да се бринемо како да подигнемо децу у једном православном дому? Брачни другови морају да изаберу између једноставног животног стила у православном окружењу или луксузног живота који ће православље гурнути у позадину.

Главни циљ брака није само рађање деце. Врло често, супружници који су у Цркви имају пуно деце зато што је њихова вера у Бога јака и они полагају своју наду у Њега.

У многим земљама је просто немогуће за младе брачне парове да зараде толико новца да би једно од њих могло да остане код куће да гледа децу, а за друге је тешко да купе или изнајме кућу или стан где би могли да живе. Свакако да све ово није идеално и охрабрујуће, али брачници понекад одгађају да имају децу док не нађу сигуран посао или дом у коме ће да живе. Оваква њихова одлука треба да буде донета после разговора с духовником тог брачног пара.

Али, са духовне тачке гледишта врло је разорно ако брачници покушају да планирају породични живот сходно својим себичним жељама одгађајући зачеће због уживања једног у другом или због своје каријере. Ово је врло важно данас зато што многе жене у каснијим годинама тешко затрудне.

КАКО ДА НАШ СВЕТ ПОНОВО ОЖИВИ? ВЕЛИКИ РУСКИ ПРАЗНИК: ДАН ПОРОДИЦЕ, ЉУБАВИ И ВЕРНОСТИ КАО ПОВОД ЗА РАЗМИШЉАЊЕ

РАСПАД БРАКА И ПОРОДИЦЕ

У Београду, у руској цркви Свете Тројице, обележен је дивни празник – Дан породице, љубави и верности. (1) И то је заиста прекрасно – бар неко да прослави истинске вредности у граду у коме је већ одржана једна парада политичких хомосексуалца (у јуну), а спрема се још једна (у септембру). Радујући се због Русије која овај празник слави и црквено и државно, осврћемо се на стање у коме се ми, Срби, налазимо.

Присуствујемо распаду брака и породице(2) – страшном, невиђеном, пропраћеном убиствима и злочинима какви нису забележени у нашој прошлости. Сваког дана читам о томе, и једва успевам да се вратим „у нормалу“. Али, поремећај равнотеже стиже већ сутра, или прекосутра, са новим вестима; као да пред нама букти страховити рат, коме се не види ни краја, ни конца.(3) До када ће ово трајати? Шта су узроци? Куда идемо?

Ако је човек хришћанин, њему мора бити јасно: узрок пропасти је увек духовни. Јер, хришћанска вера је брак и породицу узвисила тако да буду икона односа Христа и Цркве: муж треба да воли жену као што Христос воли Цркву, до самораспињања, а жена треба да слуша мужа као Црква Христа, доказујући своју љубав – опет и опет! – жртвеношћу.

Али, данашњи човек је пљунуо на заповести Божје, и решио да живи по својој самовољи. И све му се руши, па и брак и породица.

ПОУКЕ СВЕТОГ ВЛАДИКЕ НИКОЛАЈА

Свети владика Николај у својој „Касијани“ каже: „Љубав је Бог. Само се кроз Бога може љубити створење Божје. И најружније. Зато прва заповед гласи: „Љуби Господа Бога својега“, па тек онда друга: „Љуби ближњега својега“. Без љубави к Богу свака друга љубав је нереална и нетрајна”.

Ако, наставља он, душа воли само нечије тело - онда је то похота; ако пак воли другу душу, али је воли без Бога - онда је то сажалење или дивљење; тек ако душа у Богу воли другу душу - онда је то љубав. Човек и мртав жели да буде вољен. И после смрти се бори против смрти: зато ствара, подиже задужбине, чини добро - да би га се људи када умре сећали и да би га с љубављу помињали.

Огреховљени ум човеков меша љубав са пуком чулношћу, са похотом. Али оне нису и не могу бити исто. Владика вели: „Љубав и похота су супротне... Нормално узев, права љубав постојано расте у сили и одушевљењу без обзира на човечју старост; похота пак брзо пролази, прелази у одвратност, и често води очајању”. Зато каже Свети Антоније Велики: „Почетак греха јесте похота; почетак спасења и Царства Небескога јесте љубав”.

Савремени гуруи атеизма и материјализма човеку говоре да је иживљавање свих нагона - “природно”. Али, пошто не знају за Бога, они не познају ни човека. Јер, човек може да живи не само у складу са својом палом, огреховљеном природом, која га “нагони” на неморал и егоизам, него и у складу са својом правом, у Адаму сазданом, а у Христу

обновљеном и преображеном, природом. Живети по палости увек је пристајање на анималност, на нешто што није достојно човека. Јер, како каже Владика Николај, ”зоологија је испод ногу антропологије”.

Љубав, дакле, није иживљавање своје себичности, него крст. Такав је живот у браку, кога је Бог благословио прво у Рају, а затим на свадби у Кани Галилејској. У браку су две душе - једно и два тела - једно, “неразделно и несливено”. Лакше је двома на путу ка Богу, но једном, каже Свети владика. Брак обуздава похоту, а умножавањем људског рода умножава се број оних који могу да приме еванђеље Христово и да се спасу. Зато је брак символ везе Христа и Цркве.

Владика додаје: “Као што освећени брак симболизира Христово јединство са Црквом и Христов духовни брак са душом сваког верног, тако опет са друге стране прељуба и блуд симболизирају сатанизам, изневеру Љубави Божје, раскид јединства са Богом. А то је по вољи сатани, који жели да изигра и осујети Божју Љубав у људима. Њему је мрска чиста небеска љубав а пријатна телесна похота у свакој нечистоти. “Бесплодна дјела таме” - то је његов мамац којим мами људе у пакао”. То јест: “Било да муж изневери жену било да се поклони идолима, у оба случаја он отпада од Бога и твори оно што је ђаволу угодно”.

И то је суштина данашње несреће: људи су заборавили да брак и породица почивају на жртвеној узајамности, која и јесте љубав. Како је говорила Марина Цветајева: „Волети неког значи видети га онаквим каквим га је замислио Бог, а родитељи га таквим нису учинили“. А митрополит Антоније Блум додаје: “Рећи неком „Волим те“, значи рећи му: “Ти никад нећеш умрети”“.

Тамо где нема љубави, има смрти. И зато оволико злочина тамо где би требало да буде најсигурније – у породици.

ПОУКЕ СВЕТЕ ЦАРИЦЕ АЛЕКСАНДРЕ

Животну сапутницу, принцезу енглеске и немачке крви Аликс (Алиса) од Хесен Дармштата, будући последњи руски цар Николај Други је упознао 1884. године на венчању свог стрица Сергеја Александровича и Јелисавете Фјодоровне, рођене сестре будуће руске царице Александре Фјодоровне. Николај и Аликс заволели су се одмах, али тек након десет година, најзад су добили благослов за венчање од цара Александра Трећег и царице Марије Фјодоровне, као и од њене баке, британске краљице Викторије.

Принцеза Алиса била је дубоко религиозна, изузетно образована и одлучна у животу по заповестима Божјим. Од најранијег детињства васпитавана је у духу саосећања према ближњима и брачне и породичне верности. Цару и Русији родила је четири кћери и сина.

У својим бележницама она је, између осталог, о породичној љубави писала: “Дужност у породици јесте несечична љубав. Свако мора да заборави на своје „ја“ посветивши себе оном другом. Свако треба да криви себе, а не другог ако нешто не иде како треба. Неопходни су издржљивост и стрпљење, нестрпљење може све да поквари. Оштра реч може да успори сједињење душа за читаве месеце. С обе стране мора постојати жеља да се брак учини срећним и да се савлада све што представља препреку за то. И за најснажнију љубав је веома потребно да се свакодневно учвршћује. Најнеопростивија грубост је баш у сопственом дому према онима које волимо. Још једна тајна среће у породичном животу јесте пажљивост једног према другом. Муж и жена морају стално једно према другом испољавати знаке најнежније пажње и љубави. Срећа у животу састоји се од појединих минута, од ситних задовољстава која се брзо заборављају, од пољупца, осмеха, доброг погледа, срдачног комплимента и безбројних малих,

али добрих мисли и искрених осећања. Љубави је такође потребан њен свакодневни хлеб.

Постоји још један важан елемент у брачном животу – то је јединство интересовања. Ниједна брига жене не сме изгледати превише ситна чак ни за гигантски интелект највећег мужа. С друге стране, свака мудра и верна жена ће се врло радо занимати за послове свог мужа. Она ће пожелети да сазна нешто о сваком његовом новом пројекту, плану, тешкоћи и недоумици. Она ће пожелети да зна који његов подухват је успео, а који не, и да буде у току свих његових свакодневних послова. Нека оба срца деле и радост и патњу. Нека попола деле терет брига. Нека све у њиховом животу буде заједничко. Они морају заједно ићи у цркву, молити се једно поред другог, заједно приносити пред Божије стопе терет брига за своју децу и за све оно што им је драгоцено. Зашто да не разговарају о својим искушењима, сумњама и тајним жељама и да не помогну једно другом саосећањем и речима охрабрења? Тако ће живети једним животом, а не двома. Свако од њих у својим плановима и надама мора обавезно да мисли о оном другом.

Једно пред другим не смеју имати никаквих тајни. Они морају имати само заједничке пријатеље. На тај начин ће се два живота слити у један живот и они ће делити и мисли и жеље и осећања и радост и тугу и задовољство и бол.“

Има ли тога данас?

Толико је мало да га скоро и нема.

А мора га бити, ако желимо да опстанемо.

ПОУКЕ ОЦА РАФАИЛА КАРЕЛИНА

О томе говори и отац Рафаил Карелин: “Хришћанска породица - то је активна љубав која узраста у служењу једних другима. Сада сваки члан породице жели да би служили њему, и породица постаје невидљивим пољем за постојану борбу за власт и првенство. Горди жели да добије више од онога што пружа, и вређа се када други не схватају његово умишљено првенство. Зато се тако катастрофално распадају породице, као да се стаклена посуда под ударцима чекића разбија на мале делове, остављајући после себе само остатке. Човек се не радује човеку. Рођаци не налазе времена да би се видели једни са другима. Хришћанин сусреће хришћанске празнике без духовне радости, скоро као да испуњава дуг. Чини се да је сву земљу прекрила сива, непровидна магла. Без љубави људска душа умире, и зато су савремени људи дубоко несрећни. Сама религија без љубави постаје туђа срцу и несхватљива души.”

Док год будемо покушавали да своје проблеме решимо пуком политиком, економијом, наоружањем, геополитичким и геоекономским идејама – нешто се у свету око нас може променити, али то нешто је мало или нимало. Али, ако се не вратимо љубави као темељу нашег постојања, ако не обновимо брак и породицу као икону Христа и Цркве, нећемо још дуго опстати у свету који је постао јад и пустош, а створен је да буде рајски врт.

УПУТНИЦЕ:

1. <http://www.srna.rs/novosti/511903/u-beogradu-obiljezen-dan-porodice--ljubavi-i-vjernosti-.htm>
2. <http://zena.blic.rs/porodica/svaki-peti-brak-u-srbiji-zavrshi-se-razvodom/0v8bzqf>
3. <http://www.blic.rs/vesti/hronika/skocio-pod-voz-muskarac-koji-je-kamenom-brutalno-ubio-zenu-ispred-centra-za-socijalni/pzj5plf>

У БОРБИ ЗА ЧИСТОТУ ЛИЧНУ И ПОРОДИЧНУ ИЛИ ПОРНОГРАФИЈА И СМРТ СРБИЈЕ

НЕ РАЂАМО СЕ ВИШЕ

Срби (и не само Срби) изумиру. Не жене се, не удају се, децу не рађају. Многи бракови немају потомства. Наравно, ту има много фактора – од духовних до материјалних. Али, један од оних најскривенијих, а најделотворнијих, свакако је порнографија. Научно је доказано да порнографија аутоматски утиче на човека, и ствара зависност каква постоји кад је дрога у питању. Зато смо, овде и сада, дужни да се опоменемо о чему је реч, и да подсетимо и себе и друге куда све то води.

Реч је, као и увек, пре свега о духовном проблему.

Отац Рафаил Карелин о томе пише:“Параде содомита само су локални сукоби, борбена извидница, епизоде и фрагменти свеобухватног напада демонских сила, како бестелесних тако и телесних, на веру и морал, на оно што човека чини образом и подобием Божијим, на саму човечност у човеку. Постоји посебан облик психичке болести – манијакална потреба за прљавштином, када психички болесник прожди-ре сопствене фекалије. У таквом стању свој живот је завршио и познати писац Мопасан, циник и развратник у књижевности. Прождирање прљавштине неке силе данас желе да представе као норму човековог понашања и као право које се штити законом и пендрецима.

Чему тежи необуздана пропаганда разврата? Свакако уништењу или изопачавању хришћанске вере, и то пре свега

Православља. Сједињење Содоме с Јерусалимом није могуће. У древна времена пала је Содома, а сада се припрема реванш – напад на Јерусалим. Да би се оправдао култ прљавштине и наказности, треба хришћанство представити као фанатичну, човекомрзачку секту, као што су то својевремено покушавали да учине развратни римски императори, или пак на место хришћанства подметнути некакав религијски сурогат, уништити моралне и духовне темеље хришћанства, претворити га у позоришну представу, заменити хришћанство псеудо-хришћанством, а Христов Хитон клоновском одећом.

Разврат је оружје у борби против Цркве. Непокајани грешник воли таму и крије се у њој од светлости сопствене савести. Душа погођена развратом постаје слепа и глува за духовне импулсе. И као што слепац, који стоји под зрацима сунца, не види светлост, тако и непокајани грешник у цркви не осећа оно најважније – благодат. У стара времена содомитима не само да је било забрањено да се причешћују, него их дуго након покајања нису пуштали у цркву. Морали су да се моле стојећи на вратима, као пред затвореним вратима Царства небеског. Ако свет буде живео у разврату, градња цркава више неће бити страшна за зле силе, а цркве ће стајати попут надгробних споменика прошле, већ изгубљене духовности. Духовна тама није само одсуство светлости. То је агресивна стихија која обузима човека, то је метафизички мрак самога пакла.

Разврат је уништавање породице. Породица се заснива на узајамном поштовању и љубави. Разврат отуђује људе зато што прљавштина не може да сједињује. Ма како човек ниско пао, његова душа осећа смрад греха, смрад сопственог тела, смрад партнера. Породица се замењује слободним сексом, који је сличан псећем парењу, с том разликом што се пси не баве развратом. Разврат спречава рађање деце и зато води

физичкој деградацији нација и човечанства. Цео човеков живот одражава се на његове гене, оставља свој код и зато се потомци развратних људи рађају с менталним дефектима, већ су подвргнути деградацији. Разврат брише разлике међу половима тако да мушкарац престаје да буде мушакарац с психичким комплексом мушкарца, а жена престаје да буде жена./.../

За древне философе код човека је био најважнији разум, за хришћане је то срце, а за хедонисте су то гениталије. У потрази за новим задовољствима транссексуализам дозвољава сексуално општење човека са животињама и притом не види разлику међу њима. Данас су развратници објавили слободу сексуалних односа са животињама и уколико се не прекине то лудило, за претпоставити је да ће се појавити питање регистрације «бракова» између људи и четвороножних житеља земље.

Кажу да су очи огледало душе. Погледајте у очи развратника и видећете прљавштину, која плива дубоко у њима, као одраз прљавштине која се накупила у души. Лепота има мистичан смисао и управо у том смислу лепота ће спасити свет. Лепота је једна од одлика самога Бога, док је наказност својство демона. Па ипак содомити нису зли дуси, него су људи, генетски наша браћа и сестре. И зато уз сву одвратност коју осећамо према њиховом греху, треба и да их жалимо, да нам буде жао што су сами себе лишили духовне радости и душевне лепоте. Због душе тих несрећних људи, који су слични самоубицама, треба да се боримо не само против разврата, него и против демонских сила.

Шта треба да чинимо? Хришћанин је дужан да својим животом покаже пример чистоте и целомудрености. Мора се борити против греха, почев од сопственог срца, треба да се труди да задобије благодат, која све више напушта земљу. До-

каз тога су невидљива сила благодати и очигледан пример јер и међу содомитима многи осећају своју духовну катастрофу, мучи их стање у којем се налазе, али се потчињавају греху, као нека бића погледу змије. Неокајани грех често се претвара у очај; човек престаје да верује да је за њега могуће спасење, да може да се промени и зато се још жешће баца у понор тог греха. Само добронамеран разговор може грешника дирнути у срце и пробудити његово срце, док прекори и увреде у већини случајева само изазивају још већу огорченост код човека.

Треба имати на уму да осим земаљског плана постоји и духовни, метафизички план, на којем се сумирају добро и зло које се догодило на земљи, а затим се то добро и зло поново враћају назад, на неки начин се персонифицирају у догађаје овоземне историје, сличне час благослову, час проклетству. Зато треба да се молимо Исусовом молитвом која ствара невидљив фон и духовну атмосферу за деловање благодати.

Апокалипса се мора испунити. Историја се не може променити, али се зло може зауставити. У свим ситуацијама хришћанин пре свега треба да остане хришћанин и да се потруди да његово срце буде она тачка у којој се небо спаја са земљом. Само хришћанин који је подвижник може да ослаби демонску силу и да разagna метафизичку таму којом је обавијена Земљина кугла.

Хришћанин је дужан да се свим средствима и на сваки могући начин бори против разврата. Мора се супротставити масовном изопачавању људи, између осталог и парадама содомита који својим поворкама у хришћанским земљама скрнавe земљу орошену крвљу мученика. Хришћанин има и религијску и грађанску дужност да и своју породицу и народ штити од неморала. Посебно децу морамо чувати од содомита, као од некакве духовне заразе, зато што се разврату

учи још од малих ногу. Треба се бунити у законским оквирима, треба разоткривати демонску суштину разврата, посебно содомског греха. Морамо бити проповедници хришћанства, с тим да наше речи буду потврђене примерним животом, јер ће само тако имати духовну снагу. Али ако човек говори против содомије, а након тога мирно седне испред телевизора или компјутера и почне да ужива у сценама разврата, његове речи биће сличне гromу без кише који није у стању да напоји жедну земљу друге душе.

Грех није само човекова лична ствар, као што покушавају да нас убеде, него се шири на невидљив начин и погоршава душевно стање људи који су у контакту са грешником. Примећено је да чак и биљке реагују на оно што човек преживљава, као и то да сатанистички звуци рок музике и хеви метала погубно делују на жива бића, и то тако као да шире смртоносну радијацију. Насупрот томе, воће које расте у близини цркава и манастира има посебан укус, а вода из извора који се налазе на светим местима постаје лековита. Кад комуницирамо с неким човеком, ми улазимо у невидљиво поље његове енергије. Зато нам дружење с неким људима даје још више снаге, као да нам обнавља и душу и тело, док нас други људи угњетавају и просто уништавају током дружења. Човекови поступци и стање његове душе остављају трага на околину. Неки станове делују умирујуће на душу и човек се у њима осећа тако добро да не жели да оде из њих, док у неким просторијама човека обузима таква узнемиреност да жели што пре да напусти то место, да просто побегне јер му се чини као да се ту налазе некакве авети или као да је то место уклето. Зато параде содомита, које подсећају на поворке победника, с мистичне стране могу се посматрати као ритуално скрнављење улица и градова.

Хомосексуализам је грубо вређање човековог тела и његовог семена. Зашто је у Старом Завету било толико цењено рађање деце и зашто је неплодност сматрана несрећом за породицу? Зато што је рађање деце било повезано са очекивањем Месије. Шта је означавао обред обрезања? Означавао је посвећивање својих потомака Богу. Ако се човек закуне у своје потомке, та заклетва није се смела нарушити јер је то била најстрашнија заклетва. Човеково семе је концентрат живота, чудо које људски ум нити је могао нити може да схвати, тајна коју до краја неће открити ниједна наука. Зле силе свете се човечанству због Христовог доласка на земљу и демон од својих присталица захтева да му предају своје семе. У сатанистичким сектама постоји обред давања свог будућег детета самом сатани. На баханалијама вештица разврат је био обавезан ритуал, а људски ембриони приношени су на жртву ђаволу и од њих су припремана јела за вешце и вештице. Зато је разврат на метафизичком плану ритуално скрнављење семена и демонизација човека.

У жељи да оправдају разврат, неки људи говоре да је хомосексуализам повезан са хормоналним поремећајем и да зато на содомита треба гледати као на болесног човека. Али то није тачно. У већини случајева не делују хормони на психу, него психичко стање делује на ослобађање хормона; на пример, при некој опасности или током стања гњева у крви се мења хормонална слика, али не може се због тога оправдавати насиље или убиство.

Људи се не рађају као хомосексуалци, него то постају. Тај грех је неприродан и туђ човековој природи. То је побуна против воље Божије и промисла Божијег, избор вечне смрти, тајни савез који је душа потписала са сатаном. Зато параде содомита уопште нису декларисање за људска права и

слободу, него пропаганда разврата и насиље над моралом и савешћу народа“.

И зато је Србија дошла доведе.

ШТА ЈЕ СМИСАО ЉУДСКОГ ТЕЛА?

Читав строј човековог тела дело је Премудрога и Непостижнога Творца који је Адама учинио “привремено мањим од ангела, венчавши га славом и чашћу” (Пс. 8,4-5). У свом пред-падном стању Адам је био бестрасан и није телесно општио са својом супругом. Након пада, он је од Бога добио благослов да се и телесно здружије са њом због продужења људске врсте. Господ је на тај начин утврдио брачни поредак, да би се и овако, рађањем деце, човечанство борило против смрти.

Свети Григорије Нисијски зато вели да се “у полним удовима чува бесмртност људскога рода”, јер “сви други делови тела врше разнолике улоге и одржавају живот уколико се њима остварује чулна и делатна моћ” док “полни удови воде бригу о будућности”. Због тога је “посао смрти безуспешан”. Наша врста се не продужује “ни оком, ни ухом, ни језиком”, но полним органима. Они, детородни источници, стога међу свим осталим удовима заузимају најчасније место, каже овај Свети.

Поштујући свештени значај детородних органа, хришћани свагда скривају своју нагост, насупротив старих и нових незнабожаца који ходају обнажени немајући свест о њиховој вредности. У браку на коме почива Божији благослов муж и жена полно се сједињују следећи заповест Господњу о плођењу и множењу (Пост. I, 22). На тај начин, рађањем деце, они постају сатрудници на делу Господњем. У породици,

тој малој цркви, потомство се касније васпитива у страху Божијем и свакој честитости.

СВЕТИ ЈОВАН КРОНШТАТСКИ О САБЛАЗНИ

Свети Јован Кронштатски, велики девственик, који је са својом супругом живео као са сестром, у својој књизи „Хришћанска философија“, писао је о људском телу: „Све што су руке Твоје саздале, Господе, чисто је, прекрасно, добропо-требно, није повод за саблазан, згодно је за употребу и дело-вање, које је предназначено у мислима Творца и Саздатеља и Бога нашега, нарочито пак - тело човеково - мушкарца и жене, тај дивно прекрасни и чисти храм Божанства.

Речено је: *“Зар не знајте да су њела ваша храмови Духа Светиога Који у вама обитавља, Која имаће од Бога, и нисте своји?”* (I Кор. 6,19). *“Не знајте ли да сте храм Божији и да Дух Божији обитавља у вама?”* (I Кор. 3,16). - Зашто оно човеку изгледа као повод за саблазан и побуда на грех, нарочито тело жене - та одухотворена, прекрасна зграда лабораторије у којој се по премудрости Творца зачиње и саздава ваистину предивни, премудри и прекрасни организам људскога тела, - зграда, којој сви ми дугујемо живот и наш телесни храм, у коме живи бесмртна, разумна душа наша, која је дужна да вечно слави свога Творца, Оног Који нам дарује разумно постојање и показа нам свет Свој, небо и земљу, са свиме што је на њима, на славу Имена Његовог Светога; зграда, кроз коју чинимо толико тога кориснога, неопходнога и прекраснога у заједничкоме животу!.../Непријатељ (ђаво - нап. прир.) преко развратних људи излаже женске чари свим погледима без икаквог стида и задршке; женска голоотиња се у многим часописима штампа у свим могућим преварним и настраним

видовима. Управо сада сам окренуо лист једног часописа на коме је представљена та саблажњива нагота.

Али зар је ради саблазни створио Господ тако велелепно женско тело? Зар она није наша светиња, хвала и част? Зар није у питању наша општељудска заслепљеност? Зар нисмо дужни да се са побожношћу односимо према свим делима Творчевих руку - пречистим делима пречистих руку? Уважавамо ли ми саме себе, своју личност? Заборављамо ли чијих смо руку дело? Коме смо круна стваралаштва и каквога Творца? Свети угодници и угоднице Божије, свети мушкарци и жене и девице свих столећа и свих народа, који сте природу своју прославили врлинским животом и заблистали и на земљи и на небу светлошћу и светошћу свога живота, - приђите, разобличите савремене лакомислене, од страсти подивљале мушкарце и жене, који се хране својим саблазнима и похотама и срамоте људску природу!

Навестите им грозни суд Божији због гажења и скрнављења својих нерукотворених храмова, и сачувајте још неразвраћене људе од претећег разврата који долазе преко савремене слободне и бестидне штампе! Криво је окружење - домаће, пријатељско, друштвено, у коме није прихваћено да се има и чита Реч Божја; прихваћено је само штиво световно, сујетно, и разговори се воде само световни, јер шта ко има, о томе и говори./.../Сви удови људскога тела, као и осталих живих створења, начињени су по разуму и вољи свеблагаг, премудрог, пречистог Уметника Господа Бога - добропотребни су и свети, чисти, не дају повода за саблазан, неопходни су за битије и добробигаје људи и животиња, а такође и ради њиховог украса и величанствености. **Све је веома добро**, што је створио Господ.

Ево пред очима - слика са нагим, најлепшим женама у најизазовнијим положајима. (Не чудите се што о томе гово-

рим. Сlike, статуе, новине и неки часописи својим илустрацијама на то наводе). Страсно тело се узнемирава, раздражује се сладострашћем, распаљује се похотом.

А духовна мудрост говори: што се, глупаче, узнемираваш? Умири се: слави Творца гледајући ту чудесну красоту, ту дивну скулптуру људскога тела. Јер се управо ту пројавила премудрост, благост, красота, величанство Уметника - Творца, Који је такво тело саздао као свето, чисто, добропотребно, несаблазниво, нетрулежно - не саблазни ради, него ради чистота, праведног, часног коришћења, и ради слављења Творца.

Јер је тело жене - модел уметника, припремљен ради тебе, човече, да би по том уметничком, премудром, прекрасном обрасцу тебе саздало, док се ти, у суштини, саблажњаваш својим сопственим телом: јер у таквом телу, као у уметничком атељеу, излива се твоје тело, мушкарца или жене. Кад сам то себи рекао - свака је похота ишчезла. Успокојио сам се и већ се нимало нисам саблазнио телом жене, него сам славио Господа, који је све премудро створио“.

ДЕМОН БЛУДА

Један од најсуровијих демона који хришћанина настоји да сломи и препречи му пут ка Небеској Отаџбини јесте и демон блуда, духовно - телесног скрнављења. „Пас сладострашћа“ (тако га назива Свети Јован Лествичник) прати старог Адама у сваком од нас неодступно; он настоји да нас зарази својим беснилом.

Већ поменути Свети Јован, игуман синајски, објашњава зашто је то тако: павши у грех и смрт, ми смо се лишили ангелоподобног бестрастија које је било својствено нашим родитељима, Адаму и Еви, пре њиховог одступања од Свете

Тројице. Од тада човек блуди (блудети = лутати) и блудници. Зато велики авва каже да се разлозима и противразлозима (дакле, чисто моралистички, разумски, без православног подвижништва и силе Причешћа) демон телесне страсти не може победити.

Он даље вели: “У сладострасним људима постоји неко осећање неодоливог нагона ка телима и дух бестидни и сурови, прикривен на дну срца, који чини да човек који је нападнут осећа телесни бол у срцу као да се пече на ужареној пећи, дух који се Бога не боји, који сећање на вечне муке не сматра ни за шта, који се гади молитве... То је дух који човека... чини као безумним...”

Данас демон блуда не мора да се много труди – у помоћ му стиже порнографија, која је некад била саставни део друштвених и медијских јазбина, а сада је доступна свуда и свуда – од Интернета до ријалити шоуа.

Зато није нимало случајно што су Свети Оци Пето - Шестог Васељенског Сабора стотим каноном забранили блудописна изображења: “Очи твоје да гледају право, и поврх свега што се чува, чувај срце своје, саветује Премудрост; јер телесна чувства лако преносе своје утицаје у душу. Зато забрањујемо да се ни на који начин убудуће, цртати слике, било на даскама или на нечему другом, које заносе очи и ум развраћају, и које узбуђују ватру нечисте похоте. А који се усуди тако учинити, да буде одлучен”.

Да је порнографско увек демонско, закључујемо из сталне потребе произвођача порнографије да скрнавe чистоту. Почетна ситуација порнографског јесте чистота која се касније прља. Зато се образине порно–филма често облаче као часне сестре, невесте, медицинске сестре: постоји потреба да се белина осрамоти, оцрни, погази, да се покаже тријумф разврата над чедношћу. Порука порнографије је: све што изгле-

да чисто – лажно је. Све је подложно прљању. Зато, и у порнографији, у шта се претворила демократија без Бога, постоје само лажне “добре намере” политичара, лажна, конзументска “обећања”; зато демократски медији све свето и честито из прошлости једног народа свлаче са пиједестала и бацају у блато савремених лажи, и зато толико намећу порнографију под видом „забаве за народ“.

ПОРНОГРАФСКА ИМАГИНАЦИЈА

У свом огледу „Порнографска имагинација“ (у „Стиловима радикалне воље“) Сузан Зонтаг каже да је једна од основних заблуда коју пропагатори порнографије намећу да је то – „уметност“, „еротика“. Међутим, то није тачно – док уметност има више циљева, сврха порнографског је само једна – побудити „авербалне фантазије“ (Теодор Адорно). Док се уметност бави целовитим човеком, порнографији је циљ буђење најнижих страсти.

Постоје извесне сличности између научне фантастике и порнографије, каже Зонтагова: рецимо, у првом жанру се преувеличавају достигнућа науке, а у другом – сексуални нагон. И порнографија и научна фантастика стреме дезоријентацији и дислокацији, итд.

Порнографија рашчовечује. Лица у порнографији, као и у комедији, приказују се само споља, бихејвиористички. Сузан Зонтаг каже: “Читава радња замишљена је као низ сексуалних размењивања/.../Идеално, свако би по могућности требало да има сексуалну везу са сваким“. И шта је у свему томе најстрашније? Сlike на којима се излаже интима и показују полни органи у први мах изгледају као сцене из гинеколошке амбуланте, а на крају личе на лешеве побијене у неком конц-логору.

И ту се, као и у свему на чему не почива благослов Христов, срећемо са смрћу, о чему Зонтагова пише: “Без обзира колико обуздавана, сексуалност остаје једна од демонских сила у људској свести – доводећи нас ту и тамо до табуа и опасних жеља које се протежу од порива да се почини изненадно својевољно насиље над другом особом до похотљиве жудње за ишчезнућем нечије свести, за самом смрћу./.../Када поронографска имагинација постаје систематска, смрт је једини крај њене одисеје, тј. када се она усредсређује на задовољства прекорачења пре него на самозадовољство“.

Смрт се кези иза разврата.

ПРЕКОРАЧЕЊЕ И ПУТ У СМРТ

То је то – треба прекорачити границе, погазити сваки морал. И онда нема наде за народ огрезао у бестије. Свети Јован Лествичник је говорио да је велика милост Божја што је женама дао стид, иначе се нико не би спасао. А данас? Разврат је разјео све. На форумима који се баве, наводно, породицом и породичним односима могу се наћи и овакви – женски – коментари: “Нисам за те свингерске оргије по клубовима, али који пут у животу нешто ново пробати мислим да по мој брак никако не би било лоше.“

Србија, наша отаџбина, већ одавно је престала да личи на себе негдашњу – земљу побожног, поштеног и радног света, који зна за образ и хришћанску солидарност, који светињу породице држи изнад свега, настојећи да и будућим поколењима преда исти систем вредности. Србија данас је земља изругивања свему светом и честитом, у којој се јавни делатници не либе да јавно показују своје наложнице, у којој је вулгарност најниже врсте постала свакодневица (како каже Пол Вирилио, изворно значење речи „опсцен“ нема везе са сексу-

алним просташтвом; „опцен“ првобитно значи „злослутан“, и друштво које разврат претвори у норму мора да очекује све врсте насиља и злочина). Људима који овде живе не нуди се смисао живота у раду и стваралаштву; код њих се не негују родољубље и солидарност; они треба да буду само „дигестивни тубуси“ чија је једина свакодневица ријалити шоу. У том и таквом окружењу, многи губе смисао живота, и каткад постају опасни и по себе и по околину. Преко милион људи узима разне врсте „лекова за живце“, јер не могу да поднесу свет у коме су, свет препун неправде, насиља, зла и медијске манипулације. Многи дижу руку на себе; неки постају убице.

А порнографија нема најмању улогу у свему томе.

О ИЗОПАЧЕНОСТИМА

Порнографија не може да се задовољи приказивањем „нормалног“ полног чина (мада никакво приказивање полног чина, који је најдубља интима човекова, није нормално). Она мора да иде све даље и даље у наметању изопачености, које, на крају, постају злочиначке. Зато је данас толико сексуалног насиља и лудила – главе су пуне најгнуснијих слика порнографије, од злостављања деце до насртаја на немоћне старице (колико порно-сајтова приказује слике малолетних особа или „секс са маторкама“). А Велики Брат Интернет све то посматра, прати на које сајтове идете и – нуди, нуди, нуди... Чим стигнете на неки од таквих сајтова, са сликама и филмовима, од којих су неки бесплатни, а други доступни за мале паре, одмах вам стиже оглас за неку проститутку која се налази у вашој близини...

И ко ће ту да се жени, да кубури с рађањем деце, да брине о будућности?

И какво ће жена да ти се свиђа дуже време кад гледаш виртуелне блуднице које те маме? А „сексолози“ ти на Интернету и у новинама предлажу да заједно са женом гледаш порно – филмове, па да све то пробате? Или, ако је жена у другом стању, тврде да су за време трудноће реакције на надражаје нарочито јаке, да су полне фантазије најчешће у трудноћи, и да је задовољство од „секса“ веће. (Чак и животиње се не паре кад је женка гравидна; православни знају да жену тада треба највише чувати од саблазни, да би будуће дете било рођено живо, здраво и напредно. Да и не говоримо о уздржању у току постова, кад човек надилази своју чулност ради већег блага – Царства Небеског. Америчка левичарка Ив Левин у својој књизи о сексуалности и друштву код православних Словена од 10. до 18. века истиче да се, на основу књига рођених вођених при храмовима које је истраживала, јасно види да су се православни уздржавали од телесних односа током постова.)

Ево једне од женских прича са Интернета, која, између осталих, јасно показује зашто се у нас бракови не склапају и деца не рађају (реч је о вези која није брачна, него су, ето, момак и девојка, па, као и сви, „конзумирају“ предбрачне односе без гриже савести):“*On kaze da me isuvise voli, i da mi je stalo do mene, i da svaki put kada treba da vodimo ljubav, prolazi mi kroz glavu neuspeh koji se desio prvi put, i plasi se da se ponovo ne dogodi. I od nervoze jednostavno ne moze da se opusti. ALI NE SAMO TO. Desila se jedna jako strasna stvar za mene. Na njegovom mail-u sam procitala poruku koju je napisao drugoj devojci, i bila je seksualne prirode a glasila je: Da li te ja uzbudjujem, da li si se napalila i slicno. U pitanju je NN lice iz druge drzave. Ocigledno je da je imao VIRTUELNI SEKS SA NEPOZNATOM OSOBOM[/b]. MOJE PITANJE vezano za ovo zahteva, rekla bih, psiholosku analizu 😊 Ali doslovce. Sta sve ovo znaci, zbog cega se ovo desava? Da*

li se VIRTUELNI SEX SVRSTAVA U PREVARU? Hiljadu mračnih misli mi prolazi kroz glavu. POMOZITE MI MOLIM VAS

Шта ће човеку брак и породица кад има „виртуелни секс“?

И све се, мање-више, своди на самозадовољавање.

Однедавно су „сексолози“ чак почели да препоручују самозадовољавање мушкарцима као средство против – рака простате!

ПОРНОГРАФСКО КАО УВОД У СМРТ И НЕСТАЈАЊЕ

Амерички истраживач Мет Фрадо у својој књизи „Порнографски мит/ Излагање стварности иза фантазије порнографије“ истиче да је 2007. године зарада порно – индустрије била 20 милијарди долара. Сада је двоструко мања јер је порнографија доступна на Интернету. По Фрадоу, лаж је да је „порнографија префињена забава за одговорне одрасле“. Неуронаучник Виљем Страчер каже куда то води: „Понављањем сексуалног чина без партнера, човек ће бити привучен слици, а не личности“.

Сада су чак и радикалне феминисткиње за порнографију. Јер, по њима, ако жене „нису за порнографију“ (мушкарци их, наводно, штите од прљавштине), то понавља патријархалне обрасце по којима су мушкарци заштитници, и само они користе секс за уживање, док жене треба да трпе. Седамдесетих година двадесетог века, Бети Додсон водила је радионице о женској мастурбацији. Сада је њена књига „Ослобађајућа мастурбација/ Размишљања о љубави према себи“ постала феминистичка класика. И она је подржавала порнографију као продужетак мастурбације, јединог начина да се човек ослободи „моногамске монотоније“. Фрадо каже:“Ово је

теорија женског јачања путем порнографије: извесне жене вољно и са уживањем учествују у порнографији и оне су врховне жречице сексуалног ослобођења“.

Живимо у време свеопштег разврата када смо у потпуности „порнографизовани“. А шта то значи? То значи да такво доба унижава достојанство жена, чинећи их објектима трговине. Женама се, у доба медијске „сексплоатације“, поручује да су подљудска бића намењена мушкој похоти.

Да би се допале мушкарцима, жене се стандардизују по порнографском обрасцу, који им нуди привлачност проститутки. Порнографија разара бракове, јер мужеви почињу да супруге које не одговарају „порно – стандарду“ сматрају непривлачнима. У таквом стању, и саме жене почињу да своја тела сматрају ружнима, а затим крећу чак и у хируршке интервенције да би добиле пожељан изглед. То разара њихов однос према сопственој личности.

Исто се дешава са мушкарцима, који не могу да достигну „идеал пастува“ понуђен у порно-филмовима. То има тешке последице по мушку психу, укључујући и импотенцију.

Култ порнографије је култ младих тела, која се лако стављају у погон. Тело се издиже изнад свега другог код човека, а сексуалност постаје безлична: сви су само машине које јуре задовољство.

Порнографија изазива жељу да се партнер стално мења и да се тражи по конструисаним и лажним критеријумима.

Порнографија разара брачне везе јер у свести супружника стално остају слике порно – глумаца и глумица. Ако продре у супружанске односе, она условљава немогућност полног општења без раздраживања порнографским садржајима. Жене, плашећи се да их мужеви не оставе, не само да им допуштају да гледају разне изопачености, него у постељи

понекад покушавају да опонашају оно што њихови мужеви „воле“, и тиме понижавају и поричу саме себе.

Жене су у области полних односа осетљивије од мушкараца. Порнографија од њих тражи да буду спремне „на све“. С обзиром да се женска полна енергија пројављује пре свега у атмосфери поверења, хармоничности и мира, и да су оне, због менструалног циклуса, подложне променана расположења, жене се често налазе под насилним притиском мужева опседнутих порнографијом, а то их деградира.

Порнографија снажно утиче на стабилност брака и васпитање деце. Пошто развија штетно фантазирање, она не омогућава прихватање стварности онакве каква јесте. С обзиром да су у порнографским филмовима редовне сцене сексуалне еуфорије, које у свакодневици ретко има, гледање таквих филмова изазива стално незадовољство и разочарење.

Порнографија подстиче брачну издају и прељубу, јер сугерише да су сексуални односи при првом сусрету са непознатима могући и пожељни.

Свет у коме живимо, преко порнографије, нуди разне врсте блуда: групни секс, садомазохизам, насилне односе, анималне односе, силовање деце.

Област полности, која треба да изражава љубав, претвара се у трговину. Они који зарађују на порнографији настоје да сруше све моралне преграде да би што више зарадили.

Порнографизација почиње од обичних реклама, преко музичких спотова и „уметничких“ филмова, да би продрла у све сфере живота, чинећи људе зависнима. Она човека наводи да пориче одговорност за своје поступке.

Из медицинске перспективе, порнографија делује као дрога – од „лаке“ зависности до спремности да се учини

све да би се постигао ефекат задовољства, што може водити и злочинима. Милиони зависника од порнографије понижавају своје супружнике, децу и друштво у коме живе. Самоизолација зависника разара бракове, уништава односе са потомцима, доводи до губитка посла.

Порнографија непосредно утиче на пораст броја силовања, јер њени филмови показују како жене „желе да буду силоване“. Код зависника од порнографије јављају се антисоцијални погледи који воде антисоцијалном понашању.

Зависници од порнографије траже све гнусније и гнусније сцене насиља да би могли да се задовоље. А то их води ка злочину.

Порнографију контролише организовани криминал.

Зар то није довољно да се против порнографије води борба као и против наркоманије?

Авај, није. Јер, глобалистички господари света желе да манипулишу људима управо користећи порнографске садржаје.

ЉУБАВ КАО КЉУЧ

Наравно да православни хришћанин не пориче полност, ако се она користи на прави начин, ако проистиче из љубави која се крунише браком. Постоји аутентични језик полне љубави: „Љубавни полни однос је нешто другачије од обичног полног спајања /.../ Језик љубави често може да се користи као средство завођења, али то је онда само обмана и превара“ (Бејзил Зајон). Истинско полно сјединење у љубави човеку не даје само осећај чулног задовољства, него, пре свега и изнад свега, радости због постојања Другог. Француски мислилац Оливије Клеман сматра да управо зато што је дар

полности добар, и Божји, и значи учешће две личности у даху живота који је од Господа, „мушкарац и жена морају постати достојни језика љубави“. Приликом „случајних сусрета“, „сексуалних излета“, сматра Клеман, „ми нисмо достојни своје полности, користимо језик иако на њему немамо шта да кажемо“. По Зајону, циљ полног живота није толико телесна веза, колико саможртвовање и самопредавање које се пројављује кроз рађање деце. Ван љубави у Христу, полност постаје извор погубних страсти и разара љубав као потпуно признавање Другог без кога нам нема спасења.

О томе вреди мислити и ка томе, с Божјом помоћу, стремити.

КАКО СЕ РУШИ ДЕМОГРАФИЈА ЈЕДНОГ НАРОДА?

УМЕСТО УВОДА

У граду у коме живим, било је три самоубиства младих људи (све троје млађе од тридесет година) у последњих петнаестак дана. Да и не говорим колико људи, исто младих и средовечних, ових дана умре од рака. Стварно се човек пита - Господе, до када? Шта се ово дешава са нашим несрећним народом?

Гресисунасразјели. Враџбине, гатање, богоодступништво, мржња, завист, свађе и свака врста пакла појавише се међу нама. Између осталог, грех блуда и прељубе, који је оборио наш народ више но игда у историји. Колико је злочина, убистава и тешких озледа настало због блуда и гажења закона Христовог! Али, ко о томе мисли? Ко нас поучава да се чувамо онога што је тако мрско пред Господом?

Све пише у Писму, и јасно је као два и два сучетири: “Чувај, сине мој, заповијест оца својега, и не остављај науке матере своје. Привежи их себи на срце засвагда, и спучи их себи око грла. Куда год поћеш, водиће те; кад заспиш, чуваће те; кад се пробудиш, разговараће те; јер је заповијест жижак, и наука је видјело, и пут је животни карање које поучава; да те чувају од зле жене, од језика којим ласка жена туђа. Не зажели у срцу свом љепоте њезине, и немој да те ухвати вјеђама својим. Јер са жене курве спада човјек на комад хљеба, и жена пуста лови драгоцјену душу. Хоће ли ко узети огња у њедра а хаљине да му се не упале? Хоће ли ко ходити по живом угљевљу а ногу да не ожеже? Тако бива ономе који иде к жени ближњега својега; неће бити без кривице ко је се год дотакне. Не срамоте лупежа

који украде да насити душу своју, будући гладан;него кад га ухвате плати самоседмо, да све имање дома својега.Али ко учини прељубу са женом, безуман је, душу своју губи ко тако чини.Муке и руга допада, и срамота се његова не може избрисати.Јер је љубавна сумња жестока у мужа и не штеди на дан освете. Не мари ни за какав откуп, и не прима ако ћеш и много дарова давати.“ (Притче Сол. 6,20-35).

Све је описано и у пророчкој „Небеској Литургији“ Светог владике Николаја: „Нит‘ дјевојке држе дјевојаштво,/ Сви лу носе, гријехом се поносе,/ Млади момци поштењу се смију,/ А свој разврат ни од ког не крију/.../Свуд се црни црно безакоње,/ Стид ме једе и стид ме изједе,/ Због гријеха народа мојега,/Што и мене држиш близу Себе“.

И? Шта онда? Ево шта:“Тада Господ помор попустио,/ Да помори и старо и младо./ Ударише љуте бољезање,/ Тијесна гробља, а мало гробара,/ Гробарима отежаше руке.“ Зато се морамо кајати и уразумљивати. Време нам, авај, истиче, и неће га више бити.

ЧЕДНОСТ И ПРЕДБРАЧНИ ЖИВОТ

У свом раду о предбрачном моралу и девојачкој чедности, социолог Жикица Симић истиче да је „период девојаштва у патријархалном вредносном и друштвеном систему сагледаван најчешће из перспективе обављања будућих брачних и породичних улога девојке (мајке и супруге). Девојка се у традиционалној патријархалној и православној култури Срба најчешће сагледавала и вредновала из перспективе сексуалног морала (као честита, поштена), а тек онда и на основу њене радиности, као и физичког здравља потребног за биолошку репродукцију. У овоме првome (сексуалности) дошло је до потпуне подударности и стапања патријархалног и православног сексуалног морала.“(1)

Без обзира што се традиционални морал у хедонистичком друштву садашњости сматра за нешто достојно изругивања, његове основе су опште основе цивилизације. Симић каже: “Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, у тексту “Змије отровнице у недрима модерног човека“ износи гледиште да је очевидно да је „сексуална револуција“ у Америци шездесетих година, прошлог века, као ново обоготворење „похоте тијела, похоте очију и надмености живота“ (1 Јованова 2,16), рађа у наше дане обилате плодове у целом свету. Полност је сведена на задовољење нагона, на хедонизам, било у браку било ван брака, претвара људски живот у жалову бесплодност/.../. Зорица Кубуровић, публицисткиња и књижевница, истиче да жена данас сама бира мужа за себе и то најчешће између двадестпете и тридесете, а све чешће и касније. До тада девојаштво проводи у учењу и забављању, које је, уствари, нека врста неформалног брака у коме младић и девојка не живе заједно и немају никаквих узајамних обавеза осим повремених заједничких излазака и слободне љубави. У оваквој вези девојка се учи да „бира“ младића са којим ће провести живот. Тиме подсећа на запажање Владе Јеротића да у неким западноевропским земљама постоји, прилично распрострањена тенденција, да млади чак и након склопљеног брака живе одвојено. Кубуровићева сматра да је такво понашање недостојно хришћанке, која се може правдати незнањем и одрастањем у безбожном свету у којем су мерила међуљудских односа ишчашена. Таква појава је страшна и нечасна, а при свему томе и крајње некорисна – нико не зна ништа ни о коме док са њиме „не поједе цак соли“. Грицкајући тако живот на парче, узимајући само оно што је за задовољство тела, девојка сама пристаје да буде употребљена као ствар, вреднована као ствар. Чак и кад се заврши браком, последице оваквог начина живота осећају се још много годи-

на, заправо све док у јасној светлости Божје љубави не схвате свој грех, док се не покају и не измоле опроштај“.(1)

Жикица Симић указује и на ставове руског свештеника Илије Шугајева:“По њему, блуд нема за циљ зачеће и прокреацију. Он тврди да када младић и девојка падају у блуд они више нису у стању да створе стабилну породицу. Као прво, вероватноћа да ће се ускоро растати сад је врло велика. Проћи ће пола године, они ће блудничити и разићи ће се. Већина људи данас пада у блуд уопште не размишљајући о било каквој породици. Као друго, чак и ако ускоро ступе у брак, њихова породица ће бити унакажена. Човекова грађа је сложена. Он се састоји од духа, душе и тела. Стабилан брак рађа се само онда када су супружници повезани на свим нивоима: и духом, и душом, и телом. Међутим, закон духовног живота је следећи: прво мушкарац и жена дају обавезу верности и то потврђују браком, затим следи телесна блискост. Односно, прво настаје духовна веза, а затим телесна. Ако се деси обрнуто, породица ће бити унакажена. Могуће је раскинути ове старе везе, али за то је већ потребно позвати Бога у помоћ. Треба се покајати за ове грехе, омрзнути их и Господ ће их раскинути. А има и људи који се читавог живота са насладом сећају својих авантура као дивног времена – тврди Шугајев. Шугајев истиче снагу и значај невиности, чистоте код девојке. Једна парохијанка му је пренела причу своје познанице о њеном сину. Њен син је огрезао у развратни живот. Врло често је с друговима излазио по читаву ноћ, и спавао код њих у викендицама. Они су тамо тражили нове љубавне авантуре. Међутим, једне ноћи нагло се променио, било је очигледно да га нешто мучи. Испоставља се да се те вечери упознао с једном девојком. Био је сигуран да је девојка на све спремна, али одједном је наишао на одлучан отпор. Први пут се замислио над тим да девојка може да цени своју

чистоту. Кад је схватио да је ова девојка чиста и да није имала мушкарца јако се заљубио у њу. Без обзира на своје развратно понашање у дубини свог срца он је схватао да његова супруга треба да буде невина. Према њему, ако је човек био укључен у многобројне везе тим је мање способан да одржи стабилну везу и брак (изгубио је способност да истински и трајно воли). Таква немогућност прогресивно расте, сразмерно броју претходних веза.“(1)

Симић указује и на ставове владике Николаја:“Владика Николај Велимировић такође није склон величању лепоте девојке већ њеног понашања и карактера. Тај свој став износи у писму једној мајци која му је писала да јој је ћерка изабрана за краљицу лепоте. Он јој одговара да јој уместо очекиваних честитки изјављује дубоко сажаљење. У његово време у шумадијским селима о лепоти се шапутало, а о карактеру гласно говорило. То је долазило од дубоког сазнања народног, да је лепота нешто пролазно и од човека независно, док је карактер непролазан и од човека зависан. По његовом мишљењу судбина многих краљица лепоте у Европи је језива. Састоји се од дивљих бракова, ванбрачне деце, сензационалних брачних парница, самоубистава. Ни овој мајци се не може јамчити да се њена велика радост ускоро не обрне у неисказану жалост и у стид. Од свих искушења, које човек има да савлада на самом себи, лепота је свакако најнеодољивије искушење. Њој су одолеле света Катарина и Варвара и Анастасија и Петка и многе друге, које су сазнале у себи једну узвишенију красоту од оне на себи“.(1)

Тако је увек било у традиционалном хришћанском друштву, с којим се сада врши радикални обрачун. И тај обрачун се пре свега, збива у рату са целомудреношћу.

Антихрист не може доћи у свет док сви не буду развраћени. Зато се води рат против чедности, између осталог и тзв. „сексуалним васпитањем“.

КОМЕ ЈЕ ПОТРЕБНО СЕКСУАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ?

Отац Рафаил Карелин каже: „Друга половина двадесетог века се „обогатила“ новом науком која се у уџбеницима назива сексологијом. Ова „наука“ о односу између полова у ствари је учење о томе како да се уништи стид. Привлачност између мушкарца и жене и област која је везана за рађање деце спадају у инстинкте, а уопште не у науку, коју човек треба да учи. Овај инстинкт је урођен, он је већ уткан у генетски код; међутим, морално осећање које је такође урођено човеково осећање и које је само њему својствена особина контролише како овај, тако и друге инстинкте. Без принципа уздржаности инстинкти се изрођују и претварају у неконтролисане страсти.

Тело је онтолошки део људске личности; то је инструмент душе. Без обзира на то, човек постаје личност онолико колико побеђује „непристојни“ биологизам и потчињава свој психофизички живот вечним идејама и циљевима. Постоји метафорична слика односа између душе и тела: јахач и коњ. Јахач треба да се брине о свом коњу, али да, истовремено, знајући његову необуздану природу, не пушта узде, иначе ће коњ неочекивано збацити коњаника или ће заједно, с њим пасти у јаругу, у којој ће обојица погинути. Наша плот је коњ којем се не сме давати неконтролисана слобода.

Ако морални принципи не буду положени у темељ личног и друштвеног живота, човечанство ће се претворити у крдо дивљих животиња, а човек ће постати некакав фантастичан хибрид између свиње и вука. Осећање сопствене гре-

шности као неподударности с идеалом човека, одвратност, уопште не према природном, већ изопаченом биологизму који жели да освоји душу није слабост и фанатизам, већ човеково достојанство.

У сва времена се сматрало да су стид и целомудреност ствар части, а раскалашност и култ страсти сведочанство о деградацији човека. Посебно се чедност ценила и цени у хришћанству у којем се сматра изузетном врлином. Реч „целомудреност“ садржи у себи две речи: „целовитост“ и „мудрост“.

Сексологија представља провокацију од стране антихришћанских сила. Хришћанство нису само вера и догмати, то је такође живот у Христу и јеванђељски морал, који условљава како понашање у друштву, тако и унутрашње стање душе. Атеистичка идеологија је покушавала да уништи хришћанство путем лажи, директног насиља, подсмеха и профанације. Данас исте ове снаге желе да униште хришћанство на покваренији и неприметнији начин: да оставе слободним веру и ритуале, али да униште морал, да разврате саму људску душу. Ако им пође за руком да остваре ову замисао, ако хришћани допусте духовно развраћање себе и своје деце, хришћанство ће као животна сила престати да постоји – претвориће се у историјски архаизам. Ово убијање хришћанства може да се одвија у позадини отварања храмова, издавања духовне литературе итд. Црв, продирући у дубину дрвета, нагриза дрво изнутра.

Сексологија је преко радија и телевизије већ ушла у етар. Занимљиво је да је по учењу Цркве поднебесје област деловања палих духова. Данас сексологија покушава да заузме место на универзитетима и у школама заједно с математиком и историјом. У ствари, инферналне силе, под маском сексологије желе да донесу нашој деци нови поглед на свет као сатанску вест о томе да је човек као „мали бог“,

да је слободан у свом деловању, да је све људско божанско, а стид преживела ствар неукости и предрасуда. У овој новој „религији“ стид треба да буде проглашен за непријатеља и експлоататора који је миленијумима поробљавао људе. Затим ће сексолози, тачније, силе које иза њих стоје, захтевати нове законе који би „штитили“ децу од родитеља који се труде да се у својим породицама придржавају принципа хришћанског морала.

Сексологија има за непосредан циљ да пробуди инстинкте који спавају у дететовој души и да стимулише прерано, повећано интересовање за област полности са свим последицама које из тога проистичу, а у перспективи – да уништи хришћанство као норму живота, лишивши народ његове традиције, да га учини ругобним и осуди на лагано изрођавање. Дакле, оправдање и пропаганда патолошког секса јесу почетак душевног и физичког изрођавања.

Неки желе да нас убеду у то да ће сексологија помоћи неискусној деци да избегну агресију од стране блудника и насилника као да је сексологија изучавање метода циу-цицу и цуда за девојке које могу бити подвргнуте нападима. Опрез у понашању је свима јасан и без сексологије. Уосталом, тамо се ово уопште не учи. Напротив, сексологија наводи човека на то да нема чега да се брани зато што нема од кога да се брани.

Некада су хришћани о исламу говорили као о култу телесне чулности. Данас се, напротив, муслимани поносе тиме што порнографија није продрла у њихову средину у оној мери у којој се то догодило у хришћанским земљама, што њихова штампа и телевизија нису толико вулгарни и развратни као код нас, што се њихове улице не шарене од штандова с изображењима голих тела.

Шта ћемо ми на то одговорити?“(2)

ИМА ЛИ ПОТРЕБЕ ЗА БОРБОМ?

Зашто се борити против овог зла које се намеће? Ево зашто: „Људи, мислимо на оне обичне православне људе који желе да живе обичним, тихим породичним животом, који можда не сматрају да се треба много бактати политиком, друштвеним ангажовањем и ишчитавањем о разним пошастима којима нас затрпава кнез овога света – већ да све треба ставити у руке Божије а користити кратко време овога живота за духовно очишћење и испуњавање Заповести, често се питају: „Што да губим драгоцену време и бавим се овим содомитима и њиховим газдама? Они нека раде свој пос`о, а ми ћемо свој. Ми ионако не можемо својом слабашном руком спречити зло.““ (3)

Најкраћи одговор на такав, на први поглед потпуно разумљив став, би био: „Зато што смо ми сви позвани, не да заустављамо зло својом слабашном руком глумећи Свемогућег Бога, већ смо позвани да свако по својим моћима учини све што је до њега да продор зла успорава, задржава.“ То се посебно односи на православне хришћане који имају децу јер су по речима Апостола родитељи дужни да васпитавају децу у Науци Господњој. (Еф. 6, 4) И свети Јован Златоусти нас упозорава да морамо добро водити рачуна о чему се деца подучавају у школи, и други светитељи, као и велики духовници нашег времена упозоравају на то исто. Свакако не без разлога.“ (3)

А највећа опасност која нам се спрема је увођење тзв. „сексуалног васпитања“ у наше вртиће и школе.

ДЕЦА СУ ЦИЉ РАЗВРАЋАЊА

Господ Исус Христос је рекао одраслима да, ако се не врате и не буду као деца, неће ући у Царство Божје; и рекао је да треба пустити децу да долазе к Њему, јер такви наслеђују вечност. Христос је Бог деце, и посведочио је ономе ко саблазни једног од малих што верују у Њега да, с каменом о врату, потоне у дубину морску.

Постоји само један грех који Достојевски није праштао својим јунацима: то је насртај на децу, гажење њихове невиности и лепоте. Зато Свидригајлову из „Злочина и казне“ и Ставрогину из „Злих духова“ није дао покајање. Обојица су увредила децу, и обојица су се убили.

Зато је потоња граница људскости у једном друштву везана за одбрану деце; та граница се злочиначки кобно пређе путем напада на чистоту најмлађих, путем разарања њиховог нежног космоса.

У Србији, сексуално васпитање се уводи на велика врата, да би разорило ово мало хришћанских вредности које су нам преостале.

У свом тексту, објављеном у „Вечерњим новостима“ 12. априла 2017, др Слободан Јанковић истиче: “После школигрице, избацивања казне из вртића, а у највећој мери и из школства, увођења тзв. афирмативне акције, тј. уписивања Рома на факултете без потребног успеха у школовању и на пријемном испиту, уз наставак сличне праксе приликом полагања испита, сада се Министарство просвете Владе Републике Србије спрема да промовише нестанак дечака и девојчица — тј. теорију рода, према којој су дечаци и девојчице, сутра мушкарци и жене, само друштвене измишљотине. /.../ Овај програм долази као део пројекта УНИЦЕФ „Школа без насиља”, који је почео давне 2005/6, а који од 2012. спроводи

Јединица за ѡревенцију насиља. Промовише се сексуална различитост, самозадовољавање (додиривање сопственог тела од најмлађих дана)... Резултати борбе против насиља су, на жалост, познати већини родитеља школске деце и готово свим наставницима. Управе школа се труде да свим средствима заташкају најгрубље насиље које је попримило размере епидемије и заштите управо насилнике, не би ли имали што бољу оцену Министарства. Осим тога, друштво је све бахатије и сиромашније, расте и број самоубистава. Ту ће се под изговором борбе против сексуалног насиља промовисати како они рођени са мушким полним органима треба да носе хаљине и сукње и да могу да бирају да ли да се заљубе у дечака, у девојчицу или ко зна, можда у нешто што је путу да измени пол, да девојчица треба да изабере између две девојчице ону која јој се више свиђа..."

И др Миша Ђурковић у „Политици“ подиже свој глас у одбрану здравог разума: „Када је прошле године у новембру по хитном поступку, без икакве јавне расправе, усвајан такозвани Закон о заштити од насиља у породици, указао сам на то да ће он бити искоришћен за даље разарање породице и породичних односа у Србији. У земљи у којој је просечна старост 43 године и у којој се с правом кука да одумиремо као нација, донет је још један закон који дестимулише ступање у брак и заснивање породице. Но доношење овог закона је искоришћено и као одскочна даска да се у просветни систем Србије провуку и разне друге ствари које са темом насиља у породици углавном немају ништа./.../Припремљени су посебни приручници за ову врсту наставе кроз десетак предмета, а учитељима и наставницима је стигла инструкција да се ова врста „наставе“ убацује уместо редовних часова.

Кад се, међутим, отворе ове позамашне књиге уочава се да је такозвана борба против насиља у породици заправо

замишљена и реализована као борба за промоцију хомосексуализма и порнографије, за подстицање дејче сексуалности, за подстицање експеримената у том пољу, као и за опањкавање традиционалне породице. Око 50% материјала промовише хомосексуализам и порнографију. У приручнику за биологију деца могу да науче како се правилно изводи француски пољубац, али и следеће: на питање „Да ли је тачно да постоји мушки и женски кондом? Чему служи женски кондом?“ даје се одговор: „И девојке које воле девојке користе заштиту кад воде љубав. Некада је важно имати у виду да се жене лезбејске оријентације можда нису увек идентификовале као лезбејке, те имају и своју сексуалну предисторију као „стрејт“ особе. У оквиру лезбејског љубавног односа, средство заштите су фолије од латекса или полиуретанске (врло танке, од меке пластике), квадратног облика, које се користе да се покрију женске гениталије или анус током оралног секса. Помажу као баријера да се спрече полно преносиве болести.“ Затим се детаљно описују орални и анални секс и оргазам.“

Ђурковић додаје да се у овим идеолошким „пакетићима“ налазе веома чудни „поклони“: „Религија се одређује као један од основних извора мушког насиља над женама, а мастурбација препоручује као нешто сасвим природно и потребно. Деци се објашњава да су сексуалност и сексуални избор динамичне и несталне категорије које стално треба преиспитивати итд./.../На крају треба рећи да на питање да ли је породица сигурно место, аутори одговарају да је породични дом у ствари најопасније место у данашњем друштву!?“

ШТА ОНИ ХОЋЕ?

Шта је циљ овог свеобухватног зла? О томе пише савремени руски педагог Вера Абраменкова: „Десакрализација интимне сфере, скидање покроба романтичне тајне (није случајно брак - Св. Тајна) са љубавних односа повлачи собом деиндивидуализацију љубавног осећања. И, колико год то било чудно, доводи до гушења либида и сужавања репертоара љубавних преживљавања. Управо зато психијатри са запрепашћењем уочавају младићку импотенцију код младих и здравих тинејџера, који одлично познају сексуалну технику из порно-филмова. Због тога, сексуализујући дечју свест /.../, дезоријентишући дете приликом настанка психолошког пола и адекватне полне улоге, ми, одрасли, прво, од детета крадемо осећање његове уникалности као дечака или девојчице, лишавамо га пуновредних љубавних преживљавања у будућности, па самим тим и сексуалних. Није случајно сладак само „зобрањени плод”, а свима доступан се показује као кисео и горак. Друго, сексологизација дечје свести је лишавање те исте свести, у мистичком смислу, целомудрене чедности. Дечја свест је по природи целомудрена, а целовитост је, као што знамо, заштитна функција, која дете брани од опасности, прљавштине, заразе. Чедност - није само физиолошка и морална категорија, него светопогледна категорија, која одражава целосну слику, целосну и мудру слику постојања света, што и обезбеђује заштитну функцију свести. Зато су „исцељење” и „целомудреност” - појмови истог порекла, као и „блуд” и „заблуда”“.

Тако каже Вера Абраменкова.

У ПИТАЊУ ЈЕ ПЛАНИРАНИ ГЕНОЦИД!

И опет: шта је циљ? Смањење броја непожељних. Валтер Пери, у свом огледу „Што више абортуса: Хитлерова политика контроле рађања на окупираним словенским територијама“ пише: “Године 1939, 25. новембра, убрзо пошто је Пољска окупирана, нацистичка SS организација по имену “Државна комисија за оснажење Германства” (RKFDV) објављује следећи декрет: “Све мере које имају тенденцију да ограничавају стопу рађања треба допустити и подржавати. Абортуси на територије Пољске морају се ослободити забране. Средства за абортусе и контрацепцију треба јавно нудити без политичких ограничења. Хомосексуализам се може легализовати. Установама и лицима која се баве абортусима политика не треба да смета”. Таква политика одобрена је на конференцији Министарства унутрашњих послова 27. маја 1941. у Берлину. Тамо је група стручњака препоручила мере контроле рађања за Пољску, које су укључивале и вршење абортуса кад год га жена затражи. Године 1941, 19. октобра, одређене су мере које се тичу пољског становништва. Хитлеров декрет од 23. јула 1942. проширен је на друге делове Источне Европе. Хитлер је своје наређење потврдио 5. августа.

Немачки експерти разрадили су мере за спровођење одлуке. Професор Вецел је 27. априла 1942. у Берлину објавио меморандум који је садржавао следеће: “Било какво средство пропаганде, нарочито штампу, радио и биоскоп, као и фељтоне, брошуре и предавања, треба користити да би се руском становништву сугерисала идеја да је штетно имати више деце. Морамо да подвлачимо материјалне губитке које то подразумева, као и погодности које човек може да оствари за новац који би потрошио на децу. Треба такође сугерисати и да постоји опасност по женино здравље кад је рађање деце у питању.

С таквом пропагандом почеће и широка кампања у корист контрацептивних средстава. Треба створити индустрију контрацепције. Ни циркулација и продаја контрацептивних средстава, као ни абортуси, не смеју се ограничавати законом (наравно, само на словенским територијама, нап. В. Д.). Такође, биће неопходно отварање специјализованих установа и припрема особља за вршење абортуса. Становништво ће радије прибегавати абортусима ако те установе буду најбоље опремљене. Доктори морају бити способни да прискоче, без обзира на професионалну етику. Пропаганда мора да препоручује и добровољну стерилизацију”.(4)

Локални лекари добили су указ по коме се абортуси спроводе у корист жене. Химлер је марта 1943. објавио декрет који то подвлачи: “Руски лекари Руске медицинске асоцијације, који не смеју да знају за ово наређење, морају да буду појединачно инструктирани да трудноћу треба прекидати из социјалних разлога. То им треба објаснити тако да ни на који начин не сазнају за право наређење” (немачких власти, као ни за циљ њихове популационе политике, нап. В. Д.).

Немачке власти су ипак истакле да, мада од рађања деце треба одвраћати, не треба ограничавати сексуалне слободе. У меморандуму од 1944. каже се: “Да би се пропаганда водила практично, треба слободно делити контрацептивна средства (при чему цене субвенционише држава). Нема потребе да се становништву туђе крви ограничавају природне жеље, све док то не смета ограничавању репродукције међу народима туђих раса”.(4)

У ствари, Немци су веома радили на ширењу “сексуалног хаоса”. Они су смишљено ширили порнографију по Источној Европи да би је разорили културно, политички и духовно. Један историчар овај процес тако описује: “Немачко одељење за пропаганду морало је да у Пољској организује

или субвенционише неморалне булеварске представе и да штампа јефтину литературу изразито еротског типа... да би се маса држала на ниском нивоу и да би се њена пажња скретала са политике. Ти пројекти дегенерације и моралног разарања практично су били спроведени у великим пољским градовима... Успеси Немаца у тој области изазвали су противмере пољског Покрета отпора. Овај је почео да шаље специјалне “казнене одреде” који су обилазили кабаре познате по неморалу и предузимали дисциплинске мере против пољских режисера “забавних” програма”.(4)

Пољаци су се такође борили за своју омладину. У својој “Историји тајне државе” 1944. Јан Карски наводи упечатљив одломак из једног предавања у илегалној школи: “Драга моја децо, наш посао је веома сложен. Ви знате да непријатељ настоји да истреби пољску нацију, деморализујући и развраћајући пољску омладину. Ми, стари професори, цео живот смо посветили упућивању и оснаживању исте. Наилазимо на отпор због вас и због Пољске. Борба нам није лака. Претрпели смо много пораза. Бићемо побеђени ако видимо макар једног од вас, како иде у немачко позориште или биоскоп, чита неку погану књижуру или похађа неки кабаре”.(4)

Подстицање разврата био је саставни део нацистичких планова, мада није увек било успешно. Ерих Кох, рајхскомесар Украјине, према једном историчару то је и потврђивао: „Чак и после Стаљинграда Кох, који је увек радио на германизацији, рекао је групи новинара да је плодност Украјинаца и даље озбиљна опасност... Репортер, који је ту изјаву пренео Гебелсу, министру пропаганде, озбиљно је сумњао да ће икад бити постигнуто “изрођавање путем развраћања” с обзиром на висок морал становништва”.(...) Политика контроле рађања спровођена је чак и у концлагерима. У Равенсбрику су трудне Јеврејке слали у гасне коморе. Нејеврејкама су насилно

вршили абортусе. Наравно, стерилизација и абортуси били су само привремена мера смањивања рађања: у великој тајности нацисти су почели да спремају логоре смрти за истребљење 32 милиона Словена.“(4)

То се дешава и данас. Само су Хитлери Новог светског поретка знатно суптилнији.

ЉУБАВ И СЕКСУАЛНОСТ

У својој књизи „Историја и апокалипса“, под насловом „Абелар и Елоиза“, Бела Хамваш пише о томе колико је данашњи однос мушкарца и жене прожет лажју и туђ истинској дубини узајамности. Он каже: „Сасвим је извесно да је порекло љубави другачије од порекла секса. Љубав је веза божанске жене и божанског мушкарца; и у овој вези два бића која су по пореклу, по времену настанка, по метафизичкој суштини сасвим другачија, не могу се изједначити, нити свести на један именитељ, сусрећу се и стапају у божанској мистерији.“(5)

По Хамвашу, данашњи однос мушкарца и жене је само однос пожудника „титана и сирене“: „Цела Европа од почетка не зна за другачији однос мушкарца и жене, само за титана и сирену. Није залуд европски дух назван фаустовским. Фауст је још увек симбол: остарели маг који се продаје и злу да би се подмлађен, бацио на чулне чари сирене. То је прави Европљанин, чист титански секс, који у другом полу види само уживање и плен. Не треба ништа радити, само обратити пажњу када Европљанин гледа жену - када је погледа. Овај поглед је већ додир. Гледа уживање. Опипава. А жена се истински купа у том погледу/.../ Може се поставити питање ко је идеал мушкарца? Лилит, сирена, заводница, чије је биће обезнањеност, вртоглавица, опојност, узбудљивост,

очаравање, опсећеност - она је бајна. Жена овде и не значи ништа друго до симбол чулног уживања. Она служи само зато да би се похарала њена телесна драж, затим може да иде у манастир (Хамлет) или у тамницу (Фауст). Жена је сирена. И то је постала. Недостојна свог божанског порекла, она се према својој древној лепоти односи као скоројевић према новцу; осећа је као капитал који издаје под најам капиталиста лепоте, експлоататор њеног талента - божанска жена је постала пука роба у рукама бласфемиста, и најрационалнија дивота света загњурена је у канализацију, и размењује се за ситнину и продаје на пијаци где врви од мува.

Тако је настао брак савременог човека, где интиму замењује навика, искреност - бестидност. Тај ужас да се буде двоје, вечито узнемирен, поремећен, узрујан, нагризан, подбадан, уједан инсектима, изранављен и укаљан погледима и мислима. Брак: повезати уједно титана и сирену, који после неколико седмица бестидних оргија, пуни чемера, схватају да свом снагом желе да раскину. То се онда назива разочарење. Титан и сирена, када приметите да су похарали што су могли, хоће да побегну, желе нов плен. Нису нашли оно што су тражили, мисле и кажу. Природно. Оно што су тражили, тога једноставно нигде нема. Хтели су задовољење. Али задовољење не уме да да титан сирени, ни сирена титану./.../ Ту постоји само проста опијеност. Када се заморе и треба да остану скупа, следи неурастенија./.../ ужас да се буде удвоје. Нису више у стању да сами остану уравнотежени, чисти, ведри и светли. Сваки дан сваког часа наносе и примају жестоке ударце. А онда сукне једно и посрће према другој жени; сукне друго и баца се на другог мушкарца. Али пошто исто траже и захтевају, исто и добијају. Верују да постоји негде мушкарац или жена у којима се неће разочарати, који ће их задовољити и с којима ће бити срећни. Наравно, под срећом

они подразумевају чулна уживања и њихово продужавање у бескрај. Понеки верују да су лоше бирали и да су оно право пропустили. Покушавају поново. Али виде исто, добијају и живе исто. Јер исто то очекују и захтевају и желе. Никада им не пада на ум да не треба желети другог мушкарца и другу жену; оно друго што се може и треба желети, то је одиста сасвим другачије. Није уживање и задовољење/.../ Љубав није уживање и није срећа, није задовољство, није забава, није чулност. А брак је то још много мање.

Основа брака је сасвим другачија од основе секса. Основа брака је психа-љубав. За секс су потребна два бића: титан и сирена. Ништа више. То је довољно. Да би се остварио брак, поред два бића, потребна је и сагласност Сила. Нигде и никада на земљи није живео народ који није знао да је за настанак брака неопходна божанска сагласност и посвећење. Секс је увек илегалан. Зато се крије испод жбуња, у шуми, по мрачним улицама и по прљавим дворишним собама. Брак је легалан. Живи на светлости, јавно је леп и поносан. Само вишим посвећењем човек може постати брачни друг. Чак ни љубав није довољна. Не само зато што нема чисте љубави, него зато што љубав постаје чиста управо када се с везом мушкарца и жене сагласе божанске силе. Никаква, чак ни најватренија љубав не може да се побрка с браком. Склапање брака се не догађа у природи, него у свету психе. /.../ Али се и у наше доба још осећа да веза мушкарца и жене сама по себи није довољна. Неопходно је неко више посредовање, и они се могу сусрести само уз посредовање неког вишег. Упадање власти у то *више* јесте безобразлук. Суштина склапања брака није у томе да је за то потребна дозвола. Не. Суштина склапања брака јесте да он буде склопљен у вишем свету. Сусрести се и спојити и заједно живети може се и сме се и треба само у Богу. За то нема бољег антипримера од модерног профаног брака. Заједнички

живот чак ни случајно не може да успе и само је извор неисцрпних мука и несреће и ужаса./.../ Наравно, овде није реч о браковима из интереса и другим сличнима. У браку из интереса се бестидно испоставља да се сједињавање није збило у вишем свету, него у материји. Али ни брак секса није ништа друго до крајњи случај брака из интереса: и он је исто тако сусрет одоздо и спајање је само доњих делова. Услов сусрета и стапања налази се у само горе-изнад човека./.../

То је љубав. То је самозабрав себе и утапање у другога. Услов потпуног самоодрицања налази се само у другом полу. У сваком свом чину и мисли и сваком моменту свога живота умет да сачувам себе. Не у љубави: овде морам потпуно да се предам. Зато бића која су везана за своје Ја - титани и сирене - не могу да воле. Себе не могу да предам тек онако, без даљњег. Не могу тако да поново добијем себе. Онај кога добијам више није онај који сам био. Он је већ више, богатији, једноставнији, чистији и божанскији. То је тајна љубави.“(5)

Овако је, у Европи, било и пре Другог светског рата.

Зато сада Европа, а с њом и Србија, умире и труне.

Нека нам Господ дарује покјање, да бисмо изашли из овог мрака.

УПУТНИЦЕ

1. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/2217-902x/2014/2217-902x1406005S.pdf>

2. <http://православнапородица.опр.срб/апokalipsa/814-karelin-zastiti-ti-decu-od-razvrata-u-skolama>

3. <http://православнапородица.опр.срб/апoklipsa/809-o-ideologiji-homoseksualizma>

4. <http://www.carsa.rs/volter-peri-hitlerova-politika-kontrole-radjanja-na-okupiranim-slovenskim-teritorijama/>

5. <https://livrosdeamor.com.br/documents/bela-hamva-istorija-i-apokalipsa-5bf24c91deb8f>

МАРИЈА СТАЈИЋ: ПРЕ БРАКА ЗА СРЕЋУ У БРАКУ (УМЕСТО ПОГОВОРА)

Више пута смо чули да је добар део проблема с којима се савремена српска породица суочава везан за стање у друштву, политичке прилике и материјалне околности. О томе се доста говори и говориће се и даље. Ја ћу говорити о мало другачијим чиниоцима који неповољно утичу на нашу брачну срећу, али ћу потом говорити и о томе какво понашање води ка стварању здравог и јаког брака и породице.

Кључни фактор стварања здравог брачног и породичног живота јесте све оно што младић и девојка раде *пре* него што заснују породицу. Другим речима, веома је важно како смо се забављали са супротним полом, какав смо приступ супротном полу имали у младости, шта смо мислили да је смисао тих емотивних веза пре брака и слично. Јер истраживања показују да **квалитет брака и стопа развода директно зависе од предбрачног искуства супружника** (подједнако и мушкараца и жена, а не само жена), као и од начина на који су они поступали у везама, од тога шта су у њима радили и како су доживљавали свог момка или девојку, с колико уважавања и поштовања према другоме и, што је такође важно, **с колико уважавања према сопственом телу.**

Очување репродуктивног здравља

Није тешко претпоставити да у причи о здрављу наше будуће породице најважнију улогу играју предбрачни телесни и емотивни односи, и то није случајно. Човек има веома снажан полни нагон, а нарочито је тешко одолети му у периоду пубертета када је млада особа под великим утицајем бурних хормонских промена у свом телу, и притом има мозак

који још није достигао пуну зрелост, те самим тим младој особи није лако да доноси рационалне одлуке.

Овде бих се накратко осврнула на једну честу заблуду, коју многи користе да би оправдали своје понашање и показали да Црква није у праву што нам говори да треба да се уздржавамо од неких ствари. Наиме, вероватно сте и сами чули тврдњу да наводно Црква, тј. хришћанство тврди да су предбрачни односи забрањени јер је полни однос нешто прљаво, грешно и слично. А кад млади човек искуси нешто такво, па осети велико уживање, донекле је и логично да помисли како Црква намерно жели да нам забрани да уживамо, па у томе иде и дотле да нас ни мање ни више него лаже. Јер како може да буде прљаво нешто што нам причињава тако леп ужитак, а при том су обе стране добровољно пристале на то, па чак се наводно и воле, или бар мисле да се воле?

Та тврдња, наравно, није тачна. Сам Господ благословио је брачну заједницу својим присуством на свадби у Кани галилејској. Многи свети оци писали су доста о браку и супружничким односима, и духовним и телесним, а навешћу само речи Св. Апостола Павла који је рекао да је боље да сваки мушкарац има своју жену, и свака жена да има свог мужа него да се одају блуду и разврату, „јер је боље женити се него ли упаљивати се”, те да „муж треба да указује жени дужну љубав, тако и жена мужу.”¹

Међутим, неопходно је да направимо разлику између супружничких односа у благословеној брачној заједници, која представља наш завет пред Богом, и односа пре брака, у разним везама и „забављањима”. Осим тога, сетимо се да, за разлику од животиња, чији је полни нагон условљен лучењем хормона у одређеном периоду године или нпр. на сваких 6–9 месеци, човек не само да полну жељу може осетити било када већ може и да ужива у полном односу. Господ је и мушкарцу и жени подарио способност да доживе велики ужитак, а не само да размене генетски материјал без икаквих осећања

¹ Прва посланица Коринћанима Св. Апостола Павла

и, још тужније, без икакве обавезе једнога према другом, као и према детету које из тог односа може да настане. И управо зато тај полни однос представља јединствено предавање себе другоме, у љубави и из љубави, и управо зато коришћење сексуалности само ради задовољења страсти, ван брачног завета, без икаквих „обавеза” представља велику злоупотребу сврхе сексуалности. О разним девијацијама у овом контексту није потребно ни да говоримо.

А шта нам каже савремено, модерно друштво? То друштво измислило је згодне термине попут „репродуктивне слободе”, „полне слободе”, „необавезног забављања”, „репродуктивних права”, „женских права” и слично.

Сада ћемо најпре навести неколико битних ствари од којих младић и девојка треба да се **УЗДРЖЕ** ако касније желе да имају испуњавајући брак и здраву породицу, а потом и неколико ствари које уместо тога треба активно да **ЧИНЕ**.

Важно је да се уздрже од – **подлегања култури необавезног секса** (тзв. хук-ап култури) и с њом повезаног **абортуса**, излагања **полним болестима** и употребе **хормонске контрацепције** која оштећује женско репродуктивно здравље, као и од **порнографије**.

1) **Култура необавезног секса**

Сексуална револуција наводно нам је донела слободу полног изражавања путем „слободних” односа, из којих се, помоћу контрацепције и легализованог абортуса, уклања њихова инхерентна одлика – а то је да сексуални односи воде ка рађању.

Програми сексуалног образовања у западном свету говоре младима да ће их одређена средства наводно заштитити од полних болести и трудноће, да је ту абортус као резервна варијанта ако до непланиране трудноће ипак дође, да се само редовно тестирају – и моћи ће да уживају у такозваном „безбедном сексу”.

Тако је створена данашња „хук-ап” култура, тј. култура необавезног секса без емотивног везивања, где се девојке

осећају приморане да пристану на сексуалне односе како би задржале момка или да би уопште имале икакву везу и да не би биле изопштене од вршњака у друштву.

Само да појасним шта та „хук-ап” култура подразумева: то није исто као кад смо ми били млади па су девојке и младићи имали неколико веза пре брака (од којих су неке биле и сексуалне). Ово подразумева **веома промискуитетно понашање и једног и другог пола** – попут веома честих односа за једну ноћ на америчким колеџима и универзитетима и то нпр. сваког петка, сваког викенда, сваки пут с другом особом, или истовремено с више њих, најчешће под утицајем алкохола и наркотика, затим одлазак на састанак не да би упознали некога с ким би могли да започну везу, него само да попију неколико пића и на крају заврше у кревету, а потом се можда никада више и не виде.

Уместо да помогну мушкарцима и женама да се боље упознају с међусобним физиолошким, хормонским, психолошким и емотивним разликама, како би се боље разумели, како би избегли конфликтне ситуације у свакој сфери живота (и приватној, и пословној), феминисткиње женама говоре да и оне могу да буду као мушкарци и да имају везе за једну ноћ без кајања, да не треба да очекују ништа од мушкарца, већ да и оне могу од њега да узму само то краткотрајно задовољство.

Сад кад су девојке добиле ту „слободу” и та једнака „права”, да видимо шта кажу, да ли су срећне:

– једно истраживање² показало је да је 77% испитаника имало нежељена сексуална искуства, при чему је алкохол имао важну улогу јер је умногоме утицао на способност расуђивања у датом тренутку;

² Flack, W. F., et. al., “Risk Factors and Consequences of Unwanted Sex Among University Students”, Journal of Interpersonal Violence, 2007, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.849.3316&rep=rep1&type=pdf>

– друго истраживање³ показало је да се 78% жена каје због односа за једну ноћ, да осећају жаљење због тога што су урадиле, а веома често и гађење

– треће истраживање⁴ показало је да што раније девојка ступи у односе, то има већу вероватноћу да

- 1) има више партнера у животу
- 2) добије полно преносиве болести
- 3) затрудни ван брака
- 4) абортира
- 5) буде самохрана мајка
- 6) има нестабилан брак
- 7) буде несрећна у животу.

Тема предбрачног уздржања превише је широка да бисмо више о томе говорили, тако да желим само укратко да појасним како то предбрачни односи доприносе већој стопи незадовољства у браку, већој стопи развода и уопште несрећних супружника.

Наиме, медицина је потврдила да се током сексуалног односа луче различити хормони и неуротрансмитери, од којих су можда најважнији окситоцин и допамин.

Окситоцин је хормон који ствара **психолошки доживљај емотивне повезаности и блискости са другом особом**. Лучи се код жена када доје бебу и помаже да се успостави емотивна веза између мајке и бебе, а лучи се такође и током сексуалног односа.

Дакле, без обзира на то да ли је девојка заљубљена у младића с којим има однос или не, њено тело лучи окситоцин који њу емотивно везује за тог мушкарца.

³ Fisher, ML, et. al., “Feelings of regret following uncommitted sexual encounters in Canadian university students”, 2012, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/22077716>

⁴ Johnson, K., “Harmful effects of early sexual activity and multiple sexual partners among women: A book of charts”, http://s3.amazonaws.com/thf_media/2003/pdf/Bookofcharts.pdf

Допамин је важан неуротрансмитер повезан са центром за задовољство (центром за награђивање) у мозгу. Када осетимо неко задовољство, лучи се одређена количина допамина. Рецептори допамина – њих замислите као бравице, а допамин као кључ који у њих треба да уђе – да тако кажем, не празне се тако лако и наредни пут нам је потребна већа количина допамина да бисмо осетили исто задовољство као и први пут.

Овај механизам утиче на нас да предузимамо оне радње које ће тај центар у мозгу најјаче стимулисати. Наркотици спадају у супстанце које изазивају веома јаку допаминску реакцију и стварају зависност управо овако како смо описали – сваки наредни пут потребна нам је већа доза.

Полни односи такође спадају у групу најснажнијих стимуланаса допамина – због тог механизма у нашем мозгу, млади који једном окусе полно задовољство, више не могу да се задовоље додиром, загрљајем и пољупцем већ увек желе све више и више.

Мозак младића или девојке који промене неколико партнера пре брака везао се више пута за све те друге особе, и кад дође време за брак, они имају смањену способност да успоставе здраву, јаку и трајну емотивну везу са супружником. За разлику од њих, младићи и девојке који су се сачували од предбрачних односа, у стању су да успоставе здрав однос и да се много трајније вежу за супружника с којим први пут поделе постељу.

Наравно, Црква нам и ту пружа излаз и спас, а такође и спасење: кроз искрено покајање, исповест и причест. Пут није лак, али је и те како могућ. Неке последице таквог понашања често остају (нпр. неплодност услед полно преносивих болести, абортуса, хормонске контрацепције...), а свакако се борба са страстима ту не завршава, међутим уз Божју помоћ, ма шта да смо урадили, увек можемо да се променимо и да не грешимо више, као што нам и *Светио Њисмо* каже.

2) Полно преносиве болести

Следећи важан чинилац будућег брачног задовољства јесу полно преносиве болести. Када се ова тема помене, сви најчешће помисле на ХИВ, међутим ХИВ је заправо одговоран за релативно мали проценат полно преносивих болести.

Захваљујући сексуалној слободи и репродуктивним правима, дошли смо од тога да смо до 60-их прошлог века година имали две полно преносиве болести (сифилис и гонореју), а након вишедеценијске примене програма сексуалног образовања који младима говоре да „само користе заштиту”, данас их имамо око двадесет, укључујући и неизлечиве вирусе који могу да имају смртан исход.

Примера ради, **хламидија** оштећује јајоводе, а оштећени јајоводи представљају узрок неплодности у 25–35% свих случајева стерилитета. Поред тога, инфекција хламидијом повећава ризик и од ванматеричне трудноће.

Хумани папилома вирус (ХПВ) најраспрострањенија је полно преносива болест у САД (чешћа и од ХИВ-а и гениталног херпеса) – сваке године овим вирусом зарази се нових 14 милиона људи, а 80% сексуално активних особа добије ХПВ бар једном у животу.⁵

Овај вирус се не преноси само путем телесних течности већ може да преживи и на кожи у пределу око гениталија, тако да кондом не пружа потпуну заштиту од овог вируса. Једно истраживање на Универзитету у Вашингтону показало је да од девојака које су обухваћене тим истраживањем и које су почеле да имају односе и доследно користиле кондоме, након само годину дана 37% добило је ХПВ. Од девојака које су ретко користиле кондом, ХПВ је добило 89%.

Да би утврдили откуд тако велики проценат, научници су се окренули младићима на том истом универзитету: 62% сексуално активних младића имало је ХПВ у гениталном пределу, али и (на изненађење научника) ДНК овог вируса испод ноктију.

⁵ <https://www.cdc.gov/std/hpv/stdfact-hpv.htm>

Тема полно преносивих болести такође је веома широка, али вечерас немамо времена да се подробније бавимо њом.

3) **Контрацепција**

Укратко ћу поменути само хормонске контрацептиве и начин на који они утичу на психо-физичко здравље девојака и жена.

У друштву које пропагира полну слободу и жени намеће идеју да прво треба да се професионално оствари, финансијски ситуира итд. па тек после да постане мајка, трудноћа није пожељна осим ако до ње није дошло онда када жена то хоће и планира.

У таквом свету, Богом дата плодност жене посматра се као болест, а хормонска контрацепција као лек. А заправо, када жена затрудни, макар то било непланирано, неочекивано, нежељено, то је знак да је с њеним репродуктивним здрављем све у реду – њено тело је урадило управо оно за шта је и створено: да произведе **здраву јајну ћелију**, која се може оплодити и потом усадити у материцу која је **у ту сврху припремила** један добар, хранљив слој који се назива **слузница материце**.

Хормонски контрацептиви су први препарати који су осмишљени с циљем да зауставе сасвим здраве и нормалне процесе у нашем телу. Штавише, према класификацији Светске здравствене организације, комбиновани орални контрацептиви спадају у **прву групу карциногена**, заједно са афлатоксинима, азбестом, дуваном, формалдехидом... Садрже вештачки естроген и вештачки прогестерон (који се назива прогестин), који спречавају зачеће на неколико начина: 1) **спречавају да до овулације уопште и дође** (јер ако нема овулације, нема ни јајне ћелије те не може ни доћи до трудноће), затим 2) **истањују слузницу материце** тако да ако и дође до овулације, а потом и до оплодње, ембрион не може да се усади и преживи (што значи да неке врсте хормонских контрацептива имају абортивно дејство), и 3) **смањују лучење плодне слузи**, коју тело жене иначе треба да лучи

у плодним данима пред овулацију, те на тај начин стварају средину у којој сперматозоиди не могу да преживе.

Међутим, жена нема репродуктивне органе и хормоне само зато да би рађала децу. Хормони који учествују у месечном циклусу, немају само репродуктивну улогу – они утичу и на здравље нашег кардиоваскуларног система, костију, коже и косе, на расположење, енергију итд. Премда носе исто или слично име као наши природни хормони, вештачки естрогени и прогестини заправо имају супротно дејство.

Примера ради, један прогестин доводи до губитка косе, док природни прогестерон, који наше тело лучи, подстиче раст косе. Други прогестин повећава ризик од тромбозе, док природни прогестерон унапређује здравље крвних судова. **Етинил-естрадиол**, синтетички естроген и најчешћи састојак контрацептивних пилула, неповољно утиче на инсулинску сензитивност, док је естрадиол (природни хормон) побољшава.

Када хормонском контрацепцијом спречимо да дође до овулације, ми девојкама и женама одузимамо хормоне који су им потребни за здрав метаболизам, здраве кости и кардиоваскуларни систем, стабилно психичко стање и расположење.

То важи за жене у сваком животном добу, а кад говоримо о девојкама, важно је поменути и следеће.

Када девојка први пут добије циклус, њеном телу је потребно неко време да успостави хормонску равнотежу, што ми видимо по томе да девојке у почетку често имају нередован циклус. Може се десити да имају и симптоме као што су болни циклуси, акне, маљавост, повећана телесна тежина и слично. Лекари им за то препишу хормонску контрацепцију, која заиста може да уклони те нежељене симптоме, али не решава проблем који их је изазвао – и по престанку узимања пилуле (што може бити и 5–10–15 година касније), девојка ће

имати исти проблем као и пре, а веома често ће се он још и погоршати.

Када девојкама дамо хормонску контрацепцију да бисмо им „регулисали циклус”, ми њихово тело излажемо вештачким хормонима који **спречавају лучење природног естрогена и прогестерона** и на тај начин **онемогућавају њено тело** да успостави ту позитивну спрегу између мозга и јајника, а самим тим и редовну овулацију и редован циклус.

Данашње друштво сматра да је сасвим у реду да милиони жена и девојака узимају препарате који заустављају лучење њихових природних хормона. Ми се питамо да ли је заиста потребно „искључити” читав хормонски систем жене само зато да она не би затруднела? Притом, до оплодње може да дође само шест дана у месечном циклусу, али жена мора да узима „анти-беби” пилуле свакога дана, или да у себи носи хормонски имплантат или хормонску спиралу који свакодневно испуштају одређену количину вештачких хормона у њен систем, и тиме нарушавају њено опште здравље, а не само здравље репродуктивног система.⁶

4) **Абортус**

Када контрацептивна средства не успеју да спрече зачеће и трудноћу, девојкама и женама је као резервна варијанта на располагању абортус – и то је следећи чинилац који ћу поменути.

Знам да се понављам, али и ово је још једна веома широка тема, тако ћу само навести најчешће последице абортуса, које се називају **психо-физичке**, што значи да утичу и на психу жене и на њено тело.

Физичке последице могу бити: инфекције, крварења, перфорација материце, компликације са анестезијом, грчеви, повреда грлића, а у дугорочне последице спадају стерилитет, повећан ризик од ванматеричне трудноће (у периоду 1970–

⁶ „Зашто је важно да тинејџерке имају прави циклус – а не да буду на 'пилули'” <http://www.pravoslavniroditelj.org/zasto-je-vazno-da-tinejdzerke-imaju-pravi-ciklus-a-ne-da-budu-na-piluli/>

1989. у САД је стопа ванматеричних трудноћа порасла четири пута;⁷ сличан тренд примећен је и у другим земљама након легализације абортуса). Приликом абортуса може доћи до повреда грлића које могу довести до тзв. некомпетентности грлића, тј. његове слабости, што повећава ризик од каснијег спонтаног побачаја, као и превременог порођаја и компликација на порођају.⁸

Психичке последице (о којима се ретко говори) могу бити таквог интензитета да изазову поремећај сличан посттрауматском стресном синдрому (који се јавља код особа након неког јаког трауматског искуства, као што је рат, или нека друга несрећа); тај поремећај назива се **постабортивни стресни синдром**, а многе жене нису ни свесне да га имају. Симптоми се најчешће појачавају на датум када је абортус извршен, на несуђени термин порођаја, затим у присуству трудница или друге деце.

Ти симптоми обухватају: депресију, губитак самопоштовања, аутодеструктивно понашање, поремећај сна, слабије памћење, несигурност, осећање кривице, немогућност успостављања трајне емотивне везе (хронични проблеми с везама), па чак и немогућност повезивања с већ рођеном или будућом децом (мајка која избегава да покаже нежност према деци), страхове, сумње, поремећаје у исхрани, губитак интересовања за неке раније активности или особе, повећану агресивност, кајање и тако даље.

– Једна студија од сто постабортивних жена показала је следеће:

80% жена потврдило је да осећа мржњу према самој себи

49% је пријавило злоупотребу лекова

39% је пријавило повећану употребу алкохола

⁷ Са 4,5 на 16,0 ванматеричних трудноћа на 1,000 пријављених трудноћа. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/8139528>

⁸ <https://www.abortionfacts.com/reardon/the-after-effects-of-abortion>

60% је пријавило суицидне мисли, од чега је 28% покушало самоубиство.⁹

– Друга студија, која је обухватила петсто постабортивних жена, показала је да је 50% жена пријавило негативна осећања, а код 10% жена дијагностиковано је присуство „озбиљних психијатријских компликација.”¹⁰

Највећи проблем јесте то што се ове последице абортуса релативизирају и умањују, па жене често пате од једног или неколико симптома, али то не доводе у везу са абортусима које су имале, јер им нико и не говори да би то могло да буде узрок различитих проблема у њиховом животу. Неке жене се покају одмах или веома брзо након абортуса, док код неких постоји период порицања од 5 до 10 година током ког оне потискују та осећања, негирају повезаност са абортусом и постају веома агресивне на сваки помен забране абортуса, греха који то представља и слично – јер просто инстинктивно желе да оправдају себе, убеђују себе да нису учиниле ништа лоше и да учињени абортус нема везе с њиховим психичким, а и душевним стањем.

Хормонска контрацепција и абортус, било пре брака, било у браку, веома се лоше одражавају на међусобно поверење супружника, на блискост и поштовање, те представљају факторе који слабе брак, доводе до незадовољства, међусобног оптуживања, пребацивања кривице и слично (за свакодневну и доследну употребу хормонске контрацепције сва одговорност је на жени; ако до трудноће дође, често се кривица свали само на њу; кад је реч о абортусу, опет жена трпи највише последица...).

⁹ Reardon, “Criteria for the Identification of High Risk Abortion Patients: Analysis of an In-Depth Survey of 100 Aborted Women”, Presented at the 1987 Paper Session of the Association for Interdisciplinary Research, Denver.

¹⁰ Friedman, et al., „The Decision-Making Process and the Outcome of Therapeutic Abortion”, American Journal of Psychiatry (December 12, 1974), vol. 131, pp. 1332-1337.

За разлику од њих, парови који користе **методе праћења плодности** да би затруднели или привремено одложили наредну трудноћу после нпр. царског реза или тешког порођаја, имају стопу развода од 1% (према једном истраживању које је обухватило 25.000 парова). Праћењем знакова плодности током циклуса, жена упознаје своје тело и добија увид у то да ли јој хормони раде како треба, као и да ли је све у реду с њеним репродуктивним и општим здрављем, а пошто оба супружника носе једнаку одговорност за одлуке о рађању у браку, ове методе учвршћују њихов међусобни однос и јачају поверење међу супружницима.¹¹

Причу о абортусу завршила бих позитивним примером, који нам говори да увек има наде и да не постоје нерешиви проблеми, као и да трудноћа сама по себи заправо никад није проблем – жене размишљају о абортусу због неког другог проблема у животу: партнерског, материјалног, стамбеног и слично.

У питању су речи једног руског психолога, жене која обавља консултације пре абортуса, што је у Русији обавезно, па на основу свог искуства каже овако:

„Најчешћи разлог за абортус јесте неспремност да се човек лиши удобности, тј. свеприсутни егоизам и псеудобрига о себи. Наравно, тежак материјални положај је озбиљна ствар, али то апсолутно не представља разлог за то да свом детету ускратимо живот. Притом се често дешава да жене које практично немају средстава за живот и немају подршке одлучују да роде, упркос свему.

Када постоји јасан животни став, проблеми се увек разрешавају – студије се завршавају, стан, посао и средства за живот обавезно се проналазе.

Када победе живот и љубав и када мајка реши да роди дете, сви су на добитку и просто постају срећни. Без обзира

¹¹ Више о методама праћења плодности: <http://www.pravoslavniroditelj.org/category/prirodno-pracenje-plodnosti/>

на то колико је тешко, на задивљујући начин у животу све долази на своје место. Ни ја ни моје колеге не знамо ни за један случај када је жена родила, а затим се покајала.”¹²

5) Порнографија

За успешан брак важан је добар однос између полова, а тај однос је данас све више угрожен између осталог и због последњег чиниоца који ћу вечерас поменути, а то је **све већа употреба порнографије** која је довела до појаве експлоатације (искоришћавања) других и злостављања, а све то заједно довело је до смањеног сексуалног задовољства, повећаног сексуалног искоришћавања, и претварања секса – али и жена – у робу.

Зашто је порнографија тако штетна по каснији испуњавајући полни живот у браку?

Зато што она тренира тело да одговара узбуђењем само на специфичне визуелне надражаје који су претерани и изопачени – јер начин на који жене изгледају у тим филмовима и како се понашају веома се разликује од реалног односа. Многи бракови су пропали због тога што се мозак младића у младости натопио порнографијом, тело се истренирало да реагује само на такве садржаје, што је довело до немогућности да тај младић оствари нормалан и испуњавајући сексуални однос у браку, или је захтевао од супруге да имитира простаклуке из порнографских филмова као једини начин да он постигне довољно узбуђење да може да има сексуални однос.¹³

¹² Цео интервју са психологом Еленом Шабалином можете прочитати на порталу pravoslavniroditelj.org, на вези: <http://www.pravoslavniroditelj.org/najcesci-razlog-za-abortus-je-nespremnost-da-se-odrekemo-udobnosti-iskustvo-psihologa/>

¹³ Кад је реч о овој теми, препоручујемо и текст „Гледање порнографских садржаја мења људски мозак – па чак га и смањује”, <https://centarzzivot.rs/gledanje-pornografskih-sadrzaja-menja-ljudski-mozak-pa-cak-ga-i-smanjuje/>

У психологији чак постоји и дијагноза која говори управо о томе и назива се порнографијом индукована еректилна дисфункција (од енгл. *porn induced erectile dysfunction*).

Шта младићи и девојке ТРЕБА да чине

Видели смо чега млади треба да се уздржавају уколико желе испуњавајући брак и здраву породицу, а сада се намеће логично питање – **шта онда треба да раде и како да се понашају** према сопственом телу и према телу и души девојке односно младића с којим ступају у емотивне везе?

Главна је да им ми, њихови родитељи, наставници, тренери и све одрасле особе којима је стало до њихове добробити кажемо следеће:

1) нема безбедног секса, он никада није сасвим безбедан по наше тело, а потпуно је небезбедан по нашу душу и по нашу каснију брачну и породичну срећу;

2) циљ емотивних веза у младости јесте да видимо да ли је тај момак или девојка неко с ким у догледној будућности можемо засновати брак. Дакле, циљ веза није напросто да имамо момка или девојку (само зато што тако „сви раде”); циљ везе није да се види „колико далеко можемо отићи с њим односно с њом у телесном смислу”. Уколико заиста желимо да касније имамо испуњен брак и здраву, функционалну породицу с том особом или неком другом, циљ тих веза јесте да **уознамо душу** те особе која је пред нама, да видимо каква је она као личност, да се повежемо душевно пре него што се повежемо телесно у Светој тајни брака;

3) да није неопходно имати везе у средњој школи, да је сасвим у реду ако прву везу имамо и касније, да се треба одупрети притиску већине, јер **већина скоро никада и није била мерило онога што је исправно!** Већина људи касније има несрећне бракове, па ако не желимо да и ми будемо део такве несрећне већине, онда је важно да и сада, када смо

млади, не будемо део већине по питању необавезног секса и веза чији циљ није да упознамо личност друге особе, већ да циљано искористимо тело друге особе зарад сопственог краткотрајног задовољства;

4) да се према момку или девојци понашамо онако како бисмо волели да се неки младић или девојка понаша према нашој будућој жени или мужу. Узмимо пример једног младића који је ушао у везу с неком девојком. Та девојка можда неће бити његова жена, али ће једног дана бити жена неког другог младића. И тај младић сада од ње тражи или очекује да нешто заједно ураде. А можда се баш у то време неки други младић забавља с девојком која ће једног дана бити невеста овог првог младића. Да ли би тај први младић мислио да је у реду да и неки други мушкарац ради с његовом будућом женом и мајком његове деце то што он сада жели да ради са својом девојком? Оно што ми радимо једни с другима, касније може постати велики извор патње ономе ко се с том особом венча, стога је веома важно да поштујемо особу с којом смо у вези исто онако како бисмо волели да неко други поштује нашу будућу супругу или нашег мужа;

5) да је уздржање од испуњења својих сексуалних потреба и уздржање од гледања порнографије **могуће**, и да није тако мучан задатак за младог човека ако он зна како да се чува од искушења и притисака друштва, и ако чини оне активности које испуњавају друге важне потребе његове душе и тела.

Наша Сања Станковић, православни психолог и чланица уредништва нашег сајта „Православни родитељ”, на свом јутјуб каналу детаљно је **психолошки објаснила** како се било која особа која није у брачној вези, било да је мушког или женског пола, било да је и даље девствена или није, може **здравио уздржавати** од телесних односа, а да то не пређе у неурозу, већ да тај период уздржања можемо искористити за своје духовно и душевно сазревање и раст.

Предлажем вам да погледате њен јутјуб канал „Има наде православни психолог” и да га препоручите младима до чије

будуће брачне и породичне среће вам је стало, а и да сами погледате како бисте **нашли одговарајуће речи** којима се можете обратити вашим синовима и ћеркама и објаснити им ове факторе који су пресудни за њихову брачну и породичну срећу.

На основу овог кратког приказа опасности које прете младима и последица које оне остављају на њих, јасно је да **морално понашање у везама у младости није важно само по себи** већ управо зато што нам **од тога зависи наша будућа срећа у животу**.

Ако желимо да имамо чврсту и здраву породицу у Србији у овом веку и времену, потребно је да много радимо с младима како би они препознали какво понашање води најпре ка стварању а потом и ка одржавању здравог и испуњеног брака и породице.

Прошле године (2018), на Округлом столу о Стратегији за подстицање рађања у Србији, „Православни родитељ” изнео је свој предлог мере за подстицање рађања и за очување породице: а то је увођење школског предмета под називом „Образовање за брак и породицу” чији ће један део садржати овакве истините информације о **стварном значају и утицају полног односа** на живот и душе девојака и младића. Кроз овај предмет потребно је ставити акценат **на потрагу за животним сапутником**, тј. промовисати ступање у везе које воде ка браку, за разлику од тзв. комбинација за једну ноћ које имају последице о којима сам говорила.

Други део овог предмета и промотивне активности државе у том правцу треба да се односе на исто тако **истините информације о браку и породици**. Јер није довољно само промовисати брачне и породичне вредности – стопа развода је велика и млади данас око себе имају све мање примера здравих и дуготрајних бракова.

Није довољно само рећи младима да је „брак најбољи оквир за рађање деце”, већ је неопходно да им кажемо **какве емотивне везе и какво понашање у тим везама** воде ка здравом браку, какве вештине су им потребне да би такав здрав и испуњен брак засновали и одржали на дуге стазе.

Нама, нашим младима и нашем друштву не треба едукација о људским правима нити о правима жена, већ нам је потребна **искрена и истинита подршка на путу ка брачној срећи**. Потребно је да млади чују истину да су **љубав, брак, сексуалност и рађање** нераскидиви и међусобно неодојиви **састојци њихове среће**, а да су необавезни секс, неозбиљно забављање, као и контрацепција и абортуси, оно што их одваја од њихове среће.

Св. владика Николај је рекао: „Јер онај народ нема будућности, у коме се омладина преда распусном и незаконитом телесном животу. Такав народ имаће све богаљестија, тупоглавија и немоћнија поколења с временом, док најзад не постане плен једног здравијег народа, који ће доћи да их потчини себи.”

Ако мислимо да сачувамо српску породицу, крајње је време да престанемо да се кријемо иза флоскула попут „такво је време сад”, „и ми смо били млади, и ми смо свашта радили, па шта нам сад фали”, „треба млади да проживе”... Крајње је време да **назовемо ствари правим именом** и да кажемо **НЕ** блуду и разврату на телевизији, у новинама, на естради, да се посветимо породици и деци, да признамо и своје грешке и поделимо их с њима ако треба, и да схватимо да смо само ми одговорни за своју срећу и за своју душу, као и за душе наше деце.

Конац дела и Богу слава!

**ВАША СУ ТЕЛА ХРАМОВИ ДУХА:
КЊИГА ЗА МЛАДЕ И СТАРЕ О ХРИШЋАНСТВУ И ПОЛНОСТИ**

Издавач
Владимир Димитријевић
Чачак

Штампа:
ДОБРОТОЉУБЉЕ, БЕОГРАД

Тираж: 150

ISBN 978-86-900924-8-2

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

27-447

27-45

ДИМИТРИЈЕВИЋ, Владимир, 1969-

Ваша су тела храмови духа: Књига за младе и старе
о хришћанству и полности / Владимир Димитријевић.
- Чачак : В. Димитријевић, 2022 (Београд :
Добротољубље). - 269 стр. ; 21 см

Тираж 150.

ISBN 978-86-900924-8-2

а) Полност -- Хришћанство

COBISS.SR-ID 61491721